

Fremsat den 9. februar 2022 af justitsministeren (Nick Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejelov for Grønland, kriminallov for Grønland og forskellige andre love

(Gennemførelse af politireform og etablering af ny politiklageordning, indførelse af motivationsbehandlingspladser for seksualforbrydere i Anstalten i Nuuk, forhøjelse af foranstaltningsniveauet for voldtægt af mindreårige, styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser m.v.)

§ 1

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1581 af 13. december 2016, som ændret ved § 2 i lov nr. 168 af 27. februar 2019, og § 2 i lov nr. 1056 af 30. juni 2020, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »politimesteren« til: »politidirektøren«, og »Politimesteren« ændres til: »Politidirektøren«.
2. Overalt i loven ændres »rigsadvokaten« til: »Rigsadvokaten«.
3. I § 44, stk. 2, indsættes efter »indgribende foranstaltning«: »eller retsfølge«.
4. Kapitel 3 ophæves, og i stedet indsættes:

»Kapitel 3

Anklagemyndigheden og Politiet

Anklagemyndigheden

§ 61. De offentlige anklagere er Rigsadvokaten, statsadvokaterne, politidirektøren samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af kriminalsager.

§ 61 a. De offentlige anklageres opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at skyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

§ 61 b. Den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, må ikke virke som anklager i sagen.

§ 61 c. Justitsministeren er de offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om de offentlige anklageres udførelse af deres opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan give de offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, herunder om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning. Et pålæg i medfør af denne bestemmelse om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning skal være skriftligt og ledsaget af en begrundelse. Endvidere skal Inatsisartuts formand og Folketingets formand skriftligt underrettes om pålægget. Hvis det er påkrævet af hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring, tredjemands liv eller helbred, efterforskningen af en anden verserende sag som udgør en særlig grov lovovertrædelse, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af kriminallovens kapitel 7 eller 8, eller beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder, kan underretning udsættes. Pålægget betragtes i relation til aktindsigt i medfør af § 340 som materiale, politiet har tilvejebragt til brug for sagen.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser truffet af Rigsadvokaten som 1. instans, jf. dog § 490, stk. 4.

§ 61 d. Rigsadvokaten varetager udførelsen af kriminalsager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Rigsadvokaten kan bemyndige andre til at virke som anklager ved Højesteret eller ved Den Særlige Klageret.

Stk. 2. Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse. Rigsadvokaten kan

fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 61 c, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

§ 61 e. Rigsadvokaten kan bestemme, at statsadvokaterne inden for et nærmere afgrænset sagsområde indtil videre varetager udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Stk. 2. Statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørens behandling af kriminalsager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektøren vedrørende kriminalretlig forfølgning. Statsadvokaternes afgørelser i klagesager kan ikke påklages til Rigsadvokaten og justitsministeren. Statsadvokaterne kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 61 c, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

§ 61 f. Fristen for klager efter § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, 1. pkt., og § 61 e, stk. 2, 1. pkt., er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, og § 61 e, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven. Det samme gælder bestemmelsen i stk. 1.

§ 61 g. Justitsministeren fastsætter, hvilke statsadvokater der har kompetence vedrørende sager efter denne lov og fordelingen af forretningerne mellem disse.

Stk. 2. Rigsadvokaten beskikker de fornødne juridiske medhjælpere for statsadvokaterne ved udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret, jf. § 61 e, stk. 1, og § 61 h, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af en eller flere kriminalsager, som henhører under en anden statsadvokat.

§ 61 h. Politidirektøren og de offentlige anklagere, der er ansat hos denne, samt andre ansatte, der bemyndiges hertil, varetager udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret, jf. dog § 61 e, stk. 1, og § 61 g, stk. 2. Statsadvokaten kan i særlige tilfælde bestemme, at udførelsen af en kriminalsag skal varetages af statsadvokaten.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret i en enkelt sag.

Stk. 3. Statsadvokaten kan pålægge en politidirektør for en af de danske politikredse at overtage behandlingen af en eller flere sager, der henhører under politidirektøren i Grønland.

§ 61 i. De personer, der er antaget til bistand for politidirektøren ved den retlige behandling af kriminalsager for Retten i Grønland og Grønlands Landsret, skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Medhjælpere for en statsadvokat og de, der bemyndiges til at virke som anklager ved Højesteret, Den Særlige Klageret, kredsretterne, Retten i Grønland eller Grønlands Landsret efter reglerne i § 61 d, stk. 1, 2. pkt. eller § 61 h, stk. 2, skal opfylde betingelserne i stk. 1. De pågældende skal endvidere i reglen opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 72.

§ 61 j. Uanset § 74 udelukker virksomhed som advokat ikke fra antagelse som medhjælper for en statsadvokat eller fra bemyndigelse til at optræde som anklager i en enkelt sag.

§ 61 k. Personer, der virker som anklagere i en enkelt sag, jf. § 61 d, stk. 1, 2. pkt. eller § 61 h, stk. 2, modtager vederlag af det offentlige for den enkelte sag, medmindre udførelsen af sagen må anses som led i udførelsen af den pågældendes tjeneste.

Politiet

§ 62. Justitsministeren er politiets øverste foresatte og udøver sin beføjelse gennem rigspolitichefen og politidirektøren. Rigspolitichefen drøfter politiets virksomhed med politidirektøren (»koncernledelsen«).

Stk. 2. Politidirektøren beskikker kommunefogeder og ansætter reservebetjente, der bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed. Rigspolitichefen kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 3. Justitsministeren kan tildele andre personer politimyndighed.

§ 62 a. Rigspolitichefen har ansvar for politiets virksomhed i Grønland. Rigspolitichefen fører tilsyn med politidirektøren.

Stk. 2. Rigspolitichefens afgørelser i klagesager over afgørelser truffet af politidirektøren kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 3. Rigspolitichefens afgørelser i 1. instans i ansættelses- og personalesager kan ikke påklages til justitsministeren. Det gælder dog ikke afgørelser i disciplinærsager og i andre sager, hvor der er truffet afgørelse om afsked, samt i sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at politidirektørens afgørelser om nærmere angivne spørgsmål ikke kan påklages til rigspolitichefen.

§ 62 b. Grønland udgør en politikreds, der ledes af politidirektøren. Denne skal have bopæl i Grønland.

§ 62 c. I politikredsen oprettes et kredsråd vedrørende politiets virksomhed.

Stk. 2. Kredsrådet består af politidirektøren, det eller de medlemmer af Naalakkersuisut, der har ansvar for sociale anliggender, børn og unge, samt justitsområdet, og borgmestrene i kommunerne.

Stk. 3. Politidirektøren, det eller de medlemmer af Naalakkersuisut, der har ansvar for sociale anliggender, børn og unge samt justitsområdet, udpeger hver en stedfortræder for sig selv. Der vælges en stedfortræder for borgmesteren af og blandt kommunalbestyrelsens medlemmer.

Stk. 4. Politidirektøren er formand for kredsrådet. Rådet vælger sin næstformand blandt de grønlandske myndigheder.

§ 62 d. Kredsrådet drøfter spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed og organisation i politikredsen samt spørgsmål vedrørende kriminalitetsudviklingen og samarbejdet mellem politiet og lokalsamfundet, herunder en lokal samarbejdsplan, jf. § 62 e.

Stk. 2. Politidirektøren afgiver hvert år en skriftlig redegørelse til kredsrådet vedrørende politiets virksomhed i politikredsen i det forløbne år, herunder om det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politi, kriminalforsorgen og hver kommune, jf. § 62 f.

Stk. 3. Ethvert medlem af kredsrådet kan forlange, at spørgsmål af fælles interesse for politiet, Naalakkersuisut og kommunerne drøftes i rådet.

Stk. 4. Kredsrådet kan afgive udtalelse om spørgsmål vedrørende politikredsen almindelige organisation og tilrettelæggelse af politiets virksomhed. Kredsrådet kan henstille til politidirektøren, at politiet for et begrænset tidsrum særlig skal lægge vægt på løsningen af bestemte opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden.

Stk. 5. Kredsrådet skal virke for, at der gives befolkningen oplysning om politiets virksomhed.

Stk. 6. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om kredsrådets virksomhed og om omfanget af politidirektørens oplysningspligt over for rådet.

§ 62 e. Politidirektøren udarbejder hvert år en plan for samarbejdet mellem politiet og kommunerne, andre offentlige myndigheder, interesseorganisationer, foreninger mv. Samarbejdsplanen offentliggøres af politidirektøren efter forudgående drøftelse i kredsrådet.

§ 62 f. Politidirektøren skal virke for at etablere et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet, kriminalforsorgen og hver af kommunerne, herunder med inddragelse af skoler og sociale myndigheder.

Stk. 2. Politidirektøren skal virke for at etablere et samarbejde mellem politiet, de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer.

§ 62 g. Politiet kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til

- 1) det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSSPK-samarbejdet),
- 2) politiets samarbejde med de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer (PSP-samarbejdet) eller
- 3) samarbejdet mellem kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet som led i indsatsen over for
 - a) dømte, der løslades fra institutioner under kriminalforsorgen,
 - b) dømte under 18 år, der løslades fra institutioner mv. uden for kriminalforsorgen, hvor de er anbragt i henhold til kriminallovens § 234, stk. 2, og

- c) personer, der løslades fra tilbageholdelse eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens §§ 359-361, hvis de skønnes at være radikaliserede eller i risiko for at blive det.

Stk. 2. I samme omfang som nævnt i stk. 1 kan en myndighed videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1. Oplysningerne må i forbindelse med de nævnte former for samarbejde ikke videregives med henblik på efterforskning af kriminalsager.

Stk. 3. Inddrages selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social-, undervisnings- og beskæftigelsesområdet eller social- og behandlingspsykiatrien, i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1, kan der i samme omfang som nævnt i stk. 1 og 2 udveksles oplysninger mellem myndighederne og institutionerne.

Stk. 4. De myndigheder og institutioner, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1, er ikke forpligtet til at videregive oplysninger efter stk. 1-3.

Kapitel 3 a

Den Uafhængige Politiklagemyndighed

§ 63. Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden), jf. kapitel 11 a i den danske retsplejelov, behandler klager over politiet, jf. kapitel 42 a, og efterforsker kriminalsager mod politipersonale, jf. kapitel 42 b.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 64. Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling oprettes Rådet for Politiklagesager i Grønland, der i sager omfattet af kapitel 42 a og 42 b afgiver en vejledende udtalelse til brug for sagens oplysning.

Stk. 2. Rådet for Politiklagesager i Grønland består af en advokat som formand og to lægmænd, der udpeges af justitsministeren for et tidsrum af 4 år.

Stk. 3. Advokaten udpeges efter indstilling fra Advokatrådet, der indstiller fire personer, heraf så vidt muligt to kvinder og to mænd.

Stk. 4. Lægmændene udpeges efter indstilling fra Inatsisartut, der indstiller seks personer, heraf tre kvinder og tre mænd.

Stk. 5. Lægmændene kan ikke samtidig med hvervet som medlem af Rådet for Politiklagesager i Grønland være medlem af en kommunalbestyrelse, Inatsisartut eller Folketinget. Udelukkede fra at være lægmænd er endvidere ministre, medlemmer af Naalakkersuisut, advokater og advokatfuldmægtige samt selvstyrets, centraladministrationens, domstolens, rigsombuddets, politiets og kriminalforsorgens tjenestemænd og øvrige personale.

Stk. 6. Advokaten og lægmændene skal have bopæl i Grønland.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Rådet for Politiklagesager i Grønlands virksomhed.

§ 65. Politiklagemyndigheden afgiver en årlig beretning om sin virksomhed til Inatsisartut, Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres.«

5. I § 113, stk. 3, ændres »kan endvidere« til: »skal«.

6. I § 119 indsættes efter 1. pkt., som nyt punktum:
»Forurettede i kriminalsager har ret til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre, medmindre dørlukningens formål taler imod det.«

7. I § 127, stk. 1, ændres »§ 119, 2. pkt.« til: »§ 119, 3. pkt.«

8. I § 141, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »forsvarlig«: », herunder hvis særlige hensyn til vidnet taler derfor«.

9. Efter § 163 indsættes i *kapitel 12*:

»§ 163 a. Politiet eller anklagemyndigheden underretter retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i en kriminalsag. Retten bistår i fornødent omfang vidnet.«

10. Efter § 311 før overskriften før § 312 indsættes:

»§ 311 a. Hvis offentlig påtale efter lovgivningen er be-
tinget af en begæring, kan påtale kun ske, hvis begæring
herom fremsættes af en, der efter § 302 er berettiget til at
foretage privat påtale. En anmeldelse fra den berettigede
anses som en begæring om offentlig påtale, medmindre an-
det fremgår af anmeldelsen. Er privat påtale begyndt, kan
offentlig påtale ikke begæres. Påtalemyndigheden kan nægte
at efterkomme en begæring om offentlig påtale, der udeluk-
ker nogen medskyldig fra forfølgningen. Angår begæringen
kun nogle af de skyldige uden at udelukke mulige medskyl-
dige, kan påtalemyndigheden udstrække forfølgningen til
disse, medmindre den berettigede efter at have haft lejlighed
til at udtale sig herom modsætter sig dette. I så fald finder 4.
pkt. anvendelse.

Stk. 2. Statsadvokaten og politidirektøren kan uanset be-
stemmelserne i stk. 1 foretage uopsættelige handlinger, når
forholdet må antages at være den, der kan beslutte eller be-
gære påtale, ubekendt, og omstændighederne gør det antage-
ligt, at påtale vil blive besluttet eller begæret. Tilbagekaldes
en begæring efter stk. 1, inden der er afsagt dom, standses
forfølgningen, medmindre påtalemyndigheden skønner, at
almene hensyn kræver, at forfølgningen fortsættes.«

11. § 313, stk. 3, ophæves.

12. § 314, stk. 1 og 2, affattes således:

»*Stk. 1.* Ved påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes
den sigtede, den forurettede eller, hvis den forurettede er
afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme
gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse
heri.

Stk. 2. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til
den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 61 c,
stk. 4, § 61 d, stk. 3, og § 61 e, stk. 2. Sigtede kan efter
samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.«

13. I § 315, stk. 1, 1. pkt., ændres »rigsadvokaten eller ju-
stitsministeren« til: »den overordnede anklagemyndighed«.

14. I § 315, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Justitsministeren eller den, som justitsministeren
bemyndiger dertil, fastsætter nærmere regler om kompeten-
cen vedrørende påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejs-
ning.«

15. I § 333 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»*Stk. 2.* Når særlige omstændigheder taler for det, kan
retten efter anmodning beskikke en bisidder for forurettede,
selv om lovovertrædelsen ikke er omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Er forurettede afgået ved døden som følge af for-
brydelsen, kan retten efter anmodning beskikke en bisidder
for forurettedes nære pårørende, når særlige hensyn taler for
det, og betingelserne efter § 333, stk. 1 og 2, er opfyldt.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 4-7.

16. I § 333, stk. 2, 1. pkt., der bliver stk. 4, 1. pkt., indsættes
efter »forurettede«: »eller, hvis forurettede er afgået ved
døden som følge af forbrydelsen, forurettedes nære pårøren-
de«.

17. I § 333, stk. 3, der bliver stk. 5, indsættes efter »for-
urettedes«: »eller, hvis forurettede er afgået ved døden som
følge af forbrydelsen, den forurettedes nære pårørendes«.

18. *Overskriften* før § 336 affattes således:

»*Vejledning og information af forurettede«.*

19. § 336 affattes således:

»§ 336. Politiet og anklagemyndigheden vejleder i for-
nødent omfang den forurettede eller, hvis den forurettede
er afgået ved døden, den forurettedes nære pårørende om
vedkommendes retsstilling, herunder adgangen til at gøre
et civilt krav gældende under kriminalsagen, jf. § 334, og
adgangen til at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet,
jf. offererstatningslovens § 10, stk. 4.

Stk. 2. Politiet og anklagemyndigheden vejleder endvidere
i fornødent omfang vedkommende om sagens forventede
forløb og informerer om sagens gang.

Stk. 3. Justitsministeren eller den, som justitsministeren
bemyndiger dertil, fastsætter nærmere regler om vejled-
nings- og informationspligten efter stk. 1 og 2, herunder om
at det skal fremgå af sagen, at der er givet vejledning efter
stk. 1 og 2.«

20. Efter § 336 indsættes i *kapitel 33*:

»§ 336 a. Politiet eller anklagemyndigheden underretter
den forurettede om den rejste tiltale. Er forurettede afgået
ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende.

Stk. 2. Politiet eller anklagemyndigheden underretter den
forurettede om tidspunktet for hovedforhandlingen, hvis den
forurettede har anmodet om det. Er den forurettede afgået
ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende,
hvis vedkommende har anmodet om det. Underretning kan

undlades, hvis den forurettede eller den forurettedes nære pårørende skal møde som vidne.

Stk. 3. Politiet eller anklagemyndigheden underretter den forurettede om en anke, hvis den forurettede har fremsat anmodning efter stk. 2. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende om en anke, hvis vedkommende har fremsat anmodning efter stk. 2.

Stk. 4. Politiet eller anklagemyndigheden underretter den forurettede om en sags genoptagelse, hvis forurettede har fremsat anmodning efter stk. 2. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende om en sags genoptagelse, hvis vedkommende har fremsat anmodning efter stk. 2.

§ 336 b. I sager, hvor der er afsagt dom om anbringelse i anstalt, jf. kriminallovens kapitel 31, for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse, underrettes den forurettede efter anmodning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse samt om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været tilbageholdt før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis der er afsagt dom til særlige foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle, jf. kriminallovens § 157, dom til forvaring efter kriminallovens § 161 eller dom til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark efter de tidligere gældende regler.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte.«

21. § 337, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Afvises anmeldelsen, underrettes forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 3.«

22. § 448 affattes således:

»§ 448. Retten kan efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om

- 1) nægtelse af adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer efter § 113, stk. 3,
- 2) dørlukning efter §§ 114-115,
- 3) referatforbud efter § 120,
- 4) navneforbud efter § 123,
- 5) hvordan og ved hvem afhøring af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, skal ske, jf. § 155, stk. 3, eller
- 6) at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 458, stk. 1.

Stk. 2. Anklagemyndigheden skal senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i stk. 1.«

23. I § 452, stk. 2, indsættes efter »anden foranstaltning«: »eller retsfølge«.

24. Efter § 478 indsættes i *kapitel 39*:

»§ 478 a. Retten underretter den forurettede og andre, der har fremsat et civilt krav i en kriminalsag, om rettens afgørelse om kravet. I øvrigt meddeler retten den forurettede en udskrift af dommen, hvis den forurettede har anmodet om det.«

25. I § 490, stk. 1, 1. pkt., ændres »Politimesteren« til: »Statsadvokaten«.

26. I § 490, stk. 1, indsættes som 6. pkt.:

»Krav om erstatning fremsættes over for politidirektøren eller den statsadvokat, der har haft ansvaret for efterforskningen i den sag, som har givet anledning til kravet.«

27. I § 490, stk. 3, 1. pkt., ændres »politimesteren« til: »statsadvokaten«.

28. § 490, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af Rigsadvokaten som 1. instans kan ikke påklages til justitsministeren.«

29. § 490, stk. 6, affattes således:

»Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 3 og 5 finder tilsvarende anvendelse på afgørelse om aktindsigt. Justitsministeren behandler klager over afgørelser om aktindsigt truffet af Rigsadvokaten som 1. instans.«

30. I § 491, stk. 1, 1. pkt., udgår »i en klagesag«.

31. §§ 492 og 493 ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 491 a. Erstatningskravet falder i arv efter de almindelige regler herom, dog således at krav på godtgørelse for en ikke-økonomisk skade falder i arv, når det er fremsat i overensstemmelse med reglerne i § 490.

§ 491 b. Erstatningskrav, der på grundlag af almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af kriminalretlig forfølgning, behandles efter anmodning efter reglerne i dette kapitel.

Kapitel 42 a

Behandling af klager over politipersonalet

§ 492. Den Uafhængige Politiklagemyndighed undersøger og træffer afgørelse vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

Stk. 2. Rigspolitichefen yder efter anmodning fra Politiklagemyndigheden bistand til undersøgelsen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uopsættelige undersøgelsesskridt. Politiet skal, snarest muligt efter at sådanne undersøgelsesskridt er foretaget, underrette Politiklagemyndigheden herom.

Stk. 4. Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling, afgiver Rådet for Politiklagesager i Grønland en vejledende udtalelse til brug for sagens oplysning, jf. § 64.

§ 492 a. Klage indgives til Politiklagemyndigheden. Indgives klagen til politiet eller anklagemyndigheden, skal den straks videresendes til Politiklagemyndigheden, medmindre klagen er egnet til notitssagsbehandling efter § 492 k. I så fald sender politiet en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.

Stk. 2. Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en kriminalsag kan endvidere fremsættes mundtligt til retsbogen under kriminalsagens behandling.

Stk. 3. Klage skal indgives senest 6 måneder efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted. Politiklagemyndigheden kan i særlige tilfælde se bort fra fristen.

§ 492 b. Politiklagemyndigheden kan af egen drift iværksætte en undersøgelse efter reglerne i dette kapitel.

§ 492 c. Politiklagemyndigheden undersøger sagen og sørger for, at alt relevant materiale tilvejebringes. Politiet stiller det materiale og de oplysninger til rådighed, som Politiklagemyndigheden anmoder om. Politiklagemyndigheden kan indhente oplysninger fra klageren, indklagede og andre.

§ 492 d. Politiklagemyndigheden kan afvise en adfærdsklage, hvis det findes åbenbart, at der ikke er grundlag for at indlede eller fortsætte en undersøgelse. Det skal fremgå af afgørelsen, at den er truffet på dette grundlag.

§ 492 e. Indklagede skal have udleveret en kopi af klagen eller en fremstilling af sagens omstændigheder og have adgang til at udtale sig herom.

§ 492 f. Indklagede har ret til at møde med en bisidder og en tolk. Politiklagemyndigheden kan bestemme, at udgifterne til bisidder og tolk betales af statskassen.

§ 492 g. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring til Politiklagemyndigheden, hvis forklaringen må antages at ville udsætte den pågældende for kriminalretligt ansvar eller disciplinæransvar.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden vejleder indklagede om indholdet af stk. 1 og § 492 e, § 492 f og § 492 l, stk. 1, nr. 2. Vejledningen skal gives snarest muligt, og senest inden indklagede afgiver forklaring første gang. Det skal af sagens materiale fremgå, at indklagede har modtaget behørig vejledning.

§ 492 h. Politiklagemyndigheden kan bestemme, at forklaring skal afgives i retten.

Stk. 2. Retsmøder kan afholdes ved kredsretten i enhver retskreds, hvor oplysning i sagen må antages at kunne tilvejebringes.

§ 492 i. Politiklagemyndigheden giver møde i retsmøder, hvor der skal afgives forklaring efter § 492 h, stk. 1.

Stk. 2. Indklagede og klager skal så vidt muligt underrettes om retsmøder i sagen og have lejlighed til at være til stede.

Stk. 3. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring, såfremt forklaringen antages at ville udsætte den pågældende for kriminalretligt ansvar eller disciplinæransvar. Retten vejleder indklagede herom.

Stk. 4. Sagen behandles i kriminalretsplejens former uden medvirken af domsmænd.

§ 492 j. Afgives forklaring i retten, jf. § 492 h, beskikker retten en bisidder for klageren og indklagede.

Stk. 2. I andre tilfælde kan retten, når særlige grunde taler derfor, efter begæring fra klageren eller indklagede beskikke en bisidder for den pågældende. Politiklagemyndigheden vejleder om adgangen til at begære en bisidder beskikket, og Politiklagemyndigheden sørger for, at en anmodning herom indbringes for retten. § 492 h, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Vejledningen skal gives snarest muligt, og senest inden den pågældende afgiver forklaring første gang. Det skal af sagens materiale fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning.

Stk. 3. Bisidderbeskikkelse efter stk. 1 og 2 sker uden udgifter for klageren og indklagede.

Stk. 4. Den beskikkede bisidder skal løbende have tilsendt kopi af det materiale, som Politiklagemyndigheden tilvejebringer som led i undersøgelsen. Bisidderen må ikke uden tilladelse fra Politiklagemyndigheden overlevere det modtagne materiale til sin klient eller andre.

Stk. 5. Den beskikkede bisidder har adgang til at overvære forklaringer, der afgives af klienten hos Politiklagemyndigheden, og har ret til at stille yderligere spørgsmål til sin klient. Bisidderen underrettes om tidspunktet for afgivelse af forklaring, der så vidt muligt skal aftales med bisidderen.

Stk. 6. Den beskikkede bisidder har adgang til at overvære forklaringer, der afgives i retten, og har ret til at stille yderligere spørgsmål. Bisidderen underrettes om tidspunktet for afholdelse af retsmøde, der så vidt muligt skal aftales med bisidderen.

§ 492 k. En adfærdsklagesag kan slutes ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren (notitssagsbehandling). Notitssagsbehandling kan kun gennemføres, hvis klageren er indforstået hermed. Samtalen skal gennemføres hurtigst muligt efter klagens modtagelse.

Stk. 2. Indgives en adfærdsklage til politiet, kan politiet tilbyde klageren en notitssagsbehandling. I en sag, der er under behandling i Politiklagemyndigheden, kan denne myndighed bestemme, at sagen skal sendes til politiet med henblik på notitssagsbehandling, hvis det skønnes hensigtsmæssigt.

Stk. 3. Indhentes der som led i notitssagsbehandling en udtalelse fra indklagede, kan der ikke efterfølgende pålægges den pågældende disciplinæransvar for det eller de forhold, som indgår i notitssagsbehandlingen.

Stk. 4. Den overordnede polititjenestemand, der gennemfører samtalen efter stk. 1, skal udarbejde en notits om det passerede. Det skal fremgå af notitsen, at klageren er vejledt om betydningen af notitssagsbehandling, og at sagen kan forlanges afgjort af Politiklagemyndigheden. Det skal af notitsen endvidere fremgå, om klageren ønsker klagen afgjort af Politiklagemyndigheden.

Stk. 5. Politiet sender kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen.

§ 492 i. Behandlingen af en adfærdsklagesag sluttes, hvis

- 1) der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede,
- 2) indklagede er mistænkt for et kriminelt forhold og forlanger sagen behandlet som kriminalsag, eller
- 3) det bestemmes, at sagen skal undersøges efter reglerne i lov om undersøgelseskommissioner.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, nr. 1 og 2, behandles kriminalsagen efter reglerne i kapitel 42 b. Behandlingen af adfærdsklagesagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom.

§ 492 m. Politiklagemyndigheden træffer afgørelse i klagesagen. Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 492 n. Politiklagemyndighedens afgørelse i klagesagen skal træffes, inden rimelig tid efter at myndigheden har modtaget klagen.

Stk. 2. Er afgørelsen ikke truffet inden 6 måneder efter modtagelse af klagen, skal Politiklagemyndigheden skriftligt underrette klageren og indklagede om, hvorpå sagen beror, og hvornår der kan forventes en afgørelse. Der skal gives underretning på ny, hvis der 6 måneder efter den seneste underretning fortsat ikke er truffet afgørelse.

§ 492 o. Politiklagemyndigheden underretter politidirektøren og rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag. Politiklagemyndigheden underretter endvidere politidirektøren, statsadvokaten og rigspolitichefen om afgørelsen i adfærdsklagesager.

Stk. 2. Disciplinærundersøgelse i anledning af en klage indledes ikke, før behandlingen af adfærdsklagesagen er afsluttet.

§ 492 p. Justitsministeren kan bestemme, at en undersøgelse ikke skal foretages efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter kræver det.

§ 492 q. Politiklagemyndigheden kan behandle og afgøre en klage over en disposition, som politipersonale har truffet,

hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler.

§ 492 r. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet udøver politimyndighed efter § 62, stk. 3, eller yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed. De underretninger, som omtales i § 492 o, stk. 1, sker i forhold til forsvarspersonale til politidirektøren, rigspolitichefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Stk. 2. Den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden i sager omfattet af stk. 1.

Kapitel 42 b

Kriminalsager mod politipersonale

§ 493. Anmeldelser om kriminelle forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til Den Uafhængige Politiklagemyndighed. Indgives anmeldelsen til politiet eller anklagemyndigheden, videresendes den straks til Politiklagemyndigheden.

§ 493 a. Politiklagemyndigheden iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et kriminelt forhold, som forfølges af det offentlige.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden iværksætter endvidere efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 492 o finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling, afgiver Rådet for Politiklagesager i Grønland en vejledende udtalelse til brug for sagens oplysning, jf. § 64.

§ 493 b. Sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser, der er begået af politipersonale, efterforskes ikke af Politiklagemyndigheden, hvis

- 1) den pågældende erkender sig skyldig,
- 2) hastighedsovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre anden sanktion end bøde eller betinget frakendelse af førerretten, og
- 3) hastighedsovertrædelsen ikke involverer tredjemand.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden efterforsker ikke sager, hvor politidirektøren har vurderet, at der i forbindelse med politipersonales overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser er tale om udrykningskørsel i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udryknings signaler.

Stk. 3. Politidirektøren underretter Politiklagemyndigheden og rigspolitichefen om udenretligt vedtagne bøder og betingede frakendelser af førerretten i sager omfattet af stk. 1.

§ 493 c. Ved behandlingen af de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, udøver Politiklagemyndigheden under

efterforskningen de beføjelser, der ellers tilkommer politiet, jf. dog § 493 d, stk. 3.

Stk. 2. Rigspolitichefen yder efter anmodning fra Politiklagemyndigheden bistand under efterforskningen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uopsættelige efterforskningsskridt. Politiet skal, snarest muligt efter at sådanne efterforskningsskridt er foretaget, underrette Politiklagemyndigheden herom.

§ 493 d. Offentlig påtale i de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, tilkommer statsadvokaten, medmindre påtale efter denne lov eller regler fastsat i medfør af loven tilkommer Rigsadvokaten eller justitsministeren. Adgangen til at opgive påtale tilkommer påtalemyndigheden.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden udøver ved behandlingen af de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, de beføjelser, der ellers tilkommer politiet efter § 337, stk. 2. Politiklagemyndighedens afgørelser efter 1. pkt. kan påklages til statsadvokaten.

Stk. 3. Statsadvokaten udøver ved behandlingen af de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, de beføjelser, der ellers tilkommer politiet efter § 338, stk. 3.

Stk. 4. Statsadvokaten varetager udførelsen af de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

§ 493 e. Når efterforskningen er afsluttet, sender Politiklagemyndigheden sagen til statsadvokaten med henblik på afgørelse af tiltalesspørgsmålet.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden udarbejder en redegørelse til statsadvokaten om efterforskningen. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af efterforskningen og oplysning om de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse. Redegørelsen kan indeholde en vurdering af vægten af de fremkomne beviser.

Stk. 3. Statsadvokaten kan anmode Politiklagemyndigheden om at foretage yderligere efterforskning.

Stk. 4. Politiklagemyndigheden kan påklage statsadvokatens afgørelser efter § 493 d, stk. 1 og 3, til Rigsadvokaten. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren. Fristen for at klage er 4 uger, efter at Politiklagemyndigheden har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

§ 493 f. Er der ikke inden 1 år fra modtagelsen af en anmeldelse om et kriminelt forhold, der er omfattet af dette kapitel, truffet afgørelse om afvisning af anmeldelsen, indstilling af efterforskningen, påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning, skal der gives skriftlig underretning til anmelder og de personer, der skal underrettes om statsadvokatens afgørelse efter § 493 d, stk. 1 og 3, eller Politiklagemyndighedens afgørelse efter § 493 d, stk. 2.

Stk. 2. Underretning efter stk. 1 skal ligeledes gives, hvis der ikke, inden 1 år efter at Politiklagemyndigheden har indledt efterforskning i sager omfattet af § 493 a, stk. 2, er truffet afgørelse om indstilling af efterforskningen, påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning.

Stk. 3. Der skal gives underretning på ny, hvis der 6 måneder efter den seneste underretning fortsat ikke er truffet afgørelse.

§ 493 g. Retten beskikker en forsvarer, hvis det følger af bestemmelserne i kapitel 32 eller særlige grunde taler derfor.

§ 493 h. Retten beskikker en bisidder for den forurettede, hvis det følger af bestemmelserne i kapitel 33, eller efter anmodning fra den pågældende, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 2. Er forurettede afgået ved døden, beskikker retten efter anmodning fra forurettedes nære pårørende en bisidder for de pårørende, når forholdene taler derfor.

Stk. 3. Bisidderen har adgang til det materiale, som Politiklagemyndigheden har tilvejebragt i sagen, uanset om der er rejst tiltale i sagen.

Stk. 4. Bisidderen har ret til at overvære afhøringer af den forurettede såvel hos Politiklagemyndigheden som retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til den forurettede. Bisidderen har ret til at gøre indsigelse mod en bevisførelse i strid med retsplejelovens § 157, stk. 2. Bisidderen underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder. Retsmøder, hvor forurettede skal afhøres, berammes så vidt muligt efter aftale med bisidderen. Bisidderen underrettes om andre retsmøder.

Stk. 5. Bisidderen må ikke uden Politiklagemyndighedens samtykke overlevere det modtagne materiale til den forurettede eller andre, og bisidderen må ikke uden Politiklagemyndighedens samtykke gøre den forurettede eller andre bekendt med indholdet af materiale i sagen, som ikke vedrører forurettede.

Stk. 6. Hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det nødvendigt, kan reglerne i stk. 3 og stk. 4 fraviges, eller Politiklagemyndigheden kan give bisidderen pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som er modtaget fra Politiklagemyndigheden. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Stk. 7. Stk. 3-6 finder tilsvarende anvendelse på en bisidder, der er antaget af den forurettede eller den forurettedes nære pårørende.

Stk. 8. Bestemmelserne i kapitel 33 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 493 i. Statsadvokaten kan bestemme, at en kriminalsag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden efter bestemmelserne i dette kapitel, hvis en sådan behandling er påkrævet med hensyn til et af forholdene eller en af de sigtede, og en samlet efterforskning skønnes hensigtsmæssig.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden kan behandle en klage over en disposition, som politipersonale har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning i Politiklagemyndigheden.

Stk. 3. Statsadvokaten træffer afgørelse i dispositionsklager omfattet af stk. 2.

§ 493 j. Bestemmelserne i denne lov om behandlingen af kriminalsager finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 493 k. Justitsministeren kan bestemme, at en sag ikke skal behandles efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter kræver det.

§ 493 l. Erstatningskrav, der rejses af en person, der er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, eller rejses af nære pårørende til en person, der er afgået ved døden som følge af politiets indgriben, eller mens afdøde var i politiets varetægt, behandles på begæring efter fremgangsmåden i kapitel 42. Erstatningskrav skal dog fremsættes inden 2 måneder efter endelig afgørelse i en sag omfattet af § 493 a, stk. 2, eller i en kriminalsag mod politipersonale i anledning af skade eller dødsfald som nævnt i 1. pkt.

Stk. 2. Udgifter til advokatbeskikkelse i sager, der er omfattet af stk. 1, afholdes af statskassen.

§ 493 m. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til kriminelle forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet udøver politimyndighed efter § 62, stk. 3, eller yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed. De underretninger, som omtales i § 492 o, stk. 1, jf. § 493 a, stk. 3, sker i forhold til forsvarspersonale til politidirektøren, rigspolitichefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Stk. 2. Militær straffelov finder ikke anvendelse i tilfælde omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden og statsadvokaten i sager omfattet af stk. 1. Efter indstilling fra Politiklagemyndigheden kan videre forfølgning af sager omfattet af stk. 1 overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former, hvis viden om militærfaglige forhold eller militærspecifikke regler er af særlig betydning for sagen, og hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom.«

32. I § 540, stk. 3, 2. pkt., ændres »§ 596, stk. 2« til: »§ 536, stk. 2«.

33. I § 735, stk. 1, 2. pkt., og § 745, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, 2. pkt., ændres »Politimesteren i Grønland« til: »Grønlands Politi«.

§ 2

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1045 af 7. september 2017, som ændret ved § 1 i lov nr. 168 af 27. februar 2019 og § 1 i lov nr. 1056 af 30. juni 2020, foretages følgende ændringer:

1. I § 20, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Efter forurettedes anmodning kan offentlig påtale dog ske

1) i sager, hvor en alvorlig sigtelse er usand,

- 2) i sager, hvor en sigtelse er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og sigtelsen er egnet til væsentligt at skade den forurettede,
- 3) i sager, hvor en person sigtes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv, eller
- 4) i sager, hvor en alvorlig sigtelse er udbredt anonymt.«

2. I § 21, stk. 6, 1. pkt., ændres »rigsadvokaten« til: »den overordnede anklagemyndighed«.

3. I § 22, stk. 1, indsættes efter »privat påtale«: »og til at begære offentlig påtale«, efter »sag« indsættes: »eller fremsat begæring«, og efter »sagsanlæg« indsættes: »eller fremsættelse af påtalebegæring«.

4. I § 22, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Er fristen for begæring om offentlig påtale for en af de skyldige overskredet, men ikke for de øvrige, beror det dog på anklagemyndighedens afgørelse, om en begæring om påtale mod disse skal tages til følge.«

5. I § 22, stk. 3, indsættes efter »privat påtale«: »eller begære offentlig påtale«.

6. I § 77 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Ved fastsættelse af foranstaltning skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, når den er begået mod en person under 18 år.«

7. I § 90 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. På samme måde dømmes den, der uretmæssigt afskyder rifler, jagtgeværer, luftbøsser og andre håndvåben inden for en afstand af 500 meter fra bebyggede områder.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

8. I § 90, stk. 4, der bliver stk. 5, ændres »stk. 3« til: »stk. 4«.

9. I § 98 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. På samme måde dømmes den, som med trussel om vold forulemper en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten.«

10. I § 111, stk. 1, indsættes efter »der kan medføre et kriminalretligt ansvar,«: »medmindre forholdet er omfattet af § 111 a,«.

11. Efter § 111 indsættes:

»§ 111 a. For hvidvask dømmes den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en forbrydelse, for at skjule eller tilslore den ulovlige oprindelse.«

12. § 120 ophæves.

13. I § 135, stk. 1, nr. 3, indsættes efter »undergiver sig«: »psykologisk eller«.

14. I § 145, stk. 1, 1. pkt., ændres »3 måneder« til: »6 måneder«.

15. Overskriften til Afsnit II affattes således:

»Afsnit II

De enkelte foranstaltninger og andre retsfølger af en forbrydelse«.

16. I § 168, stk. 1, nr. 2, indsættes efter »lovovertrædelse«: »eller en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer«.

17. I § 177, stk. 1, og § 195, stk. 2, ændres »politimesteren« til: »politidirektøren«.

18. I § 196, stk. 2, indsættes efter nr. 3 som nye numre:

- »4) for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
- 5) for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste,
- 6) for at undgå, at den dømte afsoner i en institution i tilfælde, hvor den dømte har begået en forbrydelse mod en ansat, der gør tjeneste i institutionen, eller dennes nærtstående,«

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 7 og 8.

19. I § 215 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sig undersøge. Undersøgelsen kan bestå i visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, og nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

20. I § 215, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »efter stk. 1, 1. pkt.« til: »til besøg.«

21. Efter § 221 før overskriften før § 222 indsættes:

»§ 221 a. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan træffe bestemmelse om, at en indsat skal afgive udåndingsprøve eller urinprøve med henblik på at undersøge for eventuel indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning.

Stk. 2. § 221, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætter regler om gennemførelsen af udåndingsprøvekontrol og urinprøvekontrol.«

22. Overskriften før § 223 affattes således:

»Udelukkelse fra fællesskab«.

23. Efter § 223 indsættes før overskriften før § 224:

»§ 223 a. Bestemmelserne i § 223 omfatter ikke institutionens afgørelser om, at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum eller i særlig observationscelle.

Stk. 2. Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætter regler om indsatte ophold efter stk. 1, herunder om godkendelse og anvendelse af observationsceller.«

24. Overskriften før § 225 affattes således:

»Sikringscelle og tvangsfiksering«.

25. I § 225, stk. 1, udgår »i observationscelle eller«.

26. I § 225, stk. 2, udgår »observations- og«.

27. I § 225, stk. 3 og 6, udgår »observationscelle,«.

28. I § 225, stk. 5, udgår »i observationscelle og«.

29. I § 225, stk. 6, udgår »observationsceller og«.

30. I § 226 indsættes efter nr. 3 som nye numre:

- »4) ved nægtelse af afgivelse af udåndingsprøve eller urinprøve efter § 221 a,
- 5) ved indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning,«

Nr. 4-6 bliver herefter nr. 6-8.

31. I § 227, stk. 2, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

- »4) nægtelse af afgivelse af udåndingsprøve eller urinprøve efter § 221 a,«

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 5 og 6.

32. I § 227, stk. 2, nr. 4, der bliver nr. 5, indsættes efter »eller euforiserende stoffer«: »eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning.«

33. I § 240, stk. 1, ændres »psykisk syge« til: »sindssyge eller personer i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed,«.

34. I § 240 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Anbringelse og behandling efter kapitel 33 af mentalt retarderede gennemføres af socialvæsenet.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

35. Efter § 241 indsættes i *kapitel 44*:

»§ 241 a Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at personer, der den 1. august 2019 som led i et udslusningsforløb var overført fra psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark til anstalt i Grønland, skal overføres til en forvaringsafdeling under Kriminalforsorgen i Grønland, hvis den forvaringsdømte viser sig uegnet til ophold i åben afdeling, eller hvis denne anbringelse viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om overførsel efter stk. 1.«

§ 3

I færdselslov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 995 af 26. oktober 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 49, stk. 1, 4. pkt., ændres »Politimesteren i Grønland« til: »Grønlands Politi«.

§ 4

I lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 250 af 20. marts 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 3, sidste pkt., ændres »Politimesteren« til: »Politidirektøren«.

2. I § 15, stk. 2, ændres »politimesteren« til: »politidirektøren«.

3. I § 15, stk. 3, 1. pkt., ændres »Rigsadvokaten« til: »Statsadvokaten«.

4. I § 15, stk. 3, 2. pkt., ændres »Rigsadvokatens« til: »Statsadvokatens«.

§ 5

I våbenlov for Grønland, jf. lov nr. 1008 af 19. december 1992, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, § 10, stk. 2 og 5, og § 11, ændres »politimesteren i Grønland« til: »politiet«.

2. I § 1, stk. 3, 3. pkt., og § 6, ændres »Politimesteren i Grønland« til: »Politiet«.

§ 6

I forvaltningsloven, som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 1188 af 27. december 1994, foretages følgende ændring:

1. § 28 a ophæves.

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2022, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Denne lovs § 1, nr. 1-2, § 1, nr. 4-9, § 1, nr. 11-22, § 1, nr. 24-33, § 2 nr. 2, § 2, nr. 17, og §§ 3-6 træder i kraft den 1. januar 2023.

Stk. 3. Lov nr. 905 af 16. december 1998 om klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland ophæves den 1. januar 2023.

Stk. 4. Regler fastsat i medfør af kriminallovens § 215, stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1045 af 7. september 2017, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af kriminallovens § 215, stk. 4, som affattet ved denne lov.

§ 8

Stk. 1. Bestemmelserne i lovens § 1, nr. 4 og nr. 12, § 2, nr. 2, og § 4, om behandling af klager over afgørelser truffet af anklagemyndigheden har virkning for afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 25-30 har virkning for erstatnings-sager, hvori der ved lovens ikrafttræden ikke er truffet afgørelse vedrørende kravet.

Stk. 3. Sager om klager over politipersonale og anmeldelser om kriminaliserede forhold begået af politipersonale, der verserer den 1. januar 2023, færdigbehandles efter reglerne i denne lov. Verserende sager kan dog efter drøftelse mellem politidirektøren og Politiklagemyndigheden færdigbehandles og afgøres af politidirektøren efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 3 finder tilsvarende anvendelse på verserende undersøgelse og efterforskning, der af egen drift eller efter den hidtil gældende bestemmelse i § 17, stk. 2, i lov om klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, er iværksat inden den 1. januar 2023.

Stk. 5. Klager over afgørelser, der er truffet inden den 1. januar 2023, og klager over afgørelser, der efter stk. 3 og 4 er truffet efter de hidtil gældende regler, behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 6. De hidtidige medlemmer af Politiklagenævnet i Grønland kan færdiggøre sager, der efter stk. 3-5 behandles efter de hidtil gældende regler.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Reform af politi- og anklagemyndighed samt ny politiklageordning
 - 2.1.1. Politireform
 - 2.1.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.1.2. Reform af anklagemyndigheden
 - 2.1.2.1. Gældende ret
 - 2.1.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.1.3. Ny politiklageordning
 - 2.1.3.1. Gældende ret
 - 2.1.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2. Initiativer møntet på en styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser og beskyttelse af vidner
 - 2.2.1. Vejledning og information
 - 2.2.1.1. Gældende ret
 - 2.2.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.2. Underretning og klageadgang
 - 2.2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.3. Beskikkelse af en bistandsbisidder
 - 2.2.3.1. Gældende ret
 - 2.2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.4. Forurettedes adgang til at være til stede under retsmøder
 - 2.2.4.1. Gældende ret
 - 2.2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.5. Underretning ved udgang og løsladelse mv.
 - 2.2.5.1. Gældende ret
 - 2.2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.6. Beskyttelse af vidner ved disses afgivelse af forklaring
 - 2.2.6.1. Gældende ret
 - 2.2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.7. Vidnetrusler
 - 2.2.7.1. Gældende ret
 - 2.2.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

- 2.3 Initiativer møntet på reglerne om fuldbyrdelse af foranstaltninger
 - 2.3.1. Pålæg af psykologisk behandling i forbindelse med domme til tilsyn
 - 2.3.1.1. Gældende ret
 - 2.3.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.3.2. Valg af afsoningsinstitution
 - 2.3.2.1. Gældende ret
 - 2.3.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.3.3. Initiativer for at modvirke alkohol og narkotikamisbrug
 - 2.3.3.1. Undersøgelse af besøgende
 - 2.3.3.2. Urin- og udåndingsprøve i anstalter
 - 2.3.4. Anstaltspåbegyndt tilsyn
 - 2.3.4.1. Gældende ret
 - 2.3.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.3.5. Udelukkelse fra fællesskab
 - 2.3.5.1. Gældende ret
 - 2.3.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.3.6. Gennemførelse af foranstaltninger over for mentalt retarderede
 - 2.3.6.1. Gældende ret
 - 2.3.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.3.7. Overførsel af forvaringsdømte i udslusningsforløb til forvaringsafdeling
 - 2.3.7.1. Gældende ret
 - 2.3.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
- 2.4. Øvrige ændringer af kriminallov for Grønland
 - 2.4.1. Påtale og ærefornærmelser
 - 2.4.1.1. Gældende ret
 - 2.4.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.4.2. Skærpelse af foranstaltningsniveauet for voldtægt af børn ved samleje og andet seksuelt forhold
 - 2.4.2.1. Gældende ret
 - 2.4.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.4.3. Skudafgivelse i bebyggede områder
 - 2.4.3.1. Gældende ret
 - 2.4.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.4.4. Indførelse af selvstændig bestemmelse om selvhvidvask
 - 2.4.4.1. Gældende ret
 - 2.4.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.4.5. Konfiskation
 - 2.4.5.1. Gældende ret
 - 2.4.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
- 3. Forholdet til internationale forpligtelser

4. Konsekvenser for opfyldelse af FN's verdensmål
5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
9. Klimamæssige konsekvenser
10. Forholdet til EU-retten
11. Hørte myndigheder og organisationer mv.
12. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen ønsker et ligeværdigt, positivt og styrket partnerskab med Grønland. Derfor ønsker regeringen i fællesskab med Grønland at udvikle danske ansvarsområder i Grønland, herunder ved at opdatere lovgivningen og sikre en tidssvarende myndighedsstruktur.

Som et led i dette arbejde har Justitsministeriet udarbejdet dette lovforslag, som indeholder en række forskellige ændringer af bl.a. retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland. Lovforslaget udspringer af ønsker fra Naalakkersuisut og Inatsisartut samt drøftelser i Rådet for Grønlands Retsvæsen. Derudover bygger dele af lovforslaget på anbefalinger fra en fælles grønlandsk-dansk arbejdsgruppe om styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland.

Lovforslaget har for det første til formål at sætte ind over for seksuelt misbrug af børn. Førnævnte grønlandsk-danske arbejdsgruppe kom i sommeren 2020 med 16 anbefalinger, som skulle sikre større trivsel og en sundere udvikling for udsatte børn og unge i Grønland, hvoraf fem af anbefalingerne hører under Justitsministeriets område. To af disse anbefalinger kræver lovændringer. Det foreslås på den baggrund med lovforslaget at skærpe foranstaltningsniveauet for voldtægt af en person under 18 år. Det forudsættes i den forbindelse, at der sker en forhøjelse af foranstaltningsniveauet med 50 pct. i forhold til i dag. Derudover foreslås det, at der skal skabes hjemmel til at overføre indsatte til Anstalten i Nuuk, hvor der oprettes motivationsbehandlingspladser for seksualforbrydere.

Med lovforslaget lægges der for det andet op til den største reform af politiets og anklagemyndighedens forhold i Grønland i nyere tid, og det foreslås i den forbindelse, at politikredsen organisatorisk ligestilles med de øvrige politikredse. Lovforslaget har for det tredje til formål at sikre den samme uafhængighed i politiklagesager som i Danmark. Med lovforslaget foreslås det derfor, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed tillægges kompetence til at undersøge og træffe afgørelse i politiklagesager. Med hen-

blik på inddragelse af relevant lokal viden og ekspertise i Den Uafhængige Politiklagemyndigheds sagsbehandling, foreslås det at oprette Rådet for Politiklagesager i Grønland, som til brug for sagernes oplysning skal afgive vejledende udtalelser.

Derudover har lovforslaget for det fjerde til formål at forbedre retstillingen for ofre for forbrydelser. Lovforslaget har i den forbindelse til formål at styrke forurettedes processuelle retsstilling i kriminalsager bl.a. ved, at der foreslås indført en generel vejledningspligt og underretningspligt for politiet og anklagemyndigheden over for forurettede eller dennes efterladte, nære pårørende.

Lovforslaget har for det femte til formål at styrke indsatsen over for ofre for forbrydelser ved, at det foreslås at udvide den forurettedes mulighed for at blive underrettet, når gerningsmanden løslades, eller under afsoningen medvirker i optagelsen af et tv- eller radioprogram.

Lovforslaget har for det sjette til formål at øge beskyttelsen af vidner i kriminalsager. Det foreslås, at retterne fremover skal nægte bestemte personer og grupper adgang til et retsmøde, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part. Herudover foreslås det at udvide mulighederne for at afgive forklaring som vidne ved anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis særlige hensyn til vidnet taler for det. Desuden har lovforslaget til formål at kriminalisere simple vidnetrusler.

Lovforslaget indeholder for det syvende en række ændringer af reglerne om fuldbyrdelse af domme.

Denne del af lovforslaget har bl.a. til formål at præcisere reglerne om domme til tilsyn. Det foreslås således, at det udtrykkeligt skal fremgå, at retten kan fastsætte vilkår om psykologbehandling.

Derudover foreslås det at udvide mulighederne for at fravige nærhedsprincippet ved valg af afsoningssted bl.a. for at sik-

re, at en dømt ikke afsoner i en anstalt, hvor dennes nære pårørende arbejder.

Med lovforslaget iværksættes desuden initiativer for at modvirke alkohol- og narkotikamisbrug i anstalterne. Det foreslås i den forbindelse at udvide mulighederne for at foretage undersøgelse af besøgende i anstalterne. Derudover foreslås det, at der kan foretages udåndings- og urinprøvekontrol af indsatte i kriminalforsorgens institutioner med henblik på at undersøge for eventuelt indtag af alkohol, euforiserende stoffer mv. Initiativerne supplerer et initiativ fra finansloven for 2021, hvor der blev afsat midler til anskaffelse af en narkotikahund til Kriminalforsorgen i Grønland.

Derudover foreslås anvendelsesområdet for dom til anstalt og tilsyn i øvrigt udvidet. Det foreslås endvidere, at reglerne om anbringelse i observationscelle lempes. Derudover foreslås det præciseret, at det er socialvæsenet, der er ansvarlig for at gennemføre anbringelse og behandling af mentalt retarderede, mens sundhedsvæsenet står for anbringelse af sindssyge eller personer i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, efter kapitel 33 i kriminallov for Grønland.

Endelig har den del af lovforslaget, som vedrører fuldbyrdelse af domme, til formål at tilvejebringe hjemmel til, at der kan ske overførsel til forvaringsafdelingen i anstalten i Nuuk af forvaringsdømte, der på tidspunktet for ikrafttræden den 1. august 2019 af lov nr. 1718 af 27. december 2018 om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønlands (Anbringelse af forvaringsdømte mv.) som led i et udslningsforløb var anbragt i åben afdeling i anstalt i Grønland. Overførsel er betinget af, at den forvaringsdømte viser sig uegnet til ophold i åben afdeling, eller at denne anbringelse viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Derudover foreslås der for det ottende en række øvrige ændringer i kriminallov for Grønland.

Denne del af lovforslaget har for det første til formål at indføre betinget offentlig påtale af de mest alvorlige sager om ærefornærmelser. Derudover flyttes reglerne om afskydning af skydevåben i bymæssig bebyggelse over i kriminallov for Grønland for at markere, at der er tale om alvorlig kriminalitet.

Lovforslaget har desuden til formål at indføre et forbud mod selvhvidvask og at sikre, dels at det bliver muligt at foretage konfiskation hos børn under 15 år, dels at det bliver muligt at foretage udvidet udbyttekonfiskation i sager vedrørende overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Reform af politi- og anklagemyndighed samt ny politiklageordning

2.1.1. Politireform

2.1.1.1. *Gældende ret*

2.1.1.1.1. *Ledelse og styring af politiet*

De centrale lovbestemmelser om politiet findes i retsplejelovens kapitel 3 om politiet og anklagemyndigheden (§§ 62-64).

Den nuværende ordning stammer i det væsentlige fra 1965, hvor politiet gik fra at høre under Ministeriet for Grønland, til at være en selvstændig politikreds under justitsministeren på linje med de øvrige politikredse, jf. herved lov nr. 200 af 4. juli 1964 om ændring af lov om rettens pleje i Grønland.

Denne ordning indebærer, at justitsministeren er politiets øverste foresatte, mens rigspolitichefembedet er en næsten rent administrativ myndighed under justitsministeren med en række nærmere afgrænsede opgaver og beføjelser over for politimesteren, herunder primært med ansvar for regnskabsførelsen vedrørende udgifterne til politikvæsenet.

Den gældende ordning bygger således ikke på et sædvanligt enstrengt over-/underordningsforhold mellem de involverede myndigheder, men i vidt omfang på en særlig fordeling af ansvar og kompetence.

Justitsministeren har således i dag det overordnede ansvar for politiet og er som nævnt politiets øverste foresatte, jf. retsplejelovens § 62, stk. 1. Justitsministeren har som den overordnede myndighed en almindelig instruktionsbeføjelse i forhold til politiet. Justitsministeren kan give både rigspolitichefen og politimesteren i Grønland konkrete og generelle tjenestebefalinger om udførelsen af deres opgaver, og rigspolitichefens og politimesterens konkrete afgørelser om politimæssige spørgsmål kan som udgangspunkt påklages til justitsministeren.

I praksis er justitsministeren meget tilbageholdende med at gribe ind i den konkrete varetagelse af de politimæssige opgaver i Grønland.

Justitsministeriet varetager sager om uansøgt afskedigelse af tjenestemandsansat personale i politiet, jf. tjenestemandslovens § 26, stk. 2, hvorefter uansøgt afsked af tjenestemænd kun kan foretages af den pågældende minister.

Justitsministeriet varetager de løbende forhandlinger om de samlede bevillinger til politiet og har det overordnede bevillingsmæssige ansvar, mens bevillingen til Grønlands Politiforhandles mellem Rigspolitiet og politikredsen.

Rigspolitichefen varetager navnlig de administrative ledelsesopgaver. Rigspolitichefen har kun selvstændige operative

beføjelser på nogle få, afgrænsede områder, herunder navnlig vedrørende nationale sikkerhedsopgaver (Politiets Efterretningstjeneste). Rigspolitichefen er derimod ikke overordnet myndighed i forhold til politimesteren i Grønland for så vidt angår politifaglige spørgsmål, f.eks. vedrørende tilrettelæggelsen og omfanget af den lokale patruljering. I sådanne spørgsmål refererer politimesteren direkte til justitsministeren, og rigspolitichefen er som udgangspunkt ikke klageinstans i forhold til politimesterens konkrete politimæssige afgørelser.

Rigspolitichefen varetager endvidere anlægsopgaverne vedrørende politiet og administrerer politiets it-systemer.

Rigspolitichefen varetager desuden den samlede økonomiforvaltning for politiet. Som led i dette arbejde administrerer rigspolitichefen Grønlands Politis bevillinger, herunder også den lokale anklagemyndigheds bevillinger. I lighed med de øvrige politikredse har Grønlands Politi dog selvstændigt budgetansvar, og budgetplanlægning, -opfølgning og -administration varetages derfor af Grønlands Politi, mens rigspolitichefen fører det overordnede tilsyn hermed.

Rigspolitichefen yder i et vist omfang politifaglig bistand til politikredsens opgaveløsning. Denne bistand foretages af en politiafdeling i Rigspolitiet. Under politiafdelingen hører bl.a. Nationalt Kriminalteknisk Center (NKC), Nationalt Efterforskningscenter (NEC) samt National Beredskabsafdeling (NBA).

I det omfang disse centrale enheder assisterer Grønlands Politi, udføres arbejdet på politimesterens ansvar. De centrale enheder har således ingen selvstændige operative beføjelser i forbindelse med den mandskabsmæssige bistand til det operative arbejde i politikredsen.

Herudover leder rigspolitichefen en særlig aktionsstyrke, der løser visse specialopgaver som f.eks. ved gidseltagning. Endvidere fører rigspolitichefen tilsyn med politihundetjenesten.

Politimesteren har efter retsplejelovens § 63, stk. 1, den selvstændige ledelse af kredsens politi og ansvaret for, at de opgaver, der påhviler politiet, bliver udført. Politimesteren har således det faglige ansvar for politibetjeningen i Grønland. I forhold til de politifaglige opgaver refererer politimesteren direkte til justitsministeren. Som nævnt ovenfor er justitsministeren i praksis tilbageholdende med at gribe ind i politikredsens håndtering af en konkret politiopgave.

Politimesteren er ansættelsesmyndighed for kontorpersonale mv., mens rigspolitichefen er ansættelsesmyndighed for polititjenestemænd. Politimesteren beskikker desuden kommunefogeder og ansætter reservebetjente, der bistår politiet

i udøvelsen af den stedlige politimyndighed, jf. retsplejelovens § 62, stk. 2.

Kommunefogeder og reservebetjente er to personalegrupper uden en egentlig politiuddannelse, der assisterer i politikredsen. Mens reservebetjentene assisterer polititjenestemænd i byerne under en polititjenestemand's ledelse og ansvar, udøver kommunefogederne selvstændig politimyndighed i byderne, hvor politiet ikke er til stede.

Politikredsens jurister ansættes af Justitsministeriet, jf. nærmere herom pkt. 2.1.2.1.1.

Politimesteren varetager den daglige personaleforvaltning vedrørende det politiuddannede og kontoruddannede personale i politiet og vedrørende den del af politiets akademiske personale, der ikke er jurister. Politimesteren fastlægger bl.a., hvilke personaleressourcer der skal anvendes i politikregionerne i kredsens, ligesom politimesteren som udgangspunkt varetager alle ansættelser, forfremmelser, omflytninger mv. for disse personalegrupper. For polititjenestemand's vedkommende sker det i samarbejde med Rigspolitiet. Sager om afskedigelse af personale, der ikke er tjenestemand'sansat, behandles af politimesteren i første instans med rekursadgang til Rigspolitiet, mens sager om afskedigelse af tjenestemænd som ovenfor nævnt behandles af justitsministeren.

Politimesteren forestår endvidere uddannelsen af polititjenestemænd og har egen selvstændig politiskole, som dog understøttes af Politiskolen i Danmark i forhold til udvikling og drift af uddannelsen samt lejlighedsvis bistand i form af undervisere fra Danmark.

Politimesteren har siden 2014 haft selvstændigt økonomiansvar på linje med de øvrige politikredse. Det indebærer, at politimesteren som udgangspunkt kan prioritere og anvende kredsens samlede ressourcer på den måde, som det vurderes mest hensigtsmæssig for at løse politiets opgaver i kredsens. Dette skal dog ske under hensyn til, at politiets målsætninger efterleves. Kredsens kan endvidere ved væsentlige aktivitetsændringer, eksempelvis ved større hændelser med stor aktivitetsbelastning, rejse økonomiske sager for Rigspolitiet, som beslutter, om området bevillingsmæssigt skal styrkes.

Grønlands Politis bevillingsmæssige rammer for 2019 er på 193 mio. kr., fordelt med 121 mio. kr. til løn og 72 mio. kr. til drift.

2.1.1.1.2. Politikredsstrukturen

Grønlands Politi udgør én samlet politikreds, der er mere end 50 gange større end Danmark. Det gør Grønlands Politi til en af verdens største politikredse. Grønlands Politi omfatter politimesterembedet i Nuuk og to underlagte poli-

tiregioner, der til sammen råder over 19 politistationer fra Qaanaaq i nord til Nanortalik i syd. Herudover dækker politikredsen også Nationalparken i Nord- og Østgrønland, hvor bl.a. Forsvarets personale i slædepatruljen Sirius er tillagt politimyndighed med reference til Grønlands Politi.

Grønlands Politi har gennemført den centrale organisation, der i dag er opdelt i tre søjler: anklagemyndigheden, stabs-søjlen og politisøjlen. Grønlands Politi minder således struk-turmæssigt om de øvrige politikredse.

2.1.1.1.2.1. Politimesterembedet

Politimesterembedet huser politikredsens øverste ledelse, der – udover politimesteren – består af tre søjlechefer; en vicepolitimester (chefanklager), der har ansvaret for kred-sens anklagemæssige virksomhed, en stabschef, der har ansvaret for politikredsens stabsfunktioner og civile retlige opgaver som strategiarbejde, økonomistyring, Politiskolen i Grønland, HR, ledelsessekretariat og civil borgerservice, samt en chefpolitiinspektør, der har ansvaret for kredsens politimæssige funktioner, f.eks. beredskab og efterforskning.

Uanset at chefanklageren har titel af vicepolitimester, og dermed formelt er stedfortræder for politimesteren, er de tre søjlechefer sideordnede.

Anklagersøjlen består i politimesterembedet af otte juridiske anklagere og en tolk. Stabssøjlen er en central enhed i poli-timesterembedet og består af fire sektioner; HR-sektionen (hvor Politiskolen i Grønland hører under), økonomisektionen, servicesektionen og ledelsessekretariatet. Herudover er IT placeret i stabssøjlen. Endelig understøttes politisøjlen i politimesterembedet af en operativ stab, der foretager sags-behandling på en række landsdækkende områder. Det drejer sig bl.a. om forebyggelsesarbejde, analysearbejde, admini-strationen af politikutterne, katastrofeberedskab og kommu-nefogederne.

Som følge af de særlige referenceforhold for Grønlands Politi, jf. nærmere pkt. 2.1.1.1.1 og 2.1.2.1.1, er det i vid udstrækning overladt til politimesteren at tilrettelægge og kontrollere politi- og anklagevirksomheden i kredsen. Poli-titjenesten, anklagemyndigheden og de administrative funk-tioner udøves således i henhold til politimesterens dagsbe-falinger. Herudover gennemfører politimesterembedet faste tilsynsbesøg til samtlige politistationer, ligesom politimeste-ren møder i kriminalsager (i praksis ved chefanklageren el-ler en senioranklager) mod politipersonalet i politiregioner-ne. Politimesteren varetager således en mere overordnet og selvstændig stilling i Grønlands Politi, end politidirektørerne i de øvrige politikredse.

2.1.1.1.2.2. Krav til uddannelse og forudgående beskæftigel-se

Efter retsplejelovens § 64, stk. 2, skal politimesteren, vice-politimesteren, politiassessorer og politifuldmægtige have bestået juridisk kandidateksamen. Baggrunden for kravet om juridisk kandidateksamen for politiets øverste ledelse er navnlig politimesterens dobbelte funktion som leder både af det lokale politi og den lokale anklagemyndighed.

Desuden skal politimesteren efter retsplejelovens § 64, stk. 3, i reglen også have været ansat mindst 3 år i en overordnet stilling i politiet eller anklagemyndigheden.

2.1.1.1.2.3. Større regioner

Politikredsen var oprindeligt organiseret med 18 politidi-strikter med hver en politistation ledet af en stationsleder, der refererede direkte til politimesterembedet. Bl.a. for at sikre en større ensartethed i politiets betjening af borgerne og i sagsbehandlingen, ændredes de 18 politidistrikter til fem politiregioner, der hver blev ledet af en regionsleder med reference til chefpolitiinspektøren. Da kommunerne blev slået sammen til fire kommuner, valgte Grønlands Poli-ti at ændre regionsopdelingen, således at kommunegrænser og politiregionsgrænser blev sammenfaldende. Antallet af politiregioner blev herefter fire.

I august 2018 gennemførte Grønlands Politi en sammen-lægning af de fire politiregioner, således at politikredsen i dag er inddelt i en politiregion for henholdsvis nord og syd. Sammenlægningen til to politiregioner skete for yderli-gere at styrke fokus på ensartethed i politibetjeningen og samtidig skabe større fleksibilitet i forhold til bl.a. fordelin-gen af personale.

Nordregionen dækker over kommunerne Qeqqata, Qeqerta-lik og Avannaata, mens sydregionen dækker over kommu-nerne Sermersoq og Kujalleq. Hver politiregion ledes af en regionsleder, der refererer direkte til chefpolitiinspektøren.

Sideløbende med regionaliseringen har Grønlands Politi endvidere etableret en landsdækkende vagtcentral, der in-den for almindelig arbejdstid har det øjeblikkelige operative overblik og ansvar i Nuuk og uden for almindelig arbejdstid i hele landet.

2.1.1.1.3. Politiets kontakt med lokalsamfundet

Grønlands Politi har etableret et omfattende samarbejde mellem politiet og Naalakkersuisut, de lokale myndigheder, lokale institutioner og organisationer samt lokale borger-grupper mv.

Det lokale kriminalitetsforebyggende arbejde er bl.a. forank-ret i lokale SSSPK-udvalg, som er et samarbejde mellem skoler, socialforvaltningerne, sundhedsvæsnet, politiet og kriminalforsorgen, mens Naalakkersuisut fra centralt hold

har nedsat Det Centrale Forebyggelsesudvalg, der koordinerer og drøfter forebyggelsesarbejdet i bred forstand. I Det Centrale Forebyggelsesudvalg deltager imidlertid alene embedsmænd.

Endvidere er det lokale kriminalitetsforebyggende arbejde forankret i Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd, PiSiu, som arbejder for at forebygge kriminalitet i Grønland og består af repræsentanter fra arbejdsgiverorganisationerne, de frivillige organisationer, Departement for Sociale Anliggender, Departement for Sundhed, Grønlands Politi, kommunerne, Kriminalforsorgen i Grønland samt lønmodtagerorganisationerne.

2.1.1.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

I Visionsudvalgets rapport om »Fremtidens politi«, der blev offentliggjort i maj 2005, blev der foreslået en række ændringer af forskellige forhold vedrørende bl.a. politiets styringsmodel, den organisatoriske opdeling af politiet og politiets kontakt med lokalsamfundet mv.

På baggrund af rapporten blev der foreslået en reform af politiet. Denne blev gennemført i den danske retsplejelov ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform), som trådte i kraft 1. januar 2007.

I 2007 blev der således gennemført en politireform i Danmark. Grønlands Politi blev imidlertid ikke på dette tidspunkt omfattet af reformen.

En tværgående arbejdsgruppe med repræsentanter fra Justitsministeriets departement, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Færøernes Politi og Grønlands Politi gennemførte i løbet af 2018 en analyse af, om Færøernes Politi og Grønlands Politi skal omfattes af politireformen fra 2007.

Konklusionen på arbejdsgruppens analyse var, at Grønlands Politi (og Færøernes Politi) bør omfattes af politireformen. Dette indebærer, at Grønlands Politi organisatorisk ligestilles med de øvrige politikredse, og at der skabes rammer, som styrker understøttelsen af politiets arbejde i politikredsen og en bedre koordinering og strategisk styring af dansk politi som helhed.

Arbejdsgruppen vurderede samtidig, at det på en række områder vil være væsentligt at tilrettelægge implementeringen under hensyntagen til de særlige geografiske, juridiske og infrastrukturelle forhold mv. i Grønland.

2.1.1.2.1. *Ledelse og styring*

Efter arbejdsgruppens vurdering vanskeliggør den nuværende opdeling mellem det opgavemæssige og ressourcemæssige referenceforhold og ansvar mellem justitsministeren og rigspolitichefen en sammenhængende prioritering, understøttelse og styring i forhold til Grønlands Politi og dansk politi som helhed.

Ved i stedet at indføre en sædvanlig »direktoratsmodel«, svarende til hvad der gælder for de øvrige politikredse, sikrer man overensstemmelse mellem det økonomiske og det operative ansvar, ligesom der skabes grundlag for en sammenhængende strategisk styring i forhold til alle politikredse.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at det ikke længere er hensigtsmæssigt at opretholde den nuværende specielle – til dels historisk begrundede – ledelsesstruktur inden for politiet i Grønland.

Det foreslås derfor at indføre en sædvanlig »direktoratsmodel«, hvorefter der som udgangspunkt etableres et administrativt over-/underordningsforhold mellem justitsministeren, rigspolitichefen og politidirektøren.

På den baggrund er lovforslaget udformet således, at det udtrykkeligt skal fremgå af loven, at der gælder et sædvanligt over-/underordningsforhold mellem de nævnte aktører, for så vidt angår varetagelsen af politiets opgaver.

For justitsministeren vil den foreslåede ændring af kompetenceforholdene inden for politiet navnlig medføre, at Grønlands Politi ikke længere vil referere direkte til ministeren i forbindelse med varetagelsen af konkrete politiopgaver. Justitsministeren vil fortsat være den øverste ansvarlige for politiet, men det er forudsat, at Justitsministeriets overordnede styring af politiet – i lighed med hvad der gælder for de øvrige politikredse – fremover sker gennem rigspolitichefen, herunder gennem en årlig direktørkontrakt. Generelle retningslinjer for politiets virksomhed vil fremover som udgangspunkt blive fastsat af rigspolitichefen, men f.eks. i forbindelse med vedtagelse af ny lovgivning, politiske handlingsplaner mv. vil det dog fortsat kunne være hensigtsmæssigt, at Justitsministeriet udsender en cirkulæreskrivelse eller lignende med generelle retningslinjer til politiet.

Den foreslåede ændring af kompetenceforholdene inden for politiet indebærer for rigspolitichefen navnlig, at denne som noget nyt får beføjelser med hensyn til politiets varetagelse af de politifaglige opgaver i Grønland.

Titlen for den øverste chef for Grønlands Politi foreslås desuden ændret fra politimester til politidirektør, hvorved det tydeliggøres, at de øverste chefer for de 14 politikredse er ligestillede. I alle spørgsmål vedrørende politiets virksomhed

i politikredsen – både politifaglige, økonomiske og administrative – vil politidirektøren som udgangspunkt referere til rigspolitichefen. I faglige spørgsmål vedrørende anklagemyndighedens virksomhed vil politidirektøren fremover referere til en af de regionale statsadvokater, jf. nedenfor.

Uanset, at politimesteren allerede deltager i »koncernledelsen«, hvor rigspolitichefen og politidirektørerne mødes for at drøfte og koordinere politiets samlede indsats i hele riget, foreslås det, at der i retsplejeloven indsættes en udtrykkelig regel herom, jf. forslaget til retsplejelovens § 62, stk. 1, 2. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 4), og bemærkningerne hertil.

2.1.1.2.1.1. Krav til uddannelse og forudgående beskæftigelse

Som beskrevet i pkt. 2.1.1.2 skal politimesteren, vicepolitimesteren, politiassessorer og politifuldmægtige efter retsplejelovens § 64, stk. 2, have bestået juridisk kandidateksamen.

I den danske retsplejelov er uddannelseskravet til politidirektøren ikke længere opretholdt. En af hovedårsagerne til dette var den sammenlægning af de danske politikredse, som fandt sted med politireformen i Danmark, og som medførte, at politidirektørerne i Danmark generelt blev topledere i store organisationer med et stort antal ansatte og store budgetter. Størrelsen af de danske politikredse indebærer, at de danske politidirektører hovedsageligt varetager overordnede ledelsesmæssige opgaver i politikredsene.

Baggrunden for kravet om juridisk kandidateksamen for politiets øverste ledelse er navnlig politimesterens dobbelte funktion som leder både af det lokale politi og den lokale anklagemyndighed. Den daglige ledelse af politikredsens anklagemyndighed varetages imidlertid i dag af vicepolitimesteren. Samtidig er normeringen af kredsens juridiske personale over de senere år steget. Politimesteren deltager derfor kun i meget begrænset omfang i det daglige arbejde i anklagemyndigheden.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at det ikke er tidssvarende at opretholde et bestemt uddannelseskrav for politidirektøren. I stedet bør der ved udnævnelse af en politidirektør foretages en helhedsvurdering af den pågældendes kvalifikationer og kompetencer, herunder om den pågældende er i besiddelse af de generelle ledelsesmæssige kompetencer og personlige egenskaber, som kræves for at være topleder i en større offentlig organisation. Hensynet til legalitetskontrollen med politiet og integrationen af den lokale anklagemyndighed vil imidlertid fortsat betyde, at politidirektøren må have visse grundlæggende juridisk-faglige kompetencer, herunder det fornødne indblik i politiets arbejdsområde, kriminalret, retspleje mv.

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 64, stk. 3, skal politimesteren i reglen også have været ansat mindst 3 år i en overordnet stilling i politiet eller anklagemyndigheden. Ved besættelsen af stillinger som politidirektør bør der dog som nævnt foretages en samlet vurdering af den pågældendes kvalifikationer, og beskæftigelseskravet foreslås derfor ophævet. Retsplejelovens § 64, stk. 3, foreslås derfor ikke videreført i retsplejelovens kapitel 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

2.1.1.2.1.2. Politidirektørens beføjelser mv.

Det ligger i den foreslåede ændring af kompetenceforholdene, at politidirektøren fortsat vil have det samlede ansvar for politiets virksomhed i politikredsen (under ansvar over for rigspolitichefen og justitsministeren). Politidirektøren vil efter lovforslaget fortsat være chef både for politikredsens politi og for den lokale anklagemyndighed.

Politidirektøren vil ligesom politimesteren i dag have ansvaret for tilrettelæggelsen af politiets operative arbejde i Grønland, herunder for den nærmere tilrettelæggelse af politiets beredskab (døgnvagtjeneste), efterforskning og organisering af de enkelte politiregioner og politistationer. Tilrettelæggelsen af arbejdet vil skulle ske inden for rammerne af bl.a. resultatkontrakter med rigspolitichefen samt konkrete direktiver og generelle retningslinjer fra Rigspolitiet, f.eks. om særligt prioriterede indsatsområder.

Som nævnt ovenfor vil politidirektøren fortsat have ansvar for bevillings- og økonomistyringen vedrørende den samlede bevilling til politikredsen. Politidirektøren kan således prioritere og anvende den samlede bevilling til politikredsen på den måde, som politidirektøren anser for mest hensigtsmæssig for at løse politiets opgaver i Grønland. Det forudsættes imidlertid, at grundlæggende ydelser som f.eks. løn- og administrationssystemer, it-systemer og kommunikationssystemer, herunder politiets landsdækkende radiosystem, fortsat udvikles og drives for hele riget af Rigspolitiet.

På det materielmæssige område (radioer, våben, køretøjer, uniformer mv.) vil ordningen blive tilrettelagt således, at Rigspolitiet fortsat har ansvaret for, at politiet i hele landet råder over ensartet materiel, mens Grønlands Politi inden for de bevillingsmæssige rammer og ud fra politikredsens konkrete behov bestemmer, hvor mange enheder man vil anskaffe. Eksempelvis vil Rigspolitiet fortsat fastlægge, hvilke køretøjer Grønlands Politi skal have, og hvordan de skal være indrettet, mens politidirektøren inden for disse rammer, herunder fælles indkøbsaftaler for politiet, og under hensyntagen til de landsdækkende beredskabsmæssige krav, vil bestemme, hvor mange køretøjer af de forskellige typer der skal anskaffes. I forhold til ensartet materiel bemærkes det dog, at de grønlandske forhold kan nødvendiggøre anskaffelse af materiel, som afviger fra den øvrige standard i rigets politikredse.

Gennemførelsen af politireformen vil ikke have betydning for politidirektørens personaleansvar.

Politiskolen vil ligeledes fortsat blive administreret af politidirektøren, under hensyn til studieordningen i Danmark, således at polititjenestemænd uddannet i Grønland vil kunne søge stillinger i andre politikredse på lige fod med polititjenestemænd uddannet i Danmark.

2.1.1.2.1.3. Rigspolitichefens beføjelser mv.

Lovforslaget indebærer, at rigspolitichefen får ansvar for varetagelsen af politiets opgaver i Grønland under ansvar over for justitsministeren.

Det ligger i den foreslåede ordning, at rigspolitichefen vil være almindelig overordnet myndighed i forhold til Grønlands Politi. Rigspolitiet skal som udgangspunkt fungere som en overordnet styrelse for Grønlands Politi, mens det daglige politiarbejde som udgangspunkt varetages i politikredsen. Ordningen vil nærmere blive tilrettelagt således, at rigspolitichefen under ansvar over for justitsministeren skal sikre, at politiet i hele riget udfører de opgaver, det er pålagt, opfylder de politiske mål og krav, som fastlægges i politiets flerårsaftale mv., og forvaltes økonomisk forsvarligt i overensstemmelse med de bevillingsmæssige regler.

Rigspolitichefen vil i kraft af det almindelige over-/underordningsforhold, som lovforslaget skaber mulighed for, kunne give politidirektøren generelle og konkrete tjenestebefalinger om politifaglige spørgsmål, og det foreslås, at rigspolitichefen skal føre tilsyn med politikredsens opgavevaretagelse på det politimæssige område. Det vil således være Rigsadvokaten, der via statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørens udførelse af de opgaver, der hører under anklagemyndigheden, jf. forslaget til retsplejelovens § 61 d, stk. 2, og § 61 e, stk. 2. Rigspolitichefen og Rigsadvokaten vil få beføjelse til at give politidirektøren tjenestebefalinger om økonomiforvaltningen i politikredsen og om visse personalespørgsmål.

Det er imidlertid fortsat et centralt mål, at politidirektøren har en høj grad af ansvar og kompetence med hensyn til den daglige arbejdstilrettelæggelse mv., og det forudsættes derfor, at rigspolitichefen er tilbageholdende med at gribe ind i kredsens sagsbehandling og tilrettelæggelse af det daglige arbejde.

Det foreslåede over-/underordningsforhold mellem rigspolitichefen og politidirektøren indebærer, at Rigspolitiet som noget nyt bliver klageinstans i forhold til politidirektøren, for så vidt angår politifaglige spørgsmål. Det vil bl.a. dreje sig om afgørelser i forbindelse med politiets dispositioner uden for kriminalretsplejen i medfør af politiloven, herunder

f.eks. påbud med henblik på at afværge fare, frihedsberøvelse, pålæg i forbindelse med demonstrationer og stikprøvevisitation mv.

Rigspolitichefen vil sammen med Rigsadvokaten have det bevillingsmæssige ansvar for politiets og anklagemyndighedens bevillinger. Rigspolitichefen vil sammen med Rigsadvokaten få tillagt beføjelse til at fordele de samlede bevillinger til politiet og anklagemyndigheden mellem Rigspolitiet, den overordnede anklagemyndighed og politikredsen. Det vil være forudsat, at denne fordeling bl.a. sker på grundlag af nøgletal vedrørende befolkningsunderlag, geografi, særlige opgaver, kriminalitetsmønstre mv. Til brug herfor vil det være væsentligt, at Rigspolitiet stiller moderne måle- og analyseværktøjer til rådighed for politikredsen.

På personaleområdet vil ordningen blive tilrettelagt således, at rigspolitichefen har beføjelser til at fastlægge generelle politikker for personaleadministrationen og ledelsesudviklingen i politiet, for så vidt angår ikke-juridisk personale (personale- og ledelsespolitikker) samt vedligeholde centrale personaleadministrative systemer mv. På det politimaterielmæssige område vil Rigspolitiet som nævnt ovenfor få ansvar for, at politiet i hele riget råder over ensartet materiel. Rigspolitiet vil bl.a. kunne indgå fælles indkøbsaftaler – f.eks. vedrørende politiets køretøjer. I forhold til ensartet materiel bemærkes det dog, at de grønlandske forhold kan nødvendiggøre anskaffelse af materiel, som afviger fra den øvrige standard i rigets politikredse.

Rigspolitiet vil som nævnt ovenfor fortsat få ansvar for driften og udviklingen af politiets fælles it-systemer, f.eks. politiets sagsbehandlingssystem (Avannarleq) samt kriminalregistret og andre centrale registre, og for politiets overordnede kompetenceudvikling og uddannelse.

På det operative område vil der kunne være behov for, at Rigspolitiet fortsat varetager enkelte specialiserede opgaver og støttefunktioner. Det drejer sig navnlig om opgaver, der forudsætter helt særlige specialkompetencer eller specifik rutine og ekspertise, som det ikke vil være praktisk muligt at oparbejde og vedligeholde på det fornødne faglige niveau i Grønland. Det vil f.eks. dreje sig om nogle særlige kriminaltekniske metoder, som varetages af specialister i Kriminalteknisk Afdeling, og særlige efterforskningsmæssige kompetencer, f.eks. i forhold til visse former for it-kriminalitet (bistand til efterforskning af internationale børnepornografi-netværk eller lignende).

Det vil også være nødvendigt, at Rigspolitiet fortsat varetager opgaver i forbindelse med ekstraordinært ressourcekrævende situationer, f.eks. i forbindelse med statsbesøg eller omfattende naturkatastrofer mv.

2.1.1.2.1.4. Klageadgang

På grund af det nuværende referenceforhold behandler Justitsministeriets departement klager over en række afgørelser, som departementet ikke længere behandler i forhold til de øvrige politikredse. Denne konkrete sagsbehandlingsvirksomhed afviger således fra de seneste års bestræbelser på at placere konkret sagsbehandling/afgørelser ved den myndighed, som har opbygget kompetence ift. klagesagsbehandling.

Ved at ændre referenceforholdene for Grønlands Politi vil afgørelser vedrørende politiets dispositioner og afgørelser uden for kriminalretsplejen som udgangspunkt kunne påklages til Rigspolitiet. Derved ensrettes klagesagsbehandlingen i dansk politi, og kompetencen samles ved Rigspolitiet.

Det følger herefter af det sædvanlige over-/underordningsforhold mellem justitsministeren og Rigspolitiet, at justitsministeren som udgangspunkt vil være almindelig klageinstans i forhold til Rigspolitiet.

I overensstemmelse med det to-instansprincip, der bl.a. gælder med hensyn til anklagemyndighedens afgørelser, bør afgørelser truffet af Rigspolitiet som første instans (f.eks. om afskedigelse af ikke-tjenestemandsansat personale) fortsat som udgangspunkt kunne påklages til justitsministeren. Derimod bør Rigspolitiets afgørelse af klager over politidirektørens afgørelser ikke kunne påklages yderligere til justitsministeren. Det drejer sig bl.a. om afgørelser vedrørende politiets dispositioner uden for kriminalretsplejen i medfør af politiloven (f.eks. påbud, frihedsberøvelse, pålæg i forbindelse med demonstrationer, stikprøvevisitation mv.) samt afgørelser i medfør af våbenloven (f.eks. våbentilladelser samt tilladelse til ind- og udførelse af våben) og politidirektørens afgørelser i visse disciplinærsager og andre ansættelses- og personalesager.

Rigspolitiets afgørelser som første instans i ansættelses- og personalesager (f.eks. afslag på ansættelse som polititjenestemand på prøve) bør efter Justitsministeriets opfattelse ikke kunne påklages til justitsministeren. Dette svarer også til retstilstanden i Danmark, jf. § 109, stk. 3, i den danske retsplejelov.

Der henvises til forslag til retsplejelovens §§ 62-62 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.1.1.2.2. Ny struktur

2.1.1.2.2.1. Politikredsen

Det foreslås, at Grønlands Politi organisatorisk ligestilles med de øvrige politikredse.

2.1.1.2.2.2. Den øverste ledelse

Som beskrevet i pkt. 2.1.1.1.2.1 består Grønlands Politis øverste ledelse i dag af politimesteren og de tre søjlechefer: vicepolitimesteren (chefanklager), stabschefen og chefpolitiinspektøren. De tre søjlechefer er i praksis sideordnede.

Efter den nuværende bestemmelse i retsplejelovens § 63, stk. 2, er det vicepolitimesteren, en politiassessor eller en politifuldmægtig, der i politimesterens fravær har den øverste ledelse af politiet i politikredsen. Dette bygger på en forældet organisering af politiet fra en tid, hvor der ikke i kredsen fandtes en stabsfunktion.

I dag er det stabschefen, der sammen med politimesteren fokuserer og understøtter den administrative og strategiske ledelsesopgave i politikredsen.

En ekstern analyse af ledelsen i de øvrige politikredse gennemført af Justitsministeriet i 2011 viste imidlertid, at der ikke var behov for en fast stedfortræder i politikredsen, hvorfor titlen som vicepolitidirektør blev sløjfet.

På den baggrund foreslår Justitsministeriet, at der ikke fremover udpeges en fast stedfortræder for politidirektøren. Hvis den øverste ledelse i Grønlands Politi alligevel vurderer, at det fremadrettet anses for mest hensigtsmæssigt at have en fast stedfortræder, vil en sådan ordning kunne fortsættes administrativt uden direkte lovhjemmel.

2.1.1.2.3. Politiets kontakt med lokalsamfundet

Grønlands Politi har i dag et tæt samarbejde med lokalsamfundet. Befolkningstallet i Grønland er relativt lavt, og samfundet er generelt karakteriseret ved en indgående netværkskultur, hvor alle kender alle.

Politiarbejdet er derfor navnlig kendetegnet ved, at politiet arbejder med konkrete kriminalitetsproblemer i et tæt samarbejde med lokalsamfundet på grundlag af netværk med deltagelse af repræsentanter for politi og offentlige myndigheder, institutioner, organisationer og enkeltpersoner fra lokalsamfundet (f.eks. beboerrådsformænd, klubledere, forældregrupper mv.).

2.1.1.2.3.1. SSSPK-samarbejdet mv.

Det lokale samarbejde mellem skole, socialforvaltning, sundhedsvæsen, politi og kriminalforsorg (SSSPK-samarbejdet) udgør i dag krumtappen i det lokale kriminalpræventive arbejde i forhold til børn og unge.

Målsætningen for SSSPK-samarbejdet er at opbygge, anvende og vedligeholde et lokalt netværk, der har kriminalpræventiv indvirkning på børns og unges dagligdag. SSSPK-samarbejdet giver mulighed for at opfange fa-

resignaler og udviklingstendenser i kriminaliteten og i børns og unges levevilkår så tidligt, at der kan gøres en indsats for at hindre, at de unge kommer ud i en kriminel løbebane. Samtidig er SSSPK-samarbejdet et velegnet forum til at afklare, hvilke muligheder for forebyggende arbejde der er lokalt for de involverede myndigheder. SSSPK-samarbejdet kan desuden gennem projekter være med til at modvirke, at der opstår grupper af unge med kriminel adfærd.

SSSPK-samarbejdet mellem bl.a. Grønlands Politi og kommunerne bør fortsætte og søges udbygget yderligere med vægt på et tæt samarbejde med hver enkelt kommune i politikredsen. Det vil endvidere være naturligt mere generelt at overveje den fremtidige organisering af det kriminalpræventive arbejde, herunder arbejdet i SSSPK-regi, og disse spørgsmål bør overvejes i bl.a. Det Kriminalpræventive Råd.

Som led i det lokale kriminalitetsforebyggende arbejde bør politidirektøren fremover desuden tage initiativ til, at der udarbejdes en særlig plan for en strategisk kriminalpræventiv indsats over for børn og unge i Grønland. En sådan overordnet strategisk plan vil bl.a. kunne omfatte følgende emner:

- Et systematisk forløb med en generel indsats, der bør finde sted løbende under børnenes og de unges opvækst med inddragelse af skoler, klubber, ungdomsskoler og andre ungdomsuddannelsessteder mv. Det vil f.eks. kunne omfatte oplysningskampagner, særlige SSSPK-dage, faste møder mellem politiets og kommunernes SSSPK-medarbejdere og forældrebestyrelser i børneinstitutioner og på skoler, fælles aktiviteter som led i skolernes projektarbejde mv.
- En specifik indsats rettet mod udsatte grupper af børn og unge, som er ved at udvikle en kriminel adfærd. Den specifikke indsats vil naturligt kunne gennemføres i samarbejde med f.eks. lokale skoler, ungdomsklubber mv., og der kan iværksættes opsøgende arbejde mv.
- En individorienteret indsats i forhold til unge, som allerede har begået kriminalitet, med henblik på at forebygge, at de pågældende begår ny kriminalitet. Den individorienterede indsats vil bl.a. kunne omfatte egentlig behandling mv. Indsatsen vil også kunne sigte mod, at de pågældende personer får nye sociale relationer uden for deres hidtidige miljø, f.eks. ved et samarbejde med det lokale erhvervsliv om praktikpladser mv.

Den overordnede strategiske plan forudsættes udarbejdet under hensyn til de ressourcer, som Grønlands Politi har til rådighed på de enkelte politistationer.

Der henvises endvidere til forslaget til retsplejelovens § 62 e om en årlig lokal samarbejdsplan, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.1.1.2.3.2. Kredsråd

For at styrke det kriminalitetsforebyggende samarbejde har Naalakkersuisut nedsat Det Centrale Forebyggelsesudvalg, der koordinerer og drøfter forebyggelsesarbejdet i bred forstand på embedsmandsniveau. Grønlands Politi er i den forbindelse repræsenteret ved politimesteren, men der eksisterer ikke et formaliseret samarbejdsforum, hvor de centrale aktører på politisk niveau deltager.

Med henblik på at opnå en yderligere styrkelse af kontakten mellem politiet og lokalsamfundet foreslår Justitsministeriet at oprette et kredsråd, hvor den øverste ledelse hos Grønlands Politi, naalakkersuisoq for sociale anliggender, naalakkersuisoq for justitsområdet og kommunerne har lejlighed til at drøfte spørgsmål af fælles interesse.

Det foreslås, at kredsrådet skal sammensættes af politidirektøren, naalakkersuisoq for sociale anliggender, naalakkersuisoq for justitsområdet og borgmestrene i kommunerne. Det bemærkes, at kredsrådets sammensætning kan ændres som led i nye ressortfordelinger i Naalakkersuisut. Med henblik på at fremhæve politidirektørens selvstændige ansvar for tilrettelæggelsen af politiets samarbejde med Naalakkersuisut og kommunerne foreslås det, at politidirektøren er formand for kredsrådet.

Det foreslås, at kredsrådet skal drøfte alle spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed og organisation i Grønland. Det vil navnlig være relevant at drøfte områder, hvor der er behov for at sikre sammenhæng i politiets og kommunernes opgavevaretagelse, f.eks. med hensyn til indsatsen over for truede og belastede børn og unge. Det foreslås endvidere, at kredsrådet skal drøfte organisatoriske spørgsmål af særlig betydning for lokalsamfundet, f.eks. ændringer i politiregioner og åbningstider mv.

Efter lovforslaget skal kredsrådet endvidere drøfte kriminalitetsudviklingen og den lokale kriminalitetsforebyggelse mv. i Grønland, og det vil ofte kunne ske på grundlag af politiets analyser af karakteren, omfanget og udviklingen i kriminalitetsproblemerne i de forskellige dele af politikredsen.

Kredsrådet skal desuden efter lovforslaget virke for, at der gives lokalbefolkningen oplysning om politiets virksomhed, herunder f.eks. om kriminalpræventive tiltag.

Det foreslås, at politidirektøren skal afgive en årlig skriftlig redegørelse til kredsrådet vedrørende politiets virksomhed i det forløbne år. Dette vil f.eks. kunne ske i forbindelse med, at politikredsens årsstatistik sendes til kredsrådet. Det vil være naturligt, at politidirektøren herudover løbende udarbejder statusrapporter og lignende til kredsrådet vedrørende

den almindelige politiindsats og/eller den konkrete indsats på specifikke fokusområder.

Det foreslås, at kredsrådet kan afgive udtalelser om spørgsmål vedrørende politikredsens almindelige organisation, og at kredsrådet kan henstille til politidirektøren, at politiet for et begrænset tidsrum særligt skal lægge vægt på løsningen af bestemte opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden.

Der henvises i øvrigt til forslaget til retsplejelovens §§ 62 c og 62 d, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.1.1.2.3.3. Lokal samarbejdsplan

Det er vigtigt, at alle relevante lokale aktører i Grønland bliver inddraget i samarbejdet om de opgaver, som løses bedst i et samvirke mellem politiet og lokalsamfundet.

Med henblik på yderligere at forankre og styrke denne inddragelse foreslås det, at politidirektøren fremover skal udarbejde en samlet plan for samarbejdet mellem politiet, Naalakkersuisut og kommunerne, andre offentlige myndigheder, interesseorganisationer, foreninger mv. i Grønland.

Den lokale samarbejdsplan bør udarbejdes af politidirektøren for et år ad gangen efter forudgående drøftelse i kredsrådet. Planen skal således mindst én gang årligt tages op i kredsrådet med henblik på at sikre, at planen fortsat sikrer den bedst mulige ramme. Planen skal efter forslaget offentliggøres, og det vil f.eks. kunne ske på politikredsens hjemmeside. Samarbejdsplanen vil dermed kunne bruges som reference for lokalsamfundet.

Den lokale samarbejdsplan bør indeholde en nærmere beskrivelse af, hvordan lokalsamarbejdet er eller vil blive organiseret og gennemført i politikredsen. Planen bør omhandle de væsentligste lokale samarbejdsområder og samarbejdsfora, herunder det lokale kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og de enkelte kommuner (SSSPK-samarbejdet mv.), men der vil i øvrigt være meget frie rammer for, hvordan politidirektøren i samråd med kredsrådet vil udforme samarbejdsplanen.

Udarbejdelsen af en overordnet samarbejdsplan vil naturligvis kunne suppleres med en fortsat udvikling og styrkelse af de mange uformelle kontakter og erfaringsudveksling mellem politi og kommuner mv. Der vil også løbende kunne opstå nye samarbejdsfora, selv om disse ikke er beskrevet i samarbejdsplanen. I forbindelse med den løbende opfølgning på samarbejdsplanen vil nye væsentlige samarbejdsformer og samarbejdsfora kunne medtages i en revideret samarbejdsplan.

Der henvises i øvrigt til forslaget til retsplejelovens § 62 e, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.1.2. Reform af anklagemyndigheden

2.1.2.1. *Gældende ret*

2.1.2.1.1. Anklagemyndighedens organisering

De centrale bestemmelser om anklagemyndighedens organisation og virksomhed findes i retsplejelovens kapitel 3 om politiet og anklagemyndigheden (§§ 64-65).

De offentlige anklagere i Grønland er Rigsadvokaten og politimesteren samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af kriminalsager, jf. retsplejelovens § 65, stk. 1. Bestemmelsen omfatter tillige det politiuddannede personale, der virker som anklagemyndighed i kredsretterne.

De offentlige anklagere er underlagt objektivitetsprincippet. Det betyder, at anklagemyndigheden skal sikre, at skyldige drages til ansvar, og at uskyldige ikke forfølges kriminalretligt, jf. retsplejelovens § 65, stk. 2. Anklagemyndigheden forestår desuden den juridiske kontrol (legalitetskontrollen) med politiets virksomhed inden for kriminalretsplejen (efterforskning mv.).

Anklagemyndigheden er hierarkisk opbygget. Det følger heraf, at en overordnet anklagemyndighed har adgang til at instruere de underordnede myndigheder.

Selvom det ikke udtrykkeligt fremgår af retsplejeloven, at justitsministeren er den øverste anklagemyndighed i Grønland, er dette fast antaget. Denne opfattelse kan implicit udledes af reglen i retsplejelovens § 315, hvorefter politiets beslutning om at rejse, frafalde eller undlade at rejse tiltale kan omgøres af Rigsadvokaten eller justitsministeren.

Rigsadvokaten varetager udførelsen af kriminalsager ved Højesteret og virker ved Den særlige Klageret. Dette følger af den danske retsplejelovs § 99, stk. 1, jf. også forarbejderne til § 65, stk. 1, jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1382. Rigsadvokaten har som den øverste offentlige anklager – under ansvar over for justitsministeren – det overordnede faglige ansvar for anklagemyndighedens virksomhed og er de øvrige offentlige anklageres overordnede i faglig henseende.

For så vidt angår politiets virksomhed som offentlig anklagemyndighed, er politimesteren direkte underordnet Rigsadvokaten, jf. retsplejelovens § 65, stk. 3.

Rigsadvokaten fører tilsyn med politimesterens behandling af kriminalsager og behandler klager og afgørelser truffet af

politimesteren vedrørende kriminalretlig forfølgning. Rigsadvokatens afgørelser i klagesager kan ikke påklages til justitsministeren, jf. retsplejelovens § 65, stk. 4.

Rigsadvokaten har endvidere visse opgaver i relation til behandlingen af sager, hvor der er afsagt dom til forvaring eller foranstaltninger efter kriminallovens kapitel 33 (særlige foranstaltninger overfor psykisk syge kriminelle) til anbringelse i Danmark.

Politimesteren og de offentlige anklagere, der er ansat hos denne (dvs. chefanklageren, senioranklagere, anklagere og anklagerfuldmægtige og det politiuddannede personale) varetager udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret og fører tilsyn med politiregionernes behandling af kriminalsager. Som nævnt ovenfor er det som udgangspunkt det politiuddannede personale, der giver møde for kredsretterne, mens de juridisk uddannede anklagere giver møde for Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Som led i grunduddannelsen på politiskolen i Grønland, undervises politieleverne i anklagervirksomhed. Her får de lejlighed til at øve anklagerens rolle under domsforhandlingen. Denne uddannelse genopfriskes i det senere forløb under efteruddannelsen.

Under behandlingen af de konkrete sager har politifolkene mulighed for at søge telefonisk rådgivning hos politimesterembedets jurister, hvor der er opsat en telefonvagtordning, der kan kontaktes døgnet rundt.

Anklagemyndighedens udgifter afholdes af samme bevilling som politiets. Der fastsættes således én samlet bevilling til politiet og anklagemyndigheden på finansloven. Den samlede bevilling for politiet og anklagemyndigheden fastsættes normalt ved politiske flerårsaftaler.

Rigspolitichefen og Rigsadvokaten fastsætter på baggrund af de årlige rammeudmeldinger til politi og anklagemyndighed i fællesskab én samlet udgiftsramme til både politi- og anklagevirksomhed i Grønlands Politi. I tilfælde af uenighed mellem rigspolitichefen og Rigsadvokaten om fordelingen af udgiftsrammen forelægges spørgsmålet for justitsministeren til afgørelse. Hvis der efterfølgende opstår spørgsmål om den interne fordeling af politikredsens økonomiske ramme mellem de tre søjler: anklagemyndigheden, stabssøjlen og politisøjlen, kan dette kun ske i enighed mellem rigspolitichefen og Rigsadvokaten.

Justitsministeriet er den overordnede ansættelsesmyndighed for jurister i politiet og anklagemyndigheden, og kompetencen til at afskedige jurister ligger derfor i ministeriet.

Ansvar for den daglige personaleadministration lokalt i anklagemyndigheden ligger hos politimesteren. Opgaven hermed varetages imidlertid af vicepolitimesteren (chefanklageren). Den daglige personaleadministration omfatter bl.a. behandling af konkrete sager vedrørende rokering, turnus, barsel, sygefravær, ferie, merarbejde, tjenestefrihed, kørselstilladelse, flyttegodtgørelse, afholdelse af medarbejderudviklingssamtaler (MUS) og indgåelse af seniorordninger mv.

Rigsadvokaten er ansvarlig for den faglige grund- og efteruddannelse af anklagemyndighedens og politiets jurister. Det gælder både udarbejdelsen af retningslinjer for og selve gennemførelsen af uddannelsen.

Udnævnelser i chefstillinger i politi og anklagemyndighed (stillinger i lønramme 36 og opefter) bliver foretaget af justitsministeren (dronningen) efter indstilling fra den myndighed, som udnævnelsen vedrører. Udnævnelser til chefstillinger i den overordnede anklagemyndighed (Rigsadvokaten og statsadvokaterne) vil således blive foretaget af justitsministeren efter indstilling fra Rigsadvokaten, mens udnævnelser i chefstillinger i den del af anklagemyndigheden, som hører under politikredsene (f.eks. chefanklagere), vil blive foretaget af justitsministeren efter indstilling fra politimesteren og Rigsadvokaten.

2.1.2.1.2. Påtalekompetencer

Retten til at påtale kriminalsager tilkommer som udgangspunkt politiet som anklagemyndighed, jf. retsplejelovens § 311. Ifølge § 315, stk. 2, kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning, herunder om pligt til at forelægge sådanne sager for Rigsadvokaten eller justitsministeren. Denne adgang til at give forskrifter er ikke udnyttet.

2.1.2.1.2.1. Forelæggelse

Politikredsen (anklagemyndigheden) har som udgangspunkt påtalekompetencen og kan afgøre tiltalespørgsmålet i kriminalsager, medmindre andet er bestemt i lovgivningen eller i retningslinjer fastsat af Rigsadvokaten.

Der har med tiden udviklet sig en administrativ praksis for, hvornår der skal ske forelæggelse af konkrete sager. Disse forelæggelsesregler er nærmere beskrevet i Rigsadvokatmeddelelsen af 13. september 2019 om forelæggelse og indberetning mv., bilag 4.

Retningslinjerne om forelæggelse af tiltalespørgsmålet gælder som udgangspunkt uanset, om politikredsen vurderer, at der er grundlag for at rejse tiltale, opgive påtale eller meddele tiltalefrafald. I sager, hvor politikredsen efter disse retningslinjer skal forelægge tiltalespørgsmålet for Rigsadvokaten, er det fortsat politikredsen, som formelt set har

påtalekompetencen. Det vil sige, at det er politikredsen, som underskriver anklageskriftet i sagen efter, at Rigsadvokaten har tiltrådt en indstilling fra politikredsen. Hvis Rigsadvokaten træffer beslutning om at opgive påtale efter den grønlandske retsplejelov § 312 eller frafalde tiltale efter samme lovs § 313, træffer Rigsadvokaten afgørelse i sagen. Rigsadvokaten underretter, medmindre andet konkret er aftalt med Politimesteren i Grønland, sigtede og parterne om afgørelsen.

Forelæggelse finder navnlig sted i sager af særlig offentlig interesse, f.eks. hvor et medlem af Naalakkersuisut eller Inatsisartut har begået kriminalitet, samt i sager hvor der kan blive tale om anbringelse i Danmark.

Forelæggelse finder endvidere sted, når der er tale om foranstaltninger efter kriminallovens § 156 om særlige foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle, og pågældende står over for en tidsubestemt foranstaltning, der indebærer eller giver mulighed for anbringelse på hospital eller institution i Danmark, eller der er tale om at nedlægge påstand om forvaring i medfør af kriminallovens § 161.

Når den tidsubestemte foranstaltning skal vurderes på ny af retten efter reglerne i kriminallovens §§ 159 og 162, stk. 4, forelægges anklagemyndighedens påstand for Rigsadvokaten, i det omfang den aktuelle foranstaltning, eller den foranstaltning der ønskes ændring til, indebærer eller giver mulighed for anbringelse på institution eller hospital i Danmark, eller der er tale om en sag om forvaring.

Grønlands Politi afgør uden forelæggelse i dag selv, hvorvidt man skal tage skridt til mentalobservation under indlæggelse på et dansk psykiatrisk hospital.

2.1.2.1.2.2. Påtaleundladelse mv.

Politiet kan efter retsplejelovens § 337, stk. 2, afvise en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede en efterforskning. Har politiet i medfør af retsplejelovens § 338, stk. 1, efter anmeldelse eller af egen drift iværksat en efterforskning, er politiets kompetence til at indstille den påbegyndte efterforskning begrænset, når der har været rejst sigtelse i sagen, jf. retsplejelovens § 338, stk. 3.

Har der været rejst sigtelse i sagen, kan påtale helt eller delvist opgives, hvis sigtelsen har vist sig grundløs, jf. retsplejelovens § 312, nr. 1.

Påtale kan endvidere opgives, hvis videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, jf. retsplejelovens § 312, nr. 2. Denne adgang til påtaleopgivelse omfatter foruden opgivelse af bevismæssige grunde bl.a. tilfælde, hvor det pågældende forhold ikke kan anses for kriminelt, og tilfælde, hvor der foreligger en obligatorisk

fritagelse fra kriminalretligt ansvar (f.eks. nødværge og nødret) eller som følge af ophør af kriminalretligt ansvar (f.eks. frivillig tilbagetræden fra forsøg eller forældelse).

Endelig kan påtale opgives hvis sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt, jf. retsplejelovens § 312, nr. 3. Påtaleopgivelse efter § 312, nr. 3, omfatter navnlig tilfælde, hvor der på et tidligt stadium af en sag må tages stilling til, om efterforskningen bør begrænses til visse forhold for at fremskynde sagens behandling.

Anklagemyndigheden har endvidere adgang til at frafalde tiltale, selv om den sigtede må anses for skyldig i det påsigtede forhold. Anklagemyndighedens kompetence til at undlade at rejse påtale eller meddele tiltalefrafald er et udtryk for opportunitetsprincippet, hvorefter anklagemyndigheden kan undlade at forfølge en sag på baggrund af hensigtsmæssigheds- og billighedsbetragtninger af kriminalpolitisk og procesøkonomisk art.

Politimesterens adgang til at frafalde tiltale er reguleret i retsplejelovens § 313, stk. 1, nr. 1-5, og stk. 3.

I andre tilfælde end de i stk. 1 nævnte kan tiltale kun frafalde efter Rigsadvokatens beslutning og under forudsætning af, at der foreligger særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, og tiltale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn, jf. § 313, stk. 2 og stk. 3.

Retsplejelovens regler om tiltalefrafald er suppleret af bekendtgørelse nr. 266 af 6. april 2018 om Politimesteren i Grønlands adgang til at frafalde tiltale.

2.1.2.1.2.3. Ankesager

Politimesteren har som altovervejende hovedregel påtalekompetence i ankesager; en opgave der i den øvrige del af riget varetages af de regionale statsadvokater.

Kredsretternes afgørelser indberettes til politimesteren, der herefter tager stilling til, om der skal ske anke, eller om dommen kan tiltrædes. Det er hovedreglen, at politimesteren alene afgør, om sagerne skal ankes. Ved særlovsovertrædelser høres dog den relevante særmyndighed om spørgsmålet.

Kun i særlige tilfælde, hvor Rigsadvokaten tidligere har fået forelagt sagen, vil ankespørgsmålet blive forelagt for Rigsadvokaten.

Det er herefter de juridisk uddannede anklagere ved politimesterembedet, der giver møde for anklagemyndigheden i Grønlands Landsret.

2.1.2.1.3. Erstatningssager

Reglerne om behandling af krav om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning, herunder reguleringen af kompetenceforhold i forbindelse med sagernes behandling, findes navnlig i retsplejelovens kapitel 42 (§§ 486-493).

Efter retsplejelovens § 486, stk. 1, skal der ydes erstatning til den, der har været anholdt eller tilbageholdt som led i en kriminalretlig forfølgning, hvis påtale opgives eller tiltalte frifindes. Efter retsplejelovens § 489, stk. 1, skal der endvidere ydes erstatning til den, der har været anstaltsanbragt eller undergivet anden kriminalretlig foranstaltning, hvis anke eller genoptagelse medfører bortfald af den idømte foranstaltning. Erstatning kan efter retsplejelovens § 486, stk. 3, og § 489, stk. 2, nægtes eller nedsættes, hvis den sigtede eller dømte selv har givet anledning til det forhold, som der ellers skal ydes erstatning for.

Efter retsplejelovens § 486, stk. 2, § 487 og § 488 kan der endvidere ydes erstatning, hvis den under sagen anvendte frihedsberøvelse ikke står i rimeligt forhold til forfølgningens udfald, hvis en sigtet som led i en kriminalretlig forfølgning har været udsat for andre kriminalprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse, eller hvis der over for en person, der ikke har været sigtet, har været iværksat indgreb som led i en kriminalretlig forfølgning, medmindre den pågældende selv har givet anledning til foranstaltningen.

Endelig følger det af retsplejelovens § 493, at erstatningskrav, der efter de almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af kriminalretlig forfølgning, behandles efter anmodning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42.

Efter retsplejelovens § 490, stk. 1, træffer politimesteren afgørelse i 1. instans i alle sager om erstatning efter retsplejelovens kapitel 42, medmindre justitsministeren fastsætter, at nærmere angivne sager skal forelægges for Rigsadvokaten eller justitsministeren til afgørelse.

Efter retsplejelovens § 490, stk. 3, behandler Rigsadvokaten klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende krav om erstatning. Rigsadvokatens afgørelser i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Efter retsplejelovens § 491, stk. 1, kan den erstatningsøgende anmode om at få kravet indbragt for retten, hvis erstatningskravet ikke imødekommes ved afgørelse truffet af Rigsadvokaten i en klagesag eller justitsministeren. Erstatningssagen behandles i kriminalretsplejens former, hvor politimesteren giver møde i overensstemmelse med den almindelige kompetencefordeling i anklagemyndigheden.

2.1.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.1.2.2.1. Anklagemyndighedens organisering

Rigsadvokaten varetager i dag en række opgaver i forhold til Grønlands Politi, som de regionale statsadvokater varetager i forhold til de øvrige politikredse.

Sammenholdt med Rigsadvokaten har statsadvokaterne derfor en meget betydelig praktisk erfaring med at varetage de opgaver, som følger af at være overordnet myndighed for en politikreds. Statsadvokaterne behandler således bl.a. et stort antal klager over afgørelser truffet i de øvrige politikredse, ligesom statsadvokaterne fører det almindelige legalitetstilsyn med politikredsene. En overførsel fra Rigsadvokaten til en af statsadvokaterne af de opgaver, som Rigsadvokaten i dag varetager i forhold til Grønlands Politi, men som de regionale statsadvokater varetager i forhold til de øvrige politikredse, vil derfor indebære en driftsmæssig fordel i forhold til behandling af de pågældende sager, ligesom der sikres en større grad af ensartethed i behandlingen i forhold til behandlingen af sager vedrørende de øvrige politikredse.

Særligt for så vidt angår sager vedrørende psykisk syge, skal det fremhæves, at det i Danmark i det hele er de regionale statsadvokater, der varetager behandlingen af og tilsynet med foranstaltningssager. Statsadvokaterne har således et stort erfaringsgrundlag i relation til denne type sager.

Det bemærkes i øvrigt, at det med politireformen blev forudsat, at Rigsadvokaten først og fremmest skal tage sig af generelle faglige spørgsmål og administrative opgaver inden for drift og udvikling af anklagemyndigheden.

Ovenstående taler efter Justitsministeriets opfattelse for, at en af de eksisterende regionale statsadvokater får ansvaret for de opgaver, som statsadvokaterne varetager i forhold til de øvrige politikredse, men som i forhold til Grønlands Politi varetages af Rigsadvokaten i dag. Hertil bemærkes, at den oprindelige begrundelse for, at Rigsadvokaten skulle være overordnet anklagemyndighed for Grønlands Politi var, at Rigsadvokatens erfaring og overblik med hensyn til almindelige anklagemæssige spørgsmål burde komme den grønlandske anklagemyndighed til gode. Med den nuværende organisering af statsadvokaterne taler dette hensyn imidlertid ikke længere for, at det er Rigsadvokaten, der bør være overordnet anklagemyndighed for Grønlands Politi.

Det foreslås, at statsadvokaterne bliver en del af de offentlige anklagere i Grønland. Statsadvokaterne vil – som i Danmark – være underordnet Rigsadvokaten og overordnet politidirektøren. Dermed ligestilles anklagemyndigheden i Grønland organisatorisk med den danske anklagemyndighed i øvrigt.

Anklagemyndigheden vil herefter bestå af Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politidirektøren.

Rigsadvokaten vil fortsat varetage udførelsen af kriminalsager ved Højesteret og virke ved Den Særlige Klageret.

Rigsadvokaten vil også fortsat være de øvrige anklageres overordnede og fører tilsyn med dem. Desuden vil Rigsadvokaten behandle klager over afgørelser, som er truffet af statsadvokaterne i 1. instans.

Statsadvokaterne vil føre tilsyn med politidirektørens behandling af kriminalsager og behandler klager over afgørelser, som er truffet af politidirektøren vedrørende kriminalretlig forfølgning. Statsadvokaterne vil endvidere behandle sager om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning og fører tilsyn med længden af foranstaltninger, jf. nærmere pkt. 2.1.2.2.4.

Det foreslås desuden, at én af de eksisterende regionale statsadvokater får ansvaret for de opgaver, som statsadvokaterne varetager i forhold til de øvrige politikredse, men som i forhold til Grønlands Politi varetages af Rigsadvokaten i dag.

Der foreslås ikke ændringer i forhold til Grønlands Politis opgaver vedrørende ankesager, idet bl.a. kendskab til de grønlandske forhold og den geografiske afstand tilsiger, at ankesagerne fortsat behandles af Grønlands Politi.

Det bemærkes, at reformen af anklagemyndigheden navnlig bygger på de ændringer, der blev gennemført i den danske retsplejelov ved lov nr. 385 af 20. maj 1992 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, færdselsloven og udlændingeloven (Anklagemyndighedens struktur) og lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform), men har ellers navnlig til formål at gøre statsadvokaterne til en del af de offentlige anklagere i Grønland.

Opgavevaretagelsen skal fortsat ske i respekt for, at der i Grønland gælder en særlig retsplejelov og kriminallov, som til dels bygger på andre forudsætninger end de for Danmark gældende tilsvarende regelsæt.

Det bemærkes i øvrigt, at der med lovforslaget ikke sigtes til at ændre den nuværende praksis, hvorefter det politiuddannede personale som udgangspunkt giver møde for kredsetterne, jf. nærmere pkt. 2.1.2.1.1. Der henvises i øvrigt til forslaget til retsplejelovens § 61 h, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.1.2.2.2. Klageadgang

Med lovforslaget foreslås det, at afgørelser truffet af politi-

direktøren i forbindelse med behandlingen af kriminalsager kan indbringes for statsadvokaten, hvis afgørelse af klagesagen er endelig.

Endvidere foreslås det, at afgørelser truffet af statsadvokaten som 1. instans kan påklages til Rigsadvokaten, hvis afgørelse af klagesagen er endelig.

Rigsadvokaten skal herefter alene behandle klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans, mens klager over afgørelser truffet af politidirektøren ikke skal behandles i rigsadvokaturen.

Endelig foreslås det, at justitsministeren behandler klager over afgørelser truffet af Rigsadvokaten som 1. instans, jf. dog forslaget til retsplejelovens § 490, stk. 4, hvorefter afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af Rigsadvokaten som 1. instans ikke kan påklages til justitsministeren.

Herved gennemføres overordnet et to-instansprincip for alle afgørelser, der træffes af anklagemyndigheden som led i forfølgningen af kriminalsager.

Fordelen ved en sådan ordning er en væsentlig formindskelse af antallet af klagesager hos Rigsadvokaten og i Justitsministeriet, hvorved der frigøres ressourcer til andre opgaver.

Afskæring af klageadgangen til justitsministeren og Rigsadvokaten medfører ikke, at mere betydelige og principielle sager ikke kan behandles af disse myndigheder, idet adgangen for justitsministeren og Rigsadvokaten til i kraft af deres overordnede stilling at give tjenestebefalinger i konkrete sager består.

Den foreslåede begrænsning i klageadgangen giver efter Justitsministeriets opfattelse ikke grundlag for betænkeligheder med hensyn til den enkelte borgers retssikkerhed.

Dels indebærer forslaget en almindelig adgang til prøvelse af en sag i to instanser, og dels er der fortsat adgang for Rigsadvokaten og justitsministeren til at gribe ind i konkrete sager, herunder i sager, som indeholder principielle spørgsmål, eller som af andre grunde findes at burde undergives fornyet behandling.

Det foreslås, at klagefristen, således som det er sædvanligt i anden lovgivning, fastsættes til 4 uger fra den dag, hvor klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Herved får klageren et rimeligt tidsrum til at overveje, om afgørelsen bør påklages, og til eventuelt at søge sagkyndig bistand.

Det foreslås dog, at klageren vil have krav på en realitets-

behandling af sin klage, i tilfælde hvor klagemyndigheden skønner, at overskridelsen af fristen må anses for undskyldelig. Dette kan f.eks. være i tilfælde, hvor klageren ikke har haft mulighed for at indgive en rettidig klage, f.eks. på grund af ferie, sygdom eller andre omstændigheder, der ikke kan tilregnes den pågældende, og hvor det derfor efter omstændighederne kan være rimeligt, at fristen på 4 uger fraviges.

2.1.2.2.3. Påtalekompetencer

Med den foreslåede reorganisering af anklagemyndigheden vil statsadvokaten overtage visse opgaver fra Rigsadvokaten, herunder vedrørende forelæggelse for den overordnede anklagemyndighed. Der er derfor behov for en ændring af kompetencereglerne for påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning.

Det foreslås, at de nærmere regler om kompetencen vedrørende påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning sker gennem udstedelse af administrative regler fastsat af justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger til det – i praksis Rigsadvokaten.

2.1.2.2.4. Erstatningssager

Politimesteren varetager i dag den administrative behandling af erstatningssager i anledning af kriminalretlig forfølgning i 1. instans, ligesom politimesteren giver møde i en eventuel efterfølgende retssag. Der er herved tale om opgaver, som de regionale statsadvokater varetager i forhold til de øvrige politikredse.

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens kapitel 42, jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1511-1514, at bestemmelserne svarer til den danske retsplejelovs kapitel 93 a.

Mens politimesteren i Grønland behandler ca. 27-36 erstatningssager om året, behandler de regionale statsadvokater i gennemsnit samlet 1.963 sager årligt (2014-2019). At politimesteren selv træffer afgørelse i erstatningssagerne indebærer derfor en risiko for uensartet sagsbehandling.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at den administrative behandling af erstatningssager i anledning af kriminalretlig forfølgning i 1. instans fremover som udgangspunkt bør varetages af en af de regionale statsadvokater med klag adgang til Rigsadvokaten.

Der foreslås imidlertid ikke en ændring af, at politidirektøren giver møde i eventuelle efterfølgende retssager om erstatning. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på de geografiske forhold, samt at politidirektøren vil kunne

føre sagerne i overensstemmelse med den overordnede anklagemyndigheds administrative afgørelser.

Det bemærkes, at overdragelsen af den administrative sagsbehandling af erstatningssager til en af de regionale statsadvokater samtidig vil kunne styrke statsadvokatens generelle tilsyn med politikredsen, jf. pkt. 2.1.2.2.1.

2.1.3. Ny politiklageordning

2.1.3.1. *Gældende ret*

2.1.3.1.1. *Behandling af klager over politipersonalet*

Reglerne om behandling af klager over politipersonalet findes i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland.

Loven, der trådte i kraft den 1. januar 2000, bygger i meget vidt omfang på den ordning om behandling af klager over politipersonale, der blev indført i Danmark ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Behandling af klager over politipersonalet mv.), og som var gældende i Danmark indtil 2012.

Reglerne bygger på anbefalingerne i betænkning nr. 1278/1994 om behandlingen af klager over politipersonalet, der blev afgivet af et udvalg nedsat af Justitsministeriet. Udvalget blev nedsat, da en række spørgsmål i relation til behandlingen af klager over politipersonale havde givet anledning til debat, og det anføres i udvalgets kommissorium bl.a., at tilliden til politiet forudsætter, at klager over politipersonalet undergives en korrekt behandling, og at klagesystemet opleves som betryggende.

Den nuværende ordning indebærer, at adfærdsklager som udgangspunkt behandles af politimesteren i Grønland, som i den forbindelse inddrager Politiklagenævnet i Grønland. Politimesteren foretager som udgangspunkt alle undersøgelseskridt, således at det regionale politi kun i meget begrænset omfang deltager i behandlingen af disse sager. Det regionale politi skal dog selv foretage uopsættelige undersøgelseskridt. Rigspolitiet (i praksis Københavns Politi) yder efter anmodning politimesteren bistand til undersøgelsen.

Det er dog Rigsadvokaten – eller den statsadvokat, som Rigsadvokaten har bemyndiget – der har kompetencen, hvis det drejer sig om adfærdsklager vedrørende politimesteren eller politipersonale, der gør tjeneste i de centrale afdelinger. Dette betyder i praksis, at Rigsadvokaten – eller den statsadvokat, som Rigsadvokaten har bemyndiget – behandler sager vedrørende det juridiske personale i anklagemyndigheden og det politiuddannede personale, der arbejder i politikredsens centrale afdelinger.

Politimesterens afgørelser kan påklages til Rigsadvokaten, mens Rigsadvokatens afgørelser (i 1. instans) kan påklages til justitsministeren. Har Rigsadvokaten bemyndiget en statsadvokat til at behandle en adfærdsklage, behandler Rigsadvokaten dog klager over denne sag.

2.1.3.1.2. Kriminal­sager vedrørende politipersonale i Grønland

I kriminal­sager mod politipersonale foretages efterforskningen også af politimesteren i Grønland, og politimesteren bestemmer – efter inddragelse af Politiklagenævnet i Grønland – om der skal rejses tiltale. Politimesteren foretager som udgangspunkt alle undersøgelsesskridt, således at det regionale politi kun i meget begrænset omfang deltager i behandlingen af disse sager. Det regionale politi skal dog selv foretage uopsættelige undersøgelsesskridt. Rigspolitiet (i praksis Københavns Politi) yder efter anmodning politimesteren bistand til undersøgelsen.

Det er Rigsadvokaten – eller den statsadvokat, som Rigsadvokaten har bemyndiget – der behandler kriminal­sager vedrørende politimesteren eller politipersonale, der gør tjeneste i centrale afdelinger. Dette betyder i praksis, at Rigsadvokaten – eller den statsadvokat, som Rigsadvokaten har bemyndiget – behandler sager vedrørende det juridiske personale i anklagemyndigheden og det politiuddannede personale, der arbejder i politikredsens centrale afdelinger.

Politimesterens afgørelser om påtaleopgivelse mv. kan påklages til Rigsadvokaten, mens Rigsadvokatens afgørelser (i 1. instans) kan påklages til justitsministeren. Har Rigsadvokaten bemyndiget en statsadvokat til at behandle sagen, behandler Rigsadvokaten dog klager over statsadvokatens afgørelser i sagen.

2.1.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2010, svarer til de hensyn, der gør sig gældende for Grønland, og det foreslås derfor at tillægge Den Uafhængige Politiklagemyndighed kompetence til at undersøge og træffe afgørelse i adfærdsklager og kriminal­sager vedrørende politipersonale i Grønland.

Lovforslaget ophæver samtidig den gældende lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminal­sager vedrørende politipersonale i Grønland.

Lovforslaget bygger i meget vidt omfang på de ændringer, der blev gennemført i den danske retsplejelov ved lov nr. 404 af 21. april 2010 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning mv.).

Der henvises i den forbindelse til de almindelige bemærkninger til det danske lovforslag, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 88 som fremsat.

Som tidligere nævnt i bl.a. pkt. 2.1.1.2. gennemførte en tværgående arbejdsgruppe med repræsentanter fra Justitsministeriets departement, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Færøernes Politi og Grønlands Politi i løbet af 2018 en analyse af, om Færøernes Politi og Grønlands Politi skal omfattes af politireformen fra 2007. Som led i analysen undersøgte arbejdsgruppen også, om Den Uafhængige Politiklagemyndighed bør tillægges kompetence til at undersøge og træffe afgørelse i adfærdsklager og kriminal­sager vedrørende politipersonale i Grønland.

Den gældende politiklageordning i Danmark blev indført ved lov nr. 404 af 21. april 2010 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning mv.). Loven bygger på betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet, og afløste den daværende politiklagenævn­ordning.

Efter den gældende politiklageordning i Danmark undersøger og afgør Den Uafhængige Politiklagemyndighed – i daglig tale kaldt Politiklagemyndigheden – der er uafhængig af politiet og anklagemyndigheden, adfærdsklager og efterforsker straffesager vedrørende politipersonale. Politiklagerådet, der består af en dommer som formand, en advokat og en universitetslærer i retsvidenskab og offentlighedsrepræsentanter, har det overordnede ansvar for Politiklagemyndighedens virksomhed.

Politiklagemyndigheden refererer i administrativ henseende direkte til justitsministeren, der er den øverste ansvarlige for Politiklagemyndighedens bevillinger og andre økonomiske forhold, personale og IT.

Da myndigheden er uafhængig, kan afgørelser i konkrete adfærdsklagesager ikke påklages til justitsministeren eller nogen anden administrativ myndighed. Spørgsmål om Politiklagemyndighedens undersøgelse i adfærdsklagesager og myndighedens afgørelser i disse sager kan således ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Politiklagemyndigheden har den endelige kompetence i adfærdsklagesager, mens kompetencen til at tage stilling til tiltal­spørgsmålet i forbindelse med eventuelle straffbare forhold begået af politipersonale – som i alle andre straffesager – ligger hos anklagemyndigheden (statsadvokaterne og Rigsadvokaten og i særlige tilfælde justitsministeren).

Med hensyn til behandlingen mv. af straffesager er Politiklagemyndigheden undergivet anklagemyndighedens generelle instrukser (fra Rigsadvokaten og statsadvokaterne). Myndig-

heden følger således de generelle forskrifter og direktiver om efterforskningen i straffesager, der kommer fra navnlig Rigsadvokaten, mens efterforskningen i konkrete sager gennemføres af Politiklagemyndigheden. Statsadvokaten involveres som udgangspunkt ikke i Politiklagemyndighedens efterforskning og har ikke nogen indflydelse på tilrettelæggelsen af denne. Myndigheden forelægger således ikke for statsadvokaten, hvilke efterforskningsskridt der skal foretages, og statsadvokaten kan ikke give pålæg om, at efterforskningen skal foregå på en bestemt måde. Der kan heller ikke klages over efterforskningen til statsadvokaten, idet eventuel uenighed om lovligheden af Politiklagemyndighedens efterforskningsskridt og om f.eks. en forsvarers rettigheder må afgøres af retten. Der er dog intet til hinder for, at Politiklagemyndigheden i større sager kan underrette statsadvokaten om efterforskningen, eller at der i øvrigt finder et samarbejde sted i større konkrete sager. Statsadvokaten kan imidlertid ikke bede Politiklagemyndigheden om at stoppe en efterforskning, og statsadvokatens involvering kan kun ske på initiativ fra Politiklagemyndigheden. Politiklagemyndighedens afvisning af en anmeldelse kan dog påklages til den regionale statsadvokat.

Formålet med at ændre politiklageordningen var – både hos befolkningen og politiet – at sikre grundlaget for den almindelige tillid til, at behandlingen af politiklager foregår objektivt og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Ved lov nr. 708 af 8. juni 2018 om ændring af lov om politiets virksomhed, retsplejeloven, lov om forsvarrets formål, opgaver og organisation mv. og militær straffelov (Forsvarets bistand til politiet og udvidelse af politiklageordningen mv.) blev politiklageordningen udvidet, således at reglerne også finder anvendelse i forhold til forsvarspersonale i tjenesten, når personalet yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed.

Den tværgående arbejdsgruppe har foreslået at indføre en ordning, hvor politiklagesager i Grønland behandles på samme måde som i de øvrige politikredse. Det vil sige, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed får kompetence til at behandle adfærdsklager og efterforske kriminalsager mod politipersonale og anklagere ved Grønlands Politi. Det foreslås videre, at en af de eksisterende regionale statsadvokater får tiltalekompetencen svarende til, hvad der gælder for Den Uafhængige Politiklagemyndighed i Danmark.

Baggrunden for forslaget er, at den nuværende ordning, hvor Den Uafhængige Politiklagemyndighed ikke har kompetence til at behandle sager mod politipersonale og anklagere i Grønland, efter arbejdsgruppens opfattelse ikke sikrer klageren den samme uafhængighed som i Danmark, og at der alene er ganske få sager, der kan danne grundlag for at opbygge kompetencerne til at behandle klagesagerne.

2.1.3.2.1. Generelle spørgsmål vedrørende Politiklagemyndighedens kompetence

2.1.3.2.1.1. Hvilke sager bør være omfattet af klageordningen?

Den nuværende afgrænsning af den særlige politiklageordning til adfærdsklagesager og sager om kriminelle forhold i tjenesten er hensigtsmæssig og velbegrunder. Ordningen bør derfor som udgangspunkt ikke omfatte forhold uden for tjenesten.

Dette skyldes, at klageordningen udspringer af de særlige beføjelser til at bruge fysisk magt, som politiet i modsætning til andre myndigheder er tillagt, og at begrebet »i tjenesten« i tvivlstilfælde bør fortolkes vidt.

Dog skal Politiklagemyndigheden i særlige tilfælde også kunne forestå efterforskningen af forhold, der er begået uden for tjenesten. Det drejer sig navnlig om de situationer, hvor der er mistanke mod en polititjenestemand om forhold, der er begået både i og uden for tjenesten. Det foreslås, at statsadvokaten i sådanne tilfælde kan bestemme, at Politiklagemyndigheden skal forestå efterforskningen i hele sagen mod den pågældende. Statsadvokaten vil også kunne bestemme, at en sag, hvor der både er en eller flere sigtede politimænd og andre sigtede uden tilknytning til politiet, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden.

2.1.3.2.1.2. Lokal forankring i Politiklagemyndighedens sagsbehandling

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der bør ske inddragelse af relevant lokal viden og ekspertise i Politiklagemyndighedens sagsbehandling. Derfor foreslås det at oprette Rådet for Politiklagesager i Grønland, der med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling afgiver en vejledende udtalelse til brug for sagens oplysning i sager omfattet af kapitel 42 a (Behandling af klager over politipersonale) og 42 b (Kriminalsager mod politipersonale).

Der henvises i den forbindelse til forslaget til retsplejelovens § 64, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.1.3.2.1.3. Særligt om dispositionsklager

Dispositionsklager kan være klager over politibetjeningen, herunder ønsker om politimæssig bistand (»udrykning«).

Som udgangspunkt vil dispositionsklager uden for kriminalretsplejen ikke være omfattet af den særlige klageordning. Dette skyldes navnlig, at der er tale om meget forskelligartede klager. Der kan f.eks. være tale om klage over egentlige ledelsesmæssige vurderinger og beføjelser, og der

må nødvendigvis indgå et betydeligt politifagligt og ledelsesmæssigt skøn i sådanne dispositioner.

Hertil kommer, at en stor del af klagerne over politiets dispositioner slet ikke vil være egnede til at indgå i politiklagesystemet. Ofte er der tale om klager over dagligdags dispositioner, der klares med en samtale med borgeren, og hvor der ikke træffes og ikke er behov for en formel afgørelse.

Endvidere er dispositionsklager karakteriseret ved, at klagen ikke vedrører magtmisbrug mv. fra politiets eller en enkelt polititjenestemands side, men angår tilfælde, hvor det skøn, som er udøvet i forbindelse med en bestemt politimæssig disposition, ved en efterfølgende vurdering viser sig muligvis at burde have været udøvet anderledes. De hensyn, der ligger bag, at der er etableret en særlig klageordning i forbindelse med magtmisbrug og andre tjenesteforsømmelser mv. eller kriminelle forhold fra politiets side, gør sig således ikke på samme måde gældende i relation til dispositionsklager. Det bemærkes i den forbindelse, at hvis der er mulighed for, at der f.eks. foreligger magtmisbrug eller anden tjenesteforsømmelse, eller der er tale om dårlig adfærd fra politiets side i forbindelse med en dispositionsklage, vil sagen allerede efter de gældende regler overgå til at blive behandlet som en adfærdsklage i politiklagesystemet. Er der tale om en disposition, hvor der er mistanke om et kriminelt forhold, vil sagen også allerede efter de gældende regler skulle behandles efter reglerne om kriminalsager mod politipersonale.

Der kan være tilfælde, hvor det vil være hensigtsmæssigt og forsvarligt, at dispositionsklager som et accessorium til en politiklage vil kunne behandles i politiklageordningen. Det vil være tilfældet i de situationer, hvor der i forbindelse med en adfærdsklage eller en anmeldelse om et kriminelt forhold tillige klages over en disposition, som en polititjenestemand har truffet i forbindelse med den pågældende politiforretning. De rent ledelsesmæssige dispositioner bør derimod ikke være omfattet af politiklageordningen, f.eks. om hvordan politiets ressourcer skal anvendes eller generelle overvejelser af operationel/polititaktisk karakter.

Hvis der således er en nær sammenhæng mellem en dispositionsklage og en adfærdsklage eller en kriminalsag mod en polititjenestemand, skal Politiklagemyndigheden have mulighed for også at behandle dispositionsklagen. Politiklagemyndigheden bør dog i forbindelse med behandlingen af en dispositionsklage forelægge sagen for den pågældende polititjenestemands foresatte, typisk en politidirektør eller Rigspolitiet, således at politiledelsen kan få lejlighed til at komme med bemærkninger om dispositionen.

Som eksempler, hvor der kan være en sådan nær sammenhæng, kan nævnes et detentionsdødsfald eller beslutningen om at indsætte politihunde. Beslutningen om at indsætte hunde i forbindelse med en politiforretning vil i alminde-

lighed være en politimæssig disposition. Må det antages, at klagen f.eks. går på, at brugen af hunde er sket i chikanøst øjemed eller som led i magtmisbrug fra politiets side, kan klagen dog være omfattet af reglerne om klager over politipersonalet (eller eventuelt reglerne om kriminalsager mod politipersonale). Ved efterforskningen af et dødsfald i en detention kan der tilsvarende indgå vurderinger både af politiets detentionsanbringelse og gennemførelsen af anbringelsen.

Det bør ikke på forhånd være udelukket, at Politiklagemyndigheden vurderer en disposition inden for kriminalretsplejen, hvis der er en nær sammenhæng med klagen i øvrigt. Som eksempel kan nævnes en anholdelse af en person (som sker inden for kriminalretsplejen), der mener sig uretrettigt bortvist.

Det foreslås derfor, at der i reglerne om adfærdsklager ind sættes en særlig bestemmelse om denne adgang for Politiklagemyndigheden til i visse tilfælde at behandle og afgøre dispositionsklager, der har en nær sammenhæng med en adfærdsklage.

Det foreslås endvidere, at der i reglerne om kriminalsager mod politipersonale ind sættes en bestemmelse om, at Politiklagemyndigheden også i forbindelse med efterforskningen af en kriminalsag kan behandle dispositionsklager, der har en nær sammenhæng med kriminalsagen. Politiklagemyndigheden bør derimod ikke i disse tilfælde vurdere hensigtsmæssigheden af dispositionen, hvis sagen i øvrigt forelægges for statsadvokaten med henblik på afgørelse af tiltalespørgsmålet. Det bør i disse sager være statsadvokaten, der vurderer dispositionen.

2.1.3.2.1.4. Anvendelse af dansk henholdsvis grønlandsk sprog

Det foreslås, at Politiklagemyndigheden ved behandlingen af politiklagesager i Grønland skal anvende de samme sagsgange i forhold til brugen af dansk henholdsvis grønlandsk sprog som ved behandlingen af sager under den nuværende politiklagenævnsordning i Grønland. Der vil således ske oversættelse af dokumenter fra dansk til grønlandsk og omvendt samt medvirken af tolk ved afhøringer mv., når dette er nødvendigt. Dette svarer til praksis i Politiklagemyndighedens sagsbehandling i øvrigt.

2.1.3.2.2. Politiklagemyndighedens kompetence i adfærdsklagesager

2.1.3.2.2.1. Undersøgelse og afgørelse i adfærdsklagesager

Det foreslås, at Politiklagemyndigheden skal have til opgave at undersøge alle adfærdsklagesager bortset fra klager, der kan behandles som notitssag, jf. pkt. 2.1.3.2.2.2. nedenfor.

Ved modtagelsen af en sag bør Politiklagemyndigheden tage stilling til, om sagen skal behandles som en adfærdsklage eller som en anmeldelse af et kriminelt forhold. Det er naturligvis af betydning, hvordan klageren selv betegner sin klage, men det er ikke afgørende. Hvis en anmelder fastholder, at der er tale om en anmeldelse af et kriminelt forhold, har den pågældende krav på, at der tages stilling hertil.

Det vurderes, at de gældende bestemmelser om indenretlig afhøring i tilstrækkelig grad giver mulighed for at foretage indenretlige afhøringer, hvis det anses for hensigtsmæssigt eller påkrævet.

Det foreslås derfor, at Politiklagemyndigheden kan bestemme, at der skal afgives indenretlig forklaring i forbindelse med undersøgelse af en adfærdsklage i samme omfang som i dag, dog således at der skabes mulighed for, at indenretlig afhøring kan finde sted ved den kredsret, hvor det er mest hensigtsmæssigt. Politiklagemyndigheden møder i givet fald selv i retten under sådanne retsmøder.

Det foreslås endvidere, at Politiklagemyndigheden på et hvilket som helst tidspunkt af sagsbehandlingen kan afvise en adfærdsklage, hvis det findes åbenbart, at der ikke er grundlag for at give klageren medhold. En sådan adgang til at afvise adfærdsklager bør anvendes med varsomhed, men myndigheden bør have mulighed for ikke unødvendigt at bruge ressourcer på chikanøse, useriøse, uforståelige og åbenbart grundløse klager.

Hvis der ikke sker afvisning, træffer Politiklagemyndigheden, når undersøgelsen er tilendebragt, endelig afgørelse i adfærdsklagesagen og tager i forbindelse hermed stilling til, om der er grundlag for at udtale kritik. Kritikken kan vedrøre en bestemt polititjenestemands udsagn, adfærd eller handlemåde, men kan også være en »systemkritik«.

Hvis en klage vedrørende samme begivenhedsforløb indeholder både en adfærdsklage og anmeldelse om et kriminelt forhold, bør spørgsmålet om, hvorvidt der skal rejses tiltale, forelægges for statsadvokaten, før Politiklagemyndigheden tager stilling til adfærdsklagen. Vedrører klagen derimod forskellige hændelsesforløb uden sammenhæng, bør Politiklagemyndigheden afgøre, om det er mest hensigtsmæssigt at vente med at tage stilling til adfærdsklagen, indtil statsadvokaten har vurderet, om der i relation til et andet hændelsesforløb er grundlag for at rejse tiltale.

2.1.3.2.2. Notitssager

Mindre adfærdsklagesager kan efter praksis i dag afsluttes med en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren og en efterfølgende notits til politimesterembedet og Politiklagenævnet i Grønland.

Det foreslås at lovfæste og udvide anvendelsesområdet for sådanne notitssager.

Det forudsættes, at behandlingen af en adfærdssag på denne lettere måde alene gennemføres, såfremt klageren ønsker det. Klageren kan når som helst i processen forlange, at sagen behandles i det sædvanlige klagesystem.

Det vil være en forudsætning for notitssagsbehandling, at en indklaget polititjenestemand, der til brug for notitssagsbehandlingen afgiver en udtalelse, skal kunne gøre dette uden risiko for en disciplinær reaktion. Det foreslås derfor, at der ikke efterfølgende kan pålægges en polititjenestemand, der som led i notitssagsbehandlingen er fremkommet med en udtalelse, en disciplinær sanktion i anledning heraf. Derved sikres det, at indklagede kan medvirke ved notitssagens behandling uden at risikere, at de oplysninger, som den indklagede fremkommer med, senere kan bruges imod vedkommende.

Udelukkelsen af en disciplinær sanktion bør først indtræde, når indklagede afgiver en udtalelse til brug for notitssagsbehandlingen. Inddrages indklagede ikke i notitssagsbehandlingen, vil en efterfølgende disciplinær sanktion således ikke være udelukket, hvis klageren ikke ønsker sagen afgjort som notitssag. Hvis klageren efter, at indklagede er fremkommet med en udtalelse, ikke ønsker sagen afgjort som notitssag, vil Politiklagemyndigheden kunne udtale kritik mv., men der vil ikke som følge heraf kunne pålægges nogen disciplinær sanktion.

Notitssagsbehandling vil kun kunne finde sted i adfærdsklagesager. Er der mistanke om et kriminelt forhold, kan notitssagsbehandling således ikke gennemføres. Sagen må i så fald som enhver anden kriminalsag efterforskes, og det må vurderes, om der er grundlag for at rejse tiltale mod nogen. Det vil således navnlig være i de mindre alvorlige adfærdsklagesager om f.eks. ukorrekt fremgangsmåde i tjenesten og uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden, at notitssagsbehandling vil være velegnet.

Det kan ikke på forhånd udelukkes, at notitssagsbehandling vil kunne finde sted i forbindelse med f.eks. en klage over hårdhændet behandling i forbindelse med en anholdelse. Det bør derfor ved enhver adfærdsklage konkret overvejes, om sagen skønnes egnet til notitssagsbehandling. Er der tale om en adfærd, der nærmer sig vold, således at der er mulighed for, at sagen kan ende med en alvorlig disciplinær sanktion i forhold til den indklagede polititjenestemand, eller er der som nævnt tale om mistanke om kriminelt forhold, bør sagen ikke kunne sluttes som notitssag.

Det foreslås, at politiet ligesom i dag forestår notitssagsbehandlingen ved en samtale med klageren. Den overordnede polititjenestemand, der gennemfører samtalen med klageren,

skal udarbejde en notits om samtalen og dens udfald. Af notitsen skal det fremgå, at klageren er vejledt om, at klageren kan få en formel afgørelse i sagen, men at den pågældende ikke har ønsket dette og er indforstået med notitssagsbehandling.

Det vil fortsat være muligt at lade den indklagede polititjenestemand deltage i samtalen, idet det dog bemærkes, at den overordnede polititjenestemand næppe bør gennemføre egentlige mæglingsbestræbelser, idet dette i givet fald bør ske under medvirken af en uafhængig konfliktmægler i overensstemmelse med almindelige mæglingsstandarder.

Det foreslås på den baggrund, at der i afsnittet om adfærdsklagesager indsættes en udtrykkelig bestemmelse om, at adfærdsklagesager kan slutes ved notitssagsbehandling.

2.1.3.2.3. Klagefrist

Der skal fortsat være en frist på 6 måneder for indgivelse af klage. Hvis klagen ikke er indgivet inden for fristen, bør den afvises, medmindre den enten har en sådan alvorlig karakter, at afvisning ikke skønnes rimelig, eller det er undskyldeligt, at klagen ikke er indgivet tidligere.

Den gældende regel om afvisning foreslås imidlertid ændret, således at det fremgår, at 6-månedersfristen er en egentlig klagefrist og ikke blot en »kan-regel«. Det betyder, at klagen skal afvises, hvis den ikke er indleveret inden 6 måneder, men således at Politiklagemyndigheden i særlige tilfælde kan behandle sagen, selv om klage indgives senere.

2.1.3.2.3. Politiklagemyndighedens kompetence i kriminalsager

2.1.3.2.3.1. Efterforskning

Det foreslås, at Politiklagemyndigheden skal have til opgave at efterforske sager, hvor der er mistanke om kriminelt forhold begået af en polititjenestemand i tjenesten, jf. dog pkt. 2.1.3.2.3.3. nedenfor om visse færdselsager. Anmeldelser om kriminelle forhold, der modtages af politiet eller anklagemyndigheden, skal videresendes til efterforskning hos Politiklagemyndigheden.

Politiklagemyndigheden bør også - ligesom politiet i almindelige kriminalsager - have kompetence til af egen drift at tage sager op til undersøgelse og efterforskning. I tilfælde, hvor nogen er død eller kommet alvorligt til skade i politiets varetægt eller som følge af politiets indgriben, bør myndigheden endvidere gennemføre en efterforskning, også selv om der ikke er mistanke om, at en polititjenestemand har begået et kriminelt forhold.

I forbindelse med efterforskningen i kriminalsager bør Poli-

tiklagemyndigheden udøve de beføjelser, som ellers tilkommer politiet. Det betyder, at Politiklagemyndigheden under efterforskningen kan udøve politiets beføjelser efter retsplejelovens kapitel 34-37, herunder i relation til afhøringer og tvangsindgreb som anholdelse, tilbageholdelse, indgreb i meddelelseshemmeligheden, legemsindgreb, ransagning og beslaglæggelse.

Politiklagemyndigheden tilrettelægger selv sin sagsbehandling og møder som udgangspunkt selv i retsmøder, der afholdes i forbindelse med en kriminalretlig efterforskning. Efterforskningen i kriminalsager bør i øvrigt ske i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler om behandling af kriminalsager.

2.1.3.2.3.2. Afslutning af sagen

Kompetencen til at tage stilling til, om der skal rejses tiltale i sager mod politipersonale, vil fremover være hos statsadvokaten, dog Rigsadvokaten eller justitsministeren, hvis dette følger af de almindelige regler om påtalekompetencen. Det er således statsadvokaten, der bør have den påtalekompetence, der efter retsplejelovens §§ 311-313 tilkommer politiet i »almindelige« kriminalsager. Hverken politidirektøren eller Politiklagemyndigheden har således efter forslaget kompetence til at tage stilling til tiltalespørgsmålet, jf. dog pkt. 2.1.3.2.3.3 om visse hastighedsovertrædelser.

Efter retsplejelovens § 337, stk. 2, kan politiet i almindelige kriminalsager afvise en indgivet anmeldelse, hvis der ikke er grundlag for at indlede efterforskning. Det findes ikke at være nødvendigt, at denne type anmeldelse forelægges for statsadvokaten, og det foreslås derfor, at Politiklagemyndigheden tillægges afvisningskompetencen efter § 337, stk. 2, i relation til anmeldelser mod politipersonale om kriminelle forhold. Da der er tale om en afgørelse inden for kriminalretsplejen, findes det rigtigst, at Politiklagemyndighedens afgørelse om at afvise en anmeldelse kan påklages til statsadvokaten. Da der ikke er tale om en afgørelse truffet af statsadvokaten i 1. instans, vil statsadvokatens afgørelse ikke kunne påklages til Rigsadvokaten, jf. de foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 61 d, stk. 3, og § 61 e, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 338, stk. 3, kan politiet beslutte at indstille en efterforskning, hvis der ikke har været rejst sigtelse. I kriminalsager mod politipersonale skal denne kompetence være hos statsadvokaten. Det er således kun ved den indledende vurdering af, om en anmeldelse skal afvises, at Politiklagemyndigheden skal kunne træffe afgørelse. I alle andre tilfælde bør sagen sendes til statsadvokaten med henblik på at vurdere, om efterforskningen skal indstilles.

Har Politiklagemyndigheden afsluttet efterforskningen i en sag, hvor der er indgivet anmeldelse om et kriminelt forhold, hvor en polititjenestemand har været sigtet eller afhørt

med en sigtets rettigheder, eller hvor myndigheden i øvrigt finder, at der er eller har været rimelig grund til antage, at der har været tale om et kriminelt forhold, sendes sagen til statsadvokaten til afgørelse af tiltalsspørgsmålet. I forbindelse med fremsendelsen af sagen til statsadvokaten bør Politiklagemyndigheden udfærdige en redegørelse til statsadvokaten om efterforskningen. Redegørelsen bør indeholde en gennemgang af forløbet af efterforskningen og oplysning om de faktiske omstændigheder, der er tillagt betydning for sagens afgørelse.

Det er ikke hensigten, at Politiklagemyndigheden skal udarbejde en juridisk redegørelse til statsadvokaten i form af en længere indstilling med en udførlig gennemgang af tiltalsspørgsmålet, herunder tilkendegivelse om, under hvilke bestemmelser i kriminalloven eller anden lovgivning et forhold bør henføres. Det er heller ikke tanken, at Politiklagemyndigheden skal udarbejde udkast til anklageskrift. Politiklagemyndigheden har derfor ikke pligt til at komme med en indstilling om beviserne og sagens juridiske aspekter. På den anden side er Politiklagemyndigheden ikke afskåret fra at udtale sig om beviserne og i den forbindelse komme ind på juridiske aspekter i sagen.

Det foreslås derfor, at Politiklagemyndigheden i forbindelse med redegørelsen til statsadvokaten kan (dvs. har mulighed for at) komme med en vurdering af de fremkomne beviser. Det vil i givet fald være op til Politiklagerådet og direktøren nærmere at udmønte denne mulighed i praksis.

Politiklagemyndigheden bør underrette anmelderen, mistænkte og sigtede politimænd og eventuelt andre involverede (f.eks. forurettede, hvis denne ikke er anmelderen) om sagens fremsendelse til statsadvokaten. Politiklagemyndigheden bør ikke underrette om indholdet af redegørelsen til statsadvokaten, men oplyse, at redegørelsen, herunder myndighedens eventuelle vurdering af bevisernes vægt, vil komme til at fremgå af statsadvokatens afgørelse. Når statsadvokaten træffer sin afgørelse, bør der henvises til Politiklagemyndighedens redegørelse, og statsadvokatens afgørelse bør også indeholde oplysning om Politiklagemyndighedens eventuelle vurdering af bevisernes vægt.

Finder statsadvokaten, at der mangler oplysninger i sagen, bør statsadvokaten kunne anmode Politiklagemyndigheden om at foretage yderligere efterforskning. Der er i øvrigt ikke noget til hinder for, at Politiklagemyndigheden i alvorlige sager orienterer statsadvokaten på et tidligere tidspunkt under efterforskningen, eller at der under efterforskningen i sådanne sager på Politiklagemyndighedens initiativ finder en drøftelse sted med statsadvokaten.

Spørgsmålet om, hvorvidt der bør rejses tiltale, afgøres herefter af anklagemyndigheden på samme måde som i enhver

anden kriminalsag efter retsplejelovens bestemmelser herom.

Statsadvokatens afgørelse vil kunne påklages til Rigsadvokaten, mens Rigsadvokatens afgørelse ikke kan påklages til justitsministeren, jf. forslaget til § 61 d, stk. 3.

Det betyder, at det er statsadvokaten, der foretager den kriminalretlige vurdering af, om der bør rejses tiltale, og i givet fald afgør, hvilke bestemmelser tiltalen skal angå. Det er også statsadvokaten, der har kompetence til at opgive påtale eller træffe bestemmelse om tiltalefrafald, og det er statsadvokaten, der bestemmer, om en sag skal søges afgjort ved bøvedtagelse i overensstemmelse med retsplejelovens § 440, stk. 1. Politiklagemyndigheden har således i relation til tiltalsspørgsmålet ikke nogen kompetence til at udføre anklagerfunktioner. Politidirektøren har heller ikke nogen kompetence i relation til tiltalsspørgsmålet, jf. dog pkt. 2.1.3.2.3.3 neden for om visse færdselssager.

Politiklagemyndigheden tillægges en selvstændig beføjelse til at klage til Rigsadvokaten, hvis statsadvokaten ikke rejser tiltale. En sådan klageadgang vil bidrage til yderligere at sikre den almindelige tillid til den foreslåede politiklageordning.

2.1.3.2.3.3. Særligt om færdselssager

Det væsentligste ved mindre alvorlige færdselslovsovertrædelser, typisk hastighedsovertrædelser, er at sikre, at disse overtrædelser registreres, og at den pågældende polititjenestemand idømmes den bøde mv., som efter fast praksis er sanktionen ved overtrædelser. Med andre ord består opgaven i at sikre, at ingen polititjenestemand falder for fristelsen til at undlade at registrere hastighedsovertrædelser, fordi der er tale om en kollega.

Visse færdselssager vil være undtaget fra politiklageordningen. Det drejer sig om de helt bagatelagte sager - de såkaldte forsikringssager, hvor der almindeligvis ikke er en formodning om, at der er begået et kriminelt forhold, som forfølges af det offentlige. Det drejer sig om sager med mindre færdselsuheld, der kun medfører mindre skader på køretøjets materiel, f.eks. parkeringsskader, og hvor der alene kan være tale om en overtrædelse af færdselslovens § 22, stk. 1, om hensynsfuld og agtpågivende færdsel.

I disse sager vil politidirektøren kunne foretage de undersøgelser, der er nødvendige for at fastslå, om der er rimelig formodning for, at et kriminelt forhold, der forfølges af det offentlige, er begået af de implicerede politimænd.

Sager om politipersonales hastighedsovertrædelser skal ikke efterforskes af Politiklagemyndigheden i de tilfælde, hvor den pågældende polititjenestemand erkender sig skyldig, ha-

stighedsovertrædelsen alene indebærer en bødesanktion og eventuelt en betinget frakendelse af førerretten, og overtrædelsen ikke berører tredjemand. Dette gælder, uanset om hastighedsovertrædelsen konstateres ved radarmåling eller stopur/triptæller. Baggrunden herfor er, at sager om hastighedsoverskridelser afgøres meget skematisk. I disse tilfælde bør bødeforelægget, uanset hvilken slags hastighedskontrol der er tale om, kunne udarbejdes af politidirektøren og forelægges den pågældende polititjenestemand uden forelæggelse for Politiklagemyndigheden. Hvis bøden vedtages, sendes kopi heraf til Politiklagemyndigheden og Rigspolitiet.

I tilfælde, hvor politidirektøren vurderer, at der i forbindelse med en hastighedsoverskridelse er tale om udrykningskørsel, og såfremt der er tale om et »civilt« køretøj, skal Politiklagemyndigheden efterforske sagen og vurdere, om betingelserne for udrykningskørsel er opfyldt. Baggrunden herfor er, at der i disse tilfælde kan være behov for en uafhængig undersøgelse og vurdering for at fastholde offentlighedens tillid til ordningen.

Er der derimod tale om et »uniformeret« køretøj, er der en væsentlig større sandsynlighed for, at der er tale om udrykningskørsel, og sagen skal derfor ikke sendes til Politiklagemyndigheden, hvis politidirektøren vurderer, at der er tale om udrykningskørsel. Politidirektøren kan i så fald beslutte at indstille efterforskningen i sagen.

Efter færdselslovens § 59, stk. 1, nr. 2, skal føreren af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, betinget frakendes retten til at føre et sådant køretøj, hvis føreren har overskredet de tilladte hastigheder med mere end 60 pct. Betinget frakendelse er en automatisk reaktion, der udløses ved en sådan hastighedsovertrædelse. Der er således heller ikke mulighed for skønsmæssigt at undlade betinget frakendelse. Selv om sager, hvor en polititjenestemand er sigtet for at have overskredet fartgrænserne med mere end 60 pct., må betragtes som en alvorlig overtrædelse af færdselsloven, findes det unødvendigt, at Politiklagemyndigheden inddrages i sådanne sager, hvis den sigtede polititjenestemand erkender sig skyldig. Sagen kan i så fald afgøres ved, at den pågældende vedtager en bøde og betinget frakendelse. Hvis der derimod ikke foreligger en erkendelse, bør Politiklagemyndigheden som i andre kriminalsager forestå efterforskningen og sende sagen til statsadvokaten med henblik på stillingtagen til, om der bør rejses tiltale med påstand om betinget førerretsfrakendelse.

I tilfælde, hvor en polititjenestemand i forbindelse med en hastighedsovertrædelse vedtager en bøde, skal politidirektøren underrette Politiklagemyndigheden herom.

I tilfælde, hvor ubetinget frakendelse kan komme på tale, herunder ved spirituskørsel, skal sagen i alle tilfælde sendes

til Politiklagemyndigheden til efterforskning. Det gælder også, selv om polititjenestemanden erkender sig skyldig.

Sager om politipersonales hastighedsovertrædelser i tjenesten, der berører tredjemand, skal altid efterforskes af Politiklagemyndigheden. I disse sager vil der bl.a. kunne opstå spørgsmål om ansvarsplaceringen hos enten polititjenestemand eller tredjemand, hvis der er sket et færdselsuheld, og efterforskningen i sagerne skal derfor af hensyn til offentlighedens tillid til sagsbehandlingen foretages af Politiklagemyndigheden. Det gælder også, selv om polititjenestemanden erkender sig skyldig.

2.1.3.2.4. Parternes pligt til at udtale sig samt beskikkelse af bisidder

2.1.3.2.4.1. Klager, anmelder og forurettede

Der foreslås ikke ændringer i en klagers eller anmelders retsstilling i henholdsvis adfærdsklagesager og kriminalsager. Klager vil således ikke være forpligtet til at udtale sig udenretligt til Politiklagemyndigheden, men vil efter retsplejelovens almindelige bestemmelser være forpligtet til at afgive forklaring som vidne i retten, hvis Politiklagemyndigheden efter den foreslåede politiklageordning har bestemt, at der skal afgives forklaring i retten.

2.1.3.2.4.2. Indklagede eller anmeldte polititjenestemand

Der foreslås ikke ændringer i de gældende regler om indklagedes eller anmeldtes ret og pligt til at udtale sig. I overensstemmelse med princippet om, at en person ikke har pligt til at inkriminere sig selv, har indklagede eller anmeldte ikke pligt til at afgive forklaring, hvis forklaringen antages at ville udsætte ham eller hende for kriminalretligt ansvar eller disciplinæransvar.

2.1.3.2.4.3. Bisidderbeskikkelse

De gældende regler om beskikkelse af bisidder for klager og den indklagede polititjenestemand i adfærdsklagesager og for forurettede og den sigtede polititjenestemand i kriminalsager mod politipersonale foreslås som udgangspunkt videreført i den nye politiklageordning.

Der foreslås foretaget enkelte justeringer, herunder således at der i kriminalsager vedrørende politipersonale kan ske beskikkelse af bisidder for forurettede efter en konkret vurdering, når særlige grunde taler derfor.

Det foreslås endvidere, at det i reglerne vedrørende adfærdsklagesager præciseres, at en beskikket bisidder ikke blot skal indkaldes til retsmøder, hvor den, vedkommende er bisidder for, skal afgive forklaring, men også til retsmøder, hvor andre skal afgive forklaring til brug for sagen. Det gælder både klagerens og indklagedes bisidder. Det foreslås

endvidere, at den beskikkede bisidder skal have mulighed for under retsmøder ikke blot at stille spørgsmål til sin klient, men også til andre, der skal afgive forklaring i retten.

I forbindelse med forklaringer hos Politiklagemyndigheden skal den beskikkede bisidder fortsat kun have adgang til at overvære forklaringer, der afgives af den, vedkommende er bisidder for. Det foreslås endvidere, at det i lovteksten udtrykkelig angives, at tidspunktet for afgivelse af forklaring i alle tilfælde så vidt muligt bør aftales med en beskikket bisidder.

Det foreslås, at den gældende bestemmelse om indklagedes adgang til at møde med en bisidder opretholdes, dog således at der sker en ændring af reglerne om betaling af udgifterne til bisidder. I dag afgøres spørgsmålet om betaling af en polititjenestemands udgifter til en bisidder efter § 23 i lov om tjenestemænd, hvorefter tjenestemænd godtgøres udgiften til en bisidder, hvis en undersøgelse efter tjenestemandsloven afsluttes uden disciplinærstraf. I andre tilfælde afgør vedkommende minister under hensyntagen til sagens udfald og omstændighederne i øvrigt, om udgiften til bisidder skal godtgøres helt eller delvist.

Det foreslås, at det i stedet bliver Politiklagemyndigheden, der bestemmer, om udgifterne til bisidder skal betales af statskassen. Politiklagemyndigheden bør normalt kun tage stilling hertil efter anmodning. Hvis der ikke udtales kritik af den indklagede polititjenestemand, bør det normalt bestemmes, at statskassen betaler udgifterne til bisidder, mens det i andre tilfælde må bero på en konkret vurdering, om udgifterne til bisidder bør betales af statskassen. Hvis retten har givet afslag på at beskikke en bisidder, kan det indgå i Politiklagemyndighedens vurdering af, om der er anledning til at lade statskassen afholde udgifterne til en bisidder.

2.1.3.2.5. Sagsbehandlingstid

2.1.3.2.5.1. Sagsbehandlingstid i kriminalsager mod politipersonale mv.

Det foreslås, at der i det foreslåede kapitel 42 b om kriminalsager mod politipersonalet og sager om personer, der er afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade i politiets varetægt mv., indsættes en særlig bestemmelse om, at de personer, der skal underrettes om Politiklagemyndighedens eller anklagemyndighedens senere afgørelse, skriftligt skal underrettes om, hvorpå sagen beror, og hvornår det kan forventes, at der vil blive truffet afgørelse i sagen, hvis der ikke inden for 1 år er truffet afgørelse om indstilling af efterforskningen, påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning i sagen.

Det foreslås endvidere, at der gives underretning på ny, hvis der 6 måneder efter den seneste underretning fortsat ikke er truffet afgørelse.

Underretningen foreslås givet af den myndighed, hvor sagen er under behandling. Er sagen under behandling hos Politiklagemyndigheden, bør det derfor være denne myndighed, der giver underretningen. Er sagen sendt til statsadvokaten med henblik på stillingtagen til tiltalespørgsmålet, bør statsadvokaten give underretningen. Fristen på 1 år og opfølgningerne hvert halve år bør tidsmæssigt ses under ét. Der løber altså ikke nogen ny frist fra sagens oversendelse fra Politiklagemyndigheden til anklagemyndigheden.

2.1.3.2.5.2. Sagsbehandlingstid i adfærdsklagesager

Det foreslås, at der i det foreslåede kapitel 42 a om adfærdsklager indsættes en bestemmelse om, at adfærdsklagesager skal afgøres inden rimelig tid. Bestemmelsen er ikke nogen absolut fristregel. Dertil er sagerne alt for forskellige, og der vil altid være klager, som det af forskellige grunde vil tage længere tid at behandle.

Det foreslås endvidere, at der også i adfærdsklagesager indføres en underretningspligt, således at der skal gives underretning til klageren og til indklagede, hvis der ikke inden 6 måneder er taget stilling til klagen. Underretningen bør indeholde oplysning om, hvorpå sagen beror, og hvornår det kan forventes, at der vil blive truffet afgørelse.

Med hensyn til adfærdsklagesagerne foreslås det endvidere, at der indsættes en særskilt bestemmelse i det foreslåede kapitel 42 a om klager, hvor det er åbenbart, at der ikke er grundlag for at fortsætte en undersøgelse. Bestemmelsen skal give Politiklagemyndigheden mulighed for i sager, hvor det efter en indledende undersøgelse er åbenbart, at der ikke kan gives klageren medhold, at træffe en hurtig afgørelse uden yderligere undersøgelser og med en kort sagsfremstilling i det skriftlige svar. Det bør af afgørelsen fremgå, at der er tale om en afgørelse, der er truffet efter denne særlige fremgangsmåde.

2.1.3.2.6. Erstatningskrav

Den lette adgang efter retsplejelovens kapitel 42 til at få prøvet erstatningskrav mod politiet bør gælde i alle tilfælde, hvor nogen er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

Erstatningskrav mod politiet vil allerede i dag i et vist omfang kunne behandles efter kapitel 42, jf. § 493. Det kræver dog, at der er tale om krav i forbindelse med sager inden for kriminalretsplejen, hvilket f.eks. omfatter erstatningskrav som følge af, at den erstatningssøgende har været uberettiget anstaltsanbragt.

Der foreslås indsat en bestemmelse i det foreslåede kapitel 42 b om kriminalsager mod politipersonale, som indebærer,

at alle erstatningskrav i forbindelse med dødsfald eller alvorlig tilskadekomst, f.eks. i forbindelse med detentionsanbringelse eller andre politimæssige indgreb uden for kriminalretsplejen, vil kunne behandles efter kapitel 42. Den foreslåede bestemmelse i § 493 l medfører, at alle erstatnings- og godtgørelseskrav vedrørende personskade og tingsskade i forbindelse med dødsfald og alvorlig tilskadekomst som følge af politiets indgriben mv. kan behandles efter retsplejeloovens kapitel 42. Det er kun fremgangsmåden i kapitel 42, der gøres anvendelig. Der er altså ikke tale om et objektivi ansvar som efter §§ 486-489 om bl.a. erstatning i anledning af, at erstatningssøgende har været anstaltsbragt, i sager, hvor påtalen opgives, eller hvor tiltalte frifindes. Der vil fortsat være tale om et almindeligt erstatningsansvar efter grønlandsk rets almindelige erstatningsregler (culpaansvar).

Forslaget indebærer, at politidirektøren skal tage stilling til et erstatningskravs berettigelse og størrelse, jf. retsplejeloovens § 490 og sørge for, at kravet bliver indbragt for retten, hvis den erstatningssøgende anmoder om det, jf. retsplejeloovens § 491.

Endvidere indebærer forslaget, at der på begæring skal beskikkes en forsvarer for den erstatningssøgende, jf. retsplejeloovens § 491, stk. 2, og at udgifter hertil afholdes af statskassen, jf. forslaget til § 493 l, stk. 2.

2.2. Initiativer møntet på en styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser og beskyttelse af vidner

2.2.1. Vejledning og information

2.2.1.1. Gældende ret

I forvaltningsloven, jf. lov nr. 571 af 19. december 1985, som ændret senest ved lov nr. 347 af 6. juni 1991, og som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 1188 af 27. december 1994 er der i § 7 fastsat en pligt for forvaltningsmyndigheder til at yde vejledning og bistand til borgere, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde.

Det følger derudover af god forvaltningsskik – og i visse tilfælde også af en ulovbestemt retsgrundsætning – at forvaltningsmyndighederne efter omstændighederne også må vejlede på eget initiativ.

Efter retsplejeloovens § 336, stk. 1, skal politiet vejlede om adgangen til at gøre et civilt krav gældende. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 305 af 30. april 2008. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1456, at vejledningsforpligtelsen både omfatter adgangen til at gøre kravet gældende under kriminalsagens behandling og oplysning om, hvordan den forurettede kan gøre kravet gældende

under en civil sag, hvis retten afviser at afgøre kravet under kriminalsagen.

Efter retsplejeloovens § 336, stk. 2, skal politiet desuden vejlede om muligheden for at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet (Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser) og i den forbindelse udlevere et ansøgnings-skema. Politiets vejledningsforpligtelse fremgår ligeledes af § 10, stk. 4, i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, som er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 472 af 25. september 1984 og senest ændret ved anordning nr. 2461 af 14. december 2021.

Det skal fremgå af sagen, at der er givet vejledning efter § 336, stk. 1 og 2, jf. § 336, stk. 3. Vejledningen skal først og fremmest gives til den, der er forurettet i en voldssag. I tilfælde, hvor forurettede som følge af forbrydelsen er afgået ved døden, vil der efter omstændighederne kunne være adgang for de efterladte til at opnå erstatning, herunder forsørgertabserstatning, fra Erstatningsnævnet. I disse tilfælde vil politiets vejledning derfor skulle gives til de efterladte.

2.2.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejelo-ven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser) blev der i den danske retsplejelov indført en bestemmelse om, at politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til i fornødent omfang at vejlede og informere forurettede i straffesager.

Lovforslaget byggede på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager.

Det fremgår af betænkningens afsnit 4.3.1, at Strafferetsplejeudvalget fandt, at der var anledning til at sætte yderligere fokus på vejledning og information over for forurettede i straffesager. Det fremgår endvidere af betænkningen, at forurettede i dag må antages at have et betydeligt behov for at kunne få fyldestgørende vejledning om sin retsstilling og modtage en grundlæggende orientering om sagens forventede forløb og dens praktiske gang, herunder hvis en sag af den ene eller anden grund ikke kan afsluttes inden for sædvanlig sagsbehandlingstid. Det anføres videre, at den forurettede ofte vil være uden nærmere forhåndskendskab til, hvordan sagsgangen er i en straffesag, og at manglende kendskab til en straffesags forløb efter udvalgets opfattelse let kan skabe en øget usikkerhed og sårbarhed hos den forurettede. Det anføres herudover, at der derfor i en række sammenhænge er et udstrakt behov for vejledning og information til den eller de forurettede i forbindelse med straffesagens behandling.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2007, også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås således, at der – som supplement til de gældende forvaltningsretlige regler og reglerne i retsplejeloven om politiets vejledningsforpligtelse i forhold til adgangen til at gøre et civilt krav gældende og muligheden for at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet – indføres en generel vejledningsforpligtelse for politiet og anklagemyndigheden i kriminalsager.

Efter den foreslåede bestemmelse skal den forurettede bl.a. vejledes om sin retsstilling. Heri ligger, at den forurettede bl.a. skal vejledes om vedkommendes rettigheder og pligter som vidne under kriminalsagen og – hvor de konkrete forhold i sagen giver anledning til det – om reglerne om aktindsigt i kriminalsagen.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke medføre yderligere ændringer i forhold til de gældende regler i retsplejeloven om politiets vejledningsforpligtelse i forhold til adgangen til at gøre et civilt krav gældende og muligheden for at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet, end tilføjjelsen om at forpligtelsen er delt mellem politiet og anklagemyndigheden.

Det foreslås endvidere, at den forurettede skal vejledes om sagens forventede forløb. Der skal således i fornødent omfang vejledes om væsentlige forhold med hensyn til sagens videre behandling. Det vil sige, at der – så vidt det er muligt at forudse – skal ydes fornøden vejledning om, hvordan sagens videre forløb kan forventes at blive.

Det foreslås herudover, at politiet og anklagemyndigheden skal informere den forurettede om sagens gang. Det indebærer, at den forurettede i fornødent omfang skal informeres om væsentlige skridt, som er taget i sagen, f.eks. i form af anholdelse, tilbageholdelse eller tilvejebringelse af tidskrævende undersøgelser og lignende. Den forurettede skal også i fornødent omfang orienteres, hvis behandlingen af kriminalsagen trækker særligt ud.

Det foreslås endvidere, at vejlednings- og informationsforpligtelsen også vil omfatte forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden, og hvis der er et konkret behov herfor. Det er en forudsætning, at politiet er bekendt med, at der er en nær pårørende til den afdøde forurettede.

For så vidt angår vejlednings- og informationsforpligtelsen over for forurettedes efterladte bemærkes det, at forurettedes efterladte kun i helt særlige tilfælde vil have samme behov for vejledning og information som forurettede. Det må endvidere antages, at der primært vil være et sådant behov i

sager, hvor den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

Det foreslås endvidere, at den nærmere fastlæggelse af vejlednings- og informationsforpligtelsen sker ved administrativt fastsatte regler. Disse regler bør udformes fleksibelt, således at udstrækningen af vejlednings- og informationsforpligtelsen beror på behovet i det enkelte tilfælde, herunder ikke mindst i lyset af lovertrædelsens karakter, idet der f.eks. normalt vil være et større behov for vejledning i en sag om vold eller seksualforbrydelse end i en sag om butikstyveri.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 19, samt bemærkningerne hertil.

2.2.2. Underretning og klageadgang

2.2.2.1. Gældende ret

2.2.2.1.1. Afvisning af anmeldelse og påtaleopgivelse

Efter retsplejelovens § 337, stk. 2, afviser politiet anmeldelser af lovertrædelser, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning.

Hvis politiet afviser en anmeldelse underrettes de, der må antages at have rimelig interesse heri, om afvisningen, jf. retsplejelovens § 337, stk. 3. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 65. Tilsvarende gælder, hvis politiet indstiller efterforskningen efter retsplejelovens § 338, stk. 3, 1. pkt., jf. § 338, stk. 3, 3. pkt.

Efter retsplejelovens § 314, stk. 1, underrettes sigtede og andre med rimelig interesse heri om afgørelser om påtaleopgivelse.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1444-1445, at den personkreds, som er omfattet af retsplejelovens § 314, stk. 1, foruden den sigtede først og fremmest udgøres af den forurettede i sagen, der som følge af en væsentlig og individuel interesse i sagen i alle tilfælde skal underrettes om, at forfølgningen opgives. Hvis anmelderen er en anden end den forurettede, vil det afhænge af en konkret vurdering af vedkommendes tilknytning til sagen, om der også over for denne skal ske underretning.

En afgørelse om påtaleopgivelse kan efter retsplejelovens § 314, stk. 2, påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 65.

2.2.2.1.2. Tiltalerejsning

Efter retsplejeloven er der ikke pligt til at underrette den

forurettede om tiltalerejsning. I Grønlands Politi er der dog fast praksis for, at forurettede underrettes, når der rejses tiltale i sagen.

Forurettede kan ikke påklage en afgørelse om tiltalerejsning, medmindre den tillige indeholder en påtaleopgivelse.

2.2.2.1.3. Tiltalefrafald

Efter retsplejelovens § 314, stk. 1, underrettes den sigtede og andre med rimelig interesse heri om afgørelser om tiltalefrafald.

Foruden den sigtede udgøres den personkreds, som er omfattet af retsplejelovens § 314, stk. 1, først og fremmest af den forurettede i sagen, der som følge af en væsentlig og individuel interesse i sagen i alle tilfælde skal underrettes om, at forfølgningen opgives, jf. bemærkningerne til § 314, stk. 1 jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1444-1445. Hvis anmelderen er en anden end den forurettede, vil det afhænge af en konkret vurdering af vedkommendes tilknytning til sagen, om der også over for denne skal ske underretning.

En afgørelse om tiltalefrafald kan efter retsplejelovens § 314, stk. 2, påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 65.

Klageadgangen efter stk. 2 omfatter – i overensstemmelse med den persongruppe, som skal modtage underretning efter stk. 1 – den sigtede og andre med rimelig interesse heri om afgørelser om tiltalefrafald.

2.2.2.1.4. Underretning om retsmøder, anke og genoptagelse

Retsplejeloven indeholder ikke en almindelig bestemmelse om, at forurettede skal underrettes om retsmøder.

Forurettede underrettes i sagens natur om afholdelse af retsmøder, hvor den pågældende skal afgive vidneforklaring. Der er ikke praksis for, at forurettede underrettes om retsmøder, hvor forurettedes erstatningskrav kan fremsættes og påkendes.

Retsplejeloven indeholder ikke en almindelig bestemmelse om, at forurettede skal orienteres om en eventuel anke eller begæring om genoptagelse.

2.2.2.1.5. Underretning om dommen

Retsplejeloven indeholder ikke regler om underretning af forurettede om kriminalsagens udfald. I tilfælde, hvor retten har taget stilling til en erstatningspåstand, er det praksis, at politiet underretter den forurettede om rettens afgørelse.

2.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser) blev der indført en række regler i den danske retsplejelov, der havde til formål at styrke ofres retsstilling i forhold til underretning og klageadgang i forbindelse med konkrete straffesager. Lovændringen byggede på Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalgs betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager.

2.2.2.2.1. Afvisning af anmeldelse og påtaleopgivelse

Ved ændringen af den danske retsplejelov i 2007 blev der i retsplejeloven indført en bestemmelse om, at den forurettede skal underrettes om afgørelser om henholdsvis påtaleopgivelse og afvisning af anmeldelse. Med bestemmelsen blev endvidere forurettedes klageadgang med hensyn til sådanne afgørelser præciseret. Formålet med lovændringen var at skabe større klarhed om forurettedes rettigheder i straffesager.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2007, også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås derfor, at der i retsplejelovens § 314, stk. 1, og § 337, stk. 3, indsættes en udtrykkelig bestemmelse om, at den forurettede skal underrettes om afgørelser om henholdsvis påtaleopgivelse og afvisning af anmeldelse. Heraf følger også, at forurettedes klageadgang med hensyn til sådanne afgørelser præciseres i loven.

Det foreslås endvidere, at forurettedes nære pårørende skal underrettes, hvis forurettede er afgået ved døden, og at de pågældende i givet fald skal have klageadgang. Dette gælder, uanset om dødsfaldet skyldes den pågældende lovovertrædelse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12 og nr. 21, samt bemærkningerne hertil.

2.2.2.2.2. Tiltalerejsning

Ved ændringen af den danske retsplejelov i 2007 blev der i retsplejeloven indført en bestemmelse om, at den forurettede skal underrettes om, at der er rejst tiltale i straffesagen. På tidspunktet for lovændringen var dette fast praksis i politio- og anklagemyndigheden, og formålet med lovændringen var således at skabe større klarhed om forurettedes retsstilling i straffesager.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå

til grund for lovændringen i Danmark i 2007 også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås således, at der indsættes en bestemmelse om, at den forurettede skal underrettes om, at der er rejst tiltale i kriminalsagen. En sådan bestemmelse vil være i overensstemmelse med gældende praksis.

Det foreslås endvidere, at forurettedes nære pårørende skal underrettes, hvis forurettede er afgået ved døden.

Der er efter den foreslåede bestemmelse ikke pligt til at underrette forurettede på en bestemt måde. Underretning kan således f.eks. ske ved at sende en kopi af anklageskriftet til den forurettede eller ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om den rejste tiltale, samtidig med at sagen sendes til retten. Det er forudsat, at hvis der sendes en kopi af anklageskriftet, skal eventuelle forhold, som ikke vedrører den forurettede, udgå. Dette gælder også den tiltaltes personnummer.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 20, samt bemærkningerne hertil.

2.2.2.2.3. Tiltalefrafald

Ved ændringen af den danske retsplejelov i 2007 blev der endvidere indført en bestemmelse om, at der skal gives underretning til forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende om afgørelser om tiltalefrafald.

Baggrunden for lovændringen var, at Strafferetsplejeudvalget og Justitsministeriet fandt, at forurettede har en væsentlig interesse i at blive underrettet i tilfælde, hvor en straffesag bliver afgjort med et tiltalefrafald, uanset at forurettede ikke kan påklage en afgørelse om tiltalefrafald.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2007 også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås således, at der i retsplejeloven indsættes en bestemmelse om, at der skal gives underretning om tiltalefrafald og påtaleopgivelse til forurettede eller, hvis denne er afgået ved døden, de efterladte nære pårørende.

Der er ikke efter den foreslåede bestemmelse pligt til at underrette forurettede (eller forurettedes efterladte nære pårørende) på en bestemt måde. Underretning kan således bl.a. ske ved at sende en kopi af afgørelsen eller ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om afgørelsen. Omfanget af oplysninger i underretningen vil således kunne tilpasses, hvis der f.eks. gør sig særlige hensyn gældende.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12, samt bemærkningerne hertil.

2.2.2.2.4. Underretning om retsmøde, anke og genoptagelse

Ved ændringen af den danske retsplejelov i 2007 blev der indført en bestemmelse om, at forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende skal underrettes om tid og sted for hovedforhandlingen, hvis forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende over for anklagemyndigheden har anmodet om det.

Endvidere blev der indsat en bestemmelse om, at forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende skal underrettes om, at en sag er anket eller genoptaget, hvis forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende har anmodet om at blive underrettet om hovedforhandlingen.

Det fremgår af betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager, som lå til grund for lovforslaget, at Strafferetsplejeudvalget fandt, at det er tvivlsomt, om de forurettede i praksis normalt vil være interesseret i automatisk at blive underrettet om retsmøder i straffesagen, men at der uden for de tilfælde, hvor det allerede efter gældende praksis blev givet underretning om retsmøder, kan være behov for underretning, hvis den forurettede ønsker det – f.eks. af almindelig interesse for at følge sagen i retten. Strafferetsplejeudvalget fandt på den baggrund, at en forurettet, der ønsker at overvære hovedforhandlingen i sagen, bør have mulighed for at anmode om at blive underrettet om tid og sted for hovedforhandlingen. Justitsministeriet var enig i udvalgets overvejelser.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2007, også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås således, at der indsættes en bestemmelse i retsplejeloven om, at forurettede skal underrettes om tid og sted for hovedforhandlingen, hvis forurettede over for politiet har anmodet om det.

Anmodningen vil kunne fremsættes over for politiet eller anklagemyndigheden, efter at forurettede har modtaget underretning om tiltalen mv., idet det forudsættes, at forurettede vejledes om denne mulighed.

Hvis forurettede er afgået ved døden, bør forurettedes nære pårørende efter anmodning underrettes om tid og sted for hovedforhandlingen. Dette gælder, uanset om dødsfaldet skyldes den pågældende lovovertrædelse.

Det foreslås endvidere, at der indføres en bestemmelse om, at forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende

underrettes om, at en sag er anket eller genoptaget. Underretningspligten foreslås begrænset til de tilfælde, hvor den forurettede eller den forurettedes efterladte nære pårørende har anmodet om at blive underrettet om hovedforhandlingen. Hvis der ikke er anmodet herom, må det antages, at forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende ikke ønsker at følge kriminalsagen yderligere.

Underretning om anke kan ske ved at sende en kopi af ankemeddelelsen til den forurettede eller ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om, at sagen er anket, og om at forurettede senere vil modtage underretning om tid og sted for hovedforhandlingen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 20, samt bemærkningerne hertil.

2.2.2.2.5. Underretning om dommen

Ved ændringen af den danske retsplejelov i 2007 blev der endvidere indført en bestemmelse om, at forurettede, der ikke har en bistandsadvokat, skal modtage underretning om afgørelsen (dommen), hvis retten tager stilling til et erstatningskrav.

Samtidig blev der indført en ordning, hvorefter forurettede kan bestille en domsudskrift enten direkte hos retten eller gennem politiet, der herefter videreformidler forurettedes anmodning til retten.

Baggrunden for lovændringen var, at Strafferetsplejeudvalget og Justitsministeriet fandt, at forurettede har en væsentlig og legitim interesse i at kende straffesagens udfald, og at dette også kan være tilfældet i sager, hvor forurettede ikke har fået et erstatningskrav påkendt under sagens behandling, eller hvor der ikke har været beskikket en bistandsadvokat.

Strafferetsplejeudvalget fandt, at det vil skyde over målet at indsætte en bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter alle forurettede automatisk skal have tilsendt kopi af dommen eller på anden måde have underretning om sagens udfald, hvorfor ordningen blev udformet således, at forurettede kan bestille en domsudskrift.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2007 også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås således, at det fastsættes i retsplejeloven, at forurettede skal modtage underretning om afgørelsen (dommen), hvis retten tager stilling til et erstatningskrav.

Det foreslås endvidere, at der indføres en ordning, hvorefter forurettede vil kunne bestille en domsudskrift enten direkte

hos retten eller gennem politiet eller anklagemyndigheden, der herefter videreformidler forurettedes anmodning til retten.

Det forudsættes, at politiet eller anklagemyndigheden ved underretningen om tiltalen mv. oplyser forurettede om adgangen til at få underretning om dommen, og at forurettede på en nem måde, f.eks. telefonisk, ved anvendelse af en blanket eller evt. via internettet kan bestille domsudskriften. Retten vil herefter skulle behandle anmodningen som en anmodning om aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens § 101. Der tilsigtes ved lovforslaget ingen fravigelse af de gældende regler om aktindsigt, jf. retsplejelovens § 101, der således kan medføre, at retten til domsudskrift efter den foreslåede bestemmelse er begrænset.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 24, samt bemærkningerne hertil.

2.2.3. Beskikkelse af en bistandsbisidder

2.2.3.1. Gældende ret

Ordningen med beskikkelse af bistandsbisiddere i kriminalsager til at yde støtte og vejledning til den forurettede blev indført med vedtagelsen af retsplejeloven for Grønland i 2010. Formålet med indførelsen af ordningen var at styrke den forurettedes retsstilling, jf. Retsvæsenkommissionens betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, afsnit X, kapitel 5.3.1.

Ordningen adskiller sig fra den ordning, der gælder i Danmark om beskikkelse af bistandsadvokat, ved at der ikke påhviler bistandsbisidderen beføjelser og opgaver af retlig karakter. Bistandsbisidderen har således alene til opgave at yde den forurettede personlig støtte og vejledning samt hjælp af mere almen karakter i forbindelse med kriminalsagen.

Efter retsplejelovens § 333, stk. 1, 1. pkt., beskikker retten i sager om overtrædelse af kriminallovens bestemmelser om angreb på andres person, frihed og blufærdighed efter anmodning fra den forurettede en bisidder til at støtte og vejlede den forurettede, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, eller bisidderbistand må anses for åbenbart unødvendig. Der kan således beskikkes en bistandsbisidder i sager om overtrædelse af kriminallovens § 37 (krænkelser af offentlig myndighed), hvis der er tale om vold eller trussel herom, § 74 (blodskam), §§ 77-81 (voldtægt, kønslig udnyttelse, kønsligt forhold til børn, forførelse, kønsligt forhold til en ung person mod betaling), § 84, stk. 1 (blufærdighedskrænkelser), § 86, stk. 1, jf. § 12 (forsøg på manddrab), § 88 (vold), § 89 (prisgivelse af menneskeliv), § 90, stk. 3 (forvoldelse af fare for smitte med en livstruende og uhelbredelig sygdom), § 91 (ulovlig tvang), § 92 (frihedsberøvelse) og § 112 (røveri).

Formuleringen af 1. pkt. indebærer, at bisidderbeskikkelse bør være hovedreglen i de opregnede sagstyper, men at retten i hver enkelt sag konkret må skønne, om lovovertrædelsen i den konkrete sag er af mindre alvorlig karakter, eller om beskikkelse af bisidder konkret må anses for åbenbart unødvendig. Det fremgår i den forbindelse af bemærkningerne til bestemmelsen jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1454, at undladelse af at beskikke bisidder i de opregnede sager således ikke kræver, at begge betingelser er opfyldt.

Hvis den forurettede er under 15 år, har den forurettede krav på beskikkelse af en bistandsbisidder, hvis sagen vedrører en overtrædelse af kriminallovens § 74 (blodskam), § 77 (voldtægt), § 78 (kønslig udnyttelse), § 79 (kønsligt forhold til børn), § 80 (forførelse) og § 81 (kønsligt forhold til en ung person mod betaling). Dette indebærer, at retten i disse tilfælde alene skal sikre sig, om den forurettede er interesseret i at få beskikket en bisidder, men ikke vurdere, om betingelserne i stk. 1, 1. pkt., er opfyldt jf. bemærkningerne til § 333, stk. 1 jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1454-1455.

Politiet skal vejlede forurettede om adgangen til at få beskikket en bistandsbisidder, ligesom det skal fremgå af sagen, at der er givet sådan vejledning, jf. § 333, stk. 2. Politiet indbringer den forurettedes anmodning om beskikkelse af bistandsbisidder for retten, jf. stk. 3.

Retsplejelovens § 333 giver ikke mulighed for at beskikke en bisidder i sager om overtrædelse af andre bestemmelser i kriminalloven, ligesom bestemmelsen heller ikke giver mulighed for at beskikke en bisidder for forurettedes nære pårørende, når den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

2.2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Ved lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser) blev den i den danske retsplejelov gældende ordning med beskikkelse af bistandsadvokat i straffesager udvidet. Der blev således indført en bestemmelse om, at retten – når særlige omstændigheder taler for det – kan beskikke en bistandsadvokat for forurettede, selv om sagen vedrører en straffelovsovertrædelse som ikke er omfattet af den gældende ordning.

Samtidig blev der i den danske retsplejelov indført en bestemmelse om, at retten – når særlige hensyn til de pårørende taler for det – kan beskikke en bistandsadvokat for forurettedes nære pårørende, når den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

Baggrunden for lovændringen var, at Strafferetsplejeudvalget og Justitsministeriet fandt, at der må antages at være tilfælde, hvor en forurettet efter omstændighederne har behov for at få en bistandsadvokat beskikket, selv om lovovertrædelsen har en anden karakter end de overtrædelser, hvor der typisk er behov for bistandsadvokat.

Strafferetsplejeudvalget fandt endvidere, at der kan være særlige tilfælde, hvor efterladte til en person, som er afgået ved døden som følge af en strafbar handling, kan have behov for bistand.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der også i Grønland må antages at være tilfælde, hvor en forurettet efter omstændighederne har behov for at få en bistandsbisidder beskikket, selv om lovovertrædelsen har en anden karakter end de overtrædelser, hvor der typisk er behov for en bistandsbisidder.

Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at der også i Grønland kan være særlige tilfælde, hvor efterladte til en person, som er afgået ved døden som følge af en kriminel handling, kan have behov for bistand.

Det foreslås derfor, at der som supplement til de gældende regler om beskikkelse af bistandsbisiddere indføres en bestemmelse, hvorefter retten, når særlige omstændigheder taler for det, kan beskikke en bisidder for forurettede. Det bør i de nævnte tilfælde ikke nødvendigvis være afgørende, om lovovertrædelsen er af en bestemt type, men derimod om de konkrete forhold i sagen tilsiger, at forurettede bør have adgang til en bisidder. Det kan f.eks. være tilfældet i visse sager om grovere chikane, hvor forurettede er blevet truet og har været udsat for hærværk eller lignende, eller i visse sager om afpresning. Desuden kan der tænkes tilfælde, hvor forurettedes personlige forhold helt undtagelsesvis – uanset sagens karakter i øvrigt – i sig selv kan begrunde, at der beskikkes en bisidder.

Det foreslås endvidere, at der indføres en regel, hvorefter retten, når særlige hensyn til de pårørende taler for det, kan beskikke en bisidder for forurettedes nære pårørende, når den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

Beskikkelse for den forurettedes nære pårørende forudsætter, at der foreligger nogle særlige forhold, og det er ikke i sig selv tilstrækkeligt, at den nærtstående har mistet et familiemedlem. Det må bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor det navnlig bør indgå, om en pårørende skal vidne under belastende omstændigheder, eller i øvrigt i forhold til kriminalsagen har et særligt behov for bistand.

Det kræves efter den foreslåede bestemmelse, at betingelser-

ne for at beskikke en bisidder for den forurettede i øvrigt er opfyldt. Heri ligger, at den forurettedes efterladte nære pårørende ikke vil kunne få en bisidder beskikket, hvis den forurettede har fået eller ville have fået afslag på beskikkelse af en bisidder.

Politiet skal, hvor der er rimeligt grundlag for at antage, at betingelserne for at beskikke en bisidder for forurettedes efterladte nære pårørende kan være opfyldt, vejlede forurettedes efterladte nære pårørende om muligheden for at få beskikket en bisidder.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 15-17, samt bemærkningerne hertil.

2.2.4. Forurettedes adgang til at være til stede under retsmøder

2.2.4.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 112 er retsmøder offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov.

Efter retsplejelovens § 114 kan retten bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre (dørlukning). Det betyder, at forurettede ikke har ret til at være til stede i retten, medmindre forurettede selv skal afhøres.

Dørlukning kan ske, når hensynet til ro og orden i retslokalet kræver det, når statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt kræver det, eller når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, jf. retsplejelovens § 114, stk. 1. I kriminalsager kan retten endvidere lukke dørene, når en sigtet er under 18 år, når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages på afgørende måde at hindre sagens oplysning, jf. retsplejelovens § 114, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 119 kan retten, når særlige grunde taler for det, give andre end dem, der har med sagen at gøre, tilladelse til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre. Bestemmelsen, der svarer til § 29 e, 1. pkt., i danske retsplejelov, er næppe tiltænkt og anvendes i praksis næppe i noget væsentligt omfang i forhold til forurettede i en kriminalsag.

Hvis forurettede skal afgive forklaring som vidne, følger det af retsplejelovens § 154, at forurettede ikke, medmindre retten bestemmer andet, må overhøre andres forklaringer, for vedkommende selv har afgivet sin forklaring. I praksis indebærer det, at en forurettet, som skal afgive vidneforklaring, ikke har mulighed for under hovedforhandlingen at overvære

re tiltaltes forklaring samt forklaringer fra andre vidner, som skal afgive deres forklaring inden forurettede.

2.2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser) blev der i den danske retsplejelov indført en bestemmelse, hvorefter forurettede har ret til at overvære lukkede retsmøder, medmindre dørlukningens formål taler imod det.

Det fremgår af pkt. 3.9.2.1 i de almindelige bemærkninger jf. Folketingstidende 2006-2007, tillæg A, L 128 som foresat, side 4308, at Strafferetsplejeudvalget overvejede, om der var anledning til at indføre en ordning, hvor forurettede kan være til stede under hele hovedforhandlingen, herunder mens tiltalte afgiver forklaring. Strafferetsplejeudvalget fandt dog efter en samlet vurdering ikke grundlag for at foreslå en sådan ordning.

Om spørgsmålet om forurettedes adgang til at overvære lukkede retsmøder anførte Strafferetsplejeudvalget, at forurettedes adgang til at være til stede under lukkede retsmøder må bero på de hensyn, som har begrundet dørlukningen. Hvis disse hensyn ikke er til hinder for, at forurettede overværer retsmødet, bør forurettede efter udvalgets opfattelse have adgang til retsmødet.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der også i Grønland bør indføres en tilsvarende ordning som i Danmark med hensyn til forurettedes tilstedeværelse under lukkede retsmøder.

Det foreslås således, at der indføres en bestemmelse, hvorefter forurettede har ret til at overvære lukkede retsmøder, medmindre dørlukningens formål taler imod det. Det vil være rettens formand, som vil skulle tage stilling til en sådan anmodning.

En dørlukning, der sker af hensyn til statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse, jf. retsplejelovens § 114, stk. 1, nr. 2, vil i praksis typisk indebære, at formålet med dørlukningen taler imod, at forurettedes anmodning om at måtte være til stede imødekommes. Det samme gælder, hvis dørlukningen er begrundet i efterforskningsmæssige hensyn, jf. § 114, stk. 2, nr. 3. Derimod vil hensynet til ro og orden, jf. § 114, stk. 1, nr. 1, ikke på samme måde udelukke den forurettede fra at overvære et lukket retsmøde, og dørlukning på grund af tiltaltes alder vil heller ikke normalt kunne begrunde, at forurettede afskæres fra at overvære retsmødet. I øvrigt må det bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, om forurettede skal tillades adgang til et lukket retsmøde.

Forurettede vil efter bestemmelsen i retsplejelovens § 154 fortsat normalt være afskåret fra at overvære et lukket retsmøde forud for afgivelsen af sin egen forklaring.

Det skal af rettens formand over for den forurettede indskræpes, at den pågældende ikke må give meddelelse om forhandlingen til nogen, medmindre dørlukningen alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet, samt at en overtrædelse heraf kan straffes med bøde, jf. retsplejelovens § 119 og § 127, stk. 1.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, samt bemærkningerne hertil.

2.2.5. Underretning ved udgang og løsladelse mv.

2.2.5.1. Gældende ret

2.2.5.1.1. Udgang og løsladelse mv.

2.2.5.1.1.1. Udgang fra afsoning

Efter kriminallovens § 214 stk. 1, kan en indsat få tilladelse til udgang, når 1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn, 2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat fuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

En indsat anbragt i åben afdeling skal så vidt muligt være beskæftiget uden for institutionen, jf. kriminallovens § 211, stk. 1. For disse indsatte er udgang således forudsat som et regelmæssigt led i fuldbyrdelsen.

Indsatte, der er anbragt i halvlukket regi, har ikke tilladelse til beskæftigelse uden for anstalten og ikke tilladelse til udgang i øvrigt, medmindre særlige forhold taler derfor, jf. kriminallovens § 214, stk. 2.

Indsatte, der er anbragt i lukket regi, har ikke tilladelse til beskæftigelse uden for anstalten og ikke tilladelse til udgang i øvrigt. Udgang kan dog tillades som led i et udslningsforløb, eller når særlige forhold i øvrigt taler derfor, jf. kriminallovens § 214, stk. 3.

Der er i bekendtgørelse nr. 1157 af 7. december 2009 om udgang til indsatte i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen) fastsat nærmere regler om tilladelse til udgang under fuldbyrdelsen af en anstaltsdom. Bekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i kriminallovens § 214, stk. 7.

Efter udgangsbekendtgørelsens § 2 skal det ved vurderingen af, om den indsatte kan få tilladelse til udgang, bl.a. tillægges særlig vægt, hvis den indsatte er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og udståelse af foranstaltningen. Ved farlig kriminalitet forstås f.eks. drab, forsætlig brandstiftelse, volds- eller seksualforbrydelse eller i øvrigt lovovertrædelser af særlig grov eller professionel karakter.

Indsatte i åben afdeling kan få udgang for at besøge bestemte nærstående personer, jf. udgangsbekendtgørelsen § 21, stk. 1. Ved nærstående personer forstås ægtefælle eller samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at denne kan sidestilles med de nævnte familiebånd.

Såfremt ganske særlige forhold i det enkelte tilfælde taler derfor, og det i øvrigt findes formålstjenligt, kan indsatte i åben afdeling få tilladelse til besøg hos andre bestemte personer end nærstående, jf. § 21, stk. 2.

Tilladelse til udgang med henblik på besøg hos bestemte nærstående personer meddeles i almindelighed som tilladelse til dagsudgang eller tilladelse til aftenudgang. I særlige tilfælde, herunder når den indsatte er tæt på at blive løsladt, kan der gives tilladelse til overnatning uden for institutionen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 21, stk. 3.

Indsatte kan få tilladelse til udgang efter § 21, når en tiendedel af anstaltstiden er udstået, jf. udgangsbekendtgørelsens § 22, stk. 1. Dog kan tilladelse til dagudgang først opnås efter 4 ugers ophold i institutionen og til aftenudgang efter 8 ugers ophold i institutionen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 22, stk. 2.

Tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte under udgangen ikke begår nyt kriminelt forhold og kan i øvrigt betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug af udgangstilladelsen eller for at imødekomme hensynet til retsfølelsen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 3, stk. 1. Udgangstilladelsen kan f.eks. betinges af, at den indsatte følger en fastlagt rejseplan og ikke skifter opholdssted uden forud indhentet tilladelse eller ved tilbagekomsten ikke møder i påvirket tilstand.

Der er mulighed for udgang til særlige formål efter udgangsbekendtgørelsens § 18, stk. 1. Indsatte kan f.eks. få udgang for at besøge en nærstående person, der er alvorlig syg eller til at besøge nærstående personer ved vigtige familiebegivenheder, samt mulighed for udgang til blandt andet uddannelse eller beskæftigelse, jf. § 27, stk. 1.

Efter udgangsbekendtgørelsens § 4, stk. 1, skal der ved af-

gørelse af, om en udgang skal ske med eller uden ledsagelse fra institutionen, tages hensyn til formålet med udgangen og risikoen for misbrug. Udgang fra åbent regi gives i almindelighed uden ledsagelse, jf. § 4, stk. 2, og udgang fra halvlukket regi eller lukket afdeling vil i almindelighed kun kunne tillades med ledsagelse, jf. § 4, stk. 3. Udgang til Danmark, Færøerne eller udlandet kan ikke tillades, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herfor, jf. § 5.

2.2.5.1.1.2. Prøveløsladelse og løsladelse efter udstået foranstaltning mv.

Når to tredjedele af anstaltstiden, dog mindst 4 måneder, er forløbet, afgør Ledelsen for Kriminalforsorgen i Grønland, om den dømte skal løslades på prøve, jf. kriminallovens § 149, stk. 1, 1. pkt. Løsladelse kan dog ske tidligere, når særlige omstændigheder taler derfor, jf. § 149, stk. 1, 2. pkt.

Ifølge kriminallovens § 149, stk. 2, er det en forudsætning for løsladelse på prøve, at den dømtes forhold ikke gør løsladelsen utilrådelig, at der er sikret den dømte passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår, der er knyttet til løsladelsen.

Løsladelse betinges af, at den pågældende ikke i prøvetiden begår ny lovovertrædelse, jf. kriminallovens § 149, stk. 3. Herudover kan der som vilkår for løsladelsen bl.a. fastsættes, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn, jf. kriminallovens § 149, stk. 4, 1. pkt., eller vilkår om, at den dømte skal overholde særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, uddannelse, anvendelse af fritid eller samvær med bestemte personer, jf. kriminallovens § 149, stk. 4, 2. pkt. jf. § 133, stk. 1.

Begår den prøveløsladte ny lovovertrædelse i prøvetiden, og indbringes sagen for retten inden dennes udløb, fastsætter retten en samlet foranstaltning. Retten kan i stedet fastsætte en foranstaltning alene for den nye lovovertrædelse og eventuelt samtidig ændre vilkårene for prøveløsladelsen, jf. kriminallovens § 150, stk. 1. Overtræder den prøveløsladte bestemmelser, der er fastsat efter § 149, stk. 4, indbringes sagen for retten, der kan tildele den prøveløsladte en advarsel, ændre bestemmelserne og forlænge prøvetiden inden for den i § 149, stk. 3, fastsatte længstetid eller træffe bestemmelse om genindsættelse, jf. kriminallovens § 150, stk. 2.

Er anstaltstiden 4 måneder eller derunder, kan Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland træffe bestemmelse om endelig løsladelse, når to tredjedele af tiden er forløbet, jf. kriminallovens § 151.

I sager, hvor der ikke sker prøveløsladelse, enten fordi straffen er for kort, eller fordi prøveløsladelse er skønnet utilrådelig, løslades den indsatte efter endt anstaltsanbringelse.

2.2.5.1.1.3. Ophør af foranstaltninger af frihedsberøvende karakter og udgang til foranstaltningsdømte

Det fremgår af kriminallovens § 156, stk. 1, at en gerningsmand kan idømmes foranstaltninger efter kriminallovens kapitel 33, hvis gerningsmanden på tidspunktet for lovovertrædelsen var sindssyg eller i en tilstand, der må ligestilles hermed, eller var mentalt retarderet, når det er nødvendigt for at forebygge, at gerningsmanden begår yderligere lovovertrædelser. Tilsvarende gælder, hvis gerningsmanden efter tidspunktet for lovovertrædelsen, men før dom er afsagt, er blevet mentalt retarderet eller er kommet i en ikke blot forbigående tilstand af sindssygdom, jf. § 156, stk. 2.

Kriminallovens § 156 tager sigte på personer, der lider af egentlige psykiske lidelser, sindssygdomme og andre svære psykiske abnormtilstande, herunder åndssvaghed. Desuden omfatter bestemmelsen personer, som befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, f.eks. grænsepsykotiske personer, jf. de almindelige bemærkninger til L 35.

Kriminallovens § 157 angiver, hvilke foranstaltninger der som udgangspunkt vil kunne bringes i anvendelse over for den af § 156 omfattede personkreds.

Efter kriminallovens § 157, stk. 1, kan retten, hvis det er formålstjenligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser bestemme, at den dømte skal anbringes på et hospital eller anden institution i Grønland eller i Danmark.

Efter kriminallovens § 157, stk. 2, kan retten træffe bestemmelse om andre foranstaltninger end anbringelse på hospital eller anden institution, hvis mindre indgribende foranstaltninger skønnes tilstrækkelige. Dette omfatter bl.a. behandling på psykiatrisk hospital i Grønland eller i Danmark.

Anbringelse og behandling efter kapitel 33 af psykisk syge gennemføres af sundhedsvæsenet, jf. kriminallovens § 240. I praksis gennemføres anbringelse af sindssyge eller personer i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, af sundhedsvæsenet, hvorimod anbringelse af mentalt retarderede gennemføres af socialvæsenet.

Medfører en foranstaltning efter § 157, at den dømte skal anbringes på et hospital eller i anden institution, eller giver foranstaltningen mulighed herfor, fastsættes en længstetid på 3 år for denne foranstaltning.

Der fastsættes dog i almindelighed ingen længstetid for foranstaltningen, hvis den dømte findes skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser. Er der ikke fastsat en længstetid, indbringer anklagemyndighe-

den spørgsmålet om ændring eller endelig ophævelse af foranstaltningen for retten 3 år efter afgørelsen, medmindre spørgsmålet har været forelagt for retten inden for de sidste 2 år. Derefter forelægges spørgsmålet for retten mindst hvert andet år, jf. kriminallovens § 158, stk. 2.

Ved andre foranstaltninger end de i § 158, stk. 1, nævnte, fastsættes en længstetid for foranstaltningen, der ikke kan overstige 2 år. Under særlige omstændigheder kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden ved kendelse forlænge længstetiden. Den samlede tid for foranstaltningen kan ikke overstige 3 år, jf. kriminallovens § 158, stk. 3.

Efter kriminallovens § 159, stk. 1, påhviler det anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning ikke opretholdes i længere tid og videre omfang end nødvendigt. Ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning træffes af retten ved afgørelse efter anmodning fra anklagemyndigheden, kriminalforsorgen, den dømte, dennes bistandsværge eller vedkommende hospital eller institution, jf. § 159, stk. 3. Sagen indbringes for retten af anklagemyndigheden.

Ophør af en foranstaltning kommer således på tale, hvis længstetiden for en foranstaltning er udløbet og ikke forlænges, eller hvis foranstaltningen ved rettens bestemmelse i medfør af kriminallovens § 158, stk. 2, ophæves.

For personer, der i henhold til § 157, stk. 1, er dømt til anbringelse på hospital eller anden institution i Danmark, afgøres spørgsmålet om udgang ud fra en analog anvendelse af bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004 om udgangstilladelse mv. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret. Bekendtgørelsen indeholder detaljerede regler om, hvem der er tillagt kompetencen til at meddele tilladelse til forskellige former for udgang.

For personer, der er dømt til anbringelse i psykiatrisk afdeling, træffer overlægen afgørelse om adgang til at færdes inden for hospitalets område, uledsagede udgange uden for hospitalets område af højst 3 timers varighed, enkeltstående udgange med ledsagelse uden for hospitalets område af mere end 3 timers varighed uden overnatning og uopsættelig indlæggelse på somatisk hospital. For personer, der er dømt til anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap, træffes afgørelse om de nævnte udgange af kommunalbestyrelsen, dog således at udgange uden for institutionens område af højst 3 timers varighed altid skal ske med ledsagelse, hvis den pågældende er anbragt i sikret institution i henhold til dom. Uden for disse tilfælde træffes afgørelsen om udgang af Rigsadvokaten.

Ved afgørelsen af, om der bør gives tilladelse til udgang mv., skal der – ud over behandlingsmæssige hensyn – navnlig lægges vægt på hensynet til retshåndhævelsen, herunder de

forhold, som har begrundet dom til anbringelse i stedet for mindre indgribende foranstaltninger. Tilladelse til udgang betinges af, at den dømte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug.

2.2.5.1.1.4. Udgang for og løsladelse af forvaringsdømte

Efter kriminallovens § 161 kan en person dømmes til forvaring på ubestemt tid, hvis vedkommende findes skyldig i drab, røveri, voldtægt mv., og det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den pågældende, herunder navnlig om tidligere kriminalitet, må antages, at den pågældende frembyder nærliggende fare for andres liv, legerne, helbred eller frihed, og anvendelse af forvaring er nødvendig for at forebygge denne fare.

Forvaring fuldbyrdes normalt i en særlig forvaringsafdeling, jf. § 241, stk. 2. Under ophold i forvaringsafdeling har den indsatte ikke tilladelse til beskæftigelse uden for anstalten og ikke tilladelse til udgang i øvrigt.

Udgang kan dog tillades som led i et udslusningsforløb, eller når særlige forhold i øvrigt taler derfor, jf. § 241, stk. 3.

Med hjemmel i kriminallovens § 241, stk. 4, er der ved bekendtgørelse nr. 1168 af 7. december 2009 om forvaring, der fuldbyrdes i Grønland (forvaringsbekendtgørelsen) fastsat regler om, hvornår den forvaringsdømte kan få tilladelse til udgang efter reglerne i udgangsbekendtgørelsen med de fravigelser, der følger af §§ 4-7.

Forvaringsdømte kan få udgang til formål som nævnt i udgangsbekendtgørelsens §§ 21, 25 og 27, når den pågældende har været anbragt i 2 år, jf. forvaringsbekendtgørelsens § 5.

Efter forvaringsbekendtgørelsens § 4, stk. 1, skal der, inden der gives tilladelse til udgang til forvaringsdømte, ud over høring i medfør af udgangsbekendtgørelsens §§ 6-9 ske høring af Rigsadvokaten, jf. stk. 2. Efter stk. 2, skal der til brug for vurderingen af spørgsmålet om tilladelse til udgang indhentes en erklæring fra en speciallæge i psykiatri. Høringen sker som udgangspunkt i forbindelse med et årligt møde mellem Rigsadvokaten og direktøren for Kriminalforsorgen i Grønland, men kan dog ske skriftligt, hvis særlige omstændigheder taler for det.

Efter forvaringsbekendtgørelsens § 6, skal institutionen senest tage spørgsmålet om udgang op til overvejelse, når den forvaringsdømte har været anbragt i 2 år. Det påhviler institutionen årligt at overveje spørgsmålet om udgang. Spørgsmålet om udgang afgøres af direktøren for Kriminalforsorgen i Grønland og træffes efter indstilling fra institutionen. Institutionen kan dog bemyndiges til at give tilladelse

til udgang med ledsagelse i de tilfælde, der er nævnt i udgangsbekendtgørelsen § 18, når den forvaringsdømte har fået tilladelse til udgang i medfør af § 5.

Det bemærkes, at udgang også for forvaringsdømte afslås, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, eller hvis hensynet til retshåndhævelsen taler imod udgangstilladelse, jf. pkt. 2.2.5.1.1.3 ovenfor.

Justitsministeriets cirkulære nr. 9081 af 17. marts 2011 om behandlingen af personer, der er anbragt i Anstalten ved Herstedvester i henhold til den grønlandske kriminallov finder anvendelse på 1) personer, der er dømt til anbringelse på ubestemt tid under Kriminalforsorgen i Danmark (den tidligere bestemmelse i kriminalloven § 161, stk. 2, eller den tidligere kriminallovs § 102, stk. 3) og 2) personer, der ved en foranstaltning ændring er overført til en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark (de tidligere bestemmelser i kriminallovens § 148, stk. 3, eller § 161, stk. 4, eller den tidligere kriminallovs § 104, stk. 2).

Efter cirkulærets § 5 kan anstaltens leder eller den, der bemyndiges dertil, give tilladelse til udgang med ledsagelse i følgende tilfælde: 1) Enkeltstående udgange, 2) regelmæssige udgange og 3) gruppeudgange. Det er en forudsætning for tilladelse til ledsaget udgang, at fare for misbrug ikke antages at foreligge.

Det følger endvidere af cirkulærets § 6, at Direktoratet for Kriminalforsorgen efter indstilling fra anstalten og høring af Rigsadvokaten kan give tilladelse til udgang uden ledsagelse i følgende tilfælde: 1) Enkeltstående udgange, 2) regelmæssige udgange som led i et almindeligt udgangsforløb, eventuelt med en eller to overnatninger uden for anstalten, 3) udgang til deltagelse i undervisning eller beskæftigelse hos arbejdsgiver (frigang) eller udgang med ophold uden for anstalten, f.eks. til deltagelse i undervisning eller beskæftigelse hos arbejdsgiver (udstationering).

Udgang i henhold til §§ 5 og 6 kan efter cirkulærets § 7 gives til særlige formål, der er godkendt af anstalten eller Direktoratet for Kriminalforsorgen. Udgang i henhold til § 5, nr. 1 og 2, og § 6, nr. 1 og 2, kan endvidere tillades til besøg hos bestemte personer.

Endelig fremgår det af cirkulærets § 8, stk. 1, at direktøren for Kriminalforsorgen i Grønland efter indstilling fra anstalten og høring af Rigsadvokaten kan give tilladelse til udgang til Grønland i følgende tilfælde: 1) For at besøge nærtstående, der er alvorligt syge, 2) for at være til stede ved en nærtstående persons begravelse, 3) for at besøge bestemte personer, eller 4) såfremt det i øvrigt skønnes hensigtsmæssigt for behandlingen af den anbragte. Det følger af

bestemmelsens stk. 3, at udgang i henhold til stk. 1 sker med ledsagelse, medmindre den anbragte har tilladelse til regelmæssig udgang uden ledsagelse, og den anbragtes forhold gør uledsaget udgang forsvarlig.

Efter cirkulærets § 10 bør spørgsmålet om tilladelse til udgang eller om udvidelse af den bestående udgangstilladelse med jævne mellemrum tages op til overvejelse i anstalten.

Efter kriminallovens § 162 træffer retten afgørelse om løsladelse, endeligt eller på prøve. Prøvetiden kan ikke overstige 5 år. I øvrigt finder bestemmelserne i § 149, stk. 2-4, tilsvarende anvendelse ved løsladelse på prøve. Begår den prøveløsladte i prøvetiden en ny lovovertrædelse, eller overtræder den prøveløsladte bestemmelser fastsat efter § 149, stk. 4, træffer retten bestemmelse om retsfølgen i overensstemmelse med § 150.

Rettens afgørelse om prøveløsladelse træffes efter anmodning fra anklagemyndigheden, kriminalforsorgen, den dømte eller dennes bistandsværge. Tages en anmodning fra den dømte eller dennes bistandsværge ikke til følge, kan spørgsmålet først indbringes for retten igen, når der er forløbet et halvt år fra afgørelsen.

Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en dom til forvaring ikke opretholdes i længere tid end nødvendigt. Anklagemyndigheden skal indbringe spørgsmålet om prøveløsladelse for retten senest 3 år efter dommen og derefter hvert andet år. Er genindsættelse sket, indbringes spørgsmålet 2 år efter genindsættelsen og derefter hvert andet år, jf. kriminallovens § 162, stk. 4.

2.2.5.1.1.5. Dømtes medvirken i optagelsen af et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland eller i et grønlandsk portrætinterview under afsoningen

Efter kriminallovens § 220, stk. 1, har en indsat ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. bestemmelsens stk. 2. Det fremgår af § 220, stk. 3, at ledelsen i Kriminalforsorgen i Grønland træffer afgørelse efter bestemmelserne i stk. 2.

I medfør af kriminallovens § 220, stk. 2, er der ved bekendtgørelse nr. 1159 af 9. december 2009 (mediebekendtgørelsen) fastsat nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1. Det fremgår bl.a. af § 2 i bekendtgørelsen, at institutionen, forinden en indsat udtaler sig til medierne, skal give den indsatte fornøden vejledning om de mulige følger af at stå frem i medierne.

Direktøren for Kriminalforsorgen kan begrænse de indsattes ret til at udtale sig til medierne og til at lade sig fotografere, hvis hensynet til institutionens sikkerhed, beskyttelsen af den forurettede ved lovovertrædelsen eller hensynet til i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen taler herfor jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2. En begrænsning i retten til at udtale sig til medierne gælder efter § 1, stk. 3, navnlig i forhold til indsatte, der er anbragt i halvlukket regi eller lukket afdeling, hvis den indsatte skal medvirke i en tv-optagelse og i den forbindelse skal udtale sig om egen kriminalitet og retssag.

2.2.5.1.2. Underretning af forurettede, når dømte skal på udgang, løslades eller under afsoningen medvirker i optagelsen af et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad

2.2.5.1.2.1. Forvaltningsloven

I forvaltningsloven, jf. lov nr. 571 af 19. december 1985, som ændret ved lov nr. 347 af 6. juni 1991, og som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 1188 af 27. december 1994 er der i § 27 fastsat nærmere regler om tavshedspligt for personer, der virker i den offentlige forvaltning, for så vidt angår sager om grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling ved rigsmyndighederne i Grønland.

Det fremgår af § 27, at en oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt for at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser. I forvaltningslovens § 27, stk. 1, er opregnet en række hensyn, der efter en konkret vurdering kan føre til, at en oplysning er fortrolig og dermed undergivet tavshedspligt.

Efter forvaltningslovens § 27, stk. 1, nr. 6, kan hensynet til enkeltpersoners eller private selskabers eller foreningers interesse i at beskytte oplysninger om deres personlige eller interne, herunder økonomiske, forhold begrunde tavshedspligt. Oplysninger om en gerningsmands forhold under fuldbyrdelsen vil normalt være omfattet af tavshedspligten.

For så vidt angår den offentlige forvaltning under Grønlands Selvstyre fremgår reglerne om tavshedspligt af landstingslov nr. 8. af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning. Der gælder tilsvarende regler om tavshedspligt for den offentlige forvaltning under Grønlands Selvstyre som for rigsmyndighederne i Grønland.

Det fremgår af kriminallovens § 50, at den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hvern, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende har fået kendskab, dømmes for brud på en tjenstlig tavshedspligt.

En oplysning er ifølge kriminallovens § 50, stk. 3, fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Det følger af kriminallovens § 54, at bl.a. bestemmelsen i § 50 ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende er forpligtet til at videregive oplysningen eller handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

2.2.5.1.2.2. Persondataloven

Lov om behandling af personoplysninger er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 og regulerer behandling af personoplysninger, som foretages af offentlige myndigheder og private, når behandlingen helt eller delvist foretages ved elektronisk databehandling. Den omfatter ligeledes ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register, jf. anordningens § 1, stk. 1.

Anordningens regler gælder endvidere for anden ikke-elektronisk systematisk behandling af personoplysninger, som udføres for private, og som omfatter oplysninger om personers private eller økonomiske forhold eller i øvrigt oplysninger om personlige forhold, som med rimelighed kan forlange unddraget offentligheden, jf. anordningens § 1, stk. 2.

Anordningens regler finder ikke anvendelse på behandlinger, der foretages af domstolene. Bestemmelserne i anordningens kapitel 8 og §§ 35-37 og 39 finder heller ikke anvendelse på behandlinger, der foretages af politiet og anklagemyndigheden inden for det kriminalretlige område, jf. anordningens § 2, stk. 4.

Anordningens § 5 indeholder en række grundlæggende principper, der gælder for enhver behandling af personoplysninger. Bestemmelsen fastsætter således bl.a., at behandling af personoplysninger skal ske i overensstemmelse med god databehandlingsskik, at oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles, at der bør foretages fornøden ajourføring af oplysningerne, og at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

Anordningens § 6, stk. 1, fastsætter, hvornår behandling af ikke-følsomme personoplysninger må finde sted. Af bestemmelsen følger, at behandling af personoplysninger kun må

finde sted, hvis en af de i nr. 1-7 angivne betingelser er opfyldt. Behandling af personoplysninger kan bl.a. finde sted, hvis den er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave, der henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige eller en tredjemand, til hvem oplysningerne videregives, har fået pålagt, jf. § 6, stk. 1, nr. 6.

Anordningens §§ 7-8 regulerer behandling af følsomme personoplysninger.

Det følger af anordningens § 7, stk. 6, at behandling af helbredsoplysninger kan ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til en offentlig myndigheds varetagelse af sine opgaver på det kriminalretlige område.

Det følger af anordningens § 8, stk. 1, at der for den offentlige forvaltning ikke må behandles oplysninger om kriminalretlige forhold, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver. Af bestemmelsens stk. 6 følger, at behandling af oplysninger om kriminalretlige forhold kan finde sted, hvis betingelserne i § 7 er opfyldt. Der vil således kunne ske behandling af oplysninger om kriminalretlige forhold, hvis det er nødvendigt for myndighedernes opgavevaretagelse.

Anordningens kapitel 8-10 indeholder en række regler om den registreredes rettigheder, som bl.a. omfatter ret til information om, at der indsamles og videregives oplysninger om den pågældende, jf. anordningens §§ 28 og 29.

Ved indsamling af oplysninger hos andre end den registrerede påhviler det efter § 29, stk. 1, som udgangspunkt den dataansvarlige ved registreringen, eller hvor de indsamlede oplysninger er bestemt til videregivelse til tredjemand, senest når videregivelse af oplysningerne finder sted, at oplyse den registrerede om sin identitet, formålet med behandlingen mv. Disse regler gælder dog ikke for behandlinger, der foretages af politi eller anklagemyndighed inden for det kriminalretlige område, jf. anordningens § 2, stk. 4, 2. pkt., jf. også ovenfor.

2.2.5.1.2.3. *Praksis*

Efter gældende ret vil det efter reglerne i anordning om ikrafttræden for Grønland om behandling af personoplysninger og anordning om ikrafttræden for Grønland af forvaltningsloven bero på en konkret vurdering i hver enkelt sag, om det vil være berettiget at videregive oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. til forurettede eller dennes nære pårørende. Der vil herunder kunne lægges vægt på, om den forurettede har ønsket at blive underrettet, og om der er et indbyrdes kendskab mellem den forurettede og gerningsmanden, som indebærer, at forurettede har en særlig interesse i at få kendskab til løsladelsen mv.

Der er ikke i dag generel praksis for at underrette forurettede i forbindelse med gerningsmandens løsladelse mv.

2.2.5.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.2.5.2.1. *Underrettningsordningen*

Ved lov nr. 412 af 9. maj 2011 om ændring af retsplejeloven og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (Underretning ved udgang og løsladelse mv. og udvidelse af fristen for politianmeldelse ved erstatning fra staten til ofre for forbrydelser) blev der i den danske retsplejelov indført en bestemmelse (i § 741 g) om underretning af forurettede ved gerningsmandens udgang og løsladelse mv.

Underrettningsordningen blev indført efter anbefaling fra Arbejdsgruppen om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser, der blev nedsat i november 2009. Formålet med underrettningsordningen er at afhjælpe den psykiske belastning, som det for nogle ofre kan være at leve i uvished om, hvornår gerningsmanden atter er på fri fod.

Det følger af forarbejderne til den danske lov, jf. Folketings-tidende 2010-11, tillæg A, L 134 som fremsat, side 11, at underrettningsordningen blev anbefalet ud fra en afvejning af en række modsatte hensyn, herunder hensynet til ofrets tryghed, hensynet til ikke at skabe unødvendig frygt hos ofret, hensynet til gerningsmandens private forhold og sikkerhed.

Ved lov nr. 629 af 12. juni 2013 om udvidelse af ordning om underretning af forurettede og styrkelse af rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning blev den eksisterende underrettningsordning for ofre udvidet. Udvidelsen indebærer, at den forurettede efter anmodning kan få underretning i tilfælde, hvor gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller et radioprogram produceret til udsendelse her i landet, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et dansk dagblad.

Det fremgår af pkt. 2.2.1 i de almindelige bemærkninger til det pågældende lovforslag jf. Folketings-tidende 2012-13, tillæg A, L 166 som fremsat, at formålet med udvidelsen af ordningen var at afhjælpe den belastning, som et offer kan opleve ved indirekte at skulle konfronteres med gerningsmanden gennem medierne. Ved at modtage underretning kan offeret således forberede sig og tage de nødvendige forholdsregler.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringerne i Danmark i 2011 og 2013 også gør sig gældende for Grønland.

Justitsministeriet finder således, at der bør etableres en ordning, hvorefter den forurettede ved en forbrydelse efter anmodning herom vil få underretning om gerningsmandens løsladelse mv. En sådan ordning om udvidet adgang til underretning bør udformes således, at der på udtrykkelig anmodning herom fra den forurettede – medmindre væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod – gives underretning i sager om grovere overtrædelser af kriminalloven, hvor vold, trusler, seksualforbrydelser eller anden personfarlig kriminalitet indgår.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes en bestemmelse i retsplejeloven, hvoraf det fremgår, at der i sager, hvor der er afsagt dom om anbringelse i anstalt, jf. kriminallovens kapitel 31, for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, trusler, seksualforbrydelser eller anden personfarlig kriminalitet indgår, efter anmodning fra den forurettede sker underretning af denne om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse samt om eventuel undvigelse, medmindre væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod.

Det foreslås, at underretningsordningen kun skal gælde i tilfælde, hvor gerningsmanden har været tilbageholdt før dom uden at være blevet løsladt inden dommens fuldbyrdelse, idet det er i disse sager, at den forurettede har en forventning om, at gerningsmanden indtil videre ikke er på fri fod.

Endvidere foreslås det, at den forurettede i sådanne tilfælde desuden efter anmodning skal underrettes, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom.

Herudover foreslås, at nære pårørende i tilfælde af den forurettedes død skal kunne få samme underretning, som den forurettede selv kunne have fået.

Kerneområdet for underretningsordningen vil være i sager, hvor gerningsmanden er idømt en dom til anbringelse i anstalt.

Herudover foreslås det, at der indsættes en bestemmelse om, at ordningen også skal omfatte gerningsmænd, som er dømt til forvaring efter kriminallovens § 161, dømt til anbringelse på hospital eller institution efter kriminallovens § 157 eller dømt til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark efter de tidligere gældende regler,

dvs. den nu ophævede bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 2, eller efter den tidligere kriminallovs § 102, stk. 3.

For så vidt angår underretning om løsladelse og udgang bør der underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøve-løsladelse, samt om eventuel undvigelse.

I forhold til gerningsmandens medvirken i optagelserne til et tv- eller radioprogram eller i et portrætinterview under afsoningen omfatter underretningsordningen alene programmer og interviews, hvor gerningsmanden har en fremtrædende rolle. Det bemærkes endvidere, at ordningen ikke indebærer begrænsninger i den dømtes mulighed for at ytre sig, ligesom ordningen ikke i sig selv har betydning for, hvorvidt der konkret meddeles tilladelse til optagelser eller interview efter de gældende regler herom.

Alle typer af tv- og radioprogrammer er omfattet af den foreslåede ordning. Det er desuden ikke afgørende, om der er tale om optagelse til programmer, der forventes sendt i lokal eller landsdækkende tv/radio. Det er imidlertid en forudsætning, at det pågældende program produceres til udsendelse i Grønland.

For så vidt angår portrætinterviews, skal der ikke blot være tale om en artikel, idet der lægges vægt på, at det særligt vil virke stødende for offeret, hvis der bringes et længere, personligt interview med gerningsmanden, hvor den pågældende får lejlighed til at udtale sig om sine personlige forhold. Den pågældende artikel skal således kunne karakteriseres som et egentligt portrætinterview med den dømte.

Programmer og interviews, hvori den pågældende optræder anonymt, falder uden for ordningen.

Den foreslåede underretningsordning omfatter tilfælde, hvor det pågældende tv- eller radioprogram optages under gerningsmandens afsoning. Det er i den forbindelse uden betydning, hvornår programmet forventes sendt. Tilsvarende omfatter underretningsordningen tilfælde, hvor et dagbladsinterview laves under gerningsmandens afsoning, og det er således også her uden betydning, hvornår det pågældende portræt rent faktisk bringes.

Underretningsordningen vil alene omfatte tv- og radioprogrammer samt portrætinterview, der optages eller laves med myndighedernes viden. Ordningen omfatter således navnlig optagelser eller interview, der finder sted på den relevante institutions område.

At den pågældende institution er bekendt med, at en indsat modtager besøg fra eksempelvis en journalist vil imidlertid i sig selv næppe være tilstrækkeligt til, at institutionen har

den forudsatte viden, der kan udløse en underretning af den forurettede. Ordningen forudsætter derfor, at de relevante medier/journalister bidrager med oplysninger, der gør det muligt for institutionen at vurdere, om det pågældende program/interview omfattes af ordningen, herunder bl.a. i henseende til programmets/interviewets karakter og afgrænsningen af de omfattede medier. Dette gælder også i tilfælde, hvor den indsatte med institutionens viden under udgang skal interviewes mv. Det forudsættes, at institutionen indretter sin sagsoplysning på en sådan måde, at der hverken til medierne eller til vedkommende afsoner videregives oplysninger om, at offeret har anmodet om underretning. Det forudsættes ligeledes, at medierne inden for disse rammer bidrager med oplysninger. Det forhold, at medierne forudsættes at bidrage med de oplysninger, der er relevante for at forurettede kan blive underrettet, indebærer ikke i sig selv nogen indskrænkning i den dømtes adgang til at udtale sig til medierne.

Det vil i en række tilfælde ikke være muligt at oplyse offeret om det præcise tidspunkt for offentliggørelse. Dette kan som anført enten skyldes, at en planlagt udsendelse/udgivelse fremrykkes, udskydes, genudsendes eller helt udgår. Underretningen af offeret bør dog, i det omfang det er den underrettende myndighed bekendt, så vidt muligt indeholde oplysninger om det forventede sende- eller udgivelsestidspunkt. Også i denne henseende forudsættes det, at det pågældende medie så vidt muligt bidrager med oplysninger herom.

Det bemærkes endvidere, at de pågældende oplysninger kun i nødvendigt omfang forudsættes videregivet til den forurettede. Det drejer sig i særdeleshed om oplysningerne om, hvornår og i hvilket medie et program/et portræt forventes bragt. Nærmere indholdsmæssige oplysninger om det pågældende tv-program mv. forventes imidlertid ikke videregivet til den forurettede.

En orientering om underretningsordningen efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 b, stk. 1, bør fremgå af informationsmateriale til ofre, og den forurettede bør på hvilket som helst tidspunkt kunne anmode om at blive underrettet. Underretningen bør behandles i forlængelse af dens modtagelse hos den kompetente myndighed, dog således at der først skal tages stilling til anmodningen efter kriminalsagens endelige afslutning ved retten.

Gerningsmanden skal ikke orienteres om afgørelsen om, hvorvidt der skal ske underretning til den forurettede, medmindre særlige grunde taler herfor, men der bør i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere informeres om underretningsordningens eksistens, således at gerningsmanden har mulighed for at reagere i forhold til myndighederne, hvis vedkommende f.eks. modtager trusler fra den forurettedes omgangskreds under fuldbyrdelsen.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse mest hensigtsmæssigt, at afgørelse om underretning træffes af politiet. Politiet må således antages i forvejen at have (haft) kontakt til den forurettede og kende bedst til sagen og dens øvrige parter. Politiet er således nærmest til at vurdere, om væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod, at der gives underretning. Det vil som udgangspunkt kun være i de tilfælde, hvor politiet efter en konkret vurdering afslår at give underretning, at det vil være nødvendigt at meddele den forurettede dette skriftligt. Afslaget skal ledsages af en begrundelse. I andre tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at politiet i forbindelse med modtagelsen af anmodningen har oplyst, at den forurettede kan regne med underretning ved udgang og løsladelse mv. Det bemærkes dog, at hvis anmodningen fremsættes skriftligt, bør politiets oplysning herom til den forurettede ligeledes afgives skriftligt.

Det bemærkes, at politiet ved tilbageholdtes løsladelse i forbindelse med en domsafsigelse i en kriminalsag, fordi foranstaltningen anses for udstået, endnu ikke vil have haft lejlighed til at tage stilling til en eventuel underretning, idet der først ville skulle tages stilling til anmodningen efter kriminalsagens endelige afslutning ved retten. Det bør i sådanne tilfælde derfor være den mødende anklager, som skal sikre sig, at den forurettede underrettes om løsladelsen, hvis den forurettede ikke har været til stede under domsafsigelsen.

Justitsministeriet finder det mest hensigtsmæssigt, at underretningen i sager, hvor gerningsmanden dømmes til anbringelse i en anstalt, foretages af kriminalforsorgen. Politiet bør således i forbindelse med fuldbyrdelsesordren vedrørende kriminalsagen orientere Kriminalforsorgen i Grønland, hvis den forurettede skal underrettes. Underretningen skal ske skriftligt direkte til den forurettede (eller dennes nære pårørende), medmindre politiet i fuldbyrdelsesordren har angivet andet, f.eks. hvis politiet skønner, at særlige sikkerhedsmæssige eller andre hensyn til den forurettede taler for, at underretningen bør ske ved politiets foranstaltning.

Det bemærkes endvidere, at hvis gerningsmanden er idømt særlige foranstaltninger jf. kriminallovens § 157, bør underretningen af den forurettede efter Justitsministeriets opfattelse ikke foretages af kriminalforsorgen, men derimod af den myndighed, som fører tilsyn med foranstaltningen.

Endelig foreslås det, at der indsættes en bestemmelse om, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed.

Justitsministeriet vil med hjemmel i denne bestemmelse udstede en bekendtgørelse, som beskriver den nærmere kompetencefordeling mellem de implicerede myndigheder samt de nærmere retningslinjer for myndighedernes underretning,

som beskrevet ovenfor. Ministeriet vil desuden i bekendtgørelsen fastsætte regler om, at et afslag fra politiet på at give underretning ikke kan påklages. Ministeren vil herudover i bekendtgørelsen fastsætte regler om, at anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger ikke finder anvendelse i forhold til gerningsmanden, jf. pkt. 2.2.5.2.2 nedenfor.

2.2.5.2.2. Forholdet til anden regulering

Efter gældende ret vil det efter reglerne i både anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger og anordning om ikrafttræden for Grønland af forvaltningsloven bero på en konkret vurdering i hver enkelt sag, om det vil være berettiget at videregive oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. til forurettede eller forurettedes nære pårørende. Der vil herunder kunne lægges vægt på, om den forurettede har ønsket at blive underrettet, og om der er et indbyrdes kendskab mellem den forurettede og gerningsmanden, som indebærer, at den forurettede har en særlig interesse i at få kendskab til løsladelsen mv.

Særligt i forhold til anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger bemærkes, at underretning efter Justitsministeriets opfattelse i det konkrete tilfælde ville have hjemmel i anordningens § 7, stk. 6, og § 8, stk. 6, jf. § 7, stk. 6, da underretningen ville være nødvendig af hensyn til en offentlig myndigheds varetagelse af sine opgaver på det kriminalretlige område.

Den foreslåede bestemmelse om etablering af en underretningsordning i retsplejelov for Grønland vil indebære, at det i alle tilfælde – inden for de i bestemmelsen angivne rammer – vil være berettiget at videregive oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. til forurettede eller forurettedes nære pårørende. Dette gælder, uanset om videregivelsen ellers skulle være bedømt efter anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger eller anordning om ikrafttræden for Grønland af forvaltningsloven.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke begrænse de eksisterende muligheder for at underrette den forurettede om gerningsmandens løsladelse mv. Politiet vil fortsat – uanset arten af den begåede kriminalitet – i konkrete tilfælde, hvor politiet ud fra præventive eller sikkerhedsmæssige overvejelser finder, at der er et særligt hensyn at tage til forurettede i sagen, kunne foretage underretning ved gerningsmandens løsladelse mv. i overensstemmelse med persondataloven eller forvaltningsloven.

Med hensyn til den forurettede eller forurettedes nære pårørendes behandling af de oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv., som de pågældende i givet fald modtager, lægger Justitsministeriet til grund, at behandling af personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse som udgangs-

punkt vil være at anse som en behandling, der foretages af en fysisk person som led i aktiviteter af rent privat karakter, som ikke er omfattet af persondataloven, som sat i kraft for Grønland.

Den forurettede eller forurettedes nære pårørende kan efter Justitsministeriets vurdering behandle personoplysningerne på en sådan måde, at behandlingen uanset udgangspunktet ikke kan karakteriseres som en rent personlig aktivitet i persondatalovens forstand. Dette vil betyde, at behandlingen i sådanne tilfælde skal ske inden for rammerne af persondataloven, som sat i kraft for Grønland, og at den forurettede eller dennes nære pårørende vil være dataansvarlig for behandlingen. Det må eksempelvis antages ikke at være en rent personlig aktivitet, at den forurettede eller dennes nære pårørende offentliggør de pågældende oplysninger på internettet, hvorved oplysningerne bliver tilgængelige for et ubestemt antal personer. Der vil blive gjort opmærksom på dette forhold i den underretning, som forurettede eller dennes nære pårørende modtager.

Justitsministeriet finder ikke, at gerningsmanden bør orienteres om afgørelsen om underretning af forurettede, medmindre særlige grunde taler herfor, da oplysningen om, at den forurettede har anmodet om underretning, i sig selv vil kunne skabe eller forstærke modsætningsforholdet mellem den forurettede og gerningsmanden. I det omfang andre dataansvarlige end politi og anklagemyndighed modtager oplysninger om, at den forurettede har anmodet om underretning om gerningsmandens løsladelse mv., vil det efter omstændighederne kunne udløse pligt efter anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger § 29, stk. 1, til at informere gerningsmanden herom, jf. pkt. 2.2.5.1.2.2 ovenfor. Det må dog samtidig antages, at der i en række tilfælde af hensyn til forurettede eller forurettedes nære pårørende vil være mulighed for at undlade at informere efter anordningens § 29 på grund af undtagelsesbestemmelsen i navnlige anordningens § 30, stk. 1.

For at sikre at der ikke i visse tilfælde vil gælde en pligt til at informere efter anordningens § 29, foreslås det på den anførte baggrund, at justitsministeren i regler udstedt efter den foreslåede § 336 b, også kan fastsætte bestemmelser om, at persondatalovens regler ikke finder anvendelse i forhold til gerningsmanden.

Det bemærkes, at Justitsministeriet finder, at der i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere bør informeres om underretningsordningens eksistens, således at gerningsmanden har mulighed for at reagere i forhold til myndighederne, hvis han f.eks. modtager trusler fra den forurettedes omgangskreds.

2.2.6. Beskyttelse af vidner ved disses afgivelse af forklaring

2.2.6.1. *Gældende ret*

2.2.6.1.1. *Særlig hensyntagen til vidnet*

I almindelighed har et vidne pligt til at afgive vidneforklaring i retten, jf. retsplejelovens § 141. Nægter vidnet at afgive forklaring har retten efter retsplejelovens § 150 mulighed for at benytte forskellige tvangsmidler med henblik på at formå vidnet til at afgive forklaring.

Retsplejeloven indeholder en række beskyttelsesregler for vidner, herunder § 458, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan retten beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når der er særlig grund til at tro, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Endvidere indeholder retsplejeloven regler om dørlukning, referatforbud og navneforbud, jf. retsplejelovens §§ 114, 120 og 123, der blandt andet har til formål at beskytte vidner.

Retsplejeloven indeholder ikke i dag bestemmelser om, at der skal udvises fornødent hensyn til særligt udsatte vidner, herunder særligt forurettede, i forbindelse med deres møde i retten.

2.2.6.1.2. *Udelukkelse af bestemte personer og grupper af personer fra retsmøder*

Efter retsplejelovens § 112 er retsmøder offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov.

Efter retsplejelovens § 113, stk. 3, kan rettens formand nægte adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1397, at retsplejelovens § 113, stk. 3, svarer til § 28 b, stk. 3, i den danske retsplejelov forud for den seneste ændring af den danske bestemmelse, der blev vedtaget i 2018. Hensigten med § 28 b, stk. 3, i den danske retsplejelov – og således også § 113, stk. 3, i retsplejelov for Grønland – er bl.a., at give retten mulighed for at udelukke en gruppe af personer fra et retsmøde, uden at retten skal foretage en individuel vurdering af, om den enkeltes tilstedeværelse er en hindring for at opnå en sandfærdig forklaring.

Formålet med bestemmelsen er således at tilgodese både hensynet til at kunne få sagen belyst fuldt ud og hensynet til vidner og parter, der skal afgive forklaring. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets bemærkninger, jf. Folke-

tingstidende 1996-1997, tillæg A, L 98 som fremsat, side 2506-07.

2.2.6.1.3. *Muligheden for at kunne træffe forhåndsafgørelse*

Efter retsplejelovens § 448 kan afgørelser om dørlukning, referatforbud, navneforbud, hvordan og ved hvem afhøring af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, skal ske, og om at tiltalte skal forlade retslokalet under afhøring af et vidne, træffes forud for hovedforhandlingen, hvis politiet, forsvareren eller et vidne anmoder om det.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1503, at spørgsmålet om, hvorvidt retten vil træffe afgørelsen forud for hovedforhandlingen eller vente til selve hovedforhandlingen, må bero på, om retten mener at have de nødvendige oplysninger til at træffe afgørelsen på forhånd. En forhåndsafgørelse vil kunne træffes på skriftligt grundlag, når alle parter har haft lejlighed til at udtale sig.

2.2.6.1.4. *Afhøring via fjernkommunikation med billede*

Retsplejelovens § 141 indeholder regler om afgivelse af vidneforklaring i retten eller via fjernkommunikation, herunder ved brug af videoforbindelse. Bestemmelse gælder både for civile sager og kriminalsager.

Det følger af § 141, stk. 1, at enhver har pligt til at afgive forklaring som vidne i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl. Efter stk. 2 kan retten pålægge en person, der har bopæl uden for retskredsen, at møde som vidne, hvis det kan ske uden væsentlig ulempe eller omkostninger, eller hvis det skønnes, at vidnets forklaring er af en sådan betydning for sagens afgørelse, og at sagen er af en sådan betydning, at det er rimeligt at pålægge vidnet at møde.

Efter § 141, stk. 3, kan retten bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved hjælp af fjernkommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt. Vidnet indkaldes til at møde et nærmere angivet sted, jf. § 163.

Baggrunden for bestemmelsen i § 141, stk. 3, er dels at spare vidner for at rejse til en fjerntliggende ret, dels at gennemføre afhøringer, som måske ellers ikke kunne finde sted eller i hvert fald kun som en subsidiær afhøring efter § 141, stk. 5 (afhøring for kredsretten i den retskreds, hvor det pågældende vidne har bopæl). Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til bestemmelsen jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1454-1455.

Efter retsplejelovens § 163 skal den afhørtes deltagelse i videomødet altid være nøje kontrolleret af en offentlig myndighed eller en person med autorisation.

2.2.6.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.2.6.2.1. *Særlig hensyntagen til vidnet*

Ved lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser) blev der i den danske retsplejelov indført en bestemmelse om, at politiet eller anklagemyndigheden skal underrette retten, hvis der er behov for en særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i retten, og at retten bistår vidnet i fornødent omfang.

Baggrunden for lovændringen var, at Strafferetsplejeudvalget og Justitsministeriet fandt, at det kan være af stor betydning for forurettede, hvorledes vedkommende mødes og behandles af anklagemyndigheden og rettens personale, og at der kan være behov for, at der tages hensyn til særligt udsatte vidner, herunder forurettede. Strafferetsplejeudvalget fandt endvidere, at det er væsentligt, at der i sådanne tilfælde er klarhed over, hvem der har ansvaret for, at de fornødne hensyn tages.

Formålet med bestemmelsen er således at sikre, at der tages fornødent hensyn til særligt udsatte vidner, herunder særligt forurettede, i forbindelse med deres møde i retten.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2007, også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås derfor, at der indføres en bestemmelse i retsplejeloven om, at politiet eller anklagemyndigheden skal underrette retten, hvis der er behov for en særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i retten, og at retten bistår vidnet i fornødent omfang.

Bestemmelsen indebærer, at politiet eller anklagemyndigheden og retten i samarbejde skal søge at begrænse de ulemper, der kan være forbundet med afgivelse af forklaring for retten for den pågældende. Det forudsættes, at politiet eller anklagemyndigheden vurderer, om der er et særligt behov for hensyntagen, og i givet fald underretter retten med henblik på at aftale, hvordan dette behov bedst kan opfyldes. Der kan således være tale om, at en medarbejder ved retten på forhånd er klar til at modtage og vejlede vidnet om placering i et andet lokale, indtil forklaringen skal afgives. Der kan også være tale om at sikre, at vidnet ikke unødvendigt konfronteres med tiltalte eller bestemte vidner, eller om koordinering af en nødvendig politibeskyttelse. Man bør i den forbindelse være opmærksom på, at der i nogle tilfælde også kan være andre vidner i sagen, som forurettede har et klart behov for ikke at være i rum med.

Behov for særlig hensyntagen til et vidne vil især kunne op-

stå i sager om seksualforbrydelser, vold, røveri, afpresning og lignende alvorlige og belastende sager, hvor et vidne, herunder navnlig forurettede, efter en konkret vurdering må anses for særligt udsat som følge af sin alder, fysiske eller psykiske helbredsforhold, følgerne af den kriminelle handling eller risiko for pression.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 9, samt bemærkningerne hertil.

2.2.6.2.2. *Udelukkelse af bestemte personer og grupper af personer fra retsmøder*

Ved lov nr. 709 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner) blev den danske retsplejelovs § 28 b, stk. 3, ændret, således at retten ikke blot kan, men skal nægte bestemte personer eller grupper af personer adgang til et offentligt retsmøde, når det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af vidnet eller parten.

Det fremgår af pkt. 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til L 158 af 28. februar 2018 jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 158 som fremsat, at der særligt i sager vedrørende banderelateret kriminalitet kan være en risiko for, at vidnet vil afholde sig fra at afgive en sandfærdig forklaring på grund af utryghed. En tilstrækkelig vidnebeskyttelse kan således være af afgørende betydning både for vidnet og for rettens muligheder for at få alle de oplysninger frem, der er nødvendige for, at skyldige kan drages til ansvar.

Det fremgår ligeledes, at ovenstående hensyn taler for, at retten skal benytte muligheden for at udelukke bestemte personer eller grupper af personer fra retsmødet i alle tilfælde, hvor de pågældendes tilstedeværelse vurderes at være til hinder for, at der kan opnås en sandfærdig forklaring.

Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet, at ændringen af den danske retsplejelovs § 28 b, stk. 3, også gennemføres i retsplejeloven for Grønland, bl.a. fordi der er sket en generel forråelse i narkotikamiljøet i Grønland, som til dels kan sammenlignes med bandekriminalitet.

Justitsministeriet er enig i anbefalingen fra Rådet for Grønlands Retsvæsen og finder i øvrigt, at der også i Grønland er behov for at modvirke, at vidner ikke tør stå frem og afgive forklaring.

Det foreslås derfor, at retsplejelovens § 113, stk. 3, ændres, således at retsformanden ikke blot kan, men skal nægte bestemte personer eller grupper af personer adgang til et offentligt retsmøde, når det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af vidnet eller parten.

Bestemmelsen forudsættes navnlig anvendt i kriminalsager

relateret til organiseret kriminalitet, herunder især narkotika-kriminalitet. Dog kan bestemmelsen også tænkes anvendt i andre sagstyper, f.eks. i visse sager om mere alvorlig personfarlig kriminalitet.

Der henvises til § 1, nr. 5, samt bemærkningerne hertil.

2.2.6.2.3. Muligheden for at kunne træffe forhåndsafgørelse

Den danske retsplejelovs § 845 om muligheden for at træffe forhåndsafgørelser om foranstaltninger med henblik på beskyttelse af vidner og parter, der skal afgive forklaring, blev udvidet ved lov nr. 709 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner).

Udvidelsen omfattede spørgsmål om nægtelse af adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer efter retsplejelovens § 28 b, stk. 3.

Det fremgår af pkt. 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til L 158 af 28. februar 2018, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 158 som fremsat, at det i en del sager allerede forud for hovedforhandlingen vil kunne fastslås, at tilstedeværelsen af bestemte personer eller grupper af personer som tilhørere i retten, f.eks. personer med tilknytning til en bande-gruppering, vil kunne afholde vidnet eller parten fra at afgive en sandfærdig forklaring. Endvidere vil uvisheden om, hvorvidt sådanne personer eller grupper af personer vil blive nægtet adgang, i sig selv kunne opleves som særdeles ubehagelig for vidnet eller parten.

Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet, at ændringen af den danske retsplejelovs § 28 b, stk. 3, også gennemføres i retsplejelov for Grønland, bl.a. fordi der er sket en generel forræelse i narkotikamiljøet i Grønland, som til dels kan sammenlignes med bandekriminalitet.

Justitsministeriet er enig i anbefalingen fra Rådet for Grønlands Retsvæsen og finder i øvrigt, at der også i Grønland er behov for at modvirke, at vidner ikke tør stå frem og afgive forklaring.

Det foreslås derfor, at retsformanden også forud for hovedforhandlingen bør have mulighed for at træffe afgørelse om nægtelse af adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer omfattet af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 113, stk. 3.

Bestemmelsen forudsættes navnlig anvendt i kriminalsager relateret til organiseret kriminalitet, herunder især narkotika-kriminalitet. Dog kan bestemmelsen også tænkes anvendt i andre sagstyper, f.eks. i visse sager om mere alvorlig personfarlig kriminalitet.

Med henblik på at retsformanden forud for hovedforhandlingen har de fornødne oplysninger i sin besiddelse til at kunne træffe afgørelse efter stk. 1, foreslås det, at bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 845, stk. 2, også gennemføres i retsplejelov for Grønland. Bestemmelsen indebærer, at anklagemyndigheden forpligtes til senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen at underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i stk. 1.

Anklagemyndigheden eller politiet forudsættes på forhånd i fornødent omfang at undersøge spørgsmålet ved efter omstændighederne at rette henvendelse til vidnet, forurettede eller en bisidder for den forurettede.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 22, samt bemærkningerne hertil.

2.2.6.2.4. Afhøring via fjernkommunikation med billede

Ved lov nr. 709 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner) blev § 174, stk. 2, i den danske retsplejelov om afhøring via telekommunikation med billede ændret, således at det nu fremgår af bestemmelsen, at afgivelse af vidneforklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede bl.a. kan komme på tale, hvis særlige hensyn til vidnet taler derfor.

Det fremgår af pkt. 2.4.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, hvorved bestemmelsen blev indført jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 158 som fremsat, at princippet om bevisumiddelbarhed efter Justitsministeriets opfattelse tilsiger, at det bør være udgangspunktet, at vidner møder i retten og afgiver forklaring umiddelbart for den dømmende ret under hovedforhandlingen. Samtidig fandt Justitsministeriet, at der i praksis kan forekomme tilfælde, hvor det vil være relevant at lade vidnet afgive forklaring ved brug af telekommunikation med billede af hensyn til vidnets tryghed og for at undgå, at vidnet afholder sig fra at afgive en sandfærdig forklaring af frygt for represalier.

Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet, at ændringen af den danske retsplejelovs § 174, stk. 2, også gennemføres i retsplejelov for Grønland, bl.a. fordi der er sket en generel forræelse i narkotikamiljøet i Grønland, som til dels kan sammenlignes med bandekriminalitet.

Justitsministeriet er enig i anbefalingen fra Rådet for Grønlands Retsvæsen og finder i øvrigt, at der også i Grønland er behov for at modvirke, at vidner ikke tør stå frem og afgive forklaring.

Det foreslås derfor, at retsplejelovens § 141, stk. 3, udvides således, at afgivelse af vidneforklaring ved anvendelse af

fjernkommunikation med billede bl.a. kan komme på tale, hvis særlige hensyn til vidner taler derfor.

Det forudsættes, at retten ved afgørelsen af, om en vidneforklaring kan afgives ved anvendelse af fjernkommunikation med billede, fortsat foretager en konkret afvejning mellem fordelene ved denne afhøringsform over for ulempen ved, at vidnet ikke møder umiddelbart for den dømmende ret.

I den forbindelse bør der bl.a. lægges vægt på hensynet til vidnets tryghed, ligesom det bør indgå i vurderingen, om anvendelse af fjernkommunikation med billede kan begrænse risikoen for, at vidnet vil afholde sig fra at afgive en sandfærdig forklaring af frygt for repressalier.

Herudover vil det som hidtil tale for, at fjernkommunikation er hensigtsmæssig, hvis vidnet har langt til den dømmende ret, mens det vil tale væsentligt imod anvendelse af fjernkommunikation, hvis der er tale om et centralt vidne.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8, samt bemærkningerne hertil.

2.2.7. Vidnetrusler

2.2.7.1. *Gældende ret*

Kriminalloven indeholder ikke bestemmelser, der specifikt omhandler vidnetrusler.

Der findes imidlertid en række bestemmelser i loven, der vil kunne finde anvendelse, når et vidne eller andre med tilknytning til vidnet udsættes for pression eller repressalier. Typisk kan pressionen bestå i udøvelse af vold eller ulovlig tvang eller i form af fremsættelse af trusler på livet. Der kan også tænkes situationer, hvor der udøves hævn i form af hærværk på et vidnes ejendom eller i form af farefremkaldelse.

Det fremgår af forarbejderne til kriminalloven jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1661 og 1663-1664, at det anses som en skærpende omstændighed, at et angreb er udøvet i anledning af en persons forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten.

2.2.7.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet, at der i forhold til vidnetrusler sikres en retsstilling i Grønland, som svarer til retsstillingen efter straffelovens § 123, bl.a. fordi der er sket en generel forråelse i narkotikamiljøet i Grønland, som til dels kan sammenlignes med bandekriminalitet.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der også i Grønland

er behov for at modvirke, at vidner ikke tør stå frem og afgive forklaring, bl.a. på grund af manglende retsbeskyttelse mod den tiltalte. Samfundet skal reagere over for angreb på vidner på en måde, der sikrer, at tilliden til retssystemets evne til at gribe ind over for forbrydelser ikke svækkes.

Det er allerede en skærpende omstændighed i Grønland, at man udøver vold efter § 88, ulovlig tvang efter § 91, trusler efter § 98 eller på anden måde begår en kriminel handling mod et vidne.

Der kan imidlertid tænkes situationer, hvor trusler fremsat mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne, med henblik på at udøve pression eller som repressalier for en allerede afgiven forklaring, ikke har en sådan alvorlig karakter, at truslerne omfattes af kriminallovens § 98. Samtidig er der også i forhold til disse situationer det samme behov for at værne vidnets forklaring mod uretmæssig påvirkning.

Det foreslås derfor, at der som supplement til den almindelige trusselsbestemmelse i § 98 indføres en bestemmelse i kriminallov for Grønland, der omfatter de situationer, hvor nogen med trussel om vold forulemper en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten.

Herved vil de vidnetrusler, der ved lov nr. 282 af 29. april 1992 om ændring af straffeloven (Beskyttelse af vidner) og lov nr. 411 af 10. juni 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og våbenloven (Styrkelse af politiets muligheder for at efterforske alvorlig kriminalitet, konfiskation, øget vidnebeskyttelse og skærpelse af straffen for våbenbesiddelse mv.) blev gjort strafbare i Danmark, også være kriminaliseret i Grønland. Der henvises i den forbindelse til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.1, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, L 167 som fremsat, spalte 3709 ff., og pkt. 9.1, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, L 98 som fremsat, side 2507.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 9, samt bemærkningerne hertil.

2.3. Initiativer møntet på reglerne om fuldbyrdelse af foranstaltninger

2.3.1. Pålæg af psykologisk behandling i forbindelse med domme til tilsyn

2.3.1.1. *Gældende ret*

Det fremgår af kriminallovens § 135, stk. 1, at retten i en dom kan fastsætte et vilkår om, at den dømte undergives forskellige former for behandling efter bestemmelse af kriminalforsorgen.

Efter kriminallovens § 135, stk. 1, nr. 1, kan den dømte undergives afvæjning for misbrug af alkohol, narkotika eller lignende stoffer, om nødvendigt i særlig institution eller på hospital i Grønland.

Efter kriminallovens § 135, stk. 1, nr. 2, kan den dømte undergives lægelig behandling, om nødvendigt på hospital i Grønland.

Endelig fremgår det af kriminallovens § 135, stk. 1, nr. 3, at den dømte kan undergives psykiatrisk/sexologisk behandling.

Hvis det findes formålstjenligt, kan der ved dommen umiddelbart træffes bestemmelse om de i stk. 1 nævnte foranstaltninger, jf. § 135, stk. 2.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1671, at bestemmelsen giver mulighed for at fastsætte vilkår om forskellige former for behandling, herunder afvæjning fra alkoholmisbrug, lægelig behandling eller psykiatrisk/sexologisk behandling. Efter lægelig vurdering vil den sexologiske behandling f.eks. kunne ske med kønsdriftsdæmpende medicin. Der vil også kunne fastsættes vilkår om, at den dømte undergiver sig psykologbehandling.

2.3.1.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Rådet for Grønlands Retsvæsen har på møder i 2018 og i 2019 drøftet kriminallovens § 135, og rådet har i den forbindelse anbefalet, at der foretages en præcisering af kriminallovens § 135, stk. 1, nr. 3, der ifølge bemærkningerne til bestemmelsen omfatter muligheden for at fastsætte vilkår om psykologbehandling, således at det udtrykkeligt kommer til at fremgå, at retten har mulighed for at fastsætte vilkår om psykologbehandling i forbindelse med, at der afsiges dom til tilsyn.

Justitsministeriet er enig i Rådet for Grønlands Retsvæsens anbefaling, der således ikke indebærer en ændring af gældende ret, men alene er en præcisering af den allerede gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 13, samt bemærkningerne hertil.

2.3.2. Valg af afsoningsinstitution

2.3.2.1. *Gældende ret*

Det følger af kriminallovens § 196, stk. 1, at en foranstaltning med anstaltsanbringelse, så vidt det er praktisk muligt,

skal fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted (nærhedsprincippet). Ved afgørelsen af, i hvilken institution den dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker, navnlig vedrørende arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, familiemæssige eller helbreds-mæssige forhold.

Nærhedsprincippet kan fraviges i en række forskellige tilfælde, der er opregnet i kriminallovens § 196, stk. 2.

For det første kan nærhedsprincippet fraviges efter § 196, stk. 2, nr. 1, hvis en sådan anbringelse kan træde i stedet for anbringelse efter kriminallovens § 197, stk. 2, om fuldbyrdelse af en foranstaltning i halvlukket regi, hvilket efter den pågældende bestemmelse kan ske, hvis den pågældende er dømt for grovere personfarlig kriminalitet, og hensynet taler imod anbringelse i åbent regi.

For det andet kan nærhedsprincippet fraviges efter § 196, stk. 2, nr. 2, hvis den dømte er dømt for kriminalitet, der har rettet sig mod betydelige samfundsmæssige værdier, og hensynet til retshåndhævelsen taler imod anbringelse i nærheden af den dømtes hjemsted.

For det tredje kan nærhedsprincippet fraviges efter § 196, stk. 2, nr. 3, hvis den dømte under seneste afsoning i institution nær hjemstedet har gjort sig skyldig i en ny kriminalitet eller i grov overtrædelse af institutionens regler.

For det fjerde kan nærhedsprincippet fraviges efter § 196, stk. 2, nr. 4, hvis det må anses for nødvendigt at beskytte den dømte mod overgreb.

For det femte kan nærhedsprincippet fraviges efter § 196, stk. 2, nr. 5, hvis den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner gør det nødvendigt.

Efter kriminallovens § 196, stk. 3, vil reglerne i § 196, stk. 1 og 2, finde tilsvarende anvendelse ved en afgørelse om overførsel efter § 198 om overførsel fra åben til lukket afdeling eller § 199 om overførsel fra lukket til åben afdeling.

2.3.2.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Den grønlandsk-danske arbejdsgruppe, der havde til formål at komme med anbefalinger til forbedring af forholdene for udsatte børn og unge, har anbefalet, at der etableres motivationsbehandlingspladser til seksualforbrydere i anstalten i Nuuk med henblik på at styrke de kriminalpræventive indsatser i Kriminalforsorgen i Grønland. Som konsekvens af etablering af motivationsbehandlingspladserne i anstalten i Nuuk, er det nødvendigt at udvide mulighederne for at fravige nærhedsprincippet.

I Danmark fraviges nærhedsprincippet bl.a. i forbindelse med valg af afsoningssted for dømte seksualforbrydere, der som udgangspunkt placeres i Herstedvester Fængsel, uanset hvor den dømte har bopæl, jf. straffuldbyrdslovens § 23, stk. 2, nr. 4, hvorefter nærhedsprincippet kan fraviges for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.

Straffuldbyrdslovens § 23, stk. 2, nr. 4, finder endvidere anvendelse, når kvinder placeres i særlige afdelinger for kvinder, 15-17-årige placeres på ungeafdelinger, og dømte med behov for psykiatrisk bistand anbringes i Herstedvester Fængsel.

Det foreslås på den baggrund at indføre en tilsvarende bestemmelse i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 4, således, at der indføres mulighed for fravigelse af nærhedsprincippet for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, med henblik på at sikre, at det f.eks. er muligt at fravige nærhedsprincippet for at anbringe dømte seksualforbrydere i Anstalten i Nuuk. Samtidig præciseres det med ændringen, at det er muligt at fravige nærhedsprincippet for at anbringe f.eks. kvinder i særlige kvindeafdelinger, hvilket er praksis i kriminalforsorgen i Grønland.

I relation til denne mulighed for fravigelse af nærhedsprincippet findes det samtidig hensigtsmæssigt at indføre mulighed for at fravige nærhedsprincippet i tilfælde, hvor fravigelsen sker for at undgå, at en domfældt afsoner i en institution, hvor en af den dømtes nærtstående er ansat, eller at en domfældt afsoner i en institution med en ansat, som den dømte har begået en forbrydelse imod, eller en ansat nærtstående, og hvor hensynet til den ansatte taler for en anden geografisk placering af den dømte.

I Danmark blev der ved lov nr. 432 af 31. maj 2000 om forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. blandt andet indført hjemmel til at fravige nærhedsprincippet for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste, jf. straffuldbyrdslovens § 23, stk. 2, nr. 7.

Ved lov nr. 113 af 3. februar 2012 om ændring af straffuldbyrdsloven og retsafgiftsloven (Revision af straffuldbyrdsloven mv.) blev det muligt for kriminalforsorgens institutioner i Danmark at fravige nærhedsprincippet for at undgå, at den dømte afsoner i en institution, hvor den dømte har begået et strafbart forhold mod en ansat, der gør tjeneste i institutionen, eller dennes nærtstående, jf. straffuldbyrdslovens § 23, stk. 2, nr. 8.

Det foreslås at indføre en bestemmelse i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 5, om, at nærhedsprincippet kan fraviges for

at undgå, at den indsatte kommer til at afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste.

Det foreslås endvidere at indføre en bestemmelse i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 6, om, at nærhedsprincippet kan fraviges for at undgå, at den dømte afsoner i en institution i tilfælde, hvor den dømte har begået en forbrydelse mod en ansat i institutionen eller mod den ansatte nærtstående. Det er således Justitsministeriets opfattelse, at hensynet til den ansatte i sådanne situationer efter en konkret vurdering kan begrunde, at nærhedsprincippet fraviges.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 18, samt bemærkningerne hertil.

2.3.3. Initiativer for at modvirke alkohol og narkotikamisbrug

2.3.3.1. Undersøgelse af besøgende

2.3.3.1.1. Gældende ret

Det følger af kriminallovens § 215, stk. 1, at indsatte har ret til mindst ét ugentligt besøg af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. For indsatte, som ikke har tilladelse til udgang, bør der så vidt muligt gives tilladelse til besøg i videre omfang.

I medfør af stk. 3 kan ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn fastsætte regler om begrænsninger i retten efter stk. 1, 1. pkt., om indsatte ret til besøg.

Kriminallovens § 215 blev indsat ved lov nr. 306 af 30. april 2008 om forslag til kriminallov for Grønland.

Loven byggede på Retsvæsenkommissionens betænkning. Om § 215, stk. 3, anførte kommissionen, at ledelsen af kriminalforsorgen bemyndiges til at fastsætte regler om begrænsninger i retten til besøg ud fra sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om adgang til at træffe bestemmelse om forbud mod besøg af bestemte personer og om overvåget besøg, til at fastsætte som vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge, og til at afbryde besøg. Der henvises til Retsvæsenkommissionens betænkning, bind III, side 1093-1094.

Nærmere regler om undersøgelse af besøgende er fastsat i bekendtgørelse nr. 1174 af 7. december 2009 om adgangen til besøg til indsatte i kriminalforsorgens institutioner (besøgsbekendtgørelsen) i medfør af kriminallovens § 215, stk. 3.

I lukket afdeling er det ifølge besøgsbekendtgørelsens § 8,

stk. 1, et obligatorisk vilkår for besøgstilladelse, at den besøgende lader medbragte genstande undersøge.

Ifølge § 8, stk. 2, kan det i åbent eller halvlukket regi gøres til et vilkår for besøgstilladelse, at den besøgende lader medbragte genstande undersøge. Vilkåret er således ikke obligatorisk.

I lukket afdeling er det ifølge besøgsbekendtgørelsens § 9, stk. 1, et obligatorisk vilkår for besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning undersøge.

Ifølge § 9, stk. 2, kan et sådant vilkår fastsættes i åbent og halvlukket regi. Heller ikke dette vilkår er obligatorisk.

Hvis undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning skal finde sted, skal det efter besøgsbekendtgørelsens § 11 forinden tilkendes gives den besøgende, at undersøgelsen kun kan gennemføres med den besøgendes samtykke, og at det kan medføre afvisning, hvis den pågældende nægter at lade sig undersøge.

For både lukket afdeling samt halvlukket og åbent regi følger det af besøgsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, at undersøgelse af yderbeklædningen foretages ved, at den besøgende opfordres til at fremvise genstande, som den besøgende har i lommer mv. Undersøgelsen kan endvidere omfatte eftersyn af den besøgendes yderbeklædning ved anvendelse af metal-detektor.

Besøgsbekendtgørelsen giver ikke mulighed for at foretage videregående undersøgelse af besøgendes yderbeklædning i åbent eller halvlukket regi.

Derimod kan der efter § 10, stk. 2, i lukket afdeling foretages videregående undersøgelse af besøgendes yderbeklædning, hvis der i det enkelte tilfælde er en begrundet mistanke om, at den besøgende vil foretage indsmugling. Videregående undersøgelse af besøgendes yderbeklædning foretages ifølge stk. 3 ved, at den besøgende opfordres til at aftage sin yderbeklædning, med henblik på at institutionen kan foretage en nærmere undersøgelse af denne.

Det følger af besøgsbekendtgørelsens § 12, stk. 1, at videregående undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning skal foregå i et særligt lokale og ikke må foretages eller overværes af personer af andet køn end den, der skal undersøges.

Den videregående undersøgelse må ifølge § 12, stk. 2, ikke overværes af andre besøgende eller indsatte. Undersøgelsen skal desuden gennemføres på en måde, der i størst muligt

omfang er egnet til at mindske den besøgendes oplevelse af at blive krænket, jf. § 12, stk. 3.

2.3.3.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Reglerne om undersøgelse af besøgende skal afspejle den rette balance mellem hensynet til den besøgendes integritet og hensynet til at forhindre indsmuglinger i anstalterne.

Ved lov nr. 628 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv. og lov om statens uddannelsesstøtte (Udvidet mulighed for prøveløsladelse og fodlænkeafsoning, SU i skoleperioder under uddannelse til fængselsbetjent mv.) blev der gennemført en ændring af reglerne om undersøgelse af besøgende i afsoningsinstitutionerne med henblik på at styrke indsatsen mod indsmuglinger i Danmark.

Baggrunden for lovændringen var blandt andet, at kriminalforsorgens institutioner oplevede indsmuglinger i forbindelse med besøg, og det fandtes derfor nødvendigt at udvide institutionernes muligheder for at sikre sig mod, at besøgende smugler effekter, herunder euforiserende stoffer og ulovlige genstande i øvrigt, ind i fængslerne.

Der henvises til de almindelige bemærkninger til det danske lovforslag pkt. 6.2, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 133 som fremsat, side 22.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der er behov for at styrke Kriminalforsorgen i Grønlands muligheder for at modvirke indsmugling i anstalterne i Grønland, og det foreslås på den baggrund at indføre regler for Grønland om udvidet muligheder for undersøgelse af besøgende.

På den baggrund foreslås det at skabe mulighed for, at anstalterne fremover kan stille vilkår om, at besøgende lader sig undersøge i videre omfang, end reglerne tillader i dag. Forslaget giver nærmere bestemt institutionerne mulighed for at foretage visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, samt nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.3.3.1.2.1. nedenfor om undersøgelse af besøgende ved brug af narkohund.

Der henvises endvidere til lovforslagets § 2, nr. 19 og 20. Hvis forslaget vedtages, vil der endvidere blive foretaget de nødvendige ændringer af besøgsbekendtgørelsen.

2.3.3.1.2.1. Undersøgelse af besøgende og indsatte ved anvendelse af narkotikahund

Regeringen har med finansloven for 2021 taget skridt til at sikre, at der efter en gennemførelsesperiode vil kunne anvendes hunde til undersøgelse for ulovlige stoffer i institutionerne i Kriminalforsorgen i Grønland.

For at minimere forekomsten af hash i anstalterne i Grønland iværksættes der således et pilotprojekt med brug af en narkotikahund.

Efter kriminallovens § 221, stk. 1, kan institutionen undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person (legemsbesigtigelse), hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages. Se også nedenfor under punkt 2.3.3.2.2.

Efter § 221, stk. 2, kan institutionens leder af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn endvidere træffe bestemmelse om en nærmere undersøgelse af den indsatte person (legemsundersøgelse), hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter.

I medfør af § 221, stk. 5, kan ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætte regler om gennemførelse af undersøgelser af den indsatte person og opholdsrum. Det forventes således, at der vil blive fastsat nærmere retningslinjer om undersøgelse af indsatte ved anvendelse af narkotikahunde.

Kriminalforsorgen i Grønlands narkotikahunde vil blive anvendt til at foretage undersøgelse af indsatte inden for rammerne af de gældende regler om undersøgelse af indsatte i kriminallovens § 221, stk. 1, om legemsbesigtigelse.

Nægter en indsat at lade sig undersøge af en narkotikahund, vil en sådan undersøgelse ikke blive gennemført, dels af hensyn til narkotikahundene, dels på grund af principperne om proportionalitet og skånsomhed i § 221, stk. 3 og 4. I stedet vil undersøgelse ske som hidtil i medfør af § 221, stk. 1, om legemsbesigtigelse og eventuelt efter § 221, stk. 2, om legemsundersøgelse, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Anvendelse af hunde til undersøgelse af besøgende vil ske inden for rammerne af kriminallovens § 215, som bestemmelsen er formuleret med dette lovforslag.

Der vil i medfør af kriminallovens § 215, stk. 3, der med dette lovforslag bliver stk. 4, administrativt blive fastsat regler om anvendelse af narkotikahunde til undersøgelse af besøgende.

Det vil i den forbindelse blive fastsat, at undersøgelse af en besøgende ved hjælp af narkotikahund alene vil ske med den besøgendes samtykke. Det vil endvidere blive fastsat,

at det kan medføre afvisning, hvis den besøgende afviser at lade sig undersøge af en narkotikahund. Det vil bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvorvidt en besøgendes nægtelse af at lade sig undersøge af en narkotikahund skal medføre afvisning. Det vil ved denne vurdering bl.a. skulle tillægges vægt, hvad baggrunden for den besøgendes afvisning er.

2.3.3.2. *Urin- og udåndingsprøve i anstalter*

2.3.3.2.1. *Gældende ret*

Efter kriminallovens § 221, stk. 1, kan kriminalforsorgen undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person (besigtigelse), hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes, eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder når den indsatte indsættes i institutionen, før og efter besøg, før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen, eller hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter.

Institutionens leder kan i medfør af § 221, stk. 2, af sikkerhedsmæssige hensyn træffe bestemmelse om en nærmere undersøgelse af den indsatte person, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter. En sådan legemsundersøgelse må kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsatte tilstand er lægeligt forsvarligt. Undersøgelsen må ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. § 221, stk. 3.

Undersøgelsen skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Undersøgelser, der indebærer afklædning, må kun undtagelsesvis foretages og overværes af personer af andet køn end den indsatte. Dette gælder dog ikke for sundhedspersonale, jf. § 221, stk. 4.

Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætter regler om gennemførelsen af undersøgelser af den indsatte person og opholdsrum, jf. § 221, stk. 5. I medfør af denne bestemmelse er udstedt bekendtgørelse nr. 1175 af 7. december 2009 om undersøgelse af indsatte person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner.

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 306 af 20. april 2008 om kriminallov for Grønland.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1693, at der med udtrykket »undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse på sin person« sigtes til indgreb,

der har karakter af legemsbesigtigelse, dvs. de former for indgreb, hvor der ikke sker nogen indtrængen i det menneskelige legeme eller nogen egentlig beføling af legemet i undersøgelsesøjemed.

Det fremgår endvidere, at det forudsættes, at adgangen til efter kriminallovens § 221, stk. 2, at foretage en egentlig legemsundersøgelse kun anvendes helt undtagelsesvist. Ved en legemsundersøgelse forstås indgreb, hvor beføling af legemet er et led i selve undersøgelsen, herunder undersøgelse af legemets hulrum (f.eks. rektoskopi og gynækologisk undersøgelse), udtagelse af blodprøver mv. Kun institutionens leder har kompetence til at træffe afgørelse herom, og undersøgelsen kan kun foretages af en læge. Ved den lægelige vurdering finder de lægeetiske regler anvendelse. Et element heri er den indsatte accept af indgrebet.

Kriminallovens bestemmelser om undersøgelse af den indsatte person og opholdsrum suppleres af bekendtgørelse nr. 1157 af 7. december 2009 om udgang til indsatte i kriminalforsorgen i Grønlands institutioner (udgangsbekendtgørelsen). Det følger af udgangsbekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 10, at tilladelse til udgang kan betinges af vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug af udgangstilladelsen eller for at imødekomme hensynet til retsfølelsen, herunder at den indsatte ved tilbagekomsten medvirker til en alkoholtest, men ikke til en urinprøve.

Det fremgår endvidere af udgangsbekendtgørelsens § 3, stk. 3, 1. pkt., at kriminalforsorgens institutioner, uanset at der ikke er fastsat vilkår om alkoholtest, kan beslutte, at sådan undersøgelse skal foretages ved indsatte tilbagekomst fra udgang, hvis omstændighederne i det enkelte tilfælde taler derfor. Den undersøgelse, som i øvrigt kan foretages ved hjemkomsten, kan også omfatte recto-vaginalundersøgelse, jf. kriminallovens § 221, stk. 2.

Herudover er der ikke hjemmel til, at kriminalforsorgens institutioner kan foretage udåndings- eller urinprøve af de indsatte. Kriminalforsorgens institutioner har således efter gældende ret ikke mulighed for at kræve en udåndingsprøve fra en indsat i andre situationer end ved tilbagekomst fra udgang og har i intet tilfælde hjemmel til at kræve en urinprøve fra en indsat. Den indsatte kan således heller ikke ikendes en disciplinær foranstaltning for at nægte at afgive urin- eller udåndingsprøve.

Det bemærkes, at Kriminalforsorgen i Grønland på nuværende tidspunkt ikke har adgang til at foretage konfirmative test af urinprøver, hvilket skal løses, for at det fremadrettet er muligt at sanktionere i overensstemmelse med de foreslåede ændringer af kriminalloven jf. nærmere nedenfor. Kriminalforsorgen er i dialog med sundhedsmyndighederne i Grønland med henblik på at kunne indgå et samarbejde,

hvorefter de konfirmative analyser vil blive foretaget i sundhedsmyndighedernes laboratorium.

2.3.3.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.3.3.2.2.1. Udåndings- og urinprøver

Kriminalforsorgen i Grønland har oplyst, at man i flere tilfælde har fundet alkohol hos de indsatte i anstalterne i Grønland. Kriminalforsorgen har, som det fremgår ovenfor, ikke mulighed for at kræve en alkoholtest ved udåndingsprøve af en indsat i andre situationer end ved tilbagekomst fra udgang. Kriminalforsorgen i Grønland har heller ikke, som det ligeledes fremgår ovenfor, hjemmel til at gennemføre en urinprøvekontrol.

Ved lov nr. 445 af 9. juni 2004 om ændring af lov om euforiserende stoffer og straffuldbyrdsloven (Skærpet indsats mod narko mv.) blev der indført en ny bestemmelse i straffuldbyrdslovens § 60 a, hvorefter det er muligt for kriminalforsorgens institutioner i Danmark at foretage en urinprøve af de indsatte med henblik på at undersøge for eventuelt misbrug af ulovlige euforiserende stoffer og andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, f.eks. anabolske steroider mv. Urinprøver kan efter bestemmelsen kræves helt generelt, både ved konkret mistanke om stofmisbrug og på stikprøvebasis.

Hensynet bag de danske regler var, at misbrug af ulovlige euforiserende stoffer har en negativ indvirkning på det sociale klima i institutionerne og er medvirkende årsag til, at der forekommer vold og trusler mod personale og blandt indsatte. Endvidere påvirker misbrug af ulovlige euforiserende stoffer efter kriminalforsorgens erfaringer de indsatte muligheder for resocialisering og for at gennemføre skolegang, arbejde mv.

For at imødegå den ulovlige indsmugling af, handel med og misbrug af euforiserende stoffer og andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, samt de uheldige følgevirkninger heraf, var der efter Justitsministeriets opfattelse behov for en forstærket kontrol i kriminalforsorgens institutioner.

Der henvises til de almindelige bemærkninger til det danske lovforslag pkt. 3, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, L 175 som fremsat, side 6316.

Ved lov nr. 713 af 8. juni 2018 om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf mv., lov om arbejdsmarkedsuddannelser mv., lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) mv. og retsplejeloven (udvidet besøgsafskæring for bandemedlemmer mv., tvungen opsparring, adgang til AMU-kurser, alkoholkontrol, udvidet adgang til konfiskation mv.)

blev straffuldbyrdelseslovens § 60 a udvidet til også at omfatte alkoholtest ved udåndingsprøve af de indsatte på samme vilkår som urinprøver.

Hensynet bag udvidelsen var, at indtagelse af alkohol ligesom euforiserende stoffer har en negativ indvirkning på det sociale klima i kriminalforsorgens institutioner.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringerne i Danmark i 2004 og 2018, svarer til de hensyn, der gør sig gældende i forhold til Grønland, og det foreslås derfor at indføre regler for Grønland om en generel ordning om urin- og udåndingsprøve af de indsatte i kriminalforsorgens institutioner.

Udåndingsprøver er en velegnet og gennemprøvet metode til at påvise indtagelse af alkohol, ligesom analyser af urinprøver er det til at påvise misbrug af ulovlige euforiserende stoffer mv., og en generel adgang til at foretage stikprøvekontrol uden krav om forudgående mistanke vil efter Justitsministeriets opfattelse give Kriminalforsorgen i Grønlands institutioner muligheder for effektivt at gribe ind over for de indsattes indsmugling, handel og misbrug af alkohol og ulovlige euforiserende stoffer mv., hvilket vurderes at ville have en positiv effekt på det sociale klima i institutionerne og på de indsattes muligheder for resocialisering. Samtidig vil stikprøvekontroller kunne give kriminalforsorgen et overblik over misbrugets omfang og bidrage til at belyse omfanget af indsmuglingen af alkohol og ulovlige euforiserende stoffer i institutionerne således, at det bliver muligt at målrette indsatsen mod de ulovlige aktiviteter.

På den baggrund foreslås det at skabe mulighed for, at anstalterne kan foretage udåndings- og urinprøver af de indsatte.

Der henvises til de almindelige bemærkninger til det danske lovforslags pkt. 2., jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 203 som fremsat, side 18-19.

2.3.3.2.2.2. Gennemførelse af urin- eller udåndingsprøve

Afgivelse af urin- eller udåndingsprøve bør i lighed med øvrige indgreb mod den indsatte være underlagt almindelige skånsomhedsprincipper. Det foreslås derfor, at § 221, stk. 4, tillige skal finde anvendelse på den foreslåede bestemmelse. Dette betyder blandt andet, at der ved afgivelsen af udåndings- og urinprøver ikke bør være andre indsatte til stede.

Det følger endvidere af almindelige forvaltningsretlige principper, at udåndings- og urinprøve alene kan afkræves, hvis dette er rimeligt begrundet i saglige hensyn.

Afgivelse af urinprøve forudsætter delvis afklædning. Efter Justitsministeriets opfattelse bør afgivelse af urinprøve derfor kun undtagelsesvis foretages eller overværes af personer af andet køn end den indsatte. Derimod har denne del af bestemmelsen ingen betydning for udåndingsprøver, da der ikke er et element af afklædning heri.

Afgivelse af urin- eller udåndingsprøve synes ikke at have en sådan indgribende karakter, at det er nødvendigt at stille krav om medvirken af en læge. Anvendelsesområdet for den nugældende § 221, stk. 2, bør derfor efter Justitsministeriets opfattelse ikke udvides til at omfatte afgivelse af urin- eller udåndingsprøve. Det bemærkes herved, at der ikke bliver tale om efter den foreslåede bestemmelse at udtage urinprøve ved anvendelse af fysisk tvang (kateter), men at der alene er det tvangselement, at den indsatte kan ikendes en disciplinær foranstaltning, jf. nedenfor, hvis den pågældende nægter at afgive urinprøve.

Det foreslås, at de nærmere retningslinjer for gennemførelsen af rutinemæssig urinprøvekontrol fastsættes i administrative forskrifter. Dette svarer til den gældende ordning i medfør af § 221 i kriminalloven om undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum, jf. § 221, stk. 5.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 21, samt bemærkningerne hertil.

2.3.3.2.2.3. Disciplinærsanktioner

Justitsministeriet finder under hensyntagen til formålet med den foreslåede bestemmelse, at der er behov for at sikre effekten af den foreslåede nye kontrolmulighed ved, at institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil – ligesom det er tilfældet efter de danske regler – får mulighed for at pålægge sanktioner, hvis de indsatte nægter at medvirke til en urin- eller udåndingsprøvekontrol. I modsat fald vil bestemmelsen formentlig kun få begrænset effekt.

Det foreslås derfor, at det i kriminallovens § 226 om disciplinære overtrædelser tilføjes, at nægtelse af afgivelse af urin- eller udåndingsprøve efter den foreslåede bestemmelse skal kunne medføre disciplinære foranstaltninger. Det foreslås endvidere, at der skabes hjemmel til at anvende anbringelse i enerum som en disciplinær foranstaltning for nægtelse af afgivelse af urin- eller udåndingsprøve. Formålet hermed er at sikre, at der kan anvendes den samme sanktion ved nægtelse af afgivelse af urin- eller udåndingsprøve, som den pågældende ville få ved afgivelse af en positiv urin- eller udåndingsprøve på baggrund af hvilken, der kan bevises indtagelse af alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning. Det skal således ikke være muligt at undgå en disciplinær foranstaltning i form af anbringelse i enerum ved at nægte at medvirke til afgivelse af en urin- eller udåndingsprøve.

Det foreslås endvidere, at det udtrykkeligt af bestemmelsen i § 226 om disciplinære overtrædelser fremgår, at indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, kan medføre en disciplinær foranstaltning.

Indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, er samtidig udtryk for, at den indsatte har overtrådt de regler, der gælder for institutionen. En klar konsekvens heraf bør derfor være, at den pågældende kan ikendes en disciplinær foranstaltning. Der er også allerede efter den gældende kriminallov mulighed for at anvende anbringelse i enerum over for indsatte, der har indtaget euforiserende stoffer eller andre ulovlige stoffer.

Det vil i den enkelte sag bero på en konkret vurdering af omstændighederne, om en indsat må anses for at have indtaget alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning. I praksis vil en positiv urinprøve almindeligvis være udtryk for, at den pågældende har indtaget euforiserende stoffer mv., ligesom en positiv udåndingsprøve vil være det for alkohol. Også andre faktorer såsom snøvlende tale, slingrende gang mv. kan indgå i den konkrete vurdering.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 19, 20, 21, 30 og 31, samt bemærkningerne hertil.

2.3.4. Anstaltspåbegyndt tilsyn

2.3.4.1. *Gældende ret*

Efter kriminallovens kapitel 30 er anstalt og tilsyn en del af foranstaltningssystemet.

Det fremgår af forarbejderne til kriminalloven, jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, side 1633, at anvendelsesområdet for foranstaltningen bl.a. er de tilfælde, hvor hensynet til retsfølelsen, herunder til forurettede, taler for anstaltsanbringelse, mens hensynet til tiltaltes personlige forhold taler for iværksættelse af tilsyn og eventuelt andre resocialiseringsforanstaltninger ved løsladelsen. Hvis der er behov herfor, vil domfældte desuden hurtigt kunne fjernes fra sit nuværende miljø, således at kriminalforsorgen gives mulighed for at opnå kontakt med tiltalte og planlægge forsorgsforløbet.

Som eksempel kan nævnes grov vold eller vold i gentagelsestilfælde eller efter omstændighederne stadigt gentagne berigelsesforbrydelser.

Foranstaltningen giver endvidere i modsætning til, hvad der er tilfældet efter prøveløsladelse, domstolene afgørende ind-

flydelse på fastsættelsen af vilkår i forbindelse med tilsyn efter anstaltsanbringelsen.

Maksimumtiden for anstaltsanbringelse er fastsat til 3 måneder, og der kan ikke ske prøveløsladelse.

2.3.4.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Kredsdommerforeningen har på mødet i Rådet for Grønlands Retsvæsen i 2018 fremsat ønske om, at der i forbindelse med domme til anstalt og tilsyn efter kriminallovens § 145 etableres mulighed for at idømme anbringelse i mere end 3 måneder, da kredsdommerne oplever sager, hvor anstaltspåbegyndt tilsyn er en egnet foranstaltning – også for at hjælpe gerningsmanden ud af sin kriminalitet – men hvor 3 måneders-grænsen for anstaltsanbringelse ikke gør det muligt at anvende foranstaltningen.

Der blev gennemført en tilsvarende ændring af de danske regler om kombinationsdomme ved lov nr. 6 af 3. januar 1992 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (samfundstjeneste mv.) efter anbefaling fra Straffelovrådet.

Hensynet bag forhøjelsen i Danmark var, at der kan forekomme tilfælde, hvor den forskyldte straf efter sædvanlig udmålingspraksis ligger på et niveau, hvor retten finder, at personlige forhold taler for en reduceret fuldbyrdelsestid, men vanskeligt kan gøre det forsvarligt at sætte den ubetingede strafdel så lavt som til 3 måneder.

Der henvises i den forbindelse til de almindelige bemærkninger til det danske lovforslag, pkt. 13.2., jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, L 84 som fremsat, spalte 1883 ff.

Uanset at det for en konkret lovovertrædelse typisk er sådan, at frihedsberøvelsen bliver længere i Danmark end i Grønland, er det Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 1992, i dag i vidt omfang også gør sig gældende i forhold til Grønland. Dog forudsættes det, at foranstaltningen som udgangspunkt ikke finder anvendelse i sager om grove seksualforbrydelser.

Det foreslås på den baggrund, at 3 måneders-grænsen i kriminallovens § 145 forhøjes til 6 måneder. Herved vil anvendelsesområdet for foranstaltningen – når henses til, at der som hovedregel sker prøveløsladelse efter kriminallovens § 149, stk. 1, efter to tredjedele af den samlede forskyldte foranstaltning – blive udvidet til at omfatte sager, hvor den forventede foranstaltning ville ligge i niveauet 8-12 måneders anstaltsanbringelse.

Det vil som hidtil være en forudsætning, at det findes påkrævet at idømme en ubetinget anstaltsanbringelse, og at

tiltaltes personlige forhold på den anden side taler for en foranstaltning, der er gunstigere end den, der ville følge af dom til ubetinget anstaltsanbringelse med forventet prøveløsladelse, efter to tredjedele af anstaltstiden er udstået.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 14, samt bemærkningerne hertil.

2.3.5. Udelukkelse fra fællesskab

2.3.5.1. *Gældende ret*

Efter kriminalloven findes der tre forskellige former for udelukkelse af en indsat fra det almindelige fællesskab i anstalterne. Det drejer sig om anbringelse i enrum, anbringelse i observationscelle samt anbringelse i sikringscelle, evt. under anvendelse af tvangsfiksering.

Anbringelse i enrum er den mindst indgribende form for udelukkelse af en indsat fra fællesskab og kan efter kriminallovens § 223 benyttes, hvis det er nødvendigt for at forebygge undvigelse, kriminel virksomhed eller voldsom adfærd. Modsat danske fængsler råder anstalterne i Grønland ikke over særlige afdelinger eller opholdsrum, hvor isoleringen kan gennemføres. Anbringelsen i enrum gennemføres derfor i praksis ved, at den indsatte isoleres i eget værelse.

Efter kriminallovens § 225 kan en indsat endvidere anbringes i observationscelle eller sikringscelle og under anbringelse i sikringscelle tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det findes nødvendigt for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at forhindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Betingelserne for anvendelse af henholdsvis observationscelle og sikringscelle er de samme, selvom der er tale om to forskelligt indrettede rum. Mens en observationscelle er indrettet med en fastspændt vægbriks samt et bord og en stol, der er fastspændt til gulvet, består inventaret i en sikringscelle alene af en seng med bælte og remme til tvangsfiksering.

2.3.5.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet, at der sker en lempelse af betingelserne for anvendelse af observationscelle, således at kravene for anvendelse af observationscelle svarer til de danske regler, jf. straffuldbyrdelseslovens § 64, og hvad der gjaldt i Grønland før ikrafttræden af kriminallov for Grønland i 2010.

Baggrunden herfor er, at anbringelse i eget værelse efter kriminallovens § 223 er den eneste form for udelukkelse fra

fællesskab, der er hjemmel til i de situationer, hvor en indsat udviser støjende adfærd, hærværk eller lignende voldsom adfærd. Dette er imidlertid ikke en tilstrækkelig præventiv foranstaltning til at opretholde ro og sikkerhed i anstalten, fordi den indsatte fortsat befinder sig på samme gang som andre indsatte og i et lokale, hvor der er møbler, som ikke er fastspændt.

Det foreslås derfor, at kravene for, hvornår en indsat kan anbringes i observationscelle lempes, så kortvarig anbringelse i observationscelle kan finde sted af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde. Det forudsættes, at observationsceller fremover vil blive anvendt, når det skønnes påkrævet for at hindre hærværk, når afgørende hensyn til opretholdelse af ro og sikkerhed i institutionen kræver det, eller når der er behov for særlig observation af en indsat, typisk for at hindre selvbeskadigelse.

Herved styrkes kriminalforsorgens mulighed for effektivt at sætte ind over for støjende adfærd, der forstyrrer ordenen i anstalten, eller hærværk mod inventar på eget værelse. Desuden vil det blive muligt at observere indsatte i tilfælde af svær beruselse efter hjemkomst fra udgang, idet der – modsat dørene til de indsatte egne værelser – er observationsrude i døren til observationscellen.

Justitsministeriet har overvejet, om der er behov for en nærmere lovregulering af brugen af observationscelle. I overensstemmelse med Straffelovrådets anbefaling til udformning af de tilsvarende danske regler (betænkning nr. 1355/1998 om en lov om fuldbyrdelse af straf mv., side 253-254), er det imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at det er tilstrækkeligt at indføje en udtrykkelig lovhjemmel til at anvende disse celler til kortvarigt ophold for indsatte og at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse, således at fastsættelsen af nærmere regler om godkendelse og anvendelse af observationsceller sker administrativt.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 23-29, samt bemærkningerne hertil.

2.3.6. Gennemførelse af foranstaltninger over for mentalt retarderede

2.3.6.1. *Gældende ret*

Kriminallovens kapitel 33 omhandler særlige foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle. Der kan være tale om anbringelse på hospital eller anden institution i Grønland eller i Danmark.

Reglerne om gennemførelse af foranstaltninger efter kapitel 33 findes i kriminallovens § 240. Heraf fremgår, at ansvaret for anbringelse og behandling af psykisk syge kriminelle påhviler sundhedsvæsenet. Det gælder både sindssyge og per-

soner i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, samt mentalt retarderede.

2.3.6.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet, at det i kriminallovens § 240 præciseres, at anbringelse af sindssyge eller personer i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, gennemføres af sundhedsvæsenet, mens anbringelse af mentalt retarderede gennemføres af socialvæsenet.

Baggrunden herfor er, at Naalakkersuisut har oplyst, at det i praksis er socialvæsenet, der forestår den praktiske fuldbyrdelse af domme til anbringelse af mentalt retarderede, herunder udfinder en egnet institutionsplads. Den nuværende formulering af bestemmelsen har imidlertid medført, er der ved flere lejligheder er opstået tvivl om, hvorvidt det er sundhedsvæsenet eller socialvæsenet, der skal afholde udgifterne hertil, idet alene sundhedsvæsenet er nævnt i § 240.

På den baggrund foreslås det, at det udtrykkeligt fremgår af kriminalloven, at sundhedsvæsenet har ansvaret for gennemførelsen af anbringelse af sindssyge eller personer i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, mens socialvæsenet har ansvaret for anbringelse af mentalt retarderede.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 33-34, samt bemærkningerne hertil.

2.3.7. **Overførsel af forvaringsdømte i udslusningsforløb til forvaringsafdeling**

2.3.7.1. *Gældende ret*

Ved lov nr. 1718 af 27. december 2018 om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland (Anbringelse af forvaringsdømte mv.), der blev sat i kraft med virkning fra den 1. august 2019, blev bl.a. kriminallovens § 161, stk. 3, ophævet.

Kriminallovens § 161, stk. 3, indeholdt hjemmel til administrativt at overføre forvaringsdømte, der var anbragt på psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, til åben afdeling i anstalt i Grønland, når det måtte anses for formålstjenligt og foreneligt med hensynet til retssikkerheden. Bestemmelsen indeholdt tillige hjemmel til at tilbageføre forvaringsdømte til anstalt i Danmark, hvis den forvaringsdømte viste sig uegnet til ophold i anstalt i Grønland, eller hvis denne anbringelse viste sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Bestemmelsen i kriminallovens § 161, stk. 3, blev – på baggrund af et forslag herom fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission – indsat (dengang som § 102, stk. 4) ved

lov nr. 476 af 12. juni 1996 om ændring af kriminalloven og retsplejeloven for Grønland (Administrativ udstationering til Grønland af indsatte i Anstalten ved Herstedvester og tvangsfuldbyrdelse af offentlige krav). Det fremgår af forarbejderne til loven, at kommissionen foreslog, at der blev etableret en ordning, hvorefter der administrativt kunne træffes beslutning om udstationering til grønlandsk anstalt som forberedelse til ændring af foranstaltningen til anbringelse i grønlandsk anstalt og efterfølgende løsladelse, jf. Folketingstidende 1995-1996, tillæg A, L 265 som fremsat, side 5203.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til bestemmelsen, at det med betingelsen om, at overførslen må anses for formålstjenlig og forenelig med hensynet til retssikkerheden, tilkendegives, at udstationeringsordningen i første række bør anvendes over for dømte, som inden for forholdsvis kort tid forventes at kunne prøveløslades, jf. Folketingstidende 1995-1996, tillæg A, L 265 som fremsat, side 5205.

Ved lov nr. 1718 af 27. december 2018 om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland (Anbringelse af forvaringsdømte mv.) blev der skabt hjemmel til, at der kan ske overførsel af forvaringsdømte, der er anbragt i åben afdeling i anstalt i Grønland, til den særlige forvaringsafdeling i Nuuk og fra denne afdeling til åben afdeling i anstalt i Grønland.

Det fremgår således af § 241, stk. 4, i kriminalloven, at Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland kan bestemme, at en indsat i åben afdeling, som er idømt forvaring efter § 161, skal overføres til en forvaringsafdeling, hvis anbringelse i åben afdeling viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Endvidere følger det af § 241, stk. 5, i kriminalloven, at Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland kan bestemme, at en indsat i forvaringsafdeling skal overføres til en åben afdeling, når det må anses for formålstjenligt og foreneligt med sikkerhedsmæssige hensyn. Viser den indsatte sig herefter uegnet til ophold i åben afdeling, eller viser denne anbringelse sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed, kan Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland bestemme, at den indsatte skal tilbageføres til en forvaringsafdeling.

Det fremgår af bemærkningerne til § 241, stk. 4, at § 241, stk. 4, vil få virkning for de forvaringsdømte, som efter lovens ikrafttræden anbringes i en åben afdeling, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 19 som fremsat, side 15-16.

Endvidere fremgår det af forarbejderne til § 241, stk. 5 at § 241, stk. 5, vil få virkning for forvaringsdømte, der efter lovens ikrafttræden anbringes i forvaringsafdelingen i Nuuk., jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 19 som fremsat, side 16-17. Denne persongruppe omfatter forva-

ringsdømte, der efter lovens ikrafttræden idømmes forvaring og anbringes i forvaringsafdelingen, samt forvaringsdømte, som i medfør af § 241, stk. 4, er overført fra åben afdeling til forvaringsafdelingen i Nuuk. Bestemmelsen vil også få virkning for forvaringsdømte, der har valgt at blive overført fra Herstedvester Fængsel til forvaringsafdelingen i Nuuk i medfør af § 4, stk. 1, i lov nr. 1718 af 27. december 2018 og forvaringsdømte, der er overført fra åben afdeling til forvaringsafdelingen i medfør af § 4, stk. 3, i lov nr. 1718 af 27. december 2018. Desuden vil bestemmelsen få virkning for forvaringsdømte, der er overført til forvaringsafdelingen i medfør af § 4, stk. 2, 2. pkt., i lov nr. 1718 af 27. december 2018.

Herudover fremgår det af § 4, stk. 2, i lov nr. 1718 af 27. december 2018 om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland (Anbringelse af forvaringsdømte mv.), at justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at personer, der i medfør af de hidtidige regler i kriminallovens § 148, stk. 3, eller § 161, stk. 2-4, er dømt eller overført til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, skal overføres til en åben afdeling under Kriminalforsorgen i Grønland, når det må anses for formålstjenligt og foreneligt med sikkerhedsmæssige hensyn. Viser den indsatte sig uegnet til ophold i åben afdeling, eller viser denne anbringelse sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed, kan justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, bestemme, at den indsatte skal overføres til en forvaringsafdeling under Kriminalforsorgen i Grønland.

Efter ordlyden omfatter § 4, stk. 2, de forvaringsdømte, der på tidspunktet for lovens ikrafttræden den 1. august 2019 var anbragt i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, og som efter lovens ikrafttræden den 1. august 2019 skal overføres til åben afdeling som led i et udslusningsforløb.

Endelig fremgår det af § 4, stk. 3, i lov nr. 1718 af 27. december 2018 om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland (Anbringelse af forvaringsdømte mv.), at retten kan bestemme, at personer, som er idømt forvaring i medfør af den hidtidige bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 1, og som er anbragt i åben afdeling under Kriminalforsorgen i Grønland, skal overføres til en forvaringsafdeling under Kriminalforsorgen i Grønland, hvis anbringelse i åben afdeling viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Det følger af forarbejderne til § 4, stk. 3, at bestemmelsen omfatter de forvaringsdømte, der før lovens ikrafttræden den 1. august 2019 er anbragt i åben afdeling i Grønland af retten i medfør af kriminallovens § 161, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 19 som fremsat, side 12-13.

Det kan ikke antages, at kriminalloven, som ændret ved lov nr. 1718 af 27. december 2018, indeholder hjemmel til at overføre forvaringsdømte, som på tidspunktet for lovens ikrafttræden den 1. august 2019 som led i udslusningsforløb var placeret i åben afdeling i Grønland i medfør af den hidtidige bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 3, 1. pkt., til forvaringsafdelingen i Nuuk.

2.3.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Primo juni 2019 blev en ny anstalt i Nuuk delvist taget i brug. Anstalten, der bl.a. indeholder en lukket forvaringsafdeling, har en samlet kapacitet på i alt 76 pladser.

Med den nye anstalt blev der gjort op med en mere end 60 år lang praksis for at sende grønlandske forvaringsdømte til Danmark (i praksis i Herstedvester Fængsel).

Der er i øjeblikket anbragt et mindre antal forvaringsdømte i åben afdeling i de grønlandske anstalter. Et fåtal af disse personer er i medfør af den dagældende bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 3, 1. pkt., som led i et udslusningsforløb overført fra en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark til anstalt i Grønland.

Som beskrevet oven for i pkt. 2.3.7.2. kan det ikke antages, at kriminalloven, som ændret ved lov nr. 1718 af 27. december 2018, indeholder hjemmel til at overføre forvaringsdømte, der i medfør af den hidtidige bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 3, 1. pkt., som led i et udslusningsforløb er placeret i åben afdeling, til forvaringsafdelingen i Nuuk.

På den baggrund foreslås det, at der indføres hjemmel til, at justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at personer, der i medfør af den hidtidige regel i kriminallovens § 161, stk. 3, 1. pkt., er overført til åben anstalt i Grønland, skal overføres til forvaringsafdelingen i Nuuk, hvis den forvaringsdømte viser sig uegnet til ophold i åben afdeling, eller hvis denne anbringelse viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Det foreslås, at hjemlen hertil indføres som en selvstændig bestemmelse i kriminallovens § 241 a, idet lov nr. 1718 af 27. december 2018 om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland er trådt i kraft. Det er hensigten, at bestemmelsen vil blive ophævet, når der er sket løsladelse af samtlige forvaringsdømte, der som led i et udslusningsforløb er overført til anstalt i Grønland i medfør af den dagældende bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 3, 1. pkt.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør det – i overensstemmelse med udgangspunktet i kriminallovens § 194 og i øvrigt med bestemmelserne i lov nr. 1718 af 27. december

2018 – være Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland, som træffer afgørelse om overførsel til en forvaringsafdeling.

Betingelserne for overførsel efter den foreslåede bestemmelse svarer til betingelserne for tilbageførsel til Danmark efter den tidligere gældende bestemmelse i § 161, stk. 3, 2. pkt., i kriminalloven og i øvrigt til betingelserne for overførsel efter § 4, stk. 2, 2. pkt., i lov nr. 1718 af 27. december 2018.

Der vil således kunne ske overførsel af forvaringsdømte i udslusningsforløb til forvaringsafdeling i tilfælde, hvor overførslen må anses for påkrævet, fordi den indsatte ikke kan rummes inden for rammerne af det åbne anstaltssystem.

Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. kunne finde anvendelse i situationer, hvor den indsatte på grund af sin adfærd udgør en sikkerhedsmæssig risiko for medindsatte, personale eller andre i anstalten, og i situationer, hvor den indsatte er undveget eller har forsøgt herpå.

Bestemmelsen vil endvidere kunne finde anvendelse i situationer, hvor de fysiske rammer i anstalten ændres på en sådan måde, at det ikke længere kan anses for sikkerhedsmæssigt forsvarligt, at den indsatte er anbragt i anstalten. Det forudsættes i den forbindelse, at justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, tager stilling til spørgsmålet om overførsel til en forvaringsafdeling på et sådant tidspunkt, at overførsel til forvaringsafdelingen kan ske, inden ændringerne i anstaltens fysiske rammer iværksættes.

Det foreslås, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om overførslen.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 35.

2.4. Øvrige ændringer af kriminallov for Grønland

2.4.1. Påtale og ærefornærmelser

2.4.1.1. *Gældende ret*

Efter kriminallovens § 99, stk. 1, kan en person dømmes for ærefornærmelser, når vedkommende krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelse for et forhold, der er egnet til at ned sætte den fornærmede i medborgeres agtelse eller i øvrigt skade denne i forholdet til andre.

Det følger af kriminallovens § 99, stk. 2, at ingen kan dømmes for en sigtelse, når dens sandhed bevises, eller den er fremsat i god tro, og den pågældende har været forpligtet til at udtale sig eller har handlet til berettiget varetægelse af åbenbar almen interesse eller af eget eller andres tarv.

Den, der fremsætter en sigtelse, som der føres sandhedsbevis for, kan dog dømmes, når sigtelsen ved sin form er utilbørligt fornærmende, eller gerningsmanden ikke har haft rimelig anledning til at fremsætte den, jf. kriminallovens § 99, stk. 3.

Et bevis må dog ikke føres for en ulovlig handling, for hvilken den, som sigtes, ved endelig dom i ind- eller udland er frikendt for, jf. kriminallovens § 99, stk. 4.

Hvis en ærefornærmende sigtelse er ubeføjet, skal der efter den fornærmedes påstand optages en bemærkning herom i domskonklusionen, jf. kriminallovens § 99, stk. 5.

Efter kriminallovens § 99, stk. 6, kan den, der dømmes for en ærefornærmende sigtelse, efter den fornærmedes påstand tilpligtes at betale den fornærmede et af retten fastsat beløb til at dække omkostningerne ved offentliggørelse i en eller flere offentlige aviser enten af domskonklusionen alene eller tillige af begrundelsen for dommen. Dette gælder, selv om dommen kun lyder på mortifikation efter stk. 5.

Det følger af kriminallovens § 99, stk. 7, at for ærefornærmelse mod en afdød dømmes den, som fremsætter eller udbreder ærefornærmende udtalelser mod en afdød.

Det følger af kriminallovens § 20, stk. 2, at overtrædelse af kriminallovens § 99 om ærefornærmelser er undergivet privat påtale, hvilket indebærer, at de pågældende sager ikke påtales af anklagemyndigheden, men af forurettede.

Det fremgår af kriminallovens § 22, stk. 1, at adgangen til privat påtale bortfalder, når den berettigede ikke har anlagt sag, senest 6 måneder efter at den pågældende har fået sådan kendskab til sagen, at den pågældende har tilstrækkeligt grundlag for sagsanlæg.

Det fremgår af § 302, stk. 1, i retsplejelov for Grønland, at kriminalsager, der er undergivet privat påtale, behandles efter reglerne om civile sagers behandling. Dette indebærer, at forurettede selv skal anlægge en privat kriminalsag i den borgerlige retsplejes former.

I medfør af § 317, stk. 1, kan offentlig påtale af en lovovertrædelse, der er undergivet privat forfølgning, ske, hvis almene hensyn kræver det. Det gælder dog ikke, hvis der er afsagt dom i en privat kriminalsag om overtrædelsen.

2.4.1.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Naalakkersuisut har på baggrund af en Inatsisartutbeslutning fremsat ønske om, at reglerne om påtale af ærefornærmelser ændres, således at overtrædelser eller nærmere angivne

alvorlige overtrædelser af kriminallovens § 99 vil være undergivet betinget offentlig påtale.

Ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 om ændring af straffeloven (Freds- og ærekrænkelser) blev den danske straffelovs § 275 om påtale af sager om freds- og ærekrænkelser udvidet, således at en række nærmere bestemte ærekrænkelser blev undergivet betinget offentlig påtale som supplement til privat påtale.

Ændringen byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser (herefter betænkningen). I betænkningen overvejede Straffelovrådet spørgsmålet om, i hvilket omfang det bør være statens opgave at påtale sager om ærekrænkelser. Det fremgår således at en udvidelse af mulighederne for betinget offentlig påtale af ærekrænkelser generelt vil påføre politiet og anklagemyndigheden arbejde med sager af ringe alvor og strafværdighed, som der ikke bør føres (offentlige) straffesager om. Det gælder, selv om betinget offentlig påtale ikke betyder, at forurettede har krav på, at anklagemyndigheden rejser tiltale, men alene at en begæring om offentlig påtale undergives sædvanlig sagsbehandling, med henblik på at afgøre om der er grundlag for at rejse tiltale. Anklagemyndigheden ville både få mere arbejde med at behandle sådanne begæringer og med at føre sagerne for retten i de tilfælde, hvor der er grundlag for tiltale. Hertil kommer den belastning for domstolene, som det øgede antal sager vil udgøre. Både under hensyn til ressourceforbruget i sig selv og under hensyn til forholdenes generelt ringe strafværdighed fandt Straffelovrådet, at det vil være betænkeligt generelt at indføre betinget offentlig påtale af alle typer af ærekrænkelser.

Det var Straffelovrådets opfattelse, at ærekrænkelser efter straffelovens § 267, der i et vist omfang svarer til kriminallovens § 99, fortsat bør påtales privat. Det var på den anden side Straffelovrådets opfattelse, at den form for bagvaskelse, som omfattes af Straffelovrådets forslag til § 268 (straffelovens § 268 er indeholdt i kriminallovens § 99) dvs. alvorlige beskyldninger, der er fremsat eller udbredt mod bedre vidende, udgør den allervorste form for ærekrænkelser, og i sådanne tilfælde forekommer det derfor både rimeligt og hensigtsmæssigt generelt at åbne for betinget offentlig påtale og ikke kun, hvis beskyldningen har den karakter eller form, som fremgår af den, på tidspunktet for afgivelse af betænkningen gældende § 275, stk. 2, 2. pkt. Hertil kommer, at denne type sager egner sig til betinget offentlig påtale, idet der ikke som sådan skal føres sandhedsbevis. Rådet lagde herved også vægt på, at der i sager om ærekrænkelser af en sådan karakter er mulighed for og fortsat bør være mulighed for at idømme en forholdsvist streng fængselsstraf.

Straffelovrådet overvejede også, om den teknologiske udvikling med internettets udbredelse og deraf større risiko for betydelige skadevirkninger ved ærekrænkelser kan begrunde, at det er rimeligt og hensigtsmæssigt, at politiet

og anklagemyndigheden også yder bistand til håndhævelse gennem betinget offentlig påtale af andre grove ærekrænkelser efter straffelovens § 268. På den ene side var det Straffelovrådets opfattelse, at det er hensigtsmæssigt med et effektivt værn mod de groveste ærekrænkelser, herunder også med henblik på at give bestemmelserne en generalpræventiv virkning, og at et sådant værn kan opnås ved at lade bestemmelserne være undergivet betinget offentlig påtale. Et sådant værn ville efter Straffelovrådets umiddelbare opfattelse være rimeligt – også set i forhold til andre lovovertrædelser, der er undergivet (betinget) offentlig påtale – navnlig i tilfælde af f.eks. beskyldninger (som ikke er mod bedre vidende) om alvorlige strafbare forhold og shitstorme bestående af bl.a. ærekrænkelser, der på grund af henvendelsernes antal kan indebære en meget betydelig belastning for den, der udsættes for dem. På den anden side var Straffelovrådet opmærksom på, at en sådan udvidelse af adgangen til betinget offentlig påtale vil belaste politiet og anklagemyndigheden med et større antal sager, herunder navnlig sager om shitstorme, hvor der potentielt kan være tale om flere tusinde kommentarer, der skal vurderes, og hvor der typisk er mange gerningsmænd, som skal strafforfølges. Hertil kommer, at sagerne ikke sjældent vil kunne give anledning til væsentlige juridiske overvejelser og navnlig vanskelige bevismæssige problemstillinger. Sidstnævnte vil f.eks. gøre sig gældende i relation til shitstorme, hvor det ikke blot skal bevises, at det rent faktisk var tiltalte, der udbredte en ærekrænkelser på internettet, men også at der var tale om en shitstorm, og at tiltalte var klar over, at han eller hun fremsatte ærekrænkelser som led i denne shitstorm.

Straffelovrådet bemærkede på den baggrund, at det samlet set var rådets opfattelse, at de formentlig ikke ubetydelige ressourcer, som navnlig politiet og anklagemyndigheden vil skulle anvende på at udskille, behandle og forfølge grove ærekrænkelser, næppe i mange sager vil stå mål med sagernes grovhed. Det bemærkedes i den forbindelse, at selv om der er tale om grove ærekrænkelser, er der tale om forhold, hvis strafbarhed ikke er selvfølge.

I betænkningen bemærkede Straffelovrådet, at når rådet afstår fra i videre omfang at anbefale betinget offentlig påtale af ærekrænkelser, sker det med en anbefaling om, at anklagemyndigheden fremover i øget omfang vil have opmærksomheden henledt på muligheden for efter retsplejelovens § 727, stk. 2, som svarer til § 317, stk. 1, i den grønlandske retsplejelov, at rejse tiltale i alvorlige ærekrænkelser efter straffelovens § 267, når almene hensyn kræver det.

Straffelovrådet konkluderede herefter, at adgangen til betinget offentlig påtale af ærekrænkelser ikke bør udvides videre end til bagvaskelsessager efter den foreslåede § 268 om alvorlige beskyldninger, der er fremsat mod bedre vidende. I sådanne sager vil anklagemyndigheden skulle bevise gerningsmandens forsæt i relation til fremsatte beskyldningen mod bedre vidende, og EMRK artikel 10 vil som

det klare udgangspunkt ikke være til hinder for at straffe beskyldninger fremsat mod bedre vidende.

Justitsministeriet tilsluttede sig overordnet set Straffelovrådets overvejelser og forslag om påtalekompetence, idet ministeriet dog fandt anledning til at indføre betinget offentlig påtale i videre omfang end det, som Straffelovrådet anbefalede, jf. Folketingstidende 2018-19, Tillæg A, L 20 som fremsat.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der er grundlag for at indføre adgang til betinget offentlig påtale af ærefornærmelser i Grønland i samme omfang som i Danmark, dvs. både for så vidt angår de sager, hvor der før lov nr. 1719 af 27. december 2018 om ændring af straffeloven var adgang til betinget offentlig påtale, og for så vidt angår sager, hvor hjemlen blev indført med den nævnte lovændring, og det foreslås på den baggrund, at kriminallovens § 20 ændres således, at der indføres betinget offentlig påtale i sager, hvor en alvorlig sigtelse er usand, sager, hvor en sigtelse er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og sigtelsen er egnet til væsentligt at skade den forurettede, sager, hvor en person beskyldes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv, og sager, hvor en alvorlig sigtelse er udbredt anonymt.

Som konsekvens af forslaget om ændringen af kriminalloven foreslås det at indføre regler om begæring af offentlig påtale i retsplejeloven.

Det foreslås således, at for så vidt angår sager, der er undergivet betinget offentlig påtale, kan en berettiget efter § 302 i retsplejelov for Grønland fremsætte begæring om offentlig påtale af sagen. En anmeldelse til politiet fra den berettigede vil i den sammenhæng blive anset som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen. Hvis privat påtale er begyndt, vil offentlig påtale ikke kunne begæres. Påtalemyndigheden vil kunne nægte at efterkomme en begæring om offentlig påtale, der udelukker nogen medskyldige fra forfølgning. Hvis en begæring kun angår nogle af de skyldige uden at udelukke medskyldige foreslås det, at påtalemyndigheden kan udstrække forfølgningen til disse personer, medmindre den berettigede efter at have haft lejlighed til at udtale sig herom modsætter sig dette.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1, 3-5, og § 1, nr. 10, samt bemærkningerne hertil.

2.4.2. Skærpelse af foranstaltningsniveauet for voldtægt af børn ved samleje og andet seksuelt forhold

2.4.2.1. *Gældende ret*

Det fremgår af kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1, at for

voldtægt dømmes den, der ved vold eller trussel om vold tiltvinger sig samleje eller andet seksuelt forhold med en person.

Samlejet skal være tiltvunget, og der skal være årsagssammenhæng mellem voldsudøvelsen og samlejet. Dette krav indebærer, at samlejet er gennemført mod den forurettedes vilje.

Ved andet seksuelt forhold forstås andet seksuelt forhold end vaginalt og analt samleje, hvad enten der er tale om forhold mellem personer af forskelligt eller samme køn.

Efter kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 2, dømmes for voldtægt den, der skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold til en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Efter kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 3, dømmes for voldtægt den, der har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år.

Kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1-3, omfatter en række forskellige forbrydelser, herunder egentlige overfaldsvoldtægter samt andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år, og forbrydelserne foranstaltes efter gældende ret afhængig af forbrydelsens alvor med anstaltsanbringelse i nogle få måneder til flere år.

Det fremgår af kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 1 og 2, at der ved valget og udmåling af foranstaltning skal tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, og gerningsmandens personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde den pågældende fra yderligere lovovertrædelser.

Kriminalloven bygger på Den Grønlandske Retsvæsenkommissions betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen (herefter Retsvæsenkommissionens betænkning), som den nuværende kriminallov bygger på. Af Retsvæsenkommissionens betænkning fremgår det, at en markant forskel mellem kriminalloven og den danske straffelovgivning er kriminallovens anvendelse af begrebet »foranstaltninger« i stedet for begrebet »straffe«. Den principielle baggrund for denne forskel i ordvalg er efter Retsvæsenkommissionens opfattelse, at man i Grønland i højere grad har lagt vægt på at se fremad og forebygge fremtidig kriminalitet, herunder ved resocialisering af den kriminelle, end at anlægge en bagudskuende (repressiv) holdning til den kriminelle handling. Det illustreres navnlig af, at man – i hvert fald i den oprindelige kriminallov fra 1954 - kun i forholdsvis begrænset omfang lagde op til anvendelse af frihedsberøvende for-

anstaltninger over for kriminelle. Desuden indeholdt loven ikke strafferammer. Der henvises til Retsvæsenkommissionens betænkning, bind I, side 121 ff.

Kriminalloven er således som udgangspunkt baseret på det såkaldte gerningsmandsprincip, således at retten ved valget af foranstaltning i vid udstrækning skal tage hensyn til den enkelte gerningsmands personlige og sociale forhold, herunder hvad der må antages at ville kunne afholde vedkommende fra at begå ny kriminalitet. Der skal imidlertid også tages hensyn til gerningens beskaffenhed og samfundets interesse i at modvirke kriminalitet af den pågældende art (gerningsprincippet).

2.4.2.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Det fremgår af Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb – Killiliisa – at forskellige undersøgelser peger på, at over en tredjedel af befolkningen har været udsat for seksuelle overgreb.

I 2019 blev der anmeldt 10 seksualforbrydelser pr. 1.000 indbyggere i Grønland. Til sammenligning blev der i samme periode anmeldt 0,9 seksualforbrydelser pr. 1.000 indbyggere i Danmark.

Naalakkersuisut har over for Justitsministeriet de seneste år tilkendegivet et ønske om at hæve foranstaltningsrammen i kriminallovens § 147 med det formål at sikre længere anstaltsdomme i sager om alvorlige forbrydelser såsom seksualforbrydelser, drab og grov vold.

Naalakkersuisut anmodede videre på baggrund af en Inatsisartutbeslutning i juli 2019 den danske stat om hjælp til udsatte børn i Grønland. På den baggrund nedsatte regeringerne i Grønland og i Danmark en fælles grønlandsk-dansk arbejdsgruppe, der havde til formål at komme med anbefalinger til forbedring af forholdene for udsatte børn og unge. Arbejdsgruppens anbefalinger blev offentliggjort i rapporten ”Grønlandsk-dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland” i august 2020, og blandt dem var en anbefaling om at forhøje foranstaltningsniveauet i sager om voldtægt af børn ved samleje og andet seksuelt forhold.

Endelig rettede Naalakkersuisut i maj 2020 henvendelse til Justitsministeriet på baggrund af en Inatsisartutbeslutning med en opfordring til, at anklagemyndigheden i Grønland søger at skærpe foranstaltningsniveauet i sager om seksuelle overgreb mod børn.

Det er vigtigt for regeringen at bakke op om Naalakkersuisuts ønske om at sikre, at foranstaltningsniveauet er i tråd

med den grønlandske befolknings retsfølelse, ligesom det skal afspejle grovheden og karakteren af lovovertrædelsen.

Det foreslås derfor, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminallovens § 77 om voldtægt, hvor det angives, at der ved valg af foranstaltning skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, når den er begået mod en person under 18 år.

Med lovforslaget forudsættes det, at der foretages en forhøjeelse på 50 pct. af foranstaltningsniveauet for voldtægt af og andet seksuelt forhold til mindreårige, dvs. personer under 18 år.

Det bemærkes, at valget og udmålingen af foranstaltning fortsat vil bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, herunder hensynet til lovovertrædelsens grovhed og gerningsmandens personlige forhold, jf. kriminallovens § 121, og det angivne foranstaltningsniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Forslaget indebærer en nyskabelse i kriminalloven, idet der for første gang lovgives med det formål at udstikke nærmere retningslinjer om det konkrete foranstaltningsniveau for overtrædelse af en bestemmelse i kriminalloven samt med den virkning, at foranstaltningsniveauet forhøjes i forhold til gældende ret.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 6, samt bemærkningerne hertil.

2.4.3. Skudafgivelse i bebyggede områder

2.4.3.1. *Gældende ret*

Anvendelse af skydevåben vil efter omstændighederne være en overtrædelse af kriminalloven. Det vil være tilfældet, hvis et skydevåben anvendes til at begå en forbrydelse, f.eks. drab (kriminallovens § 86) eller røveri (kriminallovens § 112), eller der ved anvendelsen af skydevåbnet er andre personer, der forsætligt udsættes for en konkret nærliggende fare (den nugældende bestemmelse i kriminallovens § 90, stk. 2).

Hvis anvendelsen af et skydevåben sker inden for bymæssig bebyggelse, men skudafgivelsen ikke er sket som led i en overtrædelse af kriminalloven, f.eks. fordi der ikke er andre personer, som udsættes for konkret nærliggende fare, vil forholdet i stedet være en overtrædelse af § 12, stk. 2, i de kommunale politivedtægter. Heraf følger, at det er forbudt inden for bebyggede områder at afskyde rifler, jagtgeværer, luftbøsser og andre håndvåben. Forbuddene i politivedtæg-

terne for Kommune Kujalleq og Qeqqata Kommunua omfatter en afstand af 500 meter fra bebyggede områder.

En overtrædelse af § 12, stk. 2, i de kommunale politivedtægter foranstaltes som udgangspunkt med en bøde på 3.000 kr. Politivedtægten giver desuden mulighed for konfiskation af våbnet, men der udvises imidlertid tilbageholdende med at foretage konfiskation af våben i medfør af politivedtægten, medmindre der er tale om særdeles grove overtrædelser.

2.4.3.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

I Grønland forekommer det flere gange om året, at personer enten i affekt eller i forbindelse med alkoholpåvirkning uden rimeligt formål eller hensyntagen til andre afskyder skydevåben i bebyggede områder. Politiet oplever i den forbindelse store vanskeligheder med at bevise, at den pågældende har udsat nogen for konkret fare, hvorfor disse personer alene bliver idømt en bøde efter politivedtægten. Det har på den baggrund adskillige gange været drøftet i Grønland, herunder i Inatsisartut, om reglerne om skudafgivelse i bebyggede områder bør føres over i kriminalloven.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det klart bør markeres, at skyderi i bymæssig bebyggelse er en alvorlig forbrydelse, der skaber stor utryghed i lokalområdet og medfører store samfundsmæssige omkostninger, da både politi, ambulance og brandvæsen rykker ud.

Det foreslås derfor, at reglerne om skudafgivelse i bebyggede områder føres over i kriminalloven. Herved vil retterne – fremfor, at der som udgangspunkt gives en bøde på 3.000 kr. efter særlovgivningen – mere konkret kunne tage stilling til lovovertrædelsens grovhed sammenholdt med gerningsmandens personlige forhold, når der skal vælges en egnet foranstaltning. Det vil endvidere kunne føre til, at der i højere grad sker konfiskation af skydevåben, der er afskudt i bymæssig bebyggelse.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 7-8, samt bemærkningerne hertil.

2.4.4. **Indførelse af selvstændig bestemmelse om selvhvidvask**

2.4.4.1. *Gældende ret*

Lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (Hvidvaskloven), der er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 812 af 12. august 2019, indeholder regler om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme. Derimod er det ikke hvidvaskloven, men kriminalloven, der kriminaliserer hvidvask.

Hvidvask forstås i hvidvaskloven som uberettiget at modtage eller skaffe sig eller andre del i økonomisk udbytte, der er opnået ved en lovovertrædelse, som kan foranstaltes, eller uberettiget at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på anden måde efterfølgende virke til at sikre det økonomiske udbytte fra en forbrydelse eller forsøg på eller medvirken til sådanne dispositioner.

Kriminallovens § 111 om hæleri omfatter den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en lovovertrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar, og den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en overtrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar.

Den, som modtager udbytte til sædvanligt underhold fra familiemedlemmer eller samlever, eller den, der modtager udbytte som normalt vederlag for sædvanlige forbrugsvarer, brugsting eller tjenester, kan ikke pålægges et kriminalretligt ansvar, jf. § 111, stk. 2.

Hvidvasklovens definition af hvidvask adskiller sig indholdsmæssigt fra kriminallovens definition af hæleri, fordi hvidvaskloven også omfatter såkaldt selvhvidvask, hvor gerningsmanden til en lovovertrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar, efterfølgende hvidvasker udbyttet fra den pågældende lovovertrædelse.

Når hæleri således ikke efter den gældende bestemmelse omfatter selvhvidvask, er det udtryk for den principielle tilgang, at når en gerningsmand ifalder et kriminalretligt ansvar for en lovovertrædelse, som har givet et udbytte, omfatter det kriminalretlige ansvar også, at gerningsmanden har opnået det pågældende udbytte. Når gerningsmanden derefter foretager handlinger, der har til formål at realisere udbyttet, eksempelvis ved at sælge tyvekosterne, begår gerningsmanden ikke efter de gældende regler en ny lovovertrædelse, der medfører et kriminalretligt ansvar, medmindre der eksempelvis er tale om dokumentfalsk eller bedrageri over for køberen.

Når hvidvaskloven også omfatter selvhvidvask, hænger det sammen med, at hvidvaskloven angår forebyggende foranstaltninger mod hvidvask, hvor der er samme behov for eksempelvis at få underretninger til brug for kriminalitetsbekæmpelsen, hvad enten det er den oprindelige gerningsmand eller en tredjemand, der hvidvasker jf. i den forbindelse de almindelige bemærkninger til det danske lovforslag, pkt. 3.1, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 41 som fremsat, side 84.

2.4.4.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Den selvstændige kriminalisering af hvidvask i den danske straffelovs § 290 a blev gennemført ved lov nr. 711 af 8. juni 2018 om ændring af straffeloven (Selvstændig bestemmelse om hvidvask).

Hensynet bag indførelsen af den danske bestemmelse om hvidvask var at sætte særligt fokus på de former for hvidvask, hvor der potentielt er større risiko for, at udbytte af kriminalitet typisk via det finansielle system kanaliseres ind i lovlig erhvervsvirksomhed med de deraf følgende negative konsekvenser. Bestemmelsen kriminaliserede således såkaldt selvhvidvask.

Derudover var hensynet bag denne kriminalisering af handlinger, som gerningsmanden til førforbrydelsen selv foretager (selvhvidvask) navnlig at efterkomme det mellemstatslige organ Financial Action Task Force's (FATF's) anbefaling i deres evaluering af Danmark fra juni 2017 om, at Danmark kriminaliserer selvhvidvask. I den tekniske del af evalueringen henvises bl.a. til, at hvidvask og modtagelse af stjålne koster ikke er den samme type forbrydelse, og at hvidvask af udbytte fra et vidt spænd af førforbrydelser, som ofte kan ske flere gange og fjernt i tid og sted fra førforbrydelsen, er helt forskellig fra, at en kriminel sælger genstande, han eller hun har stjålet, eller indbetaler stjålne kontanter på sin bankkonto. Det anføres også, at mange andre lande (inklusive lande med samme retstraditioner) har været i stand til at kriminalisere selvhvidvask.

Rådet for Grønlands Retsvæsen har på rådets møde i 2018 drøftet behovet for indførelse af en selvstændig bestemmelse om selvhvidvask, og rådet har i den forbindelse anbefalet, at der indføres en selvstændig bestemmelse herom i kriminalloven.

Justitsministeriet er enig i Rådet for Grønlands Retsvæsen anbefaling, og det er ministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2018, svarer til de hensyn, der gør sig gældende i forhold til Grønland, og det foreslås derfor at indføre en tilsvarende bestemmelse om kriminalisering af hvidvask i den grønlandske kriminallov.

Det foreslås således at udskille en del af hæleribestemmelsen til en selvstændig bestemmelse om hvidvask, sådan at kriminalloven fremover vil indeholde en bestemmelse om hvidvask.

Den foreslåede hvidvaskbestemmelse tager sigte på hvidvask af penge, både når det direkte udbytte af førforbrydelsen er penge, og når et udbytte i andet end penge er blevet omsat til penge, som derefter hvidvaskes.

Den foreslåede hvidvaskbestemmelse tager derimod ikke sigte på den første omsætning til penge eller håndtering

i øvrigt af et udbytte, som består i andet end penge. Det gælder eksempelvis køb og salg eller udlejning af genstande, som er stjålet eller i øvrigt fravendt nogen ved en forbrydelse, såvel som transport eller opbevaring af sådanne genstande. Bestemmelsen omfatter heller ikke den blotte modtagelse, anvendelse, opbevaring eller transport af penge, medmindre pengene også enten konverteres eller overføres til et andet land eller en anden person. Handlinger af denne karakter vil dermed uændret være omfattet af den gældende hæleribestemmelse.

Der er som udgangspunkt ikke tale om, at nye forhold kriminaliseres. I modsætning til den gældende hæleribestemmelse omfatter den foreslåede hvidvaskbestemmelse dog selvhvidvask. I forhold til gerningsmanden til førforbrydelsen er forslaget således udtryk for en vis nykriminalisering. I praksis vil gerningsmanden til førforbrydelsen navnlig kunne foranstaltes efter den foreslåede hvidvaskbestemmelse, hvis de hvidvaskhandling, den pågældende har foretaget, går væsentligt ud over sædvanlig håndtering af udbyttet af en lovovertrædelse.

Med den foreslåede afgrænsning af hvidvaskbestemmelsen vil den således i det væsentlige ramme handlinger, der har som sit centrale formål at skjule den ulovlige oprindelse af udbyttet, men som ikke i princippet er nødvendige for at realisere dette udbytte. I modsætning til andet udbytte af kriminaliserede handlinger, der typisk vil skulle omsættes til penge for at generere den vinding, som er tilsigtet med førforbrydelsen, er udbytte i form af penge direkte anvendelige som betalingsmidler, og hvidvaskhandling er således principielt ikke nødvendige for at realisere udbyttet af den forudgående kriminaliserede handling.

Med den foreslåede afgrænsning af den selvstændige hvidvaskbestemmelse vil kriminaliseringen kun omfatte konvertering eller overførsel af penge. Gerningsmanden til førforbrydelsen vil derfor ikke begå en ny forbrydelse ved at opbevare eller forbruge udbytte eller ved at afhænde eksempelvis stjålne koster. Gerningsmanden til førforbrydelsens efterfølgende konvertering eller overførsel af eksempelvis penge indvundet ved salg af stjålne koster vil imidlertid være omfattet af den foreslåede selvstændige hvidvaskbestemmelse.

Lovforslaget har den konsekvens, at begrebet »hvidvask« fremover vil have forskellig betydning i kriminalloven og hvidvaskloven. Hvidvasklovens anvendelsesområde vil således fremover omfatte såvel hvidvask som hæleri i kriminallovens forstand.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger til det danske lovforslag, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 2 ff.

Der henvises derudover til lovforslagets § 2, nr. 10 og 11, samt bemærkningerne.

2.4.5. Konfiskation

2.4.5.1. *Gældende ret*

Reglerne om konfiskation i kriminalloven findes i §§ 166-170.

I medfør af kriminallovens § 166 kan udbyttet ved en forbrydelse eller et hertil svarende beløb helt eller delvis konfiskeres. Savnes der tilstrækkeligt grundlag for at fastslå beløbs størrelse, kan der konfiskeres et beløb, som skønnes at svare til det indvundne udbytte.

Hvis det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere lovovertrædelser, eller særlige omstændigheder i øvrigt taler derfor, kan der ske konfiskation af genstande, der har været brugt eller bestemt til at bruges ved en forbrydelse, genstande, der er frembragt ved en forbrydelse, og genstande, med hensyn til hvilke der i øvrigt er begået en forbrydelse, jf. § 166, stk. 2.

Genstande, som er af væsentlig betydning for gerningsmandens udøvelse af lovligt erhverv, må dog ikke konfiskeres, medmindre ganske særlige omstændigheder taler derfor, jf. § 166, stk. 3.

I stedet for konfiskation af de i § 166, stk. 2, nævnte genstande kan der konfiskeres et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf, jf. § 166, stk. 4.

Derudover kan der i stedet for konfiskation efter § 166, stk. 2, træffes bestemmelse om foranstaltninger vedrørende genstandene til forebyggelse af yderligere lovovertrædelser, jf. § 166, stk. 5.

Det fremgår af kriminallovens § 167, at konfiskation efter § 166, stk. 1, kan ske hos den, hvem udbyttet er tilfaldet umiddelbart ved forbrydelsen.

Konfiskation af de i § 166, stk. 2 og 4, nævnte genstande og værdier kan ske hos den, der er ansvarlig for lovovertrædelser, og hos den, på hvis vegne den pågældende har handlet, jf. § 167, stk. 2.

Særligt sikrede rettigheder over genstande, der konfiskeres, bortfalder kun efter rettens bestemmelse under betingelser svarende til de i § 167, stk. 2 anførte, jf. § 167, stk. 3.

Har en af de i § 167, stk. 1 og 2, nævnte personer efter forbrydelsen foretaget dispositioner over udbytte eller genstan-

de omfattet af § 166, stk. 2, eller rettigheder herover, kan det overtagne eller dets værdi konfiskeres hos erhververen, hvis denne var bekendt med det overtagne forbindelse med forbrydelsen eller har udvist grov uagtsomhed i denne henseende, eller hvis overdragelsen er sket som gave, jf. § 167, stk. 4.

Det fremgår af § 167, stk. 5, at hvis en person, der har konfiskationsansvar efter § 167, stk. 1-4, dør, bortfalder dennes ansvar. Dette gælder dog ikke konfiskation efter § 166, stk. 1.

I medfør af kriminallovens § 168, stk. 1, kan der foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en forbrydelse, når handlingen er af en sådan karakter, at den kan give betydeligt udbytte, og der er tale om en særlig grov lovovertrædelse.

Under disse betingelser kan der ligeledes foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, som den pågældendes ægtefælle eller samlever har erhvervet, medmindre formuegodet er erhvervet mere end 5 år før den forbrydelse, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1, eller ægteskabet eller samlivsforholdet ikke bestod på tidspunktet for erhvervelsen, jf. § 168, stk. 2.

Hvis betingelserne i § 168, stk. 1, er opfyldt, kan der desuden efter § 168, stk. 3, foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder overdraget til en juridisk person, som den pågældende alene eller sammen med sine nærmeste har en bestemmende indflydelse på. Det samme gælder, hvis den pågældende oppebærer en betydelig del af den juridiske persons indtægter. Konfiskation kan dog ikke ske, hvis formuegodet er overdraget til den juridiske person mere end 5 år før den forbrydelse, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1.

Det fremgår af § 168, stk. 4, at konfiskation efter § 168, stk. 1-3, ikke kan ske, hvis den pågældende sandsynliggør, at et formuegode er erhvervet på lovlig måde eller for lovligt erhvervede midler.

Det fremgår af § 168, stk. 5, at der i stedet for konfiskation af bestemte formuegoder efter § 168, stk. 1-3, kan ske konfiskation af et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf.

Af § 169 fremgår, at sker der konfiskation efter § 166, stk. 1, eller § 168, og har nogen erstatningskrav i anledning af lovovertrædelsen, kan det konfiskerede anvendes til dækning af erstatningskravet. Det samme gælder genstande og værdier konfiskeret efter § 166, stk. 2 og 4, hvis der ved dommen træffes bestemmelse derom, jf. § 169, stk. 2. Har den dømte i et af de i § 169, stk. 1 og 2, nævnte tilfælde

betalt den forurettede erstatning efter dommen, nedsættes konfiskationsbeløbet tilsvarende, jf. § 169, stk. 3.

Af § 170 fremgår, at genstande, som på grund af deres beskaffenhed i forbindelse med andre foreliggende omstændigheder må befrygtes at ville blive brugt ved en forbrydelse, kan konfiskeres, for så vidt det må anses for påkrævet for at forebygge forbrydelsen. Der kan under samme betingelser ske konfiskation af andre formuegoder, herunder penge. § 166, stk. 5, finder tilsvarende anvendelse.

Det fremgår af kriminallovens § 118, at samtidig med, at retten ved dom fastslår, at tiltalte har begået en forbrydelse, træffes der i dommen bestemmelse om, hvilken af de i § 119 nævnte foranstaltninger der skal anvendes. Af § 119 fremgår det, at retten kan træffe bestemmelse om bl.a. bøde og anstaltsanbringelse. Det fremgår endvidere af § 120, at rettighedsfortabelse og konfiskation kan idømmes i forbindelse med enhver anden foranstaltning.

Kriminallovens regler om konfiskation (kapitel 37) findes i kriminallovens afsnit II, som har overskriften ”De enkelte foranstaltninger”.

Efter reglerne i retsplejelovens § 440, stk. 1, kan der ske udenretlig konfiskation, hvis den sigtede erkender sig skyldig og ønsker en sådan afgørelse.

Af kriminallovens § 16 fremgår det, at handlinger foretaget af børn under 15 år ikke kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven.

2.4.5.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.4.5.2.1. *Mulighed for konfiskation fra børn under 15 år*

Grønlands Politi har fremsat ønske om, at der skabes en hjemmel til at foretage konfiskation i medfør af kriminallovens §§ 166-170 hos børn under 15 år.

De grønlandske konfiskationsregler er næsten identiske med de danske, men hvor konfiskation efter dansk ret er en »anden retsfølge af den strafbare handling end straf«, og derfor kan anvendes over for børn under den kriminelle lavalder, er konfiskation efter grønlandsk ret en foranstaltning på lige fod med andre foranstaltninger og kan derfor ikke anvendes over for børn under 15 år. Den danske retstilstand, hvorefter konfiskation også kan foretages over for børn under 15 år, er slået fast i Østre Landsrets sag refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, s. 2547.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at den grønlandske retstilstand er uhensigtsmæssig. Eksempelvis vil en pusher kun-

ne overlade et udbytte, som må antages at stamme fra hash-handel, til en 13-årig med den konsekvens, at politiet efter omstændighederne ikke kan konfiskere udbyttet, da besiddelse af penge ikke er ulovligt i sig selv.

Det foreslås derfor at foretage en ændring af overskriften til afsnit II, således at der efter »De enkelte foranstaltninger« tilføjes »og andre retsfølger af en forbrydelse«. Denne tilføjelse er foretaget for i bemærkningerne at tilkendegive, at kapitel 35 om bistandsværger, kapitel 36 om rettighedsfortabelse og kapitel 37 om konfiskation skal anses som andre retsfølger af en forbrydelse og ikke som en foranstaltning. Dette indebærer, at konfiskationsreglerne ikke længere anses som en foranstaltning, hvilket vil have den virkning, at de kan anvendes over for børn under 15 år.

Med en sådan ændring vil politiet i Grønland eksempelvis kunne konfiskere et udbytte hos en person på 13 år. Politiet vil eksempelvis også være i stand til at konfiskere fiskegarn hos et barn under 15 år, hvis det er brugt til ulovligt fiskeri.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 og nr. 23, og § 2, nr. 12, 15 og 16, samt bemærkningerne hertil.

2.4.5.2.2. *Udvidelse i adgangen til at foretage udbyttekonfiskation i sager vedrørende lovgivningen om euforiserende stoffer*

Grønlands Politi har fremsat ønske om, at der indføres en mulighed for at foretage udvidet udbyttekonfiskation i sager om overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer svarende til den danske ordning herom.

Efter kriminallovens § 168, stk. 1, kan udvidet udbyttekonfiskation ske, når handlingen er af en sådan karakter, at den kan give betydeligt udbytte, og der er tale om en særlig grov lovovertrædelse. Der er ikke på nuværende tidspunkt mulighed for udvidet udbyttekonfiskation i tilfælde af en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer, hvis ikke der også er tale om en særlig grov lovovertrædelse.

I straffeloven findes en sådan hjemmel til at foretage udbyttekonfiskation i sager om overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer. Denne hjemmel blev indført ved en udvidelse af straffelovens § 76 a ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet).

Den udvidede udbyttekonfiskation efter straffelovens § 76 a giver mulighed for at konfiskere større formueværdier, selv om den tiltalte er dømt for en forbrydelse, der konkret har givet et meget lille eller intet udbytte, når det efter oplysningerne om den dømtes indtægter forekommer usandsynligt, at disse værdier er opnået på lovlig vis.

Ændringen af straffeloven skyldtes, at det dagældende kriminalitetskrav udelukkede udvidet udbyttekonfiskation i sager om overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer, hvor der var tale om en stofmængde eller -type, der bevirkede, at forholdet ikke var omfattet af straffelovens § 191, selv om der i mange tilfælde var tale om kriminalitet af en type, som erfaringsmæssigt kan give betydeligt udbytte, og hvor der på baggrund af denne kriminalitet og de store formuegoder, som den pågældende ejer, er en velbegrundet mistanke om, at den opklarede kriminalitet kun er en del af den kriminalitet, som den pågældende har begået.

Ændringen i straffeloven betød, at hvis en person er dømt for overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer ved for eksempel at besidde 8 kg hash, vil der kunne ske konfiskation af større formuegoder, som den pågældende ejer, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at formuegoderne er erhvervet på lovlig vis. Tilsvarende vil større formuegoder, som en person, der dømmes for indsmugling af særlig grov karakter, ejer, kunne konfiskeres, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at formuegoderne er erhvervet på lovlig vis.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2003, også gør sig gældende i forhold til Grønland, og det foreslås derfor at indføre en tilsvarende mulighed i kriminalloven om adgang til udvidet udbyttekonfiskation i sager om overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer.

Der henvises til de almindelige bemærkninger til det danske lovforslag, pkt. 5., jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, L 218 som fremsat, side 6737 ff.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 16, samt bemærkningerne hertil.

3. Forholdet til internationale forpligtelser

3.1. Efter EMRK artikel 8, stk. 1, har enhver ret til respekt for bl.a. sit privatliv. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund (proportionalt) af hensyn til bl.a. at forebygge uro eller forbrydelse eller for at beskytte andres rettigheder og friheder, jf. artikel 8, stk. 2.

Efter praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol skal en foranstaltning, der retter sig mod privatlivet, have et vist minimum af intensitet for at udgøre et indgreb i artikel 8.

Beskyttelsen af privatlivet omfatter bl.a. en persons fysiske integritet. At være underlagt en pligt som indsat til at afgive

ve urin- og udåndingsprøve og i den forbindelse at kunne ifalde disciplinæransvar ved nægtelse af at medvirke til prøven, herunder med mulighed for anvendelse af anbringelse i enerum, udgør efter Justitsministeriets opfattelse et indgreb i retten til privatliv.

På tilsvarende vis kan undersøgelse af en besøgende, herunder den besøgendes yderbeklædning, udgøre et indgreb i den besøgendes ret til privatliv.

3.2. Formålet med den foreslåede indførelse af kriminallovens § 221 a, hvorefter en indsat skal kunne pålægges at afgive udåndingsprøve eller urinprøve, er at forstærke kontrollen med ulovlig indsmugling og indtag af alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning. Denne forstærkede kontrolindsats sigter mod at undgå en række u hensigtsmæssige følgevirkninger af indtag af alkohol, ulovlige euforiserende stoffer og andre stoffer, der er uforenelige med fuldbyrdelsen af foranstaltningen. Den foreslåede ændring varetager således hensynene til at forebygge uro eller forbrydelse og til at beskytte andres rettigheder og friheder.

Indgrebet er efter Justitsministeriets opfattelse proportionalt. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at det ikke er tilladt at indtage alkohol eller ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, som indsat. Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at ordningen har til formål at styrke kontrollen med ulovlig indsmugling og indtagelse af alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, der som nævnt ovenfor kan have en række uheldige følgevirkninger. Brug af urin- og udåndingsprøver må endvidere anses for et velegnet og effektivt middel til at konstatere, om indsatte har indtaget alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, og dermed til at varetage hensynene bag ordningen.

Det er også tillagt vægt, at der er tale om et relativt begrænset indgreb i den indsatte ret til privatliv, og at urin- og udåndingsprøven skal foretages efter skånsomhedsprincippet i kriminallovens § 221, stk. 4, hvilket indebærer, at der ved afgivelsen af urin- og udåndingsprøve ikke bør være andre indsatte til stede. Desuden kan urin- og udåndingsprøve efter almindelige forvaltningsretlige principper alene afkræves, hvis dette er rimeligt begrundet i saglige hensyn.

Justitsministeriet vurderer på den baggrund, at ordningen kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

3.3. Formålet med den foreslåede indførelse af kriminallovens § 215, stk. 2, hvorefter det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sig undersøge, er ligeledes at forstærke kontrollen med ulovlig indsmugling og indtag af alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller

andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning. Denne forstærkede kontrolindsats sigter mod at undgå en række u hensigtsmæssige følgevirkninger af indtag af alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er uforenelige med fuldbyrdelsen af foranstaltningen. Den foreslåede ændring varetager således hensynene til at forebygge uro eller forbrydelse og til at beskytte andres rettigheder og friheder.

Det er Justitsministeriets vurdering, at indgrebet som udgangspunkt vil være proportionalt, men at behovet for at foretage indgrebet skal vurderes konkret i hvert enkelt tilfælde, herunder om indgrebet vil være proportionalt. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at det ikke er tilladt at indsmugle alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, i kriminalforsorgens institutioner. Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at kriminalforsorgens institutioner i Grønland oplever indsmugling af alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer i forbindelse med besøg, og at ordningen har til formål at styrke kontrollen hermed. Undersøgelse af besøgende må endvidere anses for et velegnet og effektivt middel til at konstatere, om de besøgende forsøger at indsmugle alkohol, ulovlige euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, og dermed til at varetage hensynene bag ordningen.

Det er også tillagt vægt, at der er tale om et relativt begrænset indgreb i den besøgendes ret til privatliv. Undersøgelsen kan alene bestå i visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, og en nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter. Endvidere vil undersøgelsesernes omfang fortsat blive afpasset efter en konkret risikovurdering. Det bemærkes i den forbindelse, at nærmere undersøgelse af en besøgendes yderbeklædning alene kan foretages, hvis der er en begrundet mistanke om, at den besøgende vil foretage indsmugling. Det bemærkes endvidere, at ordningen ikke indebærer, at institutionerne vil kunne gennemtvinge undersøgelserne uden den besøgendes medvirken. Den besøgende vil således fortsat kunne nægte at lade sig undersøge, hvilket dog kan have den virkning, at besøget afvises.

Justitsministeriet vurderer på den baggrund, at ordningen kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

4. Konsekvenser for opfyldelse af FN's verdensmål

Gennemførelse af reform af politi og anklagemyndighed for Grønland vurderes at understøtte delmål nr. 16.6. (udvikling af effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer) i FN's verdensmål, idet loven skal bidrage til at sikre en væsentlig bedre understøttelse af de udøvende myndigheder i Grønland. Dette gælder bl.a. i forhold til de praktiske arbejds gange.

Den del af lovforslaget, der vedrører forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser, vurderes at kunne have en positiv betydning for opfyldelsen af delmål 16.3 (fremme retssikkerhed og lige adgang til retfærdig rettergang) i FN's verdensmål.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes for det første at medføre merudgifter for Den Uafhængige Politiklagemyndighed for 1,9 mio. kr. årligt. Der er afsat finansiering hertil som del af flerårsaftalen for politiet og anklagemyndighedens økonomi i 2021-2023.

Lovforslaget forventes for det andet at medføre merudgifter på 2,7 mio. kr. årligt for Grønlands Politi i relation til de dele af lovforslaget, som vedrører ofres retsstilling. Der er afsat finansiering hertil i forbindelse med finansloven for 2021.

Lovforslaget medfører endvidere merudgifter for kriminalforsorgen, som kan henføres til indførelsen af motivationsbehandlingspladser for seksualforbrydere i anstalten i Nuuk, forhøjelse af foranstaltningsniveauet for seksualforbrydelser mod mindreårige og initiativer til bekæmpelse af misbrug af alkohol og euforiserende stoffer. Der forventes varige udgifter hertil i kriminalforsorgen på 5,5 mio. kr. årligt fuldt indfaset. Der er afsat finansiering hertil som del af flerårsaftalen for kriminalforsorgens økonomi i 2022-2025.

Lovforslaget vil derudover kunne medføre mindre merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen som følge af, at lovforslaget forventes at medføre få yderligere kriminalsager og andre øvrige tiltag. Disse merudgifter vil blive afholdt inden for myndighedernes eksisterende rammer.

Lovforslaget forventes ikke at have digitaliseringsmæssige konsekvenser.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indebærer en administrativ lettelse for borgerne, der ønsker domstolsprøvelse af anklagemyndighedens afgørelse om erstatningskrav i sager om personer, der er afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

Lovforslaget har herudover ingen administrative konsekvenser for borgere.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

9. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Det bemærkes, at udkastet til lovforslag har været i fire separate høringer.

Den del af lovforslaget, der primært vedrører reform af politi- og anklagemyndighed samt ny politiklageordning (lovforslagets § 1, nr. 1-2, § 1, nr. 4, § 1, nr. 11-14, § 1, nr. 25-33, § 2 nr. 2, § 2, nr. 17, § 2, nr. 35, og §§ 3-6), har i perioden fra den 11. november 2019 til den 9. december 2019 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Fængselsforbundet, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Institut for Menneskerettigheder, Kredsdommerforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforsvareren for Grønland, Politiforbundet i Danmark, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

Samme del af lovforslaget har endvidere i perioden fra den 9. januar 2020 til den 6. februar 2020 været sendt i høring hos følgende grønlandske myndigheder og organisationer mv.:

Avannaata Kommunia, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Grønlandske Advokater, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Politiklagenævnet i Grønland og Qeqqata Kommunia.

Den del af lovforslaget, der vedrører initiativer møntet på en styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser og beskyttelse af vidner (lovforslagets § 1, nr. 5-9, § 1, nr. 12,

§ 1, nr. 15-22, og § 1, nr. 24), har i perioden fra den 26. maj 2020 til den 23. juni 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Avannaata Kommunia, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Grønlandske Nævn vedrørende Erstatning fra Staten til Ofre for Forbrydelser, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsvarerforeningen i Grønland, Fængselsforbundet, Grønlandske Advokater, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kredsdommerforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforsvareren for Grønland, Politiforbundet i Danmark, Politiklagenævnet i Grønland, Qeqqata Kommunia, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

Den del af lovforslaget, der vedrører indførelse af motivationsbehandlingspladser for seksualforbrydere i Anstalten i Nuuk, forhøjelse af foranstaltningniveauet for voldtægt af mindreårige, tiltag mod indtagelse af alkohol og euforiserende stoffer i anstalterne, betinget offentlig påtale af grove ærefornærmelser, kriminalisering af selvhvidvask, udvidelse af adgangen til at foretage udbyttekonfiskation og pålæg af psykologbehandling i forbindelse med afsigelse af domme til tilsyn (lovforslagets § 1, nr. 3, § 1, nr. 10, § 1, nr. 23, § 2, nr. 1, § 2, nr. 3-6, § 2, nr. 10-13, § 2, nr. 15-16, § 2, nr. 18-21, og § 2, nr. 30-32), har i perioden fra den 14. januar 2021 til den 11. februar 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Avannaata Kommunia, Amnesty International, Børnerådet, Børns Vilkår, Børnetalsmanden – MIO, Børnesagens Fællesråd, Danske Advokater, Det Grønlandske Hus, Det Kriminalpræventive Råd, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Faggruppen af Socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Foreningen af Institutionschefer og Områdechefer, Foreningen Grønlandske Børn, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsvarerforeningen i Grønland, Fængselsforbundet, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlandske Advokater, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Højesteret, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Kredsdommerforeningen, Kriminalforsorgsforeningen, Landsforeningen af Nuværende og Tidligere Psykiatribrugere, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforeningen SIND, Landsforsvareren for Grønland, Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb, Politiforbundet i Danmark, Politiklagenævnet i Grønland, Retten i Grønland, Retspolitisk For-

ening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Vestre Landsret, Østre Landsret og Qeqqata Kommunia.

Den del af lovforslaget, der primært vedrører kriminalisering af uretmæssig afskydning af håndvåben i bymæssig bebyggelse, øget vidnebeskyttelse, justering af betingelserne for anvendelse af observationscelle (lovforslagets § 2, nr. 7-9, § 2, nr. 14, § 2, nr. 22-29, og § 2, nr. 33-34), har været i offentlig høring i perioden fra den 10. december 2018 til den 10. januar 2019 hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsvarerforeningen i Grønland, Fængselsforbundet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforsvareren for Grønland, Kredsdommerforeningen, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlandske Advokater, Institut for Menneskerettigheder, Politiforbundet i Danmark, Retten i Grønland, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

Denne del af lovforslaget har endvidere i perioden fra den 20. december 2018 til den 10. januar 2019 af Grønlands Selvstyre været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Avannaata Kommunia, Godthaab Jagtforening, Grønlands Erhverv, Grønlands Fiskerilicenskontrol (GFLK), Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Qeqertalik, Meeqqat Inuusuttullu Oqaloqatigiinnittarfiat (MIO) – Børnetalsmanden, Orsiivik ApS, Qalut Vónin A/S, Qeqqata Kommunia, Sammenslutningen af Fiskere og Fangere i Grønland (KNAPK) og Sammenslutningen af Fritidsjægere og Fritidsfiskere (TPAK).

Det bemærkes, at den udgave af lovforslaget, der blev sendt i høring, indeholdte et udkast til ændring af våbenlov for Grønland, som imidlertid er taget ud efter ønske fra det daværende Naalakkersuisut.

Derudover har udkast til lovforslagets forskellige dele været forelagt Grønlands Selvstyre til udtalelse.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	<p>Lovforslaget forventes at medføre merudgifter for Den Uafhængige Politiklagemyndighed på 1,9 mio. kr. årligt. Der er afsat finansiering hertil i forbindelse med flerårsaftalen for politiet og anklagemyndighedens økonomi i 2021-2023.</p> <p>Herudover forventes lovforslaget at medføre merudgifter for politiet for ca. 2,7 mio. kr. årligt. Der er afsat finansiering hertil i forbindelse med finansloven 2021.</p> <p>Lovforslaget forventes endvidere at medføre merudgifter for kriminalforsorgen for 5,5 mio. kr. årligt.</p> <p>Der er afsat finansiering hertil i flerårsaftalen for kriminalforsorgen 2022-2025.</p> <p>Endelig forventes det, at lovforslaget vil medføre mindre merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen som følge af, at lovforslaget forventes at medføre få yderligere kriminalsager og andre øvrige tiltag.</p>

Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslaget indebærer en administrativ lettelse for borgere, der ønsker en domstolsprøvelse af anklagemyndighedens afgørelse om erstatningskrav i sager om personer, der er afdøde ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Lovforslaget har herudover ingen administrative konsekvenser for borgere.	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/ Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

(Retsplejelov for Grønland)

Til nr. 1

De foreslåede ændringer er redaktionelle ændringer som følge af, at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 62).

Til nr. 2

Den foreslåede ændring er en redaktionel ændring som følge af, at Rigsadvokaten som myndighed staves med stort begyndelsesbogstav.

Til nr. 3

I medfør af § 44, stk. 2, i retsplejelov for Grønland skal der ikke medvirke domsmænd i sager, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Med forslaget til § 44, stk. 2, foretages en ændring, der er en konsekvens af, at det foreslås, at bistandsværger, konfiskation og rettighedsfortabelse gøres til andre retsfølger af en forbrydelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (kapitel 3 og 3 a)

Kapitel 3

Som nærmere beskrevet i lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1 og 2.1.2 foreslås det, at Grønlands Politi organisatorisk ligestilles med de øvrige politikredse. Det foreslås således, at den nuværende ordning for anklagemyndigheden, hvorefter politimesteren i Grønland selv udfylder en statsadvokatfunktion, og hvor politimesteren er direkte underordnet Rigsadvokaten, ændres, således at en af de regionale statsadvokater overtager en række opgaver i Grønland fra politimesteren og Rigsadvokaten. Det foreslås endvidere, at den nuværende specielle ledelsesstruktur i Grønlands Politi ændres til en sædvanlig »direktoratsmodel«, hvorefter der som udgangspunkt etableres et sædvanligt administrativt over-/underordningsforhold mellem justitsministeren, rigspolitichefen og politidirektøren.

For at kunne gennemføre omlægningen af anklagemyndighedens og politiets ledelsesstruktur foreslås det, at reglerne i retsplejelovens kapitel 3 om politiet og anklagemyndigheden nyaffattes.

Herudover foreslås enkelte nuværende bestemmelser i retsplejelovens kapitel 3 helt at udgå med den begrundelse, at reglerne ikke længere er tidssvarende eller af andre grunde – herunder, at de pågældende spørgsmål har mistet deres betydning. Det drejer sig navnlig om retsplejelovens § 64 om ansættelseskrav i politiet.

Efter retsplejelovens § 64, stk. 1, kræver ansættelse i politiets tjeneste, at de pågældende er uberygtede og vederhæftige. Efter Justitsministeriets opfattelse er kravet om uberygtethed og vederhæftighed så selvfølgelig, at det ikke er påkrævet, at det fremgår af loven, jf. også Politikkommissionens betænkning nr. 1409/2002 om politiets struktur, side 260-265. Der tilsigtes ikke herved nogen ændring af den gældende praksis med hensyn til almindelige habilitetskrav for ansættelse i politiet.

Retsplejelovens § 64, stk. 2 og 3, indeholder desuden bl.a. som nævnt i pkt. 2.1.1.1.2.1 ovenfor krav om, at politimesteren skal have bestået juridisk kandidateksamen samt at pågældende i reglen skal have varetaget en overordnet stilling inden for politiet eller anklagemyndigheden i mindst 3 år for at kunne ansættes som politimester. Anklagemyndigheden i Grønlands Politi er vokset betragteligt, og kredsen er ikke længere på samme måde afhængig af, at politimesteren indgår i det daglige arbejde i anklagemyndigheden, herunder deltager i retsmøder. Justitsministeriet finder derfor, at der ved udnævnelse af en politidirektør bør kunne foretages en helhedsvurdering af den pågældendes kvalifikationer og kompetencer, herunder om den pågældende er i besiddelse af de generelle ledelsesmæssige kompetencer og personlige egenskaber, som kræves for en topledere i en stor offentlig organisation.

Forslaget til det nye kapitel 3 i retsplejeloven indeholder

herefter to overskrifter, hvor bestemmelserne under overskriften »Anklagemyndigheden« navnlig indeholder regler om kompetenceforholdene i anklagemyndigheden (§§ 61-61 k), mens bestemmelserne under overskriften »Politiet« navnlig indeholder regler om kompetenceforholdene i politiet (§§ 62-62 b), om rammerne for politiets samarbejde med lokalsamfundet (§§ 62 c-62 e) samt om videregivelse af oplysninger som led i bl.a. SSSPK- og PSP-samarbejdet (§§ 62 f-62 g).

Til § 61

Selvom det ikke udtrykkeligt fremgår af retsplejeloven, at justitsministeren er den øverste anklagemyndighed i Grønland, er dette fast antaget. Denne opfattelse kan implicit udledes af reglen i retsplejelovens § 315, hvorefter politiets beslutning om at rejse, frafalde eller undlade at rejse tiltale kan omgøres af Rigsadvokaten eller justitsministeren.

Efter den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 65, stk. 1, består de offentlige anklagere i Grønland af Rigsadvokaten og politimesteren samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af kriminalsager. Bestemmelsen omfatter tillige de polititjenestemænd, der virker som anklagere ved kredsretterne i Grønland.

Det følger af den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 65, stk. 3, at politimesteren er direkte underordnet Rigsadvokaten.

Den oprindelige begrundelse, for at Rigsadvokaten skulle være overordnet anklagemyndighed for Grønland, var, at Rigsadvokatens erfaringer og overblik med hensyn til almindelige anklagemæssige spørgsmål burde komme den grønlandske anklagemyndighed til gode.

I dag har statsadvokaterne en meget betydelig praktisk erfaring med at varetage de opgaver, som følger af at være overordnet myndighed for en politikreds. Statsadvokaterne behandler således bl.a. et stort antal klager over afgørelser truffet i de øvrige politikredse, ligesom statsadvokaterne fører det almindelige legalitetstilsyn med politikredsene.

Med den nuværende organisering af statsadvokaterne i Danmark kræver hensynet til at sikre erfaring og overblik inden for anklagemæssige spørgsmål derfor ikke længere, at det er Rigsadvokaten, der er overordnet myndighed for Grønlands Politi.

Det foreslås, at statsadvokaterne gøres til en del af de offentlige anklagere i Grønland, der herefter i medfør af bestemmelsen i § 61 er Rigsadvokaten, statsadvokaterne, politidirektøren samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af kriminalsager.

Statsadvokaterne vil – som i Danmark – være underordnet Rigsadvokaten og overordnet politidirektøren. Dermed lige-stilles anklagemyndigheden i Grønland organisatorisk med den danske anklagemyndighed i øvrigt.

Bestemmelsen svarer i øvrigt til bestemmelsen i den nugældende retsplejelovs § 65, stk. 1, med den redaktionelle ændring, der følger af, at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør. Der henvises i den forbindelse nærmere til de specielle bemærkninger til § 62.

Til § 61 a

Forslaget til *stk. 1* fastslår, at de offentlige anklagere har til opgave at forfølge forbrydelser. Der er herved alene tale om en lovfæstelse af anklagemyndighedens opgave. Udtrykket »forfølge« anvendes som en samlet betegnelse for efterforskning, tiltale mv. i kriminalsager og omfatter således hele området for de offentlige anklageres virksomhed.

Bestemmelsen i *stk. 2* om det såkaldte objektivitetsprincip svarer til den nugældende § 65, stk. 2, hvorefter de offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den fornødne hurtighed samt påse, at skyldige drages til ansvar, men også at uskyldige ikke retsforfølges.

Til § 61 b

Den nugældende retsplejelov indeholder ikke regler om inhabilitet for de offentlige anklagere, hvorfor dette alene følger af de generelle habilitetsregler i forvaltningslovens kapitel 2.

Forvaltningsloven finder imidlertid, jf. lovens § 2, stk. 1, kun anvendelse i sager, hvor der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed. Ikke alle afgørelser, der kan træffes af anklagere som led i anklagervirksomhed, anses for afgørelser i forvaltningslovens forstand. Afgørelser, der indebærer ændringer af sigtede eller tiltaltes materielle retsstilling, f.eks. afgørelse om påtaleopgivelse, tiltalefrafald og afgørelser af en sag med bødeforelæg, såfremt dette vedtages, anses for afgørelser i forvaltningslovens forstand. Derimod anses en beslutning om tiltalerejsning ikke for en afgørelse i forvaltningslovens forstand, idet kriminalsagens afgørelse henhører under domstolene, ligesom processuelle indgreb under en kriminalsags efterforskning, f.eks. anholdelse, telefonaflytning, beslaglæggelse og ransagning ikke er omfattet af forvaltningslovens afgørelsesbegreb, hvad enten beslutningen skal forelægges for retten eller ej.

En væsentlig del af de afgørelser, der træffes af anklagere i forbindelse med anklagervirksomhed, er således ikke reguleret ved forvaltningslovens regler om inhabilitet.

Med henblik på at sikre, at der gælder de samme inhabilitetsregler for alle dispositioner, der foretages af anklagemyndigheden i forbindelse med forfølgning af forbrydelser, foreslås det med bestemmelsen i § 61 b, at den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, ikke må virke som anklager i sagen.

Det betyder, at reglerne i forvaltningsloven om inhabilitet anvendes, uanset om der er tale om at træffe afgørelser i forvaltningslovens forstand.

Til § 61 c

Forslaget til *stk. 1* fastslår, at justitsministeren er øverste foresatte for de offentlige anklagere i Grønland og fører tilsyn med disse. Der er tale om en lovfæstelse af det eksisterende over-/underordningsforhold, der allerede eksisterer mellem justitsministeren og anklagemyndigheden. Der er således ikke tiltænkt en realitetsændring herved.

Det følger af justitsministerens overordningsforhold, at justitsministeren har adgang til at give de offentlige anklagere generelle og konkrete tjenestebefalinger, jf. bestemmelserne i *stk. 2* og *stk. 3, 1. pkt.*

Med forslaget til *stk. 3, 2. pkt.*, foreslås det at indføre krav om skriftlighed og begrundelse, når justitsministeren giver anklagemyndigheden konkrete tjenestebefalinger. Den foreslåede bestemmelse indebærer for det første, at pålægget, der skal fremsendes i skriftlig form, vil komme til at indgå som et dokument i sagen.

Bestemmelsen indebærer for det andet, at justitsministeren skal begrunde sin beslutning om at give pålæg. Begrundelsens udformning vil afhænge af sagens karakter. Begrundelsen bør indeholde en henvisning til lovgrundlaget samt en kort beskrivelse af sagen faktum og de hovedhensyn, der ligger til grund for pålægget.

Med forslaget til *stk. 3, 3. pkt.*, foreslås det desuden at indføre krav om underretning af Inatsisartuts formand og Folketingets formand. Det er forudsat, at den information, der sendes til de respektive formænd, normalt indeholder oplysning om begrundelsen for justitsministerens pålæg. Det forhold, at der er tale om en konkret kriminalsag, medfører, at underretningen som regel bør ske i passende anonymiseret form.

Det følger af forslaget til *stk. 3, 4. pkt.*, at underretningen kan udsættes, hvis det er påkrævet af hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring, tredjemands liv eller helbred, efterforskningen af en anden verserende sag som udgør en særlig grov lovovertrædelse, eller som udgør en forsættelig overtrædelse af kriminallovens kapitel 7 (Forbrydelser mod rigets selvstændighed og sikkerhed)

eller kapitel 8 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.), eller beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder. Bestemmelsen svarer til § 98, stk. 3, 4. pkt. i den danske retsplejelov med den undtagelse, at kravet om en strafferamme på mindst 6 år i § 729 c, stk. 1, nr. 5, er ændret til, at der skal være tale om en "særlig grov" lovovertrædelse, idet den grønlandske kriminallov ikke indeholder strafferammer.

Anvendelsen af begrebet "særlig grov" lovovertrædelse er i overensstemmelse med betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, afsnit X, kapitel 6, afsnit 6.3.1.3, hvor Den Grønlandske Retsvæsenkommission foreslog, at bestemmelser, som i den danske retsplejelov indeholder et krav om en strafferamme på mindst 6 år, i de tilsvarende grønlandske retsplejelovsbestemmelser fastsættes som en "særlig grov" lovovertrædelse. Retsvæsenkommissionen anførte videre i den forbindelse, at "særlig grov" lovovertrædelse som hovedregel er tænkt afgrænset til lovovertrædelser, hvor der konkret må forventes en foranstaltning i form af ubetinget anstaltsanbringelse af en ikke ubetydelig varighed.

Endelig følger det af forslaget til *stk. 3, 5. pkt.*, at pålægget i relation til aktindsigt i medfør af § 340 anses som materiale, politiet har tilvejebragt til brug for sagen. Forsvareren vil således som udgangspunkt have adgang til at gøre sig bekendt med pålægget. Tilsvarende vil den sigtede som udgangspunkt have adgang til aktindsigt i pålægget efter kriminalsagens afslutning. Det bemærkes, at et pålæg fra justitsministeren i de omhandlede tilfælde – i modsætning til pålæg fra Rigsadvokaten og statsadvokaterne – ikke vil være et sådant internt arbejdsdokument, som kan undtages fra aktindsigt i medfør af offentlighedslovens § 23 og forvaltningslovens § 12, stk. 1.

Bestemmelsen i *stk. 4* er ny og tilsigter sammen med bestemmelserne i § 61 d, stk. 3 og § 61 e, stk. 2, 2. pkt., at beskrive klageadgangen for afgørelser truffet af anklagemyndigheden. Det følger af bestemmelsen, at afgørelser, som træffes af Rigsadvokaten som følge af klager over statsadvokatens afgørelser eller sagsbehandling, ikke kan påklages til justitsministeren, jf. også de specielle bemærkninger til § 61 d, stk. 3, nedenfor. Der gælder herefter som udgangspunkt et almindeligt to-instansprincip inden for anklagemyndigheden. Om baggrunden for forslaget om rekursbegrænsning inden for anklagemyndigheden, henvises til de almindelige bemærkninger til lovforslaget i pkt. 2.1.2.2 samt til Retsplejerådets betænkning nr. 1194/1990 om anklagemyndighedens struktur, side 24-34.

Som en undtagelse til to-instansprincippet følger det af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 490, stk. 4, jf. lovforslaget § 1, nr. 29, at afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af Rigsadvokaten som 1. instans ikke kan

påklages til justitsministeren. Dette er baggrunden for henvisningen til § 490, i stk. 4.

Til § 61 d

Bestemmelsen omhandler Rigsadvokatens opgaver.

Som nævnt ovenfor, er politimesteren i dag direkte underordnet Rigsadvokaten. Det er derfor Rigsadvokaten, der fører tilsyn med politimesterens behandling af kriminalsager og behandler klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende kriminalretlig forfølgning, jf. § 65, stk. 4, 1. pkt. Som følge af det almindelige to-instansprincip kan Rigsadvokatens afgørelser i klagesager ikke påklages til justitsministeren, jf. § 65, stk. 4, 2. pkt.

Som led i Rigsadvokatens virke som overordnet myndighed for politimesteren, kan Rigsadvokaten give politimesteren generelle og konkrete tjenestebefalinger, jf. § 65, stk. 4, 3. og 4. pkt.

Rigsadvokatens opgave som en del af de offentlige anklagere i Grønland er imidlertid ikke nærmere defineret i den grønlandske retsplejelov. I stedet skal det udledes af den danske retsplejelovs § 99, stk. 1, at Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager (kriminalsager) ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret.

Justitsministeriet finder, at det er uhensigtsmæssigt, at det ikke fremgår direkte af den grønlandske retsplejelov, hvem der varetager udførelsen af kriminalsager for Højesteret, hvorfor det med den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, 1. pkt.* foreslås at indføre en udtrykkelig bestemmelse herom.

Efter *stk. 1, 2. pkt.* foreslås det at give Rigsadvokaten adgang til at bemyndige personer i eller uden for anklagemyndigheden til at møde som anklager for Højesteret eller ved Den Særlige Klageret. Det vil f.eks. være nødvendigt at beskikke embedets statsadvokater, vicestatsadvokater, senioranklagere og specialanklagere, til at give møde i Højesteret eller ved Den Særlige Klageret.

Herudover vil bestemmelsen kunne anvendes til at beskikke en særmyndighed i konkrete sager, hvor særmyndigheden tidligere har virket som anklager ved kredsretterne, Retten i Grønland eller Grønlands Landsret efter den foreslåede bestemmelse i § 61 h, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse giver således mulighed for, at Rigsadvokaten enten kan give bemyndigelse i en enkelt sag, for en bestemt periode eller indtil videre.

Forslagets *stk. 2, 1. pkt.* fastslår, at Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med

disse. Bestemmelsen er en sammenskrivning af de nugældende bestemmelser i § 65, stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., og der er ikke herved tiltænkt nogen reel ændring.

Forslagets *stk. 2, 2. pkt.* svarer til den nugældende bestemmelse i § 65, stk. 4, 3. og 4. pkt., om Rigsadvokatens beføjelser til at udstede generelle og konkrete tjenestebefalinger, idet det bemærkes, at Rigsadvokaten, som følge af den nye organisation, også kan fastsætte generelle retningslinjer for samt give pålæg til statsadvokaterne.

Forslagets *stk. 3* er indsat som en ny bestemmelse som konsekvens af, at statsadvokaterne får kompetence til at behandle kriminalsager i Grønland. I overensstemmelse med det sædvanlige over-/underordningsforhold, vil Rigsadvokaten behandle klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne.

Justitsministeriet finder imidlertid ikke, at der i denne forbindelse bør ændres på det to-instansprincip, der i dag gælder for klager truffet af anklagemyndigheden. Således vil det fremover kun være statsadvokaternes afgørelser som 1. instans, der vil kunne påklages til Rigsadvokaten. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag vil desuden være endelig, medmindre justitsministeren benytter sin adgang efter lovforslagets § 61 c, stk. 3, til at gribe ind i Rigsadvokatens behandling af en konkret sag.

Afgørelser truffet af Rigsadvokaten som 1. instans kan fortsat indbringes for justitsministeren, jf. lovforslagets § 61 c, stk. 4. Som 1. instansafgørelser anses også afgørelser truffet af Rigsadvokaten som følge af en forelæggelse fra en statsadvokat eller politidirektøren, selv om afgørelsen meddeles af politidirektøren eller statsadvokaten. Som eksempel kan nævnes, at Rigsadvokaten tiltræder en indstilling fra politidirektøren og statsadvokaten om tiltalerejsning i en sag, hvor tiltale efter de for anklagemyndigheden gældende interne forelæggelsesregler forudsætter Rigsadvokatens tiltræden. I disse tilfælde udfærdiges anklageskriftet af politidirektøren, men en klage over afgørelsen om tiltalerejsning må behandles efter reglerne om klage over afgørelser truffet af Rigsadvokaten som 1. instans med den følge, at afgørelsen kan påklages til justitsministeren. Såfremt en foreskrevet forelæggelse for den overordnede myndighed er undladt, medfører dette, at afgørelsen kan påklages, som om forelæggelse var sket.

Om baggrunden for forslaget om rekursbegrænsning inden for anklagemyndigheden henvises til de almindelige bemærkninger til lovforslaget pkt. 2.1.2.2 samt til Retsplejerådets betænkning nr. 1194/1990 om anklagemyndighedens struktur, side 24-34.

Til § 61 e

Bestemmelsen vedrører statsadvokaternes virke og beføjel-

ser som følge af, at de gøres til en del af de offentlige anklagere i Grønland, jf. den foreslåede bestemmelse i § 61.

Det er i dag som udgangspunkt politimesteren samt de personer, der er antaget til bistand for denne ved den retlige behandling af kriminalsager, der varetager udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret. Politimesteren møder således både i 1. og 2. instans.

Der er ikke med den foreslåede ordning tiltænkt nogen ændring heraf, idet bl.a. kendskab til de grønlandske forhold og den geografiske afstand tilsiger, at ankesagerne fortsat behandles af Grønlands Politi.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* foreslås det imidlertid, at Rigsadvokaten kan bestemme, at statsadvokaterne ”inden for ”et nærmere afgrænset sagsområde” indtil videre varetager udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret – en såkaldt call-in-ordning.

Call-in-ordningen forudsættes først og fremmest anvendt på sagsområder, hvor der er et særligt behov for tæt styring og koordinering af anklagemyndighedens sagsbehandling. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der i Højesteret eller ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol træffes afgørelser, som i en periode nødvendiggør en særlig tæt styring af menneskeretlige spørgsmål, f.eks. vedrørende udvisning eller lignende. Det kan også være tilfældet på områder, der for tiden er undergivet særlig retspolitisk opmærksomhed.

Den tidsmæssige udstrækning af en call-in-ordning forudsættes at være begrænset, men det vil i almindelighed ikke være muligt ved etableringen mere præcist at angive en bestemt tidsperiode. Det foreslås derfor, at Rigsadvokaten kan bestemme, at sagerne »indtil videre« varetages af statsadvokaterne.

Det forudsættes, at Rigsadvokaten ved etableringen af den enkelte call-in-ordning afgrænser de sager, der er omfattet af ordningen, således at visiteringen ikke bliver unødigt tidskrævende for politikredsen, og således at der ikke opstår tvivl om, hvorvidt de konkrete sager hører under politidirektøren eller statsadvokaterne.

I den periode, hvor statsadvokaterne varetager udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret som følge af en etableret call-in-ordning, forudsættes det i almindelighed, at statsadvokaterne ligeledes har påtalekompetencen i de pågældende sager. Dette vil Rigsadvokaten imidlertid kunne fastsætte nærmere regler om i forbindelse med etableringen heraf.

Det forhold, at statsadvokaterne fører sager, der normalt hører under politikredsen, vil indebære, at statsadvokaterne – på samme måde som det er tilfældet for politikredsens anklagere – i et vist omfang vil skulle inddrages i politiets efterforskning af de pågældende sager. Dette spørgsmål vil eventuelt kunne reguleres i forbindelse med Rigsadvokatens etablering af den pågældende call-in-ordning og må i øvrigt aftales mellem statsadvokaten og Grønlands Politi i de enkelte tilfælde. Det forudsættes, at den enkelte sag under alle omstændigheder er forankret i Grønlands Politis anklagemyndighed, og at Grønlands Politi i nødvendigt omfang orienterer statsadvokaten om relevante grønlandske forhold.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 2, 1. pkt.*, at statsadvokaten fører tilsyn med politidirektørens behandling af kriminalsager samt behandler klager over politidirektørens afgørelser vedrørende kriminalretlig forfølgning. Statsadvokaten overtager således klagesagsbehandlingen samt opgaven med at føre almindeligt legalitetstilsyn med Grønlands Politi, som tidligere har været foretaget af Rigsadvokaten, jf. den nugældende bestemmelse i § 65, stk. 4, 1. pkt.

Bestemmelsen om, at statsadvokaterne behandler klager over afgørelser truffet af politidirektøren vedrørende kriminalretlig forfølgning, er indsat for i forbindelse med reglerne om rekursbegrænsning at beskrive klageadgangen for afgørelser truffet af anklagemyndigheden.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 2, 2. pkt.*, at statsadvokaternes afgørelser i klagesager ikke kan påklages til Rigsadvokaten og justitsministeren.

Den foreslåede bestemmelse er en følge af et to-instansprincip for rekursadgangen inden for anklagemyndigheden. Afgørelser truffet af politidirektøren i forbindelse med behandlingen af kriminalsager kan påklages til statsadvokaten, hvis afgørelser må betragtes som endelige. Adgangen for Rigsadvokaten og justitsministeren til i medfør af reglerne i lovforslagets § 61 c, stk. 3 og § 61 d, stk. 2, at gribe ind i konkrete sager kan dog medføre, at en afgørelse truffet af en statsadvokat tages op til fornyet behandling af Rigsadvokaten eller justitsministeren. Som anført under bemærkningerne til lovforslagets § 61 d, stk. 3, må afgørelser, der fremtræder som truffet af f.eks. politidirektøren, men som reelt er truffet af f.eks. Rigsadvokaten, behandles efter reglerne om adgang til påklage af den højere myndigheds afgørelse. Det samme gælder, hvor en foreskrevet forelæggelse fejlagtigt ikke er sket. Der vil i praksis forekomme situationer, hvor statsadvokaterne vil tilbagesende en af politidirektøren forelagt sag efter gennemsyn, men uden nærmere oplysning om statsadvokatens stilling til sagen. Statsadvokaten må i disse tilfælde anses for at have tiltrådt politidirektørens indstilling vedrørende sagen med den følge, at en eventuel klage over afgørelsen må behandles efter reglerne om klage over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Dette udelukker ikke, at statsadvokaten i første omgang kan tage stilling til

klagen. Fastholdes afgørelsen, skal klageren vejledes om, at afgørelsen kan indbringes for Rigsadvokaten.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 2, 3. pkt.*, at statsadvokaterne kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 61 c, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

Det betyder, at statsadvokaterne - inden for de rammer, der er fastlagt af justitsministeren og Rigsadvokaten - kan give politidirektøren generelle og konkrete tjenestebefalinger, herunder om forelæggelsespligt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 61 f

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 1*, at fristen for klager efter § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, 1. pkt., og § 61 e, stk. 2, 1. pkt., er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Bestemmelsen svarer med visse redaktionelle ændringer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 65, stk. 5, om klagefrister.

Det foreslås således, at 4 ugers fristen for klager over afgørelser vedrørende kriminalretlig forfølgning bibeholdes. Bestemmelsen gælder kun, hvor en afgørelse er truffet, men ikke for klager, f.eks. over at der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Klagen skal være kommet frem til myndigheden inden fristens udløb.

Klagefristen er ikke absolut, idet klager, der fremkommer efter udløbet af 4 ugers fristen, skal behandles, hvis klagemyndigheden skønner, at fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis afgørelsen vel er meddelt klageren, men denne på grund af bortrejse, sygdom eller lignende har været forhindret i at indgive klagen rettidigt.

På grund af forslaget om, at afgørelser kun skal kunne påklages til den nærmeste overordnede myndighed (to-instansprincippet), vil det formentlig kun sjældent forekomme, at tre måneders fristen for omgørelse udløber på et tidligere tidspunkt end klagefristen på 4 uger, idet meddelelse om afgørelsen normalt sendes samtidig til den sigtede og sagens øvrige parter. I disse tilfælde bør klagevejledningen indeholde udtrykkelig oplysning om den korte klagefrist.

Endvidere bemærkes, at en overskridelse af klagefristen ik-

ke berører den overordnede myndigheds adgang til at omgøre den underordnede myndigheds afgørelse i medfør af bestemmelserne i lovforslagets § 61 c, stk. 3, § 61 d, stk. 2, 2. pkt. og § 61 e, stk. 2, 3. pkt.

Reglerne i § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3 og § 61 e, stk. 2, samt § 61 f vedrørende klageadgang indeholder ikke bestemmelser, som fastlægger kredsen af klageberettigede. Dette afgøres efter de almindelige forvaltningsretlige regler. Med hensyn til påtaleopgivelse og tiltalefracfald er der fastsat bestemmelser om underretning og klageadgang i § 314, stk. 1 og stk. 2. Der henvises i den forbindelse nærmere til de specielle bemærkninger til § 314.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 2*, at bestemmelserne i § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, og § 61 e, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven. Det samme gælder bestemmelsen i *stk. 1*.

Bestemmelsen svarer med visse redaktionelle ændringer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 65, stk. 6.

Til § 61 g

Bestemmelsen, der er ny, er en konsekvens af, at statsadvokaterne med lovforslaget gøres til en del af de offentlige anklagere i Grønland, jf. § 61 i lovforslaget.

Siden 2022 har statsadvokaterne i Danmark bestået af de to regionale statsadvokater i henholdsvis København og Viborg, samt en specialiseret statsadvokat – Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet (SSK).

Efter *stk. 1* foreslås det, at justitsministeren fastsætter, hvilke statsadvokater der skal have kompetence i Grønland og fordelingen af forretningerne mellem disse. Det forudsættes i den forbindelse, at Grønlands Politi i almindelighed vil være underlagt én af de regionale statsadvokater. Den nærmere afgrænsning og fordeling mellem statsadvokaterne forudsættes fastsat i en bekendtgørelse.

Efter *stk. 2* foreslås det, at Rigsadvokaten beskikker de fornødne juridiske medhjælpere for statsadvokaterne ved udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret efter § 61 e, stk. 1, om bemyndigelse til at virke som anklager inden for et nærmere afgrænset sagsområde og § 61 h, stk. 1, 2. pkt., om bemyndigelse til at virke som anklager i en konkret sag.

Som juridiske medhjælpere for statsadvokaterne vil det være særligt relevant at beskikke dels praktiserende advokater, dels fuldmægtige i anklagemyndigheden og centraladministrationen, navnlig Justitsministeriet.

Rigsadvokaten kan efter *stk. 3* pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af en eller flere kriminalsager, som henhører under en anden statsadvokat. Der er således tale om en adgang til at fravige den af justitsministeren fastsatte fordeling af forretningerne mellem statsadvokaterne i en eller flere sager. En sådan overførsel af kompetence kan f.eks. komme på tale i tilfælde af inhabilitet, jf. nærmere de specielle bemærkninger til § 61 b ovenfor. Det kan endvidere i bestemte typer sager være hensigtsmæssigt, at alle sager, som følge af deres principielle eller i øvrigt særegne karakter, afsluttes af den samme statsadvokat.

Til § 61 h

Som nævnt ovenfor, er Rigsadvokatens opgave som en del af de offentlige anklagere i Grønland ikke nærmere defineret i den grønlandske retsplejelov. I stedet skal det udledes af den danske retsplejelovs § 99, stk. 1, at Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager (kriminalsager) ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Det følger modsætningsvist heraf, at politimesteren varetager udførelsen af kriminalsager i de underliggende instanser, dvs. i kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Uanset, at statsadvokaterne foreslås at blive gjort til en del af de offentlige anklagere i Grønland, finder Justitsministeriet ikke grundlag for, at opgavevaretagelsen af ankesager skal overgå til en regional statsadvokat, som tilfældet er i Danmark. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at bl.a. kendskab til de grønlandske forhold og den geografiske afstand tilsiger, at ankesagerne fortsat bør behandles af politidirektøren.

Det foreslås på den baggrund, at der i § 61 h, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes en udtrykkelig hjemmel om, at kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret som udgangspunkt behandles af politidirektøren og de offentlige anklagere, der er ansat hos Grønlands Politi, samt andre ansatte, der bemyndiges hertil. Dette gælder, uanset om den pågældende sag f.eks. har et meget betydeligt omfang eller på anden måde er omfattende og vanskelig.

Det bemærkes, at der med lovforslaget ikke sigtes til at ændre den nuværende praksis, hvorefter det politiuddannede personale som udgangspunkt giver møde for kredsretterne, hvor sagens øvrige professionelle parter som oftest heller ikke er juridisk uddannede, mens de juridisk uddannede anklagere giver møde for Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Det må imidlertid antages, at der fra tid til anden vil opstå kriminalsager, der rummer så komplicerede problemstillinger, at de mest hensigtsmæssigt varetages af en statsadvokat.

Det foreslås på den baggrund, at der i *stk. 1, 2. pkt.*, ind-

føres hjemmel til, at statsadvokaten i særlige tilfælde kan bestemme, at udførelsen af en kriminalsag, skal varetages af statsadvokaten.

Der er tale om en undtagelse, som alene angår de vanskeligste kriminalsager. Det kan f.eks. være sager, der rejser spørgsmål ud over den »egentlige« kriminalret, herunder i forhold til menneskerettigheder eller anden international ret. Blandt andet vil sager om overtrædelse af bestemmelser i kriminallovens kapitel 7 (Forbrydelser mod rigets selvstændighed og sikkerhed) og kapitel 8 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.) som følge heraf ofte mest hensigtsmæssigt kunne varetages af en statsadvokat.

Herudover vil »særlige tilfælde« kunne omfatte sager, der rejser så vanskelige eller principielle spørgsmål, f.eks. inden for kriminalrettens almindelige del om nødværge, medvirken eller sanktionsvalg mv., at behovet for statsadvokatens inddragelse i sagens udførelse ikke kan imødekommes ved et tæt samarbejde mellem statsadvokaten og Grønlands Polit.

Vurderingen af, hvorvidt den enkelte kriminalsag rummer så komplicerede problemstillinger, at den bør udføres af statsadvokaten, foretages af den statsadvokat, som har påtalekompetencen i den pågældende sag.

Det bemærkes, at det i kriminalsager i 1. instans, som varetages af statsadvokaten ofte vil være relevant at overveje, om sagen skal henvises til behandling ved Retten i Grønland efter bestemmelsen i retsplejelovens § 56.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 2*, at Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret i en enkelt sag.

Det betyder, at Rigsadvokaten kan bemyndige personer, der ikke er ansat i anklagemyndigheden eller politiet, til at virke som anklager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret i en enkelt kriminalsag. Bemyndigelse forudsættes anvendt efter forhandling med politidirektøren og statsadvokaten. Dette vil f.eks. være relevant, hvis en særmyndighed besidder en sådan specialiseret viden, at særmyndigheden vil være bedre egnet til at udføre tiltalen i en konkret sag end anklagemyndigheden.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 3*, at statsadvokaten kan pålægge en politidirektør for en af de danske politikred-

se at overtage behandlingen af en eller flere sager, der henhører under politidirektøren i Grønland.

En sådan overførsel af kompetence kan – ud over inhabilitetstilfælde el.lign. – bl.a. komme på tale i bestemte typer af sager, hvor der af efterforskningsmæssige grunde kan være behov for, at en politikreds efterforsker kriminelle aktiviteter, der omfatter flere kredse. I sådanne tilfælde kan det være hensigtsmæssigt, at sagerne afsluttes af den samme politidirektør.

Til § 61 i

Efter § 64, stk. 2, i den nugældende retsplejelov, skal politimesteren, vicepolitimesteren, politiassessorer og politifuldmægtige have bestået juridisk kandidateksamen. Anklagemyndigheden ved Grønlands Politi består således som tidligere beskrevet både af juridisk personale og politiuddannet personale (politianklagere).

Den Grønlandske Retsvæsenkommission lagde i sin betænkning til grund, at politianklagere i visse sager, der behandles uden for Nuuk, giver møde for de juridiske domstole – Retten i Grønland og Grønlands Landsret, jf. betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, afsnit X, kapitel 4.1.3. Kravet om juridisk kandidateksamen er derfor ikke knyttet sammen med, hvilke domstole man kan virke ved. I praksis er det imidlertid som udgangspunkt politianklagere, der møder i kredsretterne, mens det alene er de juridiske anklagere, der giver møde for de juridiske domstole.

Af hensyn til retssikkerheden finder Justitsministeriet, at også kvaliteten i anklagemyndighedens arbejde i forbindelse med behandlingen af sager ved de juridiske domstole uden for Nuuk bør sikres.

Det foreslås derfor i *stk. 1*, at de personer, der er antaget til bistand for politidirektøren ved den retlige behandling af kriminalsager for Retten i Grønland og Grønlands Landsret, skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Det bemærkes, at det samtidig foreslås at ophæve uddannelseskravet for politidirektøren, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.1.2.1.1.

Det foreslås i *stk. 2, 1. pkt.* at medhjælpere for en statsadvokat, jf. den foreslåede bestemmelse i § 61 g, stk. 2, og de, der bemyndiges til at virke som anklager ved Højesteret, Den Særlige Klageret, kredsretterne, Retten i Grønland eller Grønlands Landsret, også skal opfylde betingelsen om at have bestået juridisk kandidateksamen. Efter *2. pkt.* stilles der endvidere krav om, at de pågældende i reglen skal opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 72. Bag-

grunden herfor er, at der ved besættelse af stillinger mv. bør kunne anlægges en helhedsvurdering af den pågældendes kvalifikationer. Der bør dog normalt stilles krav om et vist praktisk kendskab til behandlingen af retssager, og det sikres ved, at de pågældende i reglen skal have haft 3 års forudgående beskæftigelse i praktisk juridisk virksomhed.

Til § 61 j

Bestemmelsen, der er ny, fastslår, at advokater kan antages som medhjælper for en statsadvokat eller bemyndiges til at optræde som anklager i en enkelt sag. Bestemmelsen er en undtagelse til § 74, hvorefter udøvelsen af advokatvirksomhed ikke kan forenes med en (fast) juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet.

Til § 61 k

Bestemmelsen, der er ny, fastslår, at personer, der virker som anklagere i en enkelt sag, modtager vederlag af det offentlige for den enkelte sag, medmindre udførelsen af sagen må anses som led i udførelsen af den pågældendes tjeneste.

Personer der er antaget som medhjælpere for en statsadvokat, eksempelvis advokater, modtager et fast årligt vederlag af det offentlige og tillægges således ikke vederlag for udførelsen af den enkelte sag.

Til § 62

Det følger af den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 62, stk. 1, at justitsministeren er politiets øverste foresatte og udøver sin beføjelse gennem rigspolitichefen og politimesteren. Uanset, at det ikke følger direkte af bestemmelsen, er der herved opstået en særlig fordeling af ansvar og kompetencer mellem justitsministeren og rigspolitichefen, der medfører, at Grønlands Politi refererer direkte til justitsministeren i politimæssig sammenhæng og til rigspolitichefen i ressourcemæssig sammenhæng.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, 1. pkt.* svarer til den nugældende bestemmelse med den redaktionelle ændring, der følger af, at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør. Dette for at signalere, at politimesteren er ligestillet med cheferne for de øvrige politikredse.

Det følger af bestemmelsen, at justitsministeren vil være overordnet rigspolitichefen og politidirektøren med et sædvanligt administrativt over-/underordningsforhold i relation til varetagelsen af politiets opgaver. Med hensyn til det operative politiarbejde vil Grønlands Politi ikke længere referere direkte til justitsministeren men til rigspolitichefen, der fremover vil være almindelig overordnet myndighed, jf. forslaget til retsplejelovens § 62 a. Justitsministeren vil fremover som udgangspunkt ikke længere være klageinstans

i forhold til politidirektøren, men vil alene være klageinstans i forhold til rigspolitichefen, jf. også forslaget til § 62 a, stk. 2-4, og bemærkningerne hertil samt pkt. 2.1.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Justitsministeren vil have de sædvanlige instruktionsbeføjelser i forhold til underordnede myndigheder og vil således i medfør af over-/underordningsforholdet kunne give generelle og konkrete tjenestebefalinger til rigspolitichefen og politidirektøren om udførelse af deres virksomhed. Det er forudsat, at Justitsministeriets overordnede styring af politiet fremover sker gennem rigspolitichefen, og at Justitsministeriet ligesom i dag er meget tilbageholdende med at gribe ind i konkrete sager, der er under behandling hos Rigspolitiet og i Grønlands Politi. Generelle retningslinjer for politiets virksomhed vil fremover som udgangspunkt blive fastsat af rigspolitichefen, men f.eks. i forbindelse med vedtagelse af ny lovgivning, politiske handlingsplaner mv. vil det dog fortsat kunne være hensigtsmæssigt, at Justitsministeriet udsteder en cirkulæreskrivelse eller lignende med generelle retningslinjer til politiet, jf. de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1.1.1.

Politimesteren i Grønland deltager allerede i relevante ledelsesfora i Rigspolitiet – herunder »koncernledelsen« og »stabschefforum«. Med det foreslåede *2. pkt.* slås det imidlertid fast, at politidirektøren i Grønland deltager på lige fod med de øvrige politidirektører i den løbende dialog med rigspolitichefen om alle generelle spørgsmål vedrørende politiets virksomhed, der navnlig foregår på faste fællesmøder mellem rigspolitichefen og politidirektørerne i »koncernledelsen«. Denne har ikke nogen formel beslutningskompetence, men det ligger i ordningen, at rigspolitichefen normalt ikke bør træffe væsentlige beslutninger, der har generel betydning for politikredse, uden forudgående drøftelse i »koncernledelsen«. »Koncernledelsen« møder ledes af rigspolitichefen. Politidirektørerne kan bede om at få bestemte spørgsmål drøftet i »koncernledelsen«. Det er forudsat, at Rigsadvokaten deltager i møderne, når der drøftes administrative spørgsmål mv., som har betydning for anklagemyndigheden, og at Rigsadvokaten også kan bede om at få bestemte spørgsmål drøftet på et møde i »koncernledelsen«.

I »koncernledelsen« drøftes således bl.a. spørgsmål om tilrettelæggelsen, koordineringen og opfølgningen af landsdækkende politimæssige initiativer og indsatser, og man vil løbende kunne drøfte behovet for nye initiativer på baggrund af bl.a. oplysninger om kriminalitetsudviklingen og kriminalitetsmønstre på bestemte områder eller f.eks. på baggrund af erfaringer i politikredse. Endvidere drøftes generelle personalepolitiske spørgsmål og generelle administrative spørgsmål vedrørende tilrettelæggelsen af politiets og anklagemyndighedens økonomiforvaltning, it mv. samt spørgsmål, der vedrører den løbende ledelsesdialog og performancevurdering af kredse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. I pkt. 2.1.1.2 er der redegjort for »koncernledelsens« rolle i forbindelse med den praktiske gennemførelse af den foreslåede politireform.

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 62, stk. 2, beskikker politimesteren kommunefogeder og ansætter reservebetjente, der bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed. Justitsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler herom.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2, 1. pkt.* svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 62, stk. 2, hvorefter politimesteren beskikker kommunefogeder og ansætter reservebetjente, der bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed.

Således fastholdes ordningen, hvorefter politidirektøren beskikker kommunefogeder og ansætter reservebetjente. Mens reservebetjentene assisterer polititjenestemænd i byerne under en polititjenestemand's ledelse og ansvar, udøver kommunefogederne selvstændig politimyndighed i byderne.

Som en konsekvens af, at den overordnede styring af Grønlands Politi fremover sker gennem rigspolitichefen, vil det imidlertid med det foreslåede *2. pkt.* fremover være rigspolitichefen og ikke justitsministeren, der fastsætter nærmere regler om beskikkelse af kommunefogeder og ansættelse af reservebetjente.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* er en videreførelse af den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 62, stk. 3, hvoraf det fremgår, at justitsministeren – ved siden af politiets beføjelser – har mulighed for at tildele andre personer politimyndighed. Bestemmelsen afspejler bl.a., at Forsvaret historisk og rutinemæssigt har bistået politiet i Grønland og udøvet politimyndighed i visse dele af det grønlandske territorium. I dag udøver Forsvarets personale i slædepatruljen Sirius således f.eks. politimyndighed i deres operationsområde (Nationalparken i Nord- og Østgrønland), ligesom det er tilfældet for udvalgte officerer på Søværnets inspektionskibe og -fartøjer i og omkring Nationalparken i Nord- og Østgrønland.

Slædepatruljen Sirius løser gennemsnitligt ca. én politiopgave pr. måned for politimesteren i Grønland. Der udføres bl.a. politiopgaver i forbindelse med slædeekspeditioner, depotudlægninger samt sommerpatruljering til fods eller fra båd. Ofte løses politiopgaven på eget initiativ med henvisning til den stående bemyndigelse i dagsbefaling nr. 18 af 1. juni 2012 udstedt af politimesteren i Grønland. Konkrete opgaver iværksættes og koordineres med Arktisk Kommandos operationssektion og chefen for Siriuspatruljen. Der kan dog forekomme opgaver, som løses efter konkret anmodning fra politimesteren i Grønland.

For tjenestegørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område, som er tildelt politimyndighed efter stk. 3, gælder politilovens kapitel 6 a om forsvarrets bistand til politiet ikke, jf. politilovens § 24 a, stk. 3. Det skyldes bl.a., at det forsvarspersonale, der er bemyndiget til at udøve politimæssige beføjelser efter politilovens kapitel 6 a, skal være direkte tilknyttet politipersonale under den konkrete opgaveløsning, mens det ikke er tilfældet for forsvarspersonale, som er tillagt politimyndighed efter § 62, stk. 3, i retsplejeloven. Det gør sig bl.a. gældende for slædepatruljen Sirius, der udøver politimyndighed i Nationalparken i Nord- og Østgrønland.

Til § 62 a

Justitsministeren har det overordnede ansvar for politiets virksomhed i Grønland og fører tilsyn med politimesteren. Grønlands Politi refererer således – i modsætning til de øvrige politikredse – direkte til justitsministeren i politimæssig sammenhæng. Justitsministeren er imidlertid yderst tilbageholdende med at gribe ind i politikredsens sagsbehandling og tilrettelæggelse af det daglige arbejde. Som følge af det almindelige over-/underordningsforhold kan afgørelser truffet af politimesteren vedrørende politiets virksomhed påklages til justitsministeren.

Som nævnt ovenfor refererer politimesteren alene til rigspolitichefen i ressourcemæssig sammenhæng. Rigspolitichefen har således ikke instruktionsbeføjelser over for Grønlands Politi i operativ sammenhæng.

Efter *stk. 1* foreslås det, at rigspolitichefen skal have ansvar for politiets virksomhed i Grønland og føre tilsyn med politidirektøren. Rigspolitichefen vil således fremover være almindelig overordnet myndighed i forhold til politikredsens varetagelse af politiets opgaver. Det ligger samtidig i den foreslåede ordning, at Rigspolitiet som udgangspunkt vil fungere som en overordnet styrelse for Grønlands Politi. Rigspolitichefen skal efter bestemmelsen under ansvar over for justitsministeren sikre, at Grønlands Politi udfører de opgaver, det er pålagt. Som anført i de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1.2.1.3 ligger det desuden i den »direktorsmodel«, som lovforslaget lægger op til, at rigspolitichefen vil få ansvaret for, at politiet opfylder de politiske mål og krav, som fastlægges i politiets flerårsaftale mv., og forvaltes økonomisk forsvarligt i overensstemmelse med de bevillingsmæssige regler.

Etableringen af et sædvanligt administrativt over-/underordningsforhold mellem rigspolitichefen og politidirektøren indebærer, at rigspolitichefen kan fastsætte generelle og konkrete tjenestebefalinger om Grønlands Politis forhold. Det gælder generelt for så vidt angår politifaglige forhold, og det vil herudover også gælde for så vidt angår administrative og økonomiske forhold mv. Det forudsættes, at rigspolitichefen

er tilbageholdende med at gribe ind i politikredsens sagsbehandling og tilrettelæggelse af det daglige arbejde, idet det er et væsentligt formål med den foreslåede politireform, at politidirektøren bibeholder en høj grad af selvstændighed og kompetence, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1.2.1.2 og 2.1.2.1.1 om styring og ledelse af politiet og anklagemyndigheden.

Rigspolitichefen skal efter *stk. 1, 2. pkt.*, føre tilsyn med politidirektøren for så vidt angår politikredsens opgavevaretagelse på det politimæssige område. Der er tale om et almindeligt tilsyn med politidirektøren i overensstemmelse med det over-/underordningsforhold, der etableres. Det vil imidlertid være Rigsadvokaten, der via statsadvokaterne fører tilsyn med udførelsen af de opgaver, der hører under anklagemyndigheden, jf. lovforslagets almindelige bemærkning pkt. 2.1.1.2.1.3.

Som følge af over-/underordningsforholdet mellem rigspolitichefen og politidirektøren vil rigspolitichefen som noget nyt blive klageinstans i forhold til politidirektøren for så vidt angår politifaglige spørgsmål. Det gælder bl.a. politidirektørens afgørelser i forbindelse med politiets dispositioner uden for kriminalretsplejen i medfør af politiloven, herunder f.eks. påbud med henblik på at afværge fare, frihedsberøvelse, pålæg i forbindelse med demonstrationer og stikprøvevisitation mv., jf. pkt. 2.1.1.2.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 2*, at rigspolitichefens afgørelser i anden instans – dvs. rigspolitichefens afgørelser i klagesager over afgørelser truffet af politidirektøren som første instans, herunder i visse disciplinærsager og andre ansættelses- og personalesager – ikke skal kunne påklages til justitsministeren. Derimod kan afgørelser truffet af rigspolitichefen som første instans påklages til justitsministeren med de undtagelser, der følger af det foreslåede *stk. 3*. Den foreslåede begrænsning i adgangen til at klage over rigspolitichefens afgørelser i anden instans afskærer ikke Justitsministeriet fra som tilsynsmyndighed at gribe ind i konkrete sager, hvis der er truffet en forkert afgørelse eller begået grovere sagsbehandlingsfejl.

Det foreslåede *stk. 3* indfører en klagebegrænsning i visse ansættelses- og personalesager, som fremover vil omfatte rigspolitichefens afgørelser i første instans, idet det i *stk. 2* som nævnt foreslås generelt, at rigspolitichefens afgørelser i anden instans ikke skal kunne påklages til justitsministeren.

I *stk. 4* foreslås det, at justitsministeren kan fastsætte regler om, at politidirektørens afgørelser om nærmere angivne spørgsmål ikke skal kunne påklages til rigspolitichefen. Denne bemyndigelsesbestemmelse tager sigte på særlige områder, hvor det vil være mest hensigtsmæssigt, at politidirektørens afgørelser påklages til justitsministeren.

En afskæring af klageadgangen til rigspolitichefen i medfør af det foreslåede *stk. 4* vil indebære, at rigspolitichefen heller ikke vil kunne give politidirektøren generelle retningslinjer eller konkrete pålæg om behandlingen af de pågældende sager.

Til § 62 b

Bestemmelsen svarer i sit indhold til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 63, *stk. 1*. Der er ikke tiltænkt nogen realitetsændringer. Det følger således af bestemmelsens *1. pkt.*, at Grønland udgør én politikreds. Vedrørende den redaktionelle ændring af chefen for Grønlands Politis titel, henvises der til bemærkningerne til § 62.

Efter bestemmelsens *2. pkt.*, foreslås det at fastholde bopælskravet for politidirektøren. Uanset, at de nuværende kommunikationsmidler giver mulighed for god videoforbindelse til Grønland, er det fortsat afgørende, at politidirektøren har mulighed for inden for rimelig tid at komme frem til politikredsens hovedpolitistation. Henset til, at kommerciel transport til Grønland fortsat er begrænset og forbundet med en ikke ubetydelig rejsetid, findes det derfor ikke forsvarligt at ophæve bopælskravet for politikredsens øverste chef.

Til § 62 c

Bortset fra bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 61 vedrørende Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd – der bl.a. skal rådgive lokale SSSPK-udvalg – findes der ikke bestemmelser om politiets kontakt med lokalsamfundet.

Den foreslåede bestemmelse vedrører sammensætningen af et kredsråd. Sammen med forslaget til retsplejelovens § 62 d vedrørende kredsrådets opgaver og virksomhed fastsætter den foreslåede bestemmelse den formelle ramme for samarbejdet mellem politiet og kommunerne på ledelsesniveau.

Efter *stk. 1* skal der oprettes et kredsråd vedrørende politiets virksomhed.

Efter *stk. 2* består kredsrådet af politidirektøren, naalakkersuisoq for sociale anliggender, naalakkersuisoq for justitsområdet og borgmestrene i kommunerne. Kommunerne vil således være ligeligt repræsenteret uanset forskelle i indbyggertal, og det understreger kredsrådets funktion som det centrale overordnede samarbejdsforum for politiet, Naalakkersuisut og kommunerne. Det bemærkes, at kredsrådets sammensætning kan ændres som led i nye ressortfordelinger i Naalakkersuisut. Det forudsættes, at der i forbindelse med sådanne ændringer tages højde for, at kredsrådet skal besidde en særlig indsigt i socialområdet, herunder også området for børn og unge, samt justitsområdet. Naalakkersuisut udpeger sine medlemmer af kredsrådet. Dog vil der maksimalt kunne vælges tre medlemmer af Naalakkersuisut

til kredsrådet med henblik på at repræsentere justitsområdet, socialområdet og området for børn og unge (hvis området er udskilt fra socialområdet eller justitsområdet). Hvis de pågældende ressortområder er placeret hos samme medlem af Naalakkersuisut forudsættes det, at Naalakkersuisut alene er repræsenteret i kredsrådet med et medlem.

Efter *stk. 3* udpeger politidirektøren, naalakkersuisoq for sociale anliggender og naalakkersuisoq for justitsområdet selv en stedfortræder, mens en stedfortræder for borgmesteren vælges af og blandt den pågældende kommunalbestyrelses medlemmer.

Med henblik på at understrege, at det er en del af politidirektørens opgaver at virke aktivt og konstruktivt for et velfungerende samarbejde med lokalsamfundet, foreslås det i *stk. 4*, at politidirektøren skal være formand for kredsrådet. Det foreslås, at kredsrådet skal vælge en næstformand blandt de grønlandske myndigheders medlemmer.

Den foreslåede bestemmelse om kredsrådets sammensætning vil naturligvis ikke være til hinder for, at man efter behov aftaler, at andre kan være til stede under kredsrådets møder, f.eks. chefpolitiinspektøren, chefanklageren, udvalgsformænd, kommunaldirektører eller sagsbehandlere afhængig af, hvilke spørgsmål der skal drøftes. Det vil kunne være naturligt at aftale, at den enkelte leder af lokalpolitiet på kredsens hovedstation eller på kredsens øvrige politistationer skal deltage i et rådsmøde, hvis rådet skal drøfte spørgsmål, der særligt vedrører det pågældende lokalområde.

Det forudsættes, at politidirektøren som formand for kredsrådet også sørger for sekretariatsbetjeningen af rådet. Det vil kunne være naturligt at støtte sekretariatet med en repræsentant for politiet og de grønlandske myndigheder, der kan bistå med planlægningen og forberedelsen af rådets møder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1.2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 62 d

Den foreslåede bestemmelse vedrører kredsrådets opgaver og virksomhed.

Efter *stk. 1* skal kredsrådet drøfte spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed og organisation i politikredsen samt spørgsmål vedrørende kriminalitetsudviklingen og samarbejdet mellem politiet og lokalsamfundet i bred forstand. Desuden pålægges kredsrådet at udarbejde en lokal samarbejdsplan, jf. forslaget til retsplejelovens § 62 e.

Det vil navnlig være relevant for kredsrådet at drøfte spørgsmål, hvor der er behov for at sikre, at der er sammenhæng i politiets, Naalakkersuisuts og kommunernes opgavevaretagelse, f.eks. med hensyn til indsatsen over for truede og belastede børn og unge. Kredsrådet kan også drøfte udmøntningen af landsdækkende og andre overordnede prioriteringer og målsætninger, f.eks. hvordan en landsdækkende prioritering af indsatsen mod seksuelle overgreb mod børn bedst kan omsættes til konkrete initiativer. Kredsrådet kan endvidere drøfte overordnede spørgsmål vedrørende prioriteringen af politiindsatsen i politikredsen, herunder ønsker til politibetjeningen i enkelte dele af politikredsen.

Kredsrådet vil også kunne drøfte organisatoriske spørgsmål af særlig betydning for lokalsamfundet, f.eks. ændringer i politiregioner.

Med hensyn til kriminalitetsudviklingen i politikredsen vil kredsrådet bl.a. kunne drøfte grundlaget for den lokale kriminalitetsforebyggende indsats, herunder samarbejdet mellem politiet og de sociale myndigheder i SSSPK-regi mv. Drøftelserne heraf vil ofte kunne ske bl.a. på grundlag af politiets analyser af karakteren af og udviklingen i kriminalitetsproblemerne i hele eller dele af politikredsen.

Kredsrådets drøftelser af de ovennævnte spørgsmål vil kunne tage udgangspunkt i oplæg fra politidirektøren, men ethvert medlem kan tage relevante emner op i rådet, jf. nedenfor om det foreslåede *stk. 3*.

Efter *stk. 2* skal politidirektøren en gang om året afgive en skriftlig redegørelse til kredsrådet vedrørende politiets virksomhed i det forløbne år. Politidirektøren bør bl.a. redegøre for de væsentligste prioriteringer og indsatsområder mv. i det forløbne år og for opfyldelsen af mål for politikredsens virksomhed. Redegørelsen vil desuden skulle omhandle politiets virksomhed vedrørende PSP-samarbejdet, jf. den foreslåede § 62 f. Det vil være naturligt, at politidirektøren herudover løbende udarbejder relevante statusrapporter og lignende til kredsrådet vedrørende politiindsatsen i kredsen. Politidirektøren vil bl.a. kunne udarbejde en særskilt rapport om resultaterne af f.eks. en intensiveret rekrutteringskampagne af kommunefogeder eller af den problemorienterede indsats mod bestemte kriminalitetsproblemer i Grønland.

Efter *stk. 3* kan ethvert medlem af kredsrådet forlange, at spørgsmål af fælles interesse for politiet, Naalakkersuisut og kommunerne drøftes i kredsrådet.

Efter *stk. 4* kan kredsrådet endvidere afgive udtalelse om spørgsmål vedrørende politikredsens almindelige organisation og tilrettelæggelse af politiets virksomhed, og kredsrådet kan henstille til politidirektøren, at politiet for et begrænset tidsrum særligt skal lægge vægt på løsningen af bestemte

opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden, f.eks. en intensiveret indsats i lokalområder præget af hærværk mv.

Efter *stk. 5* skal kredsrådet virke for, at der gives befolkningen i politikredsen oplysning om politiets virksomhed, herunder ved at orientere befolkningen om arbejdet i rådet. Kredsrådet vil bl.a. kunne offentliggøre rådets dagsordner og mødereferater mv., f.eks. på politikredsen's hjemmeside, ligesom rådet vil kunne holde møder, der er helt eller delvist åbne for offentligheden. Kredsrådet vil også kunne udarbejde informationsmateriale om fælles tværgående initiativer mellem politiet, Naalakkersuisut og kommunerne om bestemte emner.

I *stk. 6* foreslås det, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om kredsrådets virksomhed og om omfanget af politidirektørens oplysningspligt over for kredsrådet. Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet udsende en bekendtgørelse om kredsrådet. Denne bekendtgørelse vil bl.a. indeholde regler om kredsrådets sekretariatsforretninger, medlemmernes tavshedspligt og politidirektørens oplysningspligt over for rådet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1.2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 62 e

Efter den foreslåede bestemmelse skal politidirektøren hvert år udarbejde en plan for samarbejdet mellem politiet og kommunerne, andre offentlige myndigheder, interesseorganisationer, foreninger mv. i politikredsen.

Den lokale samarbejdsplan skal udarbejdes efter drøftelse i kredsrådet, jf. *2. pkt.* og den foreslåede bestemmelse i § 62 d, stk. 1. Den lokale samarbejdsplan skal endvidere offentliggøres af politidirektøren, og det vil f.eks. kunne ske på Grønlands Politis hjemmeside og ved, at samarbejdsplanen lægges frem på politistationer, rådhus og biblioteker mv. i politikredsen.

Den lokale samarbejdsplan skal indeholde en nærmere beskrivelse af, hvordan lokalsamarbejdet er og vil blive organiseret og gennemført i politikredsen. Planen bør beskrive de overordnede rammer for politiets samarbejde med og inddragelse af Naalakkersuisut, kommunerne, andre offentlige myndigheder og borgerne i politikredsen på de forskellige samarbejdsområder. Herudover vil der være meget frie rammer for politidirektøren til i samråd med kredsrådet at udforme politikredsen's samarbejdsplan i lyset af de lokale ønsker og behov.

Den lokale samarbejdsplan vil bl.a. kunne omhandle følgende emner:

- *Det generelle lokale myndighedssamarbejde* uden for kredsrådets rammer, f.eks. årlige møder mellem politiet og de relevante udvalg eller udvalgsformænd og/eller mellem politiets ledelse og det samlede landsstyre, kommunalbestyrelse, eller f.eks. ordninger med faste kontaktpersoner mellem politi, Naalakkersuisut og kommuner på forskellige niveauer.
- *Den lokale kriminalitetsforebyggende indsats*, herunder inden for rammerne af SSSPK-samarbejdet og den kriminalpræventive indsats over for unge over 18 år (SSSPK+). Planen vil f.eks. kunne beskrive, hvordan beboerforeninger, skoler og ungdomsklubber mv. søges inddraget aktivt i forbindelse med gennemførelsen af konkrete lokale initiativer, herunder som led i konkret udmøntning af den strategiske plan for det kriminalitetsforebyggende arbejde i politikredsen, jf. herom pkt. 2.1.1.2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.
- Samarbejdet i øvrigt mellem politiet og de sociale myndigheder vedrørende håndteringen af *unge lovovertrædere mv.*, herunder en beskrivelse af eventuelle lokale samarbejdsfora – også vedrørende helt unge lovovertrædere under 15 år – med regelmæssige møder på sagsbehandlerniveau.
- Samarbejdet med lokale kvindecentre og andre vedrørende indsatsen over for *voldsramte kvinder og børn*.
- Samarbejdet med de sociale myndigheder vedrørende indsatsen over for *psykisk syge, misbrugere og andre særligt udsatte grupper* i forbindelse med f.eks. huspektakler, gadeorden, truende adfærd, vold mv. Planen vil bl.a. kunne beskrive de lokale muligheder for alternativer til anbringelse af berusede personer i politiets detentioner, og planen vil kunne omhandle mulighederne for lokalt at rekvirere behandling til psykisk syge mv., som politiet kommer i kontakt med i forbindelse med patruljering mv.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1.2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 62 f

Politiets deltagelse i det kriminalitetsforebyggende samarbejde er ikke nærmere reguleret i retsplejeloven. I stedet følger det af den generelle opgavebeskrivelse i politilovens § 1, at politiet skal virke for tryghed, sikkerhed og orden ved bl.a. forebyggende virksomhed. Politiet indgår i den forbindelse bl.a. i Det Centrale Forebyggelsesudvalg og lokale SSSPK-udvalg, samt mødes fast med Landslægen og Cheflægen (Sundhedsstyrelsen).

Med den foreslåede bestemmelse styrkes det kriminalitetsforebyggende samarbejde over for børn og unge (SSSPK-samarbejdet) samt for socialt udsatte personer (PSP-samarbejdet), idet samarbejdet formaliseres yderligere.

Efter *stk. 1* i den foreslåede bestemmelse skal politidirektøren virke for at etablere et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet, kriminalforsorgen og hver kommune i politikredsen, herunder med inddragelse af skoler og sociale myndigheder (SSSPK-samarbejdet). Formålet med SSSPK-samarbejdet er at forebygge kriminalitet blandt børn og unge.

Efter *stk. 2* skal politidirektøren ligeledes virke for at etablere et samarbejde mellem politiet, de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer (det såkaldte PSP-samarbejde).

De overordnede rammer for SSSPK- og PSP-samarbejdet vil skulle fastlægges af politidirektøren bl.a. på baggrund af drøftelser i kredsrådet og med de relevante lokale aktører. Samtidigt bør rammerne herfor i vidt omfang tilrettelægges under hensyntagen til de ønsker og behov, der lokalt måtte være i de enkelte kommuner.

SSSPK- og PSP-sekretariatsfunktionen vil naturligt kunne etableres i et samlet sekretariat under politiet. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis et sådant sekretariat efter aftale med de øvrige myndigheder, der indgår i samarbejdet, også kunne omfatte repræsentanter fra de pågældende myndigheder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 62 g

Politiet kan i medfør af § 28 a i forvaltningsloven videregive oplysninger om en enkeltpersons rent private forhold til andre, herunder grønlandske myndigheder og selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsområdet, som led i det kriminalitetsforebyggende samarbejde. En tilsvarende hjemmel findes for de grønlandske myndigheder i § 29 i landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør bestemmelser om det kriminalitetsforebyggende arbejde, herunder videregivelse af oplysninger, være samlet, hvorfor det foreslås at reglerne herom fastsættes i retsplejeloven.

Kerneområdet for den foreslåede bestemmelse er SSSPK- og PSP-samarbejdet, men også samarbejde på andre områder mellem politi og de sociale myndigheder mv. med henblik på kriminalitetsforebyggelse kan være omfattet, f.eks. udveksling af oplysninger med henblik på at forebygge hustruvold og børnemishandling mv.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* kan politiet videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde, eller hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til samarbejdet mellem politiet, de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* kan en myndighed i samme omfang som nævnt i den foreslåede *stk. 1* videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, der indgår i det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSSPK-samarbejdet). En myndighed vil endvidere kunne videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet eller andre myndigheder, der indgår i indsatsen over for socialt udsatte personer (PSP-samarbejdet). Der er dog ingen pligt til videregivelse, jf. nedenfor om det foreslåede *stk. 4*.

Det foreslås, at oplysninger i forbindelse med de nævnte former for samarbejde ikke må videregives med henblik på efterforskning af kriminalsager. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at medarbejderne ved de myndigheder, der indgår i SSSPK- eller PSP-samarbejdet, vil kunne anmelde kriminelle forhold til politiet uden for samarbejdets rammer.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* kan der i samme omfang som nævnt i *stk. 1* og *stk. 2* ske udveksling af oplysninger mellem myndighederne og selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsområdet eller social- og behandlingspsykiatrien, hvis de nævnte institutioner inddrages i SSSPK- eller PSP-samarbejdet.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* kan en myndighed, der indgår i det kriminalitetsforebyggende samarbejde eller samarbejdet mellem politiet, de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer – selv om myndigheden er berettiget til at videregive oplysningerne – altid undlade videregivelse, hvis dette findes betænkeligt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kapitel 3 a

Kapitel 3 a indeholder regler om Den Uafhængige Politiklagemyndighed (§§ 63-65), der afløser den hidtidige politiklaggenævnsordning.

Til § 63

Den foreslåede bestemmelse er ny og indebærer, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed i Danmark – i daglig tale kaldet Politiklagemyndigheden – erstatter det nuværende Politiklagenævnet i Grønland.

Efter forslaget til *stk. 1* får Politiklagemyndigheden til opgave at undersøge og træffe afgørelse i adfærdsklagesager og efterforske kriminalsager mod politipersonale i Grønland.

I *stk. 2* fastslås det, at Politiklagemyndigheden udøver sine funktioner i fuld uafhængighed. Det indebærer, at myndigheden ikke er underlagt anklagemyndigheden eller Justitsministeriet i faglig henseende, og at myndighedens afgørelser ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Politiklagemyndigheden vil dog være undergivet anklagemyndigheden (Rigsadvokaten og statsadvokaterne) i relation til generelle instrukser i kriminalsager mod politipersonalet. Politiklagemyndigheden skal således følge de generelle forskrifter og direktiver om efterforskningen i kriminalsager, der kommer fra navnlig Rigsadvokaten. Endvidere vil Politiklagemyndighedens afvisning af en anmeldelse kunne påklages til statsadvokaten, jf. forslaget til § 493 d, *stk. 2*, og bemærkningerne hertil.

Til § 64

Den foreslåede bestemmelse er ny og indebærer, at der efter *stk. 1* oprettes et rådgivende organ, benævnt Rådet for Politiklagesager i Grønland, der med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling afgiver en vejledende udtalelse til brug for sagens oplysning i sager omfattet af kapitel 42 a (Behandling af klager over politipersonale) og 42 b (Kriminalsager mod politipersonale). Det kunne f.eks. være omstændighederne omkring en anholdelse i en grønlandsk bygd, hvor politiets arbejdsbetingelser er meget anderledes end i Danmark.

Sammensætningen af det nuværende Politiklagenævnet i Grønland, som Politiklagemyndigheden erstatter, jf. bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 63, foreslås videreført i Rådet for Politiklagesager i Grønland.

Efter *stk. 2* består Rådet for Politiklagesager i Grønland således af en advokat som formand og to lægmænd, der udpeges af justitsministeren for et tidsrum af 4 år. Det er Justitsministeriets opfattelse, at der med denne sammensætning af rådet både sikres det nødvendige kendskab til retssystemet og de grønlandske forhold.

Det forudsættes, at advokaten som formand for Rådet for Politiklagesager i Grønland også sørger for sekretariatsbetjeningen af rådet.

Efter *stk. 3* udpeges advokaten efter indstilling fra Advokatrådet, der indstiller fire personer, heraf så vidt muligt to kvinder og to mænd, og efter *stk. 4* udpeges lægmændene efter indstilling fra Inatsisartut, der indstiller seks personer, heraf tre kvinder og tre mænd.

Med henblik på at sikre rådets uafhængighed, fremgår det af *stk. 5, 1. pkt.*, at lægmændene ikke samtidig med hvervet som medlem af Rådet for Politiklagesager i Grønland kan være medlem af en kommunalbestyrelse, Inatsisartut eller Folketinget. Det samme gælder endvidere efter *stk. 5, 2. pkt.* for ministre, medlemmer af Naalakkersuisut, advokater og advokatfuldmægtige samt selvstyrets, centraladministrationens, domstolens, rigsombudets, politiets og kriminalforsorgens tjenestemænd og øvrige personale.

Efter *stk. 6* skal advokaten og lægmændene have bopæl i Grønland, således at det sikres, at medlemmerne til enhver tid har det fornødne kendskab til de grønlandske forhold.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at Rådet for Politiklagesager i Grønlands virksomhed ikke bør detailreguleres ved lovgivning, men varetages gennem administrative regler fastsat af justitsministeren. Det følger derfor af *stk. 7*, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Rådet for Politiklagesager i Grønlands virksomhed.

Til § 65

Den foreslåede bestemmelse er ny og indebærer, at Politiklagemyndigheden overtager Rigsadvokatens opgave med at afgive en årlig beretning om politiklageområdet. Beretningen skal vedrøre både adfærdsklager og kriminalsager. Årsberetningen bør også indeholde nærmere oplysninger om de kriminalsager og disciplinærsager, der i årets løb har været rejst som følge af myndighedens arbejde. Det forudsættes, at beretningen indgår i den årlige beretning, som Politiklagemyndigheden afgiver om sin virksomhed efter § 118 e i den danske retsplejelov.

Politiklagemyndigheden forudsættes også at informere offentligheden om myndighedens arbejde på andre måder end gennem årsberetningen. Politiklagemyndigheden forudsættes således bl.a. at opdatere myndighedens egen hjemmeside, således at oplysninger om klager over og kriminalsager mod polititjenestemænd i Grønland samles.

Medarbejdere fra Politiklagemyndigheden kan endvidere deltage som undervisere i forbindelse med uddannelse af politifolk og i øvrigt deltage i oplysende arbejde om klager over politiet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 113, stk. 3, »kan« rettsens formand, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part, nægte bestemte personer eller grupper af personer adgang til et offentligt retsmøde.

Bestemmelsen har bl.a. til formål at give retten mulighed for at udelukke en gruppe af personer fra et retsmøde – typisk samme gruppe som tiltalte – uden at der skal foretages en individuel vurdering af, om den enkeltes tilstedeværelse er en hindring for at opnå en sandfærdig forklaring.

Med forslaget ændres bestemmelsen i § 113, stk. 3, således at rettsens formand »skal« nægte de angivne personer og grupper af personer adgang til et offentligt retsmøde, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part.

Ændringen vil indebære, at rettsens formand fremover skal benytte muligheden for at udelukke bestemte personer eller grupper af personer fra retsmødet i alle tilfælde, hvor de pågældendes tilstedeværelse vurderes at være til hinder for, at der kan opnås en sandfærdig forklaring. Dette må antages særligt at være relevant i sager vedrørende organiseret kriminalitet, herunder især narkotikakriminalitet, hvor der kan være en risiko for, at vidnet vil afholde sig fra at afgive en sandfærdig forklaring af frygt for repressalier.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.6.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Forurettede har i dag normalt ikke ret til at overvære lukkede retsmøder, uanset hvilke hensyn der ligger bag dørlukningen.

Efter retsplejelovens § 119 kan retsformanden, når særlige grunde taler for det, give andre end dem, der har med sagen at gøre, tilladelse til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre. Bestemmelsen er næppe tiltænkt og anvendes i praksis næppe i noget væsentligt omfang i forhold til forurettede i en kriminalsag.

Efter den foreslåede ændring af retsplejelovens § 119 gives forurettede adgang til at overvære retsmøder, der afholdes for lukkede døre, medmindre hensynet bag dørlukningen taler imod det. Reglen er ikke begrænset til retsmøder under hovedforhandlingen, men det må antages, at bestemmelsen i praksis primært vil få betydning i netop dette tilfælde.

Den foreslåede bestemmelse indebærer ikke en absolut ad-

gang for forurettede til at overvære lukkede retsmøder. Forurettede vil imidlertid, medmindre retten konkret finder, at formålet med dørlukningen taler imod det, have adgang til at overvære retsmøder, der afholdes for lukkede døre. Det vil være rettsens formand, som vil skulle tage stilling til en sådan anmodning.

En dørlukning, der sker af hensyn til statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse, jf. retsplejelovens § 114, stk. 1, nr. 2, vil i praksis typisk indebære, at formålet med dørlukningen taler imod, at forurettedes anmodning om at være til stede imødekommes. Det samme gælder, hvis dørlukningen er begrundet i efterforskningsmæssige hensyn, jf. retsplejelovens § 114, stk. 2, nr. 3. Derimod vil hensynet til ro og orden, jf. retsplejelovens § 114, stk. 1, nr. 1, ikke på samme måde udelukke den forurettede fra at overvære et lukket retsmøde, og dørlukning på grund af tiltaltes alder, jf. retsplejelovens § 114, stk. 2, nr. 1, vil heller ikke normalt kunne begrunde, at forurettede afskæres fra at overvære retsmødet. I øvrigt må det bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, om forurettede skal tillades adgang til et lukket retsmøde.

Forurettede vil efter bestemmelsen i § 154 fortsat normalt være afskåret fra at overvære et lukket retsmøde forud for afgivelsen af sin egen forklaring.

Det skal af rettsens formand over for den forurettede indskærpes, at den pågældende ikke må give meddelelse om forhandlingen til nogen, medmindre dørlukningen alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet, samt at en overtrædelse heraf kan foranstaltes med bøde, jf. retsplejelovens § 127, stk. 1, jf. det foreslåede § 119, 3. pkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring i § 1, nr. 2, hvorved der indsættes et nyt pkt. i § 119. Henvisningen i § 127, stk. 1, til § 119, 2. pkt., skal derfor ændres til § 119, 3. pkt.

Til nr. 8

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 141, stk. 3, kan retten bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved hjælp af fjernkommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt.

Det fremgår af forarbejderne til § 141, stk. 3, at baggrunden for bestemmelsen dels er at spare vidner for at rejse til en fjerntliggende ret, dels at gennemføre afhøringer, som måske ellers ikke kunne finde sted eller i hvert fald kun

som en subsidiær afhøring efter § 141, stk. 5. Den afhørtes deltagelse i videomødet skal altid være nøje kontrolleret af en offentlig myndighed eller en person med autorisation, jf. § 163.

Det fremgår dog ikke direkte af bestemmelsen, at hensynet til vidnets ubehag ved at blive konfronteret med tiltalte i retten kan indgå i overvejelserne om brug af fjernkommunikation med billede.

Med forslaget tilføjes det i § 141, stk. 3, at afgivelse af vidneforklaring ved anvendelse af fjernkommunikation med billede bl.a. kan være hensigtsmæssigt og forsvarligt, »hvis særlige hensyn til vidnet taler derfor«.

Forslaget indebærer, at hensynet til vidnets ubehag ved at blive konfronteret med tiltalte i retten kan indgå i overvejelserne om brug af fjernkommunikation med billede.

Princippet om bevisumiddelbarhed tilsiger, at det fortsat bør være udgangspunktet, at vidner møder i retten og afgiver forklaring umiddelbart for den dømmende ret under hovedforhandlingen.

Det forudsættes i forlængelse heraf, at retten ved afgørelsen af, om vidneforklaring kan afgives ved anvendelse af fjernkommunikation med billede, bør foretage en konkret afvejning mellem fordelene ved denne afhøringsform over for ulemperne ved, at vidnet ikke møder umiddelbart for den dømmende ret.

I den forbindelse bør der ligeledes lægges vægt på hensynet til vidnets tryghed, og det bør indgå i vurderingen, om anvendelse af fjernkommunikation med billede kan begrænse risikoen for, at vidnet vil afholde sig fra at afgive en sandfærdig forklaring af frygt for represalier.

Herudover vil det som hidtil tale for anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis vidnet har langt til den dømmende ret, mens det vil tale væsentligt imod anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis der er tale om et centralt vidne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.6.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Den foreslåede bestemmelse, har til formål at sikre, at der tages fornødent hensyn til særligt udsatte vidner, herunder særligt forurettede, i forbindelse med deres møde i retten.

Det foreslås i 1. pkt., at politiet eller anklagemyndigheden

skal underrette retten, hvis der efter en konkret vurdering er behov for særlig hensyntagen til et vidne i en kriminalsag. Det kan især være tilfældet i sager om seksualforbrydelser, vold, røveri, afpresning og lignende alvorlige og belastende sager, hvor et vidne, herunder navnlig forurettede, efter en konkret vurdering må anses for at være særligt udsat som følge af sin alder, fysiske eller psykiske helbredsforhold, følgerne af den kriminelle handling eller risiko for pressio.

Det foreslås herefter i 2. pkt., at retten i fornødent omfang skal bistå vidnet.

Bestemmelsen indebærer, at politiet eller anklagemyndigheden og retten i et samarbejde skal søge at begrænse de ulemper, der kan være forbundet med afgivelse af forklaring for retten for den pågældende. Det forudsættes, at politiet vurderer, om der er et særligt behov for hensyntagen, og i givet fald underretter retten, med henblik på at aftale hvordan dette behov bedst kan opfyldes. Der kan således være tale om, at en medarbejder ved retten på forhånd er klar til at modtage og vejlede vidnet om placering i et andet lokale, indtil forklaringen skal afgives. Der kan også være tale om at sikre, at vidnet ikke unødvendigt konfronteres med tiltalte eller bestemte vidner, eller om koordinering af en nødvendig politibeskyttelse. Man bør i den forbindelse være opmærksom på, at der i nogle tilfælde også kan være andre vidner i sagen, som forurettede har et klart behov for ikke at være i rum med.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.6.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det almindelige udgangspunkt er, at der er offentlig påtale i kriminalsager. Det betyder, at det er anklagemyndigheden, der rejser tiltale ved lovovertrædelser. Visse lovovertrædelser er dog undergivet privat påtale, hvilket indebærer, at retten til påtale tilkommer den forurettede i sagen. Kriminalsager undergivet privat påtale behandles efter reglerne om civile sagers behandling.

Betinget offentlig påtale omfatter de situationer, hvor offentlig påtale er betinget af begæring herom fra den forurettede. I Grønland findes der ikke regler om betinget offentlig påtale.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse om begæring af offentlig påtale i § 311 a, hvorefter en person omfattet af § 302, dvs. f.eks. forurettede, kan fremsætte begæring om offentlig påtale, hvis offentlig påtale efter loven er betinget af en begæring. Er det forurettede, der indgiver en anmeldelse til politiet, vil det blive anset som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår

af anmeldelsen. Når privat påtale er begyndt, kan offentlig påtale ikke længere begæres. Det foreslås endvidere, at påtalemyndigheden kan nægte at efterkomme en begæring om offentlig påtale, hvis en medskyldig hermed bliver udelukket fra forfølgningen. Hvis begæringen kun angår nogle af de skyldige, men ikke udelukker andre mulige medskyldige, kan påtalemyndigheden udstrække forfølgningen til også at omfatte disse, medmindre den berettigede efter at have haft lejlighed til at udtale sig herom modsætter sig dette.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at der fastsættes regler for behandlingen af sager, hvor der er betinget offentlig påtale.

Bestemmelsen foreslås indført som konsekvens af indførelsen af betinget offentlig påtale i kriminalloven af en række nærmere angivne sager om ærefornærmelser.

Forslagets § 311 a, stk. 1, indebærer for det første, at offentlig påtale i sager, der er betinget af en begæring kun kan ske, hvis begæringen fremsættes af en, der efter § 302 er berettiget til at foretage privat påtale. Det vil sige, at forurettede selv kan fremsætte en begæring om påtale. Er forurettede umyndig, finder reglerne om umyndiges procesuelle stilling tilsvarende anvendelse. Når den forurettede er død, eller når en handling rettet mod en afdød er kriminel, tilkommer retten til påtale den afdødes ægtefælle, samlever, forældre, børn eller søskende.

For det andet vil en anmeldelse fra den berettigede anses for en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen. Det indebærer, at en anmeldelse til politiet fra en person, der efter § 302 i retsplejelov for Grønland er berettiget til at fremsætte begæring om offentlig påtale, skal anses som en begæring om offentlig påtale.

For det tredje kan offentlig påtale ikke begæres, hvis privat påtale er begyndt.

For det fjerde kan påtalemyndigheden nægte at efterkomme en begæring om offentlig påtale, der udelukker nogen medskyldig fra forfølgningen.

For det femte kan påtalemyndigheden udstrække en begæring om offentlig påtale til også at omfatte medskyldige, medmindre den berettigede efter at have haft lejlighed til at udtale sig modsætter sig dette. Hvis dette er tilfældet, finder 4. pkt. anvendelse, jf. beskrivelsen ovenfor om påtalemyndigheden.

Den forurettedes begæring er dog ikke nødvendig efter kriminallovens § 317, stk. 1, i sager, hvor almene hensyn kræver påtale.

Det foreslås i § 311 a, stk. 2, at statsadvokaten og politidirektøren uanset bestemmelsens stk. 1, kan foretage uopsættelige handlinger, når forholdet må antages at være, at den, der kan beslutte eller begære påtale, ubekendt. Det er også en betingelse, at omstændighederne gør det antageligt, at påtale vil blive besluttet eller begæret. Tilbagekaldes en begæring efter stk. 1, inden der er afsagt dom, standses forfølgningen, medmindre påtalemyndigheden skønner, at almene hensyn kræver, at forfølgningen fortsættes.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 720, stk. 1 og 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 1145 af 29. september 2020.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Retsplejelovens § 313 omhandler anklagemyndighedens adgang til at meddele tiltalefrafald, dvs. anklagemyndighedens afkald på at rejse tiltale i situationer, hvor domfældelse må anses for sandsynlig eller sikker, men hvor domfældelse anses for unødvendig eller uhensigtsmæssig.

Det følger af § 313, stk. 3, at politimesteren i de i § 313, stk. 1, nævnte tilfælde selv kan meddele tiltalefrafald i de sager, som påtales af politimesteren. Hvis baggrunden for politimesterens ønske om at frafalde tiltale er, at der foreligger særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, skal sagen imidlertid forelægges for Rigsadvokaten, jf. § 313, stk. 2.

Med den foreslåede reorganisering af anklagemyndigheden, hvorefter statsadvokaterne får kompetence i Grønland, vil statsadvokaten overtage visse opgaver fra Rigsadvokaten, herunder vedrørende forelæggelse for den overordnede anklagemyndighed, jf. nærmere herom pkt. 2.1.2.2.3. i de almindelige bemærkninger. Der er derfor behov for en ændring af kompetencereglerne for tiltalefrafald.

Reglerne om påtalekompetence og forelæggelse af kriminalsager bør efter Justitsministeriets opfattelse ikke detailreguleres ved lovgivning, men kan fuldt ud varetages gennem administrative retningslinjer fastsat af justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger til det – i praksis Rigsadvokaten.

Det foreslås derfor at ophæve bestemmelsen i § 313, stk. 3. Fremover vil nærmere regler om kompetencefordelingen i stedet blive fastsat administrativt, jf. den foreslåede ændring i § 315, stk. 2 (forslagets § 1, nr. 14).

Til nr. 12

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens

§ 314, stk. 1 og 2, at den sigtede og andre med rimelig interesse heri skal underrettes om afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald, samt at de kan klage over afgørelsen. Underretningspligten og klageadgangen omfatter sagens parter, men det er også fast antaget, at den forurettede under alle omstændigheder bør underrettes, samt at vedkommende har klageadgang. I øvrigt beror det på en konkret vurdering, om f.eks. de nære pårørende til en forurettet, der er afgået ved døden, har en sådan interesse i sagen, at de skal underrettes og har klageadgang.

Det foreslås med nyaffattelsen af § 314, stk. 1, det udtrykkeligt kommer til at fremgå af retsplejeloven, at den forurettede skal underrettes om afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald. Det foreslås endvidere, at forurettedes nære pårørende skal underrettes om afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald, hvis forurettede er afgået ved døden. Andre, der må antages at have en rimelig interesse deri, skal som hidtil underrettes.

Det er ikke en betingelse efter bestemmelsen, at den forurettede er afgået ved døden som følge af den kriminelle handling.

Kriteriet »nære pårørende« omfatter den eller de familiedlemmer mv., som har stået forurettede nærmest på tidspunktet for dødsfaldet. Det tiltrædes i den forbindelse, at en ægtefælle eller samlever i almindelighed må antages at være den person, som har stået forurettede nærmest, således at det vil være tilstrækkeligt alene at underrette ægtefællen eller samleveren. Har forurettede ikke efterladt en ægtefælle eller samlever, må det bero på de nærmere konkrete forhold, hvilken eller hvilke personer inden for kredsen af forældre, børn, søskende mv. som kan anses for at have stået forurettede nærmest og dermed omfattet af kriteriet nære pårørende.

Der er efter den foreslåede bestemmelse ikke pligt til at underrette forurettede på en bestemt måde. Underretning kan således bl.a. ske ved at sende en kopi af afgørelsen eller ved, at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om afgørelsen. Omfanget af oplysninger i underretningen vil således kunne afpasses konkret, hvis der f.eks. gør sig særlige hensyn gældende. Det vil navnlig kunne være tilfældet med hensyn til tiltalefrafald over for unge under 18 år, hvor der kan være særlig anledning til ikke at gengive eventuelle særvilkår for tiltalefrafaldet, der afspejler personlige problemer hos den unge.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2.1 og 2.2.2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås med nyaffattelsen af § 314, stk. 2., at en afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk.

3, og § 61 e, stk. 2, mens sigtede efter samme regler kan klage over en afgørelse om tiltalefrafald.

Det betyder, at det kun er sigtede, der kan påklage en afgørelse om tiltalefrafald, ligesom det er tilfældet i Danmark efter den danske retsplejelovs § 724, stk. 1.

Baggrunden for den foreslåede ændring er, at en sigtet, der meddeles tiltalefrafald, betragtes som skyldig. Denne afgørelsesform kan derfor i forhold til en forurettet mv. sammenlignes med en dom, hvor forurettede mv. heller ikke har adgang til at anke dommen.

Til nr. 13

Det foreslås med nyaffattelsen af § 315, stk. 1, 1. pkt., at »rigsadvokaten eller justitsministeren« ændres til »den overordnede anklagemyndighed«.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af, at statsadvokaterne indlemmes i kredsen af de offentlige anklagere i Grønland.

Til nr. 14

Efter § 315, stk. 2 kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning, herunder om pligt til at forelægge sådanne sager for rigsadvokaten og justitsministeren.

Det foreslås med nyaffattelsen af § 315, stk. 2, at justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger dertil, fastsætter nærmere regler om kompetencen vedrørende påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning.

Med den foreslåede ændring vil det således være justitsministeren eller den ministeren bemyndiger dertil, der kan fastsætte nærmere regler om påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning.

Dette skal ses i sammenhæng med den reorganisering af anklagemyndigheden, hvorefter statsadvokaterne får kompetence i Grønland, som der lægges op til med lovforslaget. Der er derfor behov for en ændring af kompetencereglerne for påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning.

Reglerne om påtalekompetence og forelæggelse af kriminalsager bør efter Justitsministeriets opfattelse ikke detailreguleres ved lovgivning, men kan fuldt ud varetages gennem administrative retningslinjer fastsat af justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger til det – i praksis Rigsadvokaten. Ophævelsen af § 313, stk. 3 medfører, at de nærmere regler om kompetencefordelingen vil blive fastsat administrativt efter den foreslåede ændring i § 315, stk. 2.

Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 11 ovenfor.

Til nr. 15

Efter de gældende regler er der ikke mulighed for at beskikke en bistandsbisidder efter reglerne i retsplejelovens § 333, hvis den forurettede ikke har været udsat for en af de lovovertrædelser, der er særskilt nævnt i retsplejelovens § 333.

Med de foreslåede bestemmelser udvides adgangen til at beskikke en bistandsbisidder for forurettede, og der indføres en adgang til, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, at beskikke en bistandsbisidder for forurettedes nære pårørende.

Det foreslås således for det første, at der indføres en adgang til at beskikke en bistandsbisidder for forurettede uden for området af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 333, stk. 1, når særlige omstændigheder taler for at beskikke en sådan, jf. forslaget til § 333, stk. 2.

Efter den foreslåede bestemmelse kan retten således, når særlige omstændigheder taler for det, beskikke en bistandsbisidder for forurettede. Sådanne særlige omstændigheder kan f.eks. foreligge i visse sager om grovere chikane, hvor forurettede er blevet truet og har været udsat for hærværk eller lignende, eller i visse sager om afpresning efter kriminallovens § 108. Desuden kan der helt undtagelsesvis tænkes tilfælde, hvor forurettedes personlige forhold – uanset sagens karakter i øvrigt – i sig selv kan begrunde, at der beskikkes en bistandsbisidder.

Der foreslås for det andet indført en regel, hvorefter retten kan beskikke en bistandsbisidder for nære pårørende, når forurettede er afgået ved døden, jf. forslaget til § 333, stk. 3. Efter bestemmelsen skal den forurettede være død som følge af forbrydelsen for at kunne få beskikket en bistandsbisidder. Der kræves således årsagssammenhæng mellem den forbrydelse, som forurettede har været udsat for, og forurettedes død.

Som det fremgår af formuleringen af den foreslåede bestemmelse, er det endvidere kun, når særlige hensyn taler for det, at retten kan beskikke en bistandsbisidder for forurettedes nære pårørende. Det vil altid være en stor belastning for de efterladte at miste en nærtstående ved en forbrydelse. Dette moment bør imidlertid ikke i sig selv være tilstrækkeligt til at beskikke en bistandsbisidder. Det må kræves, at der herudover foreligger nogle særlige forhold. Afgørelsen heraf må bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor det navnlig bør indgå, om en pårørende skal vidne under belastende omstændigheder eller i øvrigt i forhold til kriminalsagen har et særligt behov for bistand.

Med hensyn til den nærmere fortolkning af kriteriet »nære pårørende« henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

Det kræves efter bestemmelsen, at betingelserne for at beskikke en bisidder for den forurettede, jf. stk. 1 og 2, i øvrigt er opfyldt. Heri ligger, at den forurettedes efterladte nære pårørende ikke vil kunne få en bisidder beskikket, hvis den forurettede efter § 333 har fået eller ville have fået afslag på beskikkelse af en bisidder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Den foreslåede tilføjelse skal ses som en konsekvens af det foreslåede *stk. 3* i retsplejelovens § 333. Politiet vil således også skulle vejlede forurettedes efterladte nære pårørende om muligheden for at få beskikket en bistandsbisidder. Vejledningspligten vil gælde i tilfælde, hvor der er rimelig grundlag for at antage, at betingelserne for at beskikke en bisidder for forurettedes efterladte nære pårørende kan være opfyldt.

Med hensyn til den nærmere fortolkning af kriteriet »nære pårørende« henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Den foreslåede tilføjelse skal ses som en konsekvens af det foreslåede *stk. 3* i retsplejelovens § 333. Politiet vil således også skulle indbringe en anmodning om bistandsbisidder fra forurettedes efterladte nære pårørende for retten.

Med hensyn til den nærmere fortolkning af kriteriet »nære pårørende« henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 18

Retsplejelovens kapitel 33 om forurettedes stilling indeholder i dag et underkapitel om politiets vejledning om erstatning, der indeholder en bestemmelse (§ 336).

Det foreslås, at overskriften ændres til ”Vejledning og information af forurettede”. Der er tale om en konsekvensrettelser, idet underkapitlet efter de foreslåede ændringer ikke alene vil indeholde regler om politiets og anklagemyndighe-

dens vejledning om erstatning, men også regler om politiets og anklagemyndighedens vejlednings- og informationspligt.

Til nr. 19

Til § 336

Der påhviler efter forvaltningsretlige regler og principper politiet og anklagemyndigheden en almindelig vejlednings- og informationspligt over for den forurettede. Omfanget af denne pligt afhænger af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336, stk. 1, får politiet og anklagemyndigheden efter retsplejeloven pligt til at vejlede forurettede om vedkommendes retsstilling.

Forslaget indebærer, at den forurettede i fornødent omfang skal vejledes om f.eks. adgangen til at få påkendt civile krav under kriminalsagen, vedkommendes rettigheder efter offererstatningsloven samt forurettedes rettigheder og pligter som vidne under sagen. Den forurettede bør desuden, hvor de konkrete forhold i sagen kan give anledning til det, bl.a. vejledes om reglerne om aktindsigt i kriminalsagen, jf. retsplejelovens § 101.

Behovet for vejledning vil i høj grad variere fra sag til sag, og vejledningspligtens nærmere indhold bør i vid udstrækning være bestemt af de konkrete forhold i den enkelte kriminalsag. Der vil f.eks. normalt være et større behov for vejledning i en sag om vold end i en sag om butikstyveri.

Efter den foreslåede regel skal en forurettets efterladte nære pårørende tillige i fornødent omfang vejledes og informeres.

Vejledningspligtens nærmere indhold vil i vid udstrækning afhænge af de konkrete forhold i den enkelte sag. Det må antages, at forurettedes efterladte nære pårørende kun i helt særlige tilfælde vil have samme behov for vejledning og information som en forurettet. Det må endvidere antages, at der primært vil være et sådant behov i sager, hvor den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen. Det kunne f.eks. være tilfældet i en sag om uagtsomt manddrab, hvor et forældrepar har mistet dets barn i en ulykke. Omfanget af vejledningspligten vil også afhænge af den interesse i sagen, som den nære pårørende udviser.

Vejledningspligten aktualiseres naturligvis kun i det omfang, politiet eller anklagemyndigheden er eller bliver gjort bekendt med, at der er en nær pårørende til den afdøde forurettede.

Med hensyn til den nærmere fortolkning af kriteriet »nære pårørende« henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2*, skal den forurettede eller dennes efterladte nære pårørende, hvis den forurettede er afgået ved døden, vejledes om sagens forventede forløb og informeres om sagens gang.

Forslaget indebærer, at der i fornødent omfang skal vejledes om væsentlige forhold med hensyn til sagens videre behandling. Det vil sige, at der – så vidt det er muligt at forudse – skal ydes fornøden vejledning om, hvordan sagens videre forløb kan forventes at blive.

Forslaget indebærer endvidere, at den forurettede i fornødent omfang skal informeres om væsentlige skridt, som er taget i sagen, f.eks. i form af anholdelse, tilbageholdelse eller tilvejebringelse af tidskrævende undersøgelser og lignende. Den forurettede skal også i fornødent omfang orienteres, hvis behandlingen af kriminalsagen trækker særligt ud.

Den foreslåede bestemmelse udvider ikke politiets og anklagemyndighedens adgang til over for forurettede i en kriminalsag at videregive oplysninger omfattet af bestemmelser om tavshedspligt.

I retsplejelovens § 336, *stk. 3*, foreslås det, at justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger dertil, fastsætter administrative regler om den angivne vejlednings- og informationspligt. Vejlednings- og informationspligtens nærmere udmøntning i praksis skal således efter bestemmelsen gøres til genstand for en mere detaljeret administrativ regulering.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 20

Til § 336 a

Efter de gældende regler i retsplejeloven er der ikke pligt til at underrette forurettede om, at der er rejst tiltale.

Med den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 a, *stk. 1*, fastsættes der i retsplejeloven en pligt for politiet eller anklagemyndigheden til at underrette den forurettede eller dennes efterladte nære pårørende om den rejste tiltale.

Underretning kan ske ved at sende en kopi af anlageskriftet til den forurettede eller ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om den rejste tiltale, samtidig med at sagen sendes til retten. Hvis der sendes en kopi af

anklageskriftet, skal eventuelle forhold, som ikke vedrører den forurettede, udgå. Dette gælder også den tiltaltes personnummer.

Forurettede underrettes i dag om afholdelse af et retsmøde, hvor den forurettede skal afgive vidneforklaring. Forurettede underrettes efter gældende praksis endvidere om retsmøder, hvor forurettedes erstatningskrav kan fremsættes og påkendes. Retsplejeloven indeholder ikke bestemmelser, hvorefter der herudover skal ske underretning af forurettede om retsmøder.

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 a, stk. 2, skal forurettede eller dennes efterladte nære pårørende – uden for de ovenfor nævnte tilfælde – efter anmodning underrettes om tidspunktet for hovedforhandlingen. Anmodning kan fremsættes over for politiet, efter at forurettede mv. har modtaget underretning om tiltalen mv., idet det forudsættes, at forurettede mv. vejledes om denne mulighed.

Underretning kan ske ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om tid og sted for hovedforhandlingen.

Efter retsplejeloven underrettes forurettede eller dennes nære pårørende ikke om en anke eller om en sags genoptagelse.

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 a, stk. 3, skal forurettede eller dennes efterladte nære pårørende underrettes om, at en sag er anket. Underretning kan ske ved at sende en kopi af ankemeddelelsen til den forurettede eller ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om, at sagen er anket, og om at forurettede senere vil modtage underretning om tid og sted for hovedforhandlingen.

Efter § 336 a, stk. 4, i den foreslåede bestemmelse skal forurettede eller dennes efterladte nære pårørende underrettes, hvis en sag genoptages.

Underretning kan ske ved at sende et standardbrev indeholdende oplysninger om, at sagen er genoptaget, og at forurettede senere vil modtage yderligere underretning herom.

I de tilfælde, hvor der er anmodet om underretning, skal forurettede tillige underrettes, hvis en anke frafalder. Forurettede skal i den forbindelse have oplyst, at sagen er sluttet, og at underinstansens dom står ved magt.

Både efter stk. 3 og stk. 4 er det en betingelse, at der tidligere er fremsat anmodning efter stk. 2.

Med hensyn til den nærmere fortolkning af kriteriet »nære pårørende« henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2.2, 2.2.2.2.4 og 2.2.2.2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 336 b

Efter de gældende regler i retsplejeloven er der ikke pligt til at underrette forurettede om den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, eller undvigelse. Der er heller ikke pligt til at underrette forurettede om den dømtes medvirken i optagelsen af et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad under afsoningen.

Med den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 b, stk. 1, fastsættes det, at den forurettede i sager, hvor der er afsagt dom om anstaltsanbringelse for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, trusler, seksualforbrydelser eller anden personfarlig kriminalitet indgår underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, samt om eventuel undvigelse, hvis den forurettede har anmodet herom. I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet herom. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.

Det foreslås endvidere, at underretningsordningen kun gælder i tilfælde, hvor gerningsmanden har været tilbageholdt før dom uden at være blevet løsladt inden dommens fuldbyrdelse.

Med »en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, trusler, seksualforbrydelser eller anden personfarlig kriminalitet indgår» forstås en overtrædelse af en af følgende bestemmelser i kriminalloven: § 37 (vold og trusler mod tjenestemand), § 74 (blodskam), § 77 (voldtægt), § 78, (kønslig udnyttelse mv.), § 79 (kønsligt forhold til børn), § 80 (forførelse), § 84 (blufærdighedskrænkelser), § 85 (børnepornografi, hvis der er identificeret en forurettet i sagen), § 86 jf. § 12 (forsøg på manddrab), § 88 (vold), § 89 (hensættelse i hjælpeløs tilstand), § 91 (ulovlig tvang), § 92 (frihedsberøvelse), § 93 (menneskehandel), § 95 (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder, af hvis der er tale om en digital seksuel krænkelser), § 98 (trusler), § 108 (afpresning) og § 112 (røveri).

Det foreslås som nævnt, bl.a. at der gives underretning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, samt om eventuel undvigelse.

Det forudsættes i den forbindelse, at benådning sidestilles med løsladelse, således at den forurettede i givet fald underrettes herom.

Efter kriminallovens § 232, stk. 1, kan fuldbyrdelse af foranstaltningen midlertidigt afbrydes, bl.a. når ganske særlige omstændigheder af f.eks. helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af fuldbyrdelsen. Efter Justitsministeriets opfattelse kan en sådan afbrydelse sidestilles med en uledsaget udgang. Det forudsættes derfor, at den forurettede ved eventuel afbrydelse af fuldbyrdelsen før første uledsagede udgang underrettes om afbrydelsen og herefter først underrettes igen ved (prøve)løsladelse samt ved eventuel undvigelse.

Det fremgår af kriminallovens § 234, stk. 1, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af anbringelsestiden kan anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution. En afgørelse om en sådan anbringelse indebærer i almindelighed, at der kan ske uledsaget udgang uden særskilt tilladelse, idet retten til udgang i givet fald er reguleret generelt i institutionens reglement. Anbringelse i medfør af § 234, stk. 1, bør efter Justitsministeriets opfattelse derfor i relation til underrettningsordningen sidestilles med uledsaget udgang. Det forudsættes således, at den forurettede underrettes, hvis der sker anbringelse efter kriminallovens § 234, stk. 1, uden at den dømte forinden har haft (egentlig) uledsaget udgang, og herefter først underrettes igen ved (prøve)løsladelse samt ved eventuel undvigelse.

Det foreslås endvidere, at forurettede også får mulighed for at blive underrettet i situationer, hvor gerningsmanden under sin afsoning medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende skal have en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad.

Det er ikke alle situationer, hvor et offer konfronteres med gerningsmanden gennem tv, radio eller dagblade, der omfattes. I forhold til tv- og radioprogrammer skal der være tale om, at gerningsmanden er tildelt en fremtrædende rolle i programmet, dvs. at han eller hun deltager som hovedpersonen eller som en af flere hovedpersoner og har lejlighed til at ytre sig. Situationer, hvor gerningsmanden indtager en mere perifer rolle, eller hvor gerningsmanden indgår i programmet ved en tilfældighed, vil således ikke være omfattet. Tilsvarende gælder programmer, hvor gerningsmanden optræder anonymt.

Ordningen omfatter alle typer af tv- og radioprogrammer. Det er således uden betydning, om det pågældende program produceres af eksempelvis en nyhedsredaktion eller en underholdningsredaktion. Det afgørende vil være, hvorvidt gerningsmanden skal have en fremtrædende rolle i programmet. Dette vil typisk kunne forekomme ved underholdningsprogrammer og såkaldte realityprogrammer. Som eksempler på programmer, der typisk vil være omfattet af den foreslåede ordning, kan nævnes programmer, der følger dagligdagen for en gruppe af afsonere i et fængsel, eller som følger en gruppe af afsonere, der deltager i særlige projekter, herunder projekter af resocialiserende karakter så som oplæring i madlavning, korsang mv. I modsætning hertil vil tv- eller radiointerview afgivet i forbindelse med nyhedsindslag eller lignende ofte være af så kort varighed, at en vurdering af den pågældendes rolle konkret vil føre til, at programmet ikke omfattes af den foreslåede ordning, idet den pågældende ikke kan siges at skulle indtage en fremtrædende rolle.

Det er endvidere ikke afgørende, om der er tale om optagelse til programmer, der forventes sendt i lokalt eller landsdækkende tv/radio. Det er imidlertid en forudsætning, at det pågældende program produceres til udsendelse i Grønland. Ordningen vil således ikke omfatte programmer, der optages alene med henblik på udsendelse i udlandet. Ordningen vil endvidere ikke omfatte optagelser til brug for dokumentarfilm mv., der optages alene med henblik på visning i biografen. Det forhold, at et sådant program, der oprindeligt er produceret til udsendelse i udlandet eller til visning i en biograf, efterfølgende måtte blive sendt i grønlandsk tv/radio, bringer ikke programmet ind under ordningen, idet det afgørende er, hvorvidt programmet er produceret til udsendelse i Grønland. Det bemærkes i den forbindelse, at institutionen ikke kan forventes at være bekendt med, at eksempelvis en grønlandsk tv-station opkøber og sender programmer, der oprindeligt er produceret til visning i en biograf eller til udsendelse i udlandet.

I forhold til portrætinterview i et grønlandsk dagblad vil et længere personligt interview med gerningsmanden, hvor den pågældende får lejlighed til at udtale sig om sine personlige forhold, være omfattet af ordningen. Den pågældende artikel skal således kunne karakteriseres som et egentligt portrætinterview af den dømte. Almindelige artikler som f.eks. har karakter af nyhedshistorier, hvor der alene formidles fakta om den pågældende dømte eller dennes straffesag samt artikler, hvor der alene bringes kortere udtalelser eller lignende fra gerningsmanden, vil derimod ikke være omfattede. Tilsvarende gælder interview, hvor gerningsmanden optræder anonymt.

Ved dagblad forstås en avis, som udkommer mindst én gang ugentligt, og som henvender sig til en bred kreds af læsere. Et skrift, der eksempelvis retter sig mod bestemte erhvervs- eller faggrupper, vil ikke være omfattet af ordningen. Der skal endvidere være tale om et dagblad, hvis ind-

hold hovedsagelig består af redaktionelt stof (det vil sige ikke annoncer) i form af artikler mv. inden for et bredt emneområde. Det er ikke afgørende, om der er tale om et landsdækkende eller lokalt dagblad.

Den foreslåede underrettningsordning omfatter tilfælde, hvor det pågældende tv- eller radioprogram optages under gerningsmandens afsoning. Det er i den forbindelse uden betydning, hvornår programmet forventes sendt. Tilsvarende omfatter underrettningsordningen tilfælde, hvor et dagblads-interview laves under gerningsmandens afsoning, og det er således også her uden betydning, hvornår det pågældende portræt rent faktisk bringes.

Alene programmer og portrætinterview, der optages eller laves med den relevante institutions viden, vil være omfattet af ordningen.

Ordningen vil hermed typisk omfatte optagelse af tv- og radioprogrammer i institutionen samt interview, der afgives under journalistens tilstedeværelse i institutionen. Tilfælde, hvor den dømte medvirker i optagelsen af et tv- eller radioprogram eller stiller op til et portrætinterview uden for institutionens område, omfattes dog ligeledes, hvis institutionen har meddelt tilladelse til den dømtes udgang med viden om den pågældendes medvirken i optagelserne eller interviewet. Tilfælde, hvor den dømte deltager i et tv- eller radioprogram eller et portrætinterview, som optages eller laves under udgang eller anden form for ophold uden for institutionen, og som institutionen ikke er vidende om i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om udgangstilladelse, vil dermed falde uden for ordningen. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvor en indsat bruger en del af sin sædvanlige weekend-udgang til at medvirke i et tv- eller radioprogram eller et portrætinterview i et dagblad. I sådanne tilfælde vil institutionen ikke nødvendigvis være orienteret herom i forbindelse med behandlingen af ansøgningen om udgangstilladelse.

Der vil, for så vidt angår tilfælde, hvor gerningsmanden optræder med et portrætinterview i dagblade, i øvrigt være en række situationer, hvor institutionen ikke vil være bekendt med, at den indsatte under afsoningen har kontakt til en repræsentant for medierne. Dette gælder bl.a. i tilfælde, hvor den indsatte i medfør af kriminallovens § 217 om retten til brevveksling og retten til at føre telefonsamtaler fra institutionen afgiver skriftlige eller mundtlige interview til pressen, uden at institutionen har viden herom. Sådanne interview, som foretages fra institutionen uden myndighedernes viden, vil ligeledes falde uden for underrettningsordningen. I medfør af kriminallovens § 215 har de indsatte endvidere ret til at modtage besøg. Det vil ikke nødvendigvis fremgå af en besøgsansøgning fra eksempelvis en freelance journalist på research, at vedkommende vil aflægge besøg i denne egenskab. Det forudsættes imidlertid, at institutionen i fornødent omfang gør sig bekendt med, hvilke medier der aflægger

besøg på institutionerne, således at der kan ske underretning af en given forurettet i tilfælde omfattet af ordningen. Det bemærkes i den forbindelse, at den under pkt. 2.2.5.1.2 nævnte mulighed for at begrænse de indsattes ret til at udtale sig til medierne af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. kriminallovens § 220, stk. 2, i forvejen forudsætter, at institutionen er bekendt med, at en indsat planlægger at udtale sig til medierne.

At den pågældende institution er bekendt med, at en indsat modtager besøg fra eksempelvis en journalist vil imidlertid i sig selv næppe være tilstrækkeligt til, at institutionen har den forudsatte viden, der kan udløse en underretning af den forurettede. Ordningen forudsætter derfor, at de relevante medier/journalister bidrager med oplysninger, der gør det muligt for institutionen at vurdere, om det pågældende program/interview omfattes af ordningen, herunder bl.a. i henseende til programmets/interviewets karakter og afgrænsningen af de omfattede medier. Dette gælder også i tilfælde, hvor den indsatte med institutionens viden under udgang skal interviewes mv. Det forudsættes, at institutionen indretter sin sagsoplysning på en sådan måde, at der hverken til medierne eller til vedkommende afsoner videregives oplysninger om, at offeret har anmodet om underretning. Det forudsættes ligeledes, at medierne inden for disse rammer bidrager med oplysninger.

Navnlig i de atypiske tilfælde, hvor det efter en konkret vurdering må antages, at den dømte vil skulle indtage en fremtrædende rolle i et nyhedsindslag i tv eller radio og dermed vil være omfattet af ordningen, vil det i praksis kunne være vanskeligt eller endog umuligt at foretage underretning af offeret, inden programmet sendes. Dette skyldes, at der navnlig ved nyhedsindslag vil kunne ske optagelse med kort varsel, ligesom sådanne indslag vil kunne blive sendt direkte.

Tilsvarende vil det i praksis kunne være vanskeligt eller endog umuligt at foretage underretning, inden et portrætinterview bringes i et dagblad, idet dagblade ofte vil operere med korte deadlines. I sådanne situationer forudsættes det, at den relevante myndighed udfolder rimelige bestræbelser på at underrette forurettede, hvilket efter omstændighederne vil kunne ske telefonisk. Selvom tidspunktet for offentliggørelse ikke er afgørende for, om ordningen finder anvendelse, bør underretningen af offeret så vidt muligt indeholde oplysninger om det forventede tidspunkt for offentliggørelse, i det omfang det er den underrettende myndighed bekendt.

Er der tale om optagelse af flere programmer i en programserie eller en serie af artikler, som portrætterer en gerningsmand, vil underretning alene skulle ske én gang. Er der derimod tale om optagelse af flere forskellige programmer/programserier eller forskellige artikler, der ikke har nogen ind-

byrdes sammenhæng, forudsættes offeret at blive underrettet om hvert enkelt program/programserie eller artikel/artikelse-
rie.

Underretning efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 b, stk. 1, forudsætter, at den forurettede udtrykkeligt har anmodet herom. Det bemærkes i den forbindelse, at det med lovforslaget forudsættes, at en orientering om underretningsordningen fremgår af informationsmateriale til ofre.

Den forurettede vil med den foreslåede ordning på et hvilket som helst tidspunkt kunne anmode om at blive underrettet, og det forudsættes, at en anmodning om underretning behandles i forlængelse af dens modtagelse hos politiet, dog således at der først skal tages stilling til anmodningen efter kriminalsagens endelige afslutning ved retten.

Det vil helt overvejende kun være relevant at underrette den direkte forurettede. Hvis forurettede er afgået ved døden, kan der imidlertid på anmodning ske underretning til dennes efterladte nære pårørende.

Med hensyn til den nærmere fortolkning af kriteriet »nære pårørende« henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i stk. 1, sidste punktum, at en anmodning i en sag omfattet af underretningsordningen imødekommes, medmindre væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod. Der kan f.eks. være tilfælde, hvor der er en risiko for hævn fra den forurettedes side – f.eks. ved forbrydelser relateret til organiseret kriminalitet. Desuden kan det ikke udelukkes, at der vil være tilfælde, hvor hensynet til gerningsmandens privatliv overstiger hensynet til den forurettedes interesse i tryghed, f.eks. hvis der er risiko for chikane fra tredjemand.

Det bemærkes i den forbindelse, at gerningsmanden – i modsætning til den forurettede – forvaltningsretligt ikke som udgangspunkt kan anses for part i sagen om den forurettedes anmodning om at modtage underretning. Gerningsmanden har dermed ikke krav på at blive partshørt over oplysninger i sagen. Ved vurderingen af, om væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod en underretning, jf. ovenfor, skal politiet således lægge vægt på de oplysninger, som allerede er i politiets besiddelse, og kun efter en konkret vurdering søge at oplyse grundlaget for afgørelsen i videre omfang.

En eventuel yderligere sagsoplysning i videst muligt omfang bør ikke ske ved at anmode gerningsmanden om en udtalelse om sagen, idet oplysningen om, at den forurettede har anmodet om underretning, i sig selv vil kunne skabe eller forstærke et modsætningsforhold mellem den forurettede og

gerningsmanden. Det foreslås af samme grund, at gerningsmanden ikke orienteres om afgørelsen om, hvorvidt der skal ske underretning til den forurettede, medmindre særlige grunde taler herfor, jf. nedenfor om den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 b, stk. 3. Det bemærkes, at gerningsmanden som udgangspunkt heller ikke kan anses for klageberettiget i sagen om den forurettedes anmodning om underretning. Hvis politiet – fra gerningsmanden eller andre – modtager nye oplysninger, som kan have væsentlig betydning for vurderingen af, om hensynet til gerningsmanden taler imod en underretning af den forurettede, kan der efter omstændighederne være grundlag for at genoptage sagen hos politiet og – eventuel efter en høring af den forurettede – træffe en ny afgørelse på baggrund af det nye oplysningsgrundlag.

Det forudsættes med lovforslaget, at der i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere informeres om underretningsordningens eksistens, således at gerningsmanden har mulighed for at reagere i forhold til myndighederne, hvis han f.eks. modtager trusler fra den forurettedes omgangskreds under afsoningen.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 b, stk. 2, indebærer, at underretningsordningen også omfatter gerningsmænd, som er dømt til forvaring efter kriminallovens § 161, dømt til anbringelse i hospital eller institution mv. efter kriminallovens § 157 eller dømt til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark efter de tidligere gældende regler, dvs. den nu ophævede bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 2, eller efter den tidligere kriminallovs § 102, stk. 3. På grund af foranstaltningens frihedsberøvende karakter for den forurettede er der i disse tilfælde tale om situationer, der er parallelle til den situation, hvor gerningsmanden afsoner en ubetinget frihedsstraf. Domme, som giver mulighed for, at der på et senere tidspunkt administrativt træffes afgørelse om frihedsberøvende foranstaltninger, er derimod ikke omfattet af ordningen.

Med hensyn til personer, der efter kriminallovens § 157 er dømt til anbringelse i hospital eller institution mv., forudsættes det, at ophør eller ændring af foranstaltningen, således at udgang ikke længere kræver særskilt tilladelse, f.eks. ændring af en anbringelsesdom til en behandlingsdom, sidestilles med løsladelse, således at den forurettede i givet fald underrettes herom (samt om første uledsagede udgang og eventuel undvigelse).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 336 b, stk. 3, bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afslag på

underretning ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser ikke finder anvendelse i forhold til den dømte.

Justitsministeriet vil med hjemmel i denne bestemmelse udstede en bekendtgørelse, som beskriver den nærmere kompetencefordeling mellem de implicerede myndigheder samt de nærmere retningslinjer, for myndighedernes underretning, som beskrevet ovenfor. Ministeriet vil desuden i bekendtgørelsen fastsætte regler om, at et afslag fra politiet på at give underretning ikke kan påklages. Ministeren vil herudover i bekendtgørelsen fastsætte regler om, at anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysningers bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til gerningsmanden.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilken myndighed der bør tage stilling til den forurettedes anmodning om underretning, agter Justitsministeriet at fastsætte, at afgørelsen træffes af politiet. Det vil som udgangspunkt kun være i de tilfælde, hvor politiet efter en konkret vurdering afslår at give underretning, at det vil være nødvendigt at meddele den forurettede dette skriftligt. I andre tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at politiet i forbindelse med modtagelsen af anmodningen har oplyst, at den forurettede kan regne med underretning ved udgang og løsladelse mv. Det bemærkes dog, at hvis anmodningen fremsættes skriftligt, bør politiets oplysning herom til den forurettede ligeledes afgives skriftligt.

For så vidt angår selve underretningen af den forurettede agter Justitsministeriet i den kommende bekendtgørelse at bestemme, at underretning i sager, hvor gerningsmanden dømmes til anbringelse i en anstalt, foretages af kriminalforsorgen. Politiet bør således i forbindelse med fuldbyrdelsesordren vedrørende kriminaldommen orientere Kriminalforsorgen i Grønland, hvis den forurettede skal underrettes. Underretningen skal ske skriftligt direkte til den forurettede eller dennes efterladte nære pårørende, medmindre politiet i fuldbyrdelsesordren har angivet andet, f.eks. hvis politiet skønner, at særlige sikkerhedsmæssige eller andre hensyn til den forurettede taler for, at underretningen bør ske ved politiets foranstaltning.

For så vidt angår tilbageholdte, der løslades i forbindelse med en kriminaldoms afsigelse, fordi foranstaltningen anses for udstået, agter Justitsministeriet at fastsætte, at den mødende anklager skal sikre sig, at den forurettede underrettes om løsladelsen, hvis den forurettede ikke har været til stede under domsafsigelsen. Da retsmøder, hvori der afsiges dom, altid er offentlige, jf. retsplejelovens § 112, og enhver således kan gøre sig bekendt med en kriminalsags resultat, agter ministeriet endvidere at fastsætte, at underretning af den forurettede kan ske uden videre, det vil sige uden at politiet træffer afgørelse herom. Det er således i denne si-

tuation ikke relevant at vurdere, om væsentlige hensyn til gerningsmanden taler imod underretning.

Det er endvidere hensigten i den kommende bekendtgørelse at bestemme, at underretningen af den forurettede i tilfælde, hvor gerningsmanden er idømt særlige foranstaltninger jf. kriminallovens § 157, foretages af den myndighed, som fører tilsyn med foranstaltningen. Hospitalet, afdelingen eller institutionen mv. skal således orientere myndigheden med henblik på myndighedens underretning af den forurettede, når en uledsaget udgang agtes bevilget første gang af henholdsvis overlægen eller kommunen (samt ved eventuel undvigelse), hvilket skal fremgå af politikredsens fuldbyrdelsesordre i sagen.

Den foreslåede bestemmelse i § 336 b vil ikke begrænse de eksisterende muligheder for at underrette den forurettede om gerningsmandens løsladelse mv. Politiet vil således fortsat – uanset arten af den begåede kriminalitet – i konkrete tilfælde, hvor politiet ud fra præventive eller sikkerhedsmæssige overvejelser finder, at der er et særligt hensyn at tage til den forurettede i sagen, kunne foretage underretning ved gerningsmandens løsladelse mv. i overensstemmelse med persondataloven eller forvaltningsloven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 21

Efter de gældende regler i § 337, stk. 3, underrettes de, der må antages at have rimelig interesse heri, om en afgørelse om afvisning af en anmeldelse af en lovovertrædelse.

Med den foreslåede ændring af § 337, stk. 3, kommer det til at fremgå udtrykkeligt af loven, at den forurettede skal underrettes, hvis en anmeldelse afvises, eller hvis efterforskningen indstilles, samt at forurettede har klageadgang med hensyn til sådanne afgørelser.

Det foreslås endvidere, at forurettedes efterladte nære pårørende skal underrettes, hvis en anmeldelse afvises, eller efterforskningen indstilles. Det foreslås, at også de nære pårørende skal have adgang til at klage. Med hensyn til den nærmere fortolkning af kriteriet »nære pårørende« henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

Det er ikke en betingelse, at forurettede er afgang ved døden som følge af forbrydelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22

Efter den gældende bestemmelse i § 448 kan retten efter anmodning fra politiet, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om dørlukning, referatforbud, navneforbud, hvordan og ved hvem afhøring af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, skal ske, og om, at tiltalte skal forlade retslokalet under afhøringen af et vidne.

Med den foreslåede bestemmelses *stk. 1* udvides adgangen til at træffe forhåndsafgørelse, således at det også vil være muligt for retten at træffe forhåndsafgørelse om spørgsmål om nægtelse af adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer efter retsplejelovens § 113, stk. 3.

Forslaget indebærer, at retten vil få mulighed for at træffe forhåndsafgørelse om udelukkelse af de nævnte personer og persongrupper fra et offentligt retsmøde i sager, hvor det allerede forud for hovedforhandlingen kan fastslås, at de pågældendes tilstedeværelse i retten vil kunne afholde vidnet eller parten fra at afgive en sandfærdig forklaring. Det kan f.eks. være relevant at anvende denne mulighed i forhold til personer med tilknytning til en gruppering i sager om organiseret kriminalitet.

Med den foreslåede bestemmelse i § 448, *stk. 2*, forpligtes anklagemyndigheden til senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen at underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i stk. 1.

Anklagemyndigheden forudsættes på forhånd i fornødent omfang at undersøge spørgsmålet ved efter omstændighederne at rette henvendelse til vidnet, forurettede eller en bisidder for den forurettede.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.6.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 23

I medfør af § 452, stk. 2, i retsplejelov for Grønland gælder, at hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald, eller nægter at afgive forklaring, kan retten i stedet for behandle sagen, som om tiltalte havde tilstået, og afgøre sagen uden videre bevisførelse. Dette gælder dog kun, hvis der under sagen ikke er rejst spørgsmål om anden foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse og erstatning, og sagen ikke er af særlig indgribende betydning for tiltalte.

Med forslaget til § 452, stk. 2, foretages en ændring, der er en konsekvens af, at det foreslås at bistandsværger, konfiskation og rettighedsfortabelse gøres til andre retsfølger af en forbrydelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Retsplejeloven indeholder ikke regler om underretning af forurettede om kriminalsagens udfald. Forurettede, der har fået påkendt et erstatningskrav i forbindelse med en offentlig kriminalsag, modtager imidlertid i praksis i dag underretning om dommens bestemmelse om erstatningskravet fra politiet.

Hvis forurettede ønsker dokumentation for dommens bestemmelse om erstatningen (en ekstrakt af dommen), henvises den pågældende til at rette henvendelse til retten. Ønsker forurettede i øvrigt at modtage en udskrift af dommen, skal forurettede benytte sig af reglerne om aktindsigt og bestille en udskrift af dommen.

Med den foreslåede bestemmelse i § 478 *a* kommer det til at fremgå udtrykkeligt af retsplejeloven, at den forurettede og andre, der har fremsat et civilt krav under en offentlig kriminalsag, skal underrettes om rettens afgørelse om kravet. Det skal efter den foreslåede regel være retten, der foretager underretningen. Underretning forudsættes at ske ved fremsendelse af en ekstrakt af dommen til den forurettede, medmindre den forurettede har anmodet om at få tilsendt en udskrift af dommen.

I tilfælde, hvor der er fremsat et civilt krav, som retten under sagens behandling har afvist at tage under påkendelse, bør oplysning herom fremgå af det materiale, som retten sender til den forurettede. Der kan om nødvendigt være tale om et uddrag af retsbogen.

Efter bestemmelsen skal andre, der har fremsat et borgerligt krav, f.eks. et forsikringsselskab, tilsvarende underrettes.

Forslaget indebærer endvidere, at forurettede skal underrettes om dommens resultat, hvis den forurettede anmoder om det. Det forudsættes, at politiet ved underretningen om tiltalen mv. oplyser forurettede om adgangen til at få underretning om dommen, og at forurettede på en nem måde, f.eks. telefonisk, ved anvendelse af en blanket eller evt. via internettet, enten gennem politiet eller direkte over for retten kan bestille domsudskriften. Hvis anmodningen om en domsudskrift indgives til politiet, sendes anmodningen videre til retten. Retten vil herefter skulle behandle anmodningen som en anmodning om aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens § 101, således at der sendes en udskrift af hele dommen, medmindre andet følger af reglerne om aktindsigt.

Reglen finder også anvendelse i ankesager. Hvis anken frafalder, må der derfor i givet fald gives forurettede underretning om, at sagen er sluttet på den måde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 25

Efter den gældende bestemmelse i § 490, stk. 1, 1. pkt., træffer politimesteren afgørelse vedrørende krav om erstatning i medfør af §§ 486-489.

Det foreslås at ændre »Politimesteren« til: »Statsadvokaten«.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen er en konsekvens af, at det med lovforslaget foreslås, at den administrative behandling af erstatningssager i anledning af kriminalretlig forfølgning i 1. instans fremover som udgangspunkt varetages af en af de regionale statsadvokater med klageadgang til Rigsadvokaten.

Til nr. 26

Det foreslås med den nye bestemmelse i § 490, stk. 1, 6. pkt., at krav om erstatning fremsættes over for politidirektøren eller den statsadvokat, der har haft ansvaret for efterforskningen i den sag, som har givet anledning til kravet.

Den foreslåede bestemmelse er en konsekvens af, at den administrative behandling af erstatningssager i anledning af kriminalretlig forfølgning i 1. instans fremover som udgangspunkt varetages af en af de regionale statsadvokater med klageadgang til Rigsadvokaten.

Til nr. 27

Efter den gældende bestemmelse i § 490, stk. 3, 1. pkt., behandler Rigsadvokaten klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende krav om erstatning.

Det foreslås at ændre »politimesteren« til »statsadvokaten«.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen er en konsekvens af, at det med lovforslaget foreslås, at den administrative behandling af erstatningssager i anledning af kriminalretlig forfølgning i 1. instans fremover som udgangspunkt varetages af en af de regionale statsadvokater med klageadgang til Rigsadvokaten.

Til nr. 28

Det foreslås med bestemmelsen i § 490, stk. 4, at afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af Rigsadvokaten som 1. instans ikke kan påklages til justitsministeren.

Bestemmelsen indebærer, at afgørelser om erstatning i an-

ledning af kriminalretlig forfølgning, truffet af Rigsadvokaten i 1. instans, ikke kan påklages til justitsministeren. Med bestemmelsen afskæres adgangen til at påklage såvel afgørelsens materielle indhold som formalitetsspørgsmål, der måtte knytte sig til afgørelsen, som f.eks. manglende begrundelse, inhabilitet mv.

Bestemmelsen omfatter også afgørelser, der formelt træffes af de regionale statsadvokater efter forelæggelse for Rigsadvokaten.

Bestemmelsen er en undtagelse til det gældende to-instansprincip inden for anklagemyndigheden, jf. forslaget til § 61 c, stk. 4.

Til nr. 29

Efter den gældende bestemmelse i § 490, stk. 6, finder bestemmelserne i stk. 3-5 tilsvarende anvendelse på afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Bestemmelsen fastslår i sin nuværende udformning, at to-instansprincippet også finder anvendelse på anklagemyndighedens afgørelser om aktindsigt.

Med den foreslåede bestemmelse ændres bestemmelsens 1. pkt., således at henvisningen til § 490, stk. 4, udgår. Samtidig indsættes et nyt 2. pkt., hvori det udtrykkeligt fastslås, at afgørelser om aktindsigt, truffet af Rigsadvokaten som første instans, fortsat kan påklages til justitsministeren.

Formålet med ændringen af § 490, stk. 6, er at opretholde den gældende retstilstand, også for så vidt angår afgørelser om aktindsigt truffet af Rigsadvokaten som 1. instans.

Til nr. 30

Det følger af den gældende bestemmelse i § 491, stk. 1, 1. pkt., at hvis erstatningskravet ikke imødekommes ved en afgørelse truffet af rigsadvokaten i en klagesag eller af justitsministeren, kan den erstatningssøgende senest 2 måneder efter meddelelse om afslaget anmode om at få kravet indbragt for den ret, som har afgjort kriminalsagen.

Det foreslås, at »i en klagesag« udgår.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af den foreslåede ændring af § 460, stk. 4, hvorefter afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af Rigsadvokaten ikke kan påklages til justitsministeren.

Til nr. 31 (kapitel 42 a og 42 b)

Efter den gældende § 492 i retsplejelov for Grønland falder

erstatningskrav i arv efter de almindelige regler herom, dog således at et krav på godtgørelse over for en ikke-økonomisk skade falder i arv, når det er fremsat i overensstemmelse med reglerne i § 490.

Efter den gældende § 493 i retsplejelov for Grønland skal erstatningskrav, der på grundlag af almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af kriminalretlig forfølgning, behandles efter reglerne i kapitel 42.

Det foreslås, at retsplejelovens § 492 og § 493 ophæves og i stedet indsættes som § 491 a og § 491 b. Dette sker som følge af, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden) ved indsættelsen af kapitel 42 a (§§ 492-492 r) og kapitel 42 b (§§ 493-493 m) overtager politimesteren i Grønlands og Politiklagenævnet i Grønlands opgaver efter lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland med at undersøge og træffe afgørelse i sager om politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager). Kapitel 42 a vil herefter bestå af §§ 492-492 r, mens kapitel 42 b vil bestå af bestemmelserne §§ 493-493 b. Kapitlerne indsættes som de sidste kapitler i afsnit V om Kriminalsagers behandling i retsplejelov for Grønland. Ophævelsen af §§ 492 og 493 og indsættelsen af bestemmelserne som §§ 491 a og 491 b er nødvendig for, at bestemmelserne i kapitel 42 a og kapitel 42 b kan rummes inden det næste afsnit i retsplejelov for Grønland, som starter ved § 494.

De foreslåede § 491 a og § 491 b forudsættes at videreføre § 492 og § 493.

Det foreslås endvidere, at reglerne om behandling af klager over politipersonalet indsættes i retsplejeloven i et nyt kapitel 42 a, mens reglerne om kriminalsager mod politipersonale indsættes i et nyt kapitel 42 b.

Kapitel 42 a

Som nærmere beskrevet i lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4. foreslås det, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed overtager politimesteren i Grønlands og Politiklagenævnet i Grønlands opgaver efter kapitel 2 og 4 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland med at undersøge og træffe afgørelse i sager om politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

Baggrunden for forslaget er, at den nuværende ordning, hvor Den Uafhængige Politiklagemyndighed ikke har kompetence til at behandle sager mod politipersonale og anklagere i Grønland, ikke sikrer klageren den samme uafhængighed som i tilsvarende sager i Danmark, og at der alene er ganske få sager, der kan danne grundlag for at opbygge kompeten-

cerne hos Politiklagenævnet i Grønland til at behandle klagesagerne.

Til § 492

Den foreslåede bestemmelse svarer – bortset fra, at kompetencen til at undersøge og træffe afgørelse i adfærdsklagesager henlægges til Politiklagemyndigheden – i det væsentlige til den gældende § 2 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland.

Efter *stk. 1* undersøger og træffer Politiklagemyndigheden afgørelse vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager). For så vidt angår den personmæssige afgrænsning af politiklageområdet henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.3.2.1.1.

Efter *stk. 2* skal rigspolitichefen yde Politiklagemyndigheden bistand til undersøgelsen. Det kan f.eks. være politiets tekniske afdelinger. Sådan bistand er alene tænkt at kunne blive aktuel i meget omfattende og komplicerede adfærdsklagesager. Undersøgelsen foretages i givet fald på Politiklagemyndighedens ansvar, og det er Politiklagemyndigheden, der træffer afgørelse i sagen.

Efter *stk. 3* kan politiet på egen hånd foretage uopsættelige undersøgelsesskridt. Formålet med bestemmelsen, der har et snævert anvendelsesområde, er at undgå bevistab. Adgangen til at foretage uopsættelige skridt vil formentlig have noget større praktisk betydning i kriminalsager, jf. forslaget til § 493 c, *stk. 3*. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse. Hvis politiet foretager undersøgelsesskridt, skal Politiklagemyndigheden snarest underrettes herom.

Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling, skal Politiklagemyndigheden efter *stk. 4* indhente en vejledende udtalelse fra Rådet for Politiklagesager i Grønland, jf. forslaget til § 64.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 (om Politiklagemyndighedens kompetence i adfærdsklagesager) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I forbindelse med Politiklagemyndighedens behandling af politiklagesager i Grønland vil myndigheden skulle anvende de samme sagsgange i forhold til brugen af dansk henholdsvis grønlandsk som ved behandlingen af sager under den nuværende politiklagenævnensordning i Grønland. Der vil således ske oversættelse af dokumenter fra dansk til grønlandsk og omvendt samt medvirken af tolk ved afhøringer mv., når dette er nødvendigt. Dette svarer til praksis i Politiklagemyndighedens sagsbehandling i øvrigt.

Til § 492 a

Den foreslåede bestemmelse beskriver ligesom den gældende bestemmelse i § 3 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, hvordan, hvornår og til hvem en adfærdsklage kan indgives. Bestemmelsen indeholder ligesom den gældende bestemmelse ikke en nærmere regulering af, hvem der kan klage. Typisk vil en klage blive indgivet af den, der anser sig for forulempet af politiet eller eventuelt af en bisidder for den pågældende. Klagen vil imidlertid også kunne indgives f.eks. af den pågældendes forældre eller af forbipasserende.

Forslaget til *stk. 1* fastslår, at klage skal indgives til Politiklagemyndigheden. Indgives klagen til politiet eller en anden myndighed, skal den straks videresendes til Politiklagemyndigheden, uden at der iværksættes nogen sagsbehandling. Der er dog intet til hinder for, at politiet i forbindelse med videresendelsen fremkommer med oplysninger eller vedlægger relevant materiale, som kan være med til at belyse sagen. Skønner politiet, at en klage er egnet til notitssagsbehandling, kan politiet uden forelæggelse for Politiklagemyndigheden indkalde klageren til en samtale med henblik på at afslutte sagen som notitssag, jf. forslaget til § 492 k. Politiet skal i så fald underrette Politiklagemyndigheden om sagen ved at sende en kopi af klagen. Det forudsættes, at politiet sender kopi af klagen umiddelbart efter, at klagen er modtaget. Hvis Politiklagemyndigheden ikke er enig med politiet i, at sagen er egnet til notitssagsbehandling, kan Politiklagemyndigheden tage sagen op af egen drift, jf. forslaget til § 492 b. Det forudsættes endvidere, at Politiklagemyndigheden underretter vedkommende politidirektør om, at sagen i givet fald ikke bør afgøres som notitssag.

Stk. 2 svarer til den gældende § 3, stk. 1, 2. pkt., i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland og indebærer, at klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en kriminalsag kan fremsættes mundtligt til retsbogen. Hvis der klages til retsbogen, skal retten sende en udskrift af retsbogen til Politiklagemyndigheden, der så behandler sagen på samme måde som andre klager.

Stk. 3 viderefører den gældende 6-måneders frist for klage i § 3, stk. 2, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland. Det foreslås dog, at bestemmelsen om afvisning på grund af for sen indgivet klage ændres, således at 6-måneders fristen bliver en egentlig klagefrist og ikke blot en »kan-regel«. Det betyder, at klagen skal afvises, hvis den ikke er indleveret inden 6 måneder. Politiklagemyndigheden kan dog i særlige tilfælde behandle sagen, hvis indleveringen sker senere, f.eks. hvis fristoverskridelsen skønnes undskyldelige omstændigheder, eller der er tale om en alvorlig sag, som ikke bør afsluttes alene som følge af fristoverskridelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 b

Den foreslåede bestemmelse er ny og indebærer, at Politiklagemyndigheden af egen drift kan iværksætte en undersøgelse efter kapitel 42 a, f.eks. hvis en offentlig interesse tilsiger, at omstændighederne i forbindelse med politiets virksomhed ved en bestemt lejlighed bør undersøges og vurderes. Der gælder i denne situation ikke nogen 6-måneders frist, jf. forslaget til § 492 a, stk. 3.

Til § 492 c

Den foreslåede bestemmelse er ny og omhandler Politiklagemyndighedens undersøgelse. Det er Politiklagemyndigheden, der skal sørge for at indhente det materiale, som er nødvendigt for at afgøre sagen. Myndigheden kan skriftligt eller telefonisk indhente oplysninger fra klageren, en indklaget polititjenestemand og andre. Klageren, indklagede og andre (f.eks. personer, der har overværet episoden) kan anmodes om at afgive forklaring til brug for sagen. Politiet stiller det skriftlige og andet materiale til rådighed, som Politiklagemyndigheden anmoder om, og det forudsættes, at politiet også på anden måde bidrager til sagens oplysning, f.eks. ved at besvare forespørgsler fra Politiklagemyndigheden om bestemte aspekter i sagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 d

Den foreslåede bestemmelse er ny og indebærer, at Politiklagemyndigheden får mulighed for at afvise klager, hvor det efter en indledende undersøgelse er åbenbart, at der ikke kan gives klageren medhold. Sagen kan afvises ved en hurtig afgørelse uden yderligere undersøgelser og med en kort sagsfremstilling i det skriftlige svar. Det skal af afgørelsen fremgå, at der er tale om en afgørelse, der er truffet efter denne særlige fremgangsmåde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 e

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende bestemmelse i § 4 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland med den ændring, at det vil være tilstrækkeligt, at der – som det allerede i dag sker i nogle tilfælde – ikke på dette stadium af sagen udarbejdes en sagsfremstilling, men alene gives indklagede en kopi af klagen. Muligheden for alene at give indklagede en kopi af klagen vil

navnlig have betydning i tilfælde, hvor Politiklagemyndigheden vurderer, at der ikke er behov for en egentlig sagsfremstilling. Er der tale om en kompliceret klage eller en klage f.eks. med påstand om hårdhændet behandling grænsende til en voldsanmeldelse, er det væsentligt for indklagede nøjagtigt at vide, hvad undersøgelsestemaet er. Der skal derfor i sådanne sager altid udarbejdes en sagsfremstilling, som udleveres til indklagede. Indklagede skal også i disse sager have en kopi af selve klagen.

Indklagede skal have adgang til at udtale sig om klagen. Som nærmere redegjort for i pkt. 2.1.3.2.4 i de almindelige bemærkninger foreslås ikke ændringer i de gældende regler om indklagedes eller anmeldtes ret og pligt til at udtale sig. Hvis indklagedes oplysninger kan udsætte ham eller hende for kriminalretligt ansvar eller disciplinæransvar, er der ingen oplysningspligt, jf. forslaget til § 492 g, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 (om Politiklagemyndighedens kompetence i adfærdsklagesager) og pkt. 2.1.3.2.4 (om parternes pligt til at udtale sig samt bisidderbeskikkelse) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 f

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at den indklagede polititjenestemand som hidtil i forbindelse med afgivelse af forklaring har ret til at møde med en bisidder og en tolk, jf. den gældende bestemmelse i § 5, 1. pkt., i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland. Det er ikke i bestemmelsen fastsat, hvem der kan være bisidder, men det vil ofte være en organisationsrepræsentant. Bisidderen kan også være en advokat. Det vil som hidtil kun helt undtagelsesvist være muligt for Politiklagemyndigheden at tilsidesætte valget af bisidder. Politiklagemyndigheden vil således kun kunne tilsidesætte valget af bisidder, når den indklagedes interesse i at kunne lade sig bistå af den pågældende findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, f.eks. i tilfælde, hvor parten under et møde med Politiklagemyndigheden ønsker sig bistået af flere personer og myndigheden af hensyn til sagsbehandlingen, ro og orden, finder at burde begrænse antallet af bisiddere eller helt udelukke andre end den indklagede selv fra at deltage i mødet. Hvis den ønskede bisidder er ganske uegnet til at varetage partens interesser, eller måske direkte vil kunne skade parten, kan Politiklagemyndigheden i særlige tilfælde også tænkes at tilsidesætte valget af bisidder af hensyn til parten selv.

Det foreslås, at henvisningen i den gældende § 5, 2. pkt., i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland til tjenestemandsløvens § 23 ikke videreføres. Det fremgår af tjenestemandsløvens § 23, at udgiften til en bisidder og tolk godtgøres, hvis en undersøgelse afsluttes uden disciplinære

sanktioner. I andre tilfælde afgør vedkommende minister, om udgiften til bisidder og tolk skal godtgøres helt eller delvist under hensyntagen til sagens udfald og omstændighederne i øvrigt. Det foreslås, at det i stedet bliver Politiklagemyndigheden, der bestemmer, om udgifterne til bisidder og tolk skal betales af statskassen. Politiklagemyndigheden skal normalt kun tage stilling hertil efter anmodning. Hvis der ikke udtales kritik af den indklagede polititjenestemand, bør det normalt bestemmes, at statskassen betaler udgifterne til bisidder og tolk, mens det i andre tilfælde må bero på en konkret vurdering, om udgifterne til bisidder og tolk bør betales af statskassen. Hvis retten har givet afslag på at beskikke en bisidder, kan det indgå i Politiklagemyndighedens vurdering af, om der er anledning til at lade statskassen afholde udgifterne til en bisidder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 g

Som nærmere beskrevet i pkt. 2.1.3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger forudsættes indklagede at have pligt til at udtale sig i samme omfang som efter gældende ret.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 6 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland og fastslår i *stk. 1*, at en indklaget polititjenestemand ikke har pligt til at udtale sig, hvis forklaringen antages at ville udsætte den pågældende for kriminalretligt ansvar eller disciplinæransvar. Som hidtil er det kun risiko for formelt disciplinært ansvar, dvs. en formel irettesættelse eller advarsel, en bøde, overførelse til andet arbejde, andet arbejdssted eller stilling, degradering eller afsked, jf. tjenestemandsløvens § 24, som kan begrunde, at polititjenestemanden ikke har pligt til at udtale sig. En risiko for, at et forhold uden for det disciplinære område kan give anledning til en tjenstlig tilkendegivelse fra ledelsen, vil ikke medføre, at pligten til at udtale sig bortfalder.

I *stk. 2* videreføres den gældende vejledningspligt i § 6, stk. 2, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, der nu vil påhvile Politiklagemyndigheden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 h

Politiklagemyndigheden kan efter forslaget til *stk. 1* på samme måde som politimesteren efter den gældende bestemmelse i § 8, stk. 1, i lov nr. 905 af 16. december 1998

om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland bestemme, at forklaring skal afgives i retten. Forklaringen afgives i så fald efter de almindelige regler for vidneforklaringer, jf. retsplejelovens kapitel 12.

Stk. 2 indeholder værnetingsbestemmelsen for retsmøderne. Det foreslås, at værnetingsbestemmelsen i den gældende § 8, stk. 2, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland forenkles, således at indenretlig afhøring ligesom retsmøder under efterforskningen kan finde sted i den retskreds, hvor det er mest hensigtsmæssigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 (om Politiklagemyndighedens kompetence i adfærdsklagesager) og pkt. 2.1.3.2.4 (om parternes pligt til at udtale sig samt beskikkelse af bisidder) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 i

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* viderefører de gældende regler om sagens behandling i retten i § 9 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, dog således at det er Politiklagemyndigheden og ikke politimesteren, der møder i retsmøder, hvor der skal afgives forklaring efter den foreslåede § 492 h, stk. 1.

Efter *stk. 2* skal klager og indklagede så vidt muligt underrettes om retsmøder. Hvis en part ikke har oplyst en adresse eller i øvrigt ikke kan findes, kan det dog ikke hindre, at retsmødet gennemføres. Det er ikke et krav, at indkaldelsen skal ske ved anbefalet brev eller lignende. Efter den gældende bestemmelse i § 9, stk. 2, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland er det kun indklagede, der skal underrettes om retsmøder, men det foreslås, at også klageren som part i sagen bliver underrettet og får lejlighed til at være til stede.

Stk. 3 handler om indklagedes pligt til at afgive forklaring. Indklagede har ikke pligt hertil, hvis forklaringen antages at kunne udsætte den pågældende for kriminalretligt ansvar eller disciplinæransvar.

Sagen skal efter *stk. 4* som hidtil behandles i kriminalretsplejens former uden domsmænd. Det betyder bl.a., at retsmøderne vil være offentlige i samme omfang som i kriminalsager, og at dørene kun kan lukkes, hvis betingelserne herfor efter retsplejeloven er opfyldt. Ved sin retsledelse og tilrettelæggelse af sagen skal dommeren anvende bestemmelserne i retsplejelovens afsnit V om kriminalsagers behandling og ikke afsnit III om civile sagers behandling.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 (om Politiklage-

myndighedens kompetence i adfærdsklagesager) og pkt. 2.1.3.2.4 (om parternes pligt til at udtale sig samt beskikkelse af bisidder) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 j

Den foreslåede bestemmelse indeholder reglerne om beskikkelse af bisidder i adfærdsklagesager som i dag findes i § 7 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland. Klage over politiets adfærd vil kunne indgives også af f.eks. tilfældigt forbipasserende eller andre vidner til et påstået politiovergreb, men i relation til beskikkelse af bisidder er det ligesom i dag kun den, der mener sig forulempet af politiet, der er part i sagen og vil kunne få en bisidder beskikket.

Efter *stk. 1* skal der – som også efter den gældende bestemmelse i § 7, stk. 1, – altid beskikkes en bisidder for både klageren og indklagede, hvis der skal afholdes retsmøde, idet begge parter vil kunne have brug for en bisidder, når det skønnes, at det er nødvendigt med indenretlig forklaring. Der skal således beskikkes en bisidder for klager og indklagede i de tilfælde, hvor det enten er indklagede eller klager, der skal afgive forklaring. Der skal endvidere beskikkes en bisidder for indklagede og klager i de tilfælde, hvor andre end indklagede eller klager skal afgive forklaring. Det kan f.eks. være, hvor en forbipasserende, som har overværet episoden, skal afgive forklaring i retten.

Der kan efter *stk. 2* også i andre tilfælde ske beskikkelse af bisidder i forbindelse med en adfærdsklagesag for enten klageren eller indklagede eller for begge parter. Der skal efter forslaget ske beskikkelse af bisidder, når særlige grunde taler derfor, og ikke som efter den gældende § 7, stk. 2, når forholdene taler derfor. Der er ikke hermed tilsigtet en ændring i den nuværende praksis for beskikkelse af bisidder, men det slås fast, at beskikkelse af bisidder bør være en undtagelse ud over de tilfælde, hvor der skal holdes retsmøde.

Det er som hidtil retten, der beskikker bisidder for den pågældende og tager stilling til størrelsen af bisidderens salær. Beskikkelsen sker efter *stk. 3* uden udgift for den pågældende.

Stk. 4-6 indeholder regler om den beskikkede bisidders beføjelser.

Stk. 4 svarer til den gældende bestemmelse i § 7, stk. 4, og indebærer, at bisidderen løbende skal have tilsendt kopi af alt det materiale, som Politiklagemyndigheden indsamler eller modtager til brug for sagen. Bisidderen kan gennemgå materialet med klienten, men må ikke uden tilladelse fra Politiklagemyndigheden overlevere det modtagne materiale til klienten eller til andre. Bestemmelsen er ikke til hinder for,

at parterne af Politiklagemyndigheden meddeles aktindsigt efter de almindelige regler i kapitel 4 om parternes aktindsigt i landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning. Undtagelsesbestemmelsen i forvaltningslovens § 9, stk. 3 (om kriminalsager), finder ikke anvendelse på adfærdsklagesager.

Stk. 5 vedrører den beskikkede bisidders rettigheder i forbindelse med, at klienten skal afgive forklaring til Politiklagemyndigheden. Som efter den gældende bestemmelse i § 7, stk. 5, har bisidderen adgang til at være til stede og stille supplerende spørgsmål til klienten. Dette er af helt afgørende betydning for tilliden mellem bisidder og klient og for, at den pågældende kan føle sig tryk under afhøringen. Bisidderen skal derfor ligesom i dag underrettes om tidspunktet for afgivelse af forklaring. Som noget nyt i forhold til den gældende bestemmelse skal Politiklagemyndigheden så vidt muligt aftale tidspunktet med bisidderen. Ordene »så vidt muligt« indebærer, at afgivelse af forklaring kun kan gennemføres, hvis det ikke er muligt inden for rimelig tid at få aftalt et tidspunkt med den beskikkede bisidder. Der er ikke noget til hinder for, at bisidderen aftaler med klienten, at afgivelse af forklaring kan ske, uden at bisidderen er til stede.

Stk. 6 indebærer en udvidelse af den beskikkede bisidders beføjelser i forbindelse med retsmøder i forhold til i dag. Bisidderen skal ikke blot indkaldes til retsmøder, hvor klienten skal afgive forklaring, men også til retsmøder, hvor andre skal afgive forklaring til brug for sagen. Det gælder såvel klagerens som indklagedes beskikkede bisidder. Det foreslås, at den beskikkede bisidder skal have mulighed for under retsmødet ikke blot at stille spørgsmål til sin klient, men også til andre, der skal afgive forklaring i retten. Det foreslås endvidere, at det i lovteksten udtrykkeligt angives, at også tidspunktet for afholdelse af retsmøder så vidt muligt skal aftales med en beskikket bisidder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 k

Den foreslåede bestemmelse er ny og har til formål at lovfæste og udvide den notitssagsbehandling, der allerede finder sted i visse sager.

Det fremgår af *stk. 1*, at en sag kan afsluttes ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren (notitssagsbehandling), hvis klageren er indstillet på at medvirke hertil.

Notitssagsbehandling vil navnlig være aktuel i de mindre adfærdsklagesager om f.eks. ukorrekt fremgangsmåde i tjenesten og uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig op-

træden, hvilket svarer til praksis i dag. Det bør imidlertid på forhånd ikke være udelukket at anvende notitssagsbehandling i andre adfærdsklagesager, f.eks. i forbindelse med en klage over hårdhændet behandling i forbindelse med en anholdelse. Det bør derfor ved enhver adfærdsklage konkret overvejes, om sagen skønnes egnet til notitssagsbehandlingen. Sagen bør ikke slutes som notitssag, hvis der er tale om en adfærd, der nærmer sig vold, og som derfor muligvis bør ende med en alvorlig disciplinær sanktion i forhold til den indklagede polititjenestemand. Sagen bør heller ikke slutes som notitssag, hvis der er mistanke om et kriminelt forhold.

Endvidere forudsættes det, at den foreslåede notitssagsbehandling ikke vil blive gennemført, hvis det er tvivlsomt, om sagen er egnet til at blive søgt behandlet som notitssag, f.eks. fordi der i den konkrete sag er tvivl om, hvorvidt polititjenestemandens adfærd eventuelt vil kunne give anledning til en alvorligere disciplinær sanktion. Det forudsættes herunder, at der ikke indhentes en udtalelse fra indklagede, før det i givet fald står klart, at klageren er indforstået med notitssagsbehandlingen.

Hvis en klage indgives til politiet, vil der efter *stk. 2* kunne træffes beslutning om, at klageren skal tilbydes, at sagen behandles som notitssag. Hvis klageren ønsker det, kan samtalen herefter gennemføres. Modtages klagen af Politiklagemyndigheden, vil myndigheden kunne oversende klagen til politiet med henblik på behandling som notitssag. Samtalen skal som hidtil gennemføres af en overordnet polititjenestemand.

Af *stk. 3* fremgår, at der ikke kan pålægges en polititjenestemand en disciplinær sanktion, hvis den pågældende som led i notitssagsbehandlingen er fremkommet med en udtalelse. Udelukkelsen af disciplinæransvar gælder alene, hvis polititjenestemanden kommer med en udtalelse. Polititjenestemandens adgang til at afgive forklaring uden at risikere disciplinæransvar gælder alene forhold, der vedrører den konkrete klage, som kan behandles som notitssag. Polititjenestemanden kan således f.eks. ikke undgå disciplinæransvar i forbindelse med anden kritisabel adfærd ved at fortælle om dette i forbindelse med notitssagsbehandlingen af en klage over f.eks. uhøflig tiltale.

Stk. 4 fastslår, at den polititjenestemand, der gennemfører samtalen med klageren, skal udarbejde en notits om samtalen og dens udfald. Af notitsen skal det fremgå, at klageren er vejledt om, at klageren kan få en formel afgørelse i sagen, og om den pågældende ønsker dette.

Politiet skal efter *stk. 5* efter samtalen med klageren sende en kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, som vil være den myndighed, der har ansvaret for, at notitssagsbehandlingen i politikredsene finder sted på forsvarlig måde,

således at befolkningens tillid til denne måde at behandle en adfærdsklagesag på bevares. Notitsen sendes endvidere til statsadvokaten og Rigspolitiet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 l

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 11 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland om tilfælde, hvor en adfærdsklagesag skal sluttes, fordi sagen overgår til behandling efter andre regler.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 m

Den foreslåede bestemmelse er ny og indebærer, at Politiklagemyndigheden træffer afgørelse i sagen, når undersøgelsen af en adfærdsklage er tilendebragt. Afgørelsen skal begrundes, jf. kapitel 6 om begrundelse mv. i landstingslov nr. 8. af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

Politiklagerådet vil kunne bestemme, at en adfærdsklage som udgangspunkt skal munde ud i nogle bestemte formuleringer, der beskriver graden af den kritisable adfærd. Hvis Politiklagemyndighedens afgørelse er truffet efter drøftelse i Politiklagerådet, skal det oplyses i afgørelsen, jf. § 10, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 262 af 22. marts 2012 om forretningsorden for Politiklagerådet.

Politiklagemyndighedens afgørelse vil kunne indeholde kritik af en indklaget polititjenestemand og bør ledsages af oplysninger om, at en afgørelse er sendt til Rigspolitiet til vurdering af et eventuelt disciplinært ansvar. Politiklagemyndigheden skal ikke komme med en indstilling af disciplinær karakter. Denne vurdering tilkommer ansættelsesmyndigheden i overensstemmelse med bl.a. tjenestemandslovens regler.

Det forudsættes, at sagens parter (typisk forurettede og den politiansatte) underrettes om afgørelsen, og at klager underrettes om afgørelsen, uanset om vedkommende kan betragtes som part i sagen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer endvidere, at afgørelsen ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Afgørelsen kan heller ikke forlanges indbragt for Politiklagerådet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.1 (om generelle spørgsmål vedrørende Politiklagemyndighedens kompetence) og pkt. 2.1.3.2.2 (Politiklagemyndighedens kompetence i adfærdsklagesager) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 n

Den foreslåede bestemmelse er ny og indeholder regler, der har til formål at fremme sagsbehandlingen og undgå urimeligt lange sagsbehandlingstider.

Det foreslås, at der som *stk. 1* indsættes en bestemmelse om, at adfærdsklagesager skal afgøres inden rimelig tid. Ved fastsættelsen af, hvad der forstås ved rimelig tid, kan der f.eks. tages hensyn til interne målsætninger for sagsbehandlingstiden, om det er en sag, der kræver tidskrævende undersøgelser, og forholdet mellem Politiklagemyndighedens ressourcer og arbejdsopgaver.

Stk. 2 indebærer en pligt til at underrette klager og indklagede, hvis der ikke inden 6 måneder er taget stilling til klagen. Underretningen skal indeholde oplysning om, hvorpå sagen beror, og hvornår det kan forventes, at der vil blive truffet afgørelse. Der skal gives underretning på ny, hvis der 6 måneder efter den seneste underretning fortsat ikke er truffet afgørelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 o

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 12 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, idet det dog ikke er fundet nødvendigt at medtage § 12, stk. 3, om den indklagede polititjenestemandes eventuelle suspension eller midlertidige overførelse til andet arbejde. Det er således ansættelsesmyndigheden, der tager stilling til, om en klage bør medføre, at en polititjenestemand skal suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde.

Bestemmelsen i *stk. 1, 1. pkt.*, har til formål at sikre, at ansættelsesmyndigheden, mens sagen verserer, kan få lejlighed til at vurdere, om der er grundlag for foreløbige tjenstlige skridt i form af suspension eller midlertidig overførelse til andet arbejde. *Stk. 1, 2. pkt.*, skal sikre, at ansættelsesmyndigheden får underretning om afgørelsen i sagen og dermed får mulighed for at vurdere spørgsmålet om eventuelle disciplinære sanktioner. Endvidere skal statsadvokaten underrettes om sagens udfald af hensyn til statsadvokatens generelle tilsynsforpligtelse i forhold til politikredsens behandling af kriminalsager, jf. den foreslåede § 61 e, stk. 2, 1. pkt.

Politiklagemyndigheden skal ikke fremkomme med nogen

vurdering af eller indstilling om, hvorvidt der bør indledes en disciplinærsag. Denne vurdering skal foretages af ansættelsesmyndigheden, der efter *stk. 2* ikke kan indlede nogen disciplinærundersøgelse, før Politiklagemyndighedens afgørelse foreligger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 p

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 15 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, hvorefter justitsministeren kan bestemme, at en undersøgelse ikke skal foretages efter de gældende regler om behandling af klager over politipersonalet, hvis hensynet til statens sikkerhed eller fremmede magter kræver det.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 q

Den foreslåede bestemmelse er ny og giver mulighed for, at Politiklagemyndigheden i visse tilfælde kan behandle og afgøre klager over politipersonales dispositioner. Det kan dog kun ske, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler. Det vil f.eks. være tilfældet i de situationer, hvor der i forbindelse med en adfærdsklage tillige klages over en disposition, som en polititjenestemand har truffet i forbindelse med den pågældende politiforretning. De rent ledelsesmæssige dispositioner kan derimod ikke være omfattet af politiklageordningen, f.eks. beslutninger om hvordan politiets ressourcer skal anvendes eller generelle overvejelser af operationel/polititaktisk karakter.

Som eksempel, hvor der kan være en sådan nær sammenhæng, kan f.eks. nævnes beslutningen om at indsætte politihunde. Beslutningen om at indsætte hunde i forbindelse med en politiforretning vil i almindelighed være en politimæssig disposition. Må det antages, at klagen går på, at brugen af hunde er sket i chikanøst øjemed eller som led i magtmisbrug fra politiets side, kan klagen dog være omfattet af reglerne om klager over politipersonalet (eller eventuelt reglerne om kriminalsager mod politipersonale). Situationer, hvor politiet yder bistand i forbindelse med tvangsindlæggelser efter landstingslov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, og hvor der klages over en polititjenestemands adfærd i forbindelse med tvangsindlæggelsen, kan også nævnes. I disse tilfælde kan Politiklagemyndigheden også vurdere politiets dispositioner, hvis der er en nær sammenhæng med undersøgelsen af polititjenestemandens adfærd i øvrigt.

Det forudsættes, at Politiklagemyndigheden i forbindelse med behandlingen af en dispositionsklage forelægger sagen for den pågældende polititjenestemands foresatte, typisk en politidirektør eller rigspolitichefen, således at politiledelsen kan få lejlighed til at komme med bemærkninger om dispositionen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 492 r

Den foreslåede bestemmelse har til formål at udvide politiklageordningen, således at Politiklagemyndigheden – ud over klager over politipersonale – også vil skulle undersøge og træffe afgørelse vedrørende adfærdsklager over personale fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, i forbindelse med forsvarspersonalets udøvelse af politimyndighed efter retsplejelovens § 62, stk. 3, eller bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 1. pkt.*, at reglerne i det foreslåede kapitel 42 a om behandling af klager over politipersonalet finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet udøver politimyndighed efter retsplejelovens § 62, stk. 3, eller yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed.

Hermed vil det blive muligt at indgive klager over forsvarspersonalets adfærd i tjenesten i forbindelse med udøvelse af politimyndighed eller bistand til politiet, som skal behandles af Politiklagemyndigheden.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten, og ikke forhold, der er begået uden for tjenesten. Det vil – ligesom for politipersonale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i tjenesten.

Forsvarspersonalet vil som udgangspunkt alene være omfattet af Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence, når der udøves politimyndighed efter retsplejelovens § 62, stk. 3, eller i den periode hvor der ydes bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed.

For så vidt angår det forsvarspersonale, som udøver politimyndighed efter retsplejelovens § 62, stk. 3, forudsættes det, at politimesteren i Grønlands dagsbefaling til det bemyndigede forsvarspersonale opdateres i samarbejde med Forsvaret, så det i videst muligt omfang fremgår af dagsbefalingen, hvornår forsvarspersonalet udøver politimyndighed efter § 62, stk. 3. Dagsbefalingen bør i den forbindelse indeholde en beskrivelse af de politimæssige opgaver, der omfattes af bemyndigelsen, herunder opgavernes begyndelses- og afslutningstidspunkt. Det bemærkes dog, at det ikke

i dagsbefalingen vil være muligt at angive en udtømmende beskrivelse af de politimæssige opgaver, som omfattes af bemyndigelsen, idet forsvarspersonalet vil kunne blive indsat i enhver politiopgave i Nationalparken i Nord- og Østgrønland. Samtidig bør dagsbefalingen også indeholde en beskrivelse af uddannelsesansvar, opgaveledelse og gældende regler for opgaveløsningen. Det bemærkes, at den gældende dagsbefaling i vidt omfang allerede beskriver en række af disse forhold.

For så vidt angår det forsvarspersonale, som yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed, forudsættes det, at der i forbindelse med en bistandsanmodning fra politiet indgås konkrete aftaler mellem politiet og Forsvaret om bistandsudøvelsen, herunder om den tidsmæssige udstrækning af bistanden, og at det bistandsydende personale bliver orienteret herom. En soldat, der yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed, vil således som udgangspunkt ikke være omfattet af politiklageordningen, før soldaten er mødt til tjeneste på det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet og dermed er blevet underlagt politiets ledelse. Det indebærer bl.a., at soldaten under transport til og fra det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet, som udgangspunkt ikke vil være omfattet af ordningen, men at soldaten derimod under frokostpauser og andre pauser på det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet, vil være omfattet af ordningen.

Det nævnte krav vil herudover – ligesom tilfældet er for politipersonale – almindeligvis være opfyldt, når forsvarspersonalet optræder med en markering om, at personalet bistår politiet, har legitimeret sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, eller i øvrigt har tilkendegivet sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, og har påberåbt sig den myndighed, personalet har som led i bistanden til politiet, over for en borger. Foretager en soldat, der stadig er iført uniform med markering om, at den pågældende bistår politiet, således eksempelvis en kriminel handling i forbindelse med et besøg på et cafeteria efter endt tjeneste, vil handlingen være omfattet af politiklageordningen, uagtet at den pågældende ikke længere er under politiets ledelse.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 2. pkt.*, at de underretninger om indledning og afgørelse af adfærdsklagesager, som omtales i den foreslåede bestemmelse i § 492 o, vil skulle foretages til vedkommende politidirektør, rigspolitichefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Det forudsættes i den forbindelse, at Forsvarsministeriets Personalestyrelse underretter Hjemmeværnskommandoen, hvis adfærdsklagen omfatter frivilligt eller fast personale fra Hjemmeværnet.

Disse underretninger har til formål at sikre, at de relevante myndigheder under Forsvarsministeriet, mens sagen verse-

rer, kan vurdere, om der er grundlag for at foretage foreløbige tjenstlige skridt mv., samt at disse myndigheder underrettes om resultatet af Politiklagemyndighedens undersøgelse, således at der efterfølgende kan tages stilling til spørgsmål omkring eventuelle disciplinære skridt mv.

Den foreslåede henvisning til den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 492 o, stk. 1, indebærer endvidere, at militære disciplinarsager ikke vil kunne indledes, før behandlingen af en adfærdsklage er afsluttet ved Politiklagemyndigheden.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 2*, at den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden i sager omfattet af *stk. 1*. Det forudsættes i den forbindelse bl.a., at den militære anklagemyndighed deltager i afhøringer af forsvarspersonale omfattet af bestemmelsen og løbende får tilsendt kopi af det materiale, som Politiklagemyndigheden tilvejebringer som led i undersøgelsen. Formålet hermed er, at Politiklagemyndigheden under dens behandling af sådanne sager kan trække på den militære anklagemyndigheds ekspertise i det nødvendige omfang. Det bemærkes i den forbindelse, at det i alle tilfælde vil være Politiklagemyndigheden som uafhængig myndighed, der har beslutningskompetencen og den generelle råderet over sager omfattet af bestemmelsens *stk. 1*, herunder at det er Politiklagemyndigheden, som vurderer og beslutter, hvilke efterforskningskridt mv. der skal indledes i forbindelse med sådanne sager.

Det nærmere indhold og fremgangsmåden for en sådan bistand aftales i øvrigt mellem myndighederne.

Det forudsættes, at inddragelse af den militære anklagemyndighed i Politiklagemyndighedens arbejde med behandlingen af sager, der involverer personale fra PET eller bistand til PET, sker under hensyntagen til – og i det omfang det er foreneligt med – de fortrolighedshensyn, der gør sig gældende i sådanne sager.

Kapitel 42 b

Det foreslås, at den gældende ordning efter lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland ophæves, og at der i stedet indføres en ordning, hvor Den Uafhængige Politiklagemyndighed får kompetence til at efterforske kriminalsager mod politipersonale, hvad enten der er tale om politipersonale, der gør tjeneste i politikredsens centrale afdelinger eller ved en lokal politistation i regionerne, samt anklagere i Grønlands Politi. Det foreslås videre, at en af de eksisterende regionale statsadvokater får tiltalekompetencen svarende til, hvad der gælder i Danmark.

Baggrunden for forslaget er, at den nuværende ordning, hvor Den Uafhængige Politiklagemyndighed ikke har kompeten-

ce til at behandle sager mod politipersonale og anklagere i Grønland, ikke sikrer klageren den samme uafhængighed som i tilsvarende sager i Danmark, og at der alene er ganske få sager, der kan danne grundlag for at opbygge kompetencerne hos Politiklagenævnet i Grønland til at behandle kriminalsagerne.

Til § 493

Anmeldelser af lovovertrædelser indgives normalt til politiet, jf. retsplejelovens § 337, stk. 1. Den foreslåede bestemmelse 1. pkt. svarer til den gældende bestemmelse i § 16 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland bortset fra, at anmeldelser om kriminelle forhold begået af politipersonale i tjenesten skal indgives til Politiklagemyndigheden og ikke til politimesteren. For så vidt angår den personmæssige afgrænsning af politiklageområdet henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.3.2.1.1.

Det foreslåede 2. pkt. er nyt og indebærer, at anmeldelser indgivet til politiet eller anklagemyndigheden straks skal videresendes til Politiklagemyndigheden, uden at der iværksættes nogen sagsbehandling. Der er dog intet til hinder for, at politiet i forbindelse med videresendelsen fremkommer med oplysninger eller vedlægger relevant materiale, som kan være med til at belyse sagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 a

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende bestemmelse i § 17 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland med de ændringer, der følger af, at det efter forslaget er Politiklagemyndigheden i stedet for politimesteren, der efterforsker sagerne. Den gældende bestemmelse i § 17, stk. 2, 2. pkt., er flyttet til *stk. 3*.

Det foreslås, at Politiklagemyndigheden ikke kun kan indlede efterforskning, hvis der indgives en anmeldelse, men også af egen drift kan indlede en efterforskning, hvis det på grund af oplysninger i medierne eller af andre grunde skønnes nødvendigt at efterforske et hændelsesforløb, hvor politipersonale kan have gjort sig skyldig i kriminelle forhold.

Det er dog efter *stk. 1* en betingelse for at indlede en efterforskning, at der er rimelig formodning om, at der er begået et kriminelt forhold, som forfølges af det offentlige. Denne betingelse svarer til, hvad der i øvrigt gælder i kriminelle sager, jf. retsplejelovens § 338, stk. 1.

Efter *stk. 2* fraviges betingelsen om en rimelig formodning om et kriminelt forhold dog i de meget alvorlige sager, hvor nogen er kommet alvorligt til skade eller er død som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Det forudsættes, at bestemmelsen ligesom i dag i praksis anvendes således, at alle sager, hvor en person er blevet ramt af skud fra politiet, undersøges af Politiklagemyndigheden, uanset om personen er kommet alvorligt til skade.

Der skal i sådanne tilfælde altid indledes en efterforskning i kriminalretsplejens former for at sikre, at der gennemføres en tilbunds gående undersøgelse. Det gælder også, selv om der ikke er en rimelig formodning om, at nogen har begået et kriminelt forhold. Efterforskningen har i disse tilfælde et noget videre sigte, end det normalt er tilfældet efter retsplejelovens § 338, stk. 2, hvorefter efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at idømme foranstaltninger efter kriminalloven er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten. Begivenhedsforløbet f.eks. i forbindelse med en skudafgivelse, hvor nogen bliver dræbt eller kommer alvorligt til skade, skal oplyses så grundigt som muligt ikke blot for at vurdere, om der er grundlag for et kriminalretligt eller disciplinært ansvar, men også for at politiet og andre kan lære af hændelsesforløbet, herunder om forløbet kan give anledning til at ændre procedurer, indskærpe regler eller lignende.

Forslaget til *stk. 2* svarer i øvrigt til den gældende bestemmelse i § 17, stk. 2, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, dog således at det efter forslaget vil være Politiklagemyndigheden, der skal forestå efterforskningen.

Hvis der er tale om dødsfald eller alvorlig tilskadecomst, skal politiet straks underrette Politiklagemyndigheden. Det forudsættes i den forbindelse, at der etableres en vagtordning, så det altid er muligt at få kontakt til Politiklagemyndigheden, der hurtigst muligt sørger for at komme til stede. Indtil medarbejdere fra Politiklagemyndigheden er kommet til stede, kan politiet f.eks. foretage afspørring, iværksætte lægeundersøgelse og sikre vidners identitet, jf. forslaget til § 493 c, stk. 3. Politiet bør derimod almindeligvis ikke påbegynde egentlig afhøring af de involverede eller vidner.

Bestemmelsen i *stk. 3* svarer til sidste punktum i den gældende § 17, stk. 2, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland. Det forudsættes således, at Politiklagemyndigheden underretter politidirektøren og Rigspolitiet, når der indledes en sag omfattet af reglerne om kriminalsager mod politipersonale. Endvidere forudsættes det, at statsadvokaten underretter politidirektøren, Rigspolitiet og Politiklagemyndigheden om sine afgørelser, og at Politikla-

gemyndigheden underretter politidirektøren, Rigspolitiet og statsadvokaten om Politiklagemyndighedens afgørelser. Endelig forudsættes det, at disciplinærundersøgelse i anledning af en anmeldelse ikke indledes, før behandlingen af kriminalsagen er afsluttet.

Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling, indhenter Politiklagemyndigheden efter *stk. 4* en vejledende udtalelse fra Rådet for Politiklagesager i Grønland til brug for sagens oplysning i sager omfattet af kapitel 42 a (Behandling af klager over politipersonale) og 42 b (Kriminalsager mod politipersonale), jf. forslaget til § 64.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 b

Den foreslåede bestemmelse er ny og vedrører hastigheds-overtrædelser, der begås af politipersonale i tjenesten.

Efter *stk. 1* efterforsker Politiklagemyndigheden ikke politipersonales overtrædelser af færdselslovens hastighedsbestemmelser i tilfælde, hvor den pågældende polititjenestemand erkender sig skyldig, og hastighedsovertrædelserne alene skønnes at ville medføre bøde eller betinget frakendelse af førerretten og ikke berører tredjemand. Baggrunden herfor er, at der er tale om sager, hvor der ved sanktionsfastsættelsen ikke udøves et skøn. Politidirektøren kan uden forelæggelse for Politiklagemyndigheden udarbejde bødeforelæg og lade den pågældende tjenestemand vedtage en bøde og betinget frakendelse.

Stk. 2 vedrører udrykningskørsel. Når et politikøretøj overtræder færdselslovens hastighedsgrænser, kan føreren gøre gældende, at der var tale om udrykningskørsel. Det foreslås, at der skelnes mellem, om der var tale om et civilt køretøj, altså et køretøj uden særlige politikendtegn, og et »uniformeret« køretøj, dvs. et køretøj, der er mærket med politiets kendetegn eller særlige udrykningssignaler. Er der tale om et »uniformeret« køretøj, vil der ofte kunne være tale om udrykningskørsel, og det foreslås derfor at overlade det til politidirektøren at vurdere, om dette er tilfældet. Sagen forelægges alene for Politiklagemyndigheden, hvis Politidirektøren vurderer, at der ikke har været tale om udrykningskørsel.

Er der derimod tale om et »civilt« køretøj, skal sagen overgives til Politiklagemyndigheden, der forestår efterforskningen og vurderer, om der er tale om udrykningskørsel. Politidirektøren kan således i disse tilfælde ikke fastslå, at der var tale om udrykningskørsel med den følge, at den pågældende polititjenestemand ikke pålægges nogen sanktion. Er det også Politiklagemyndighedens opfattelse, at der var tale om udrykningskørsel, slutter sagen dermed. Har Politiklage-

myndigheden en anden opfattelse, skal sagen efter de almindelige regler om afgørelse af spørgsmålet om tiltalerejsning sendes til statsadvokaten til afgørelse af, om der var tale om udrykningskørsel og dermed, om der skal rejses tiltale for hastighedsoverskridelsen, jf. forslaget til § 493 e.

Efter *stk. 3* skal politidirektøren underrette Politiklagemyndigheden og Rigspolitiet om udenretligt vedtagne bøder og betingede frakendelser af kørekortet i sager omfattet af *stk. 1*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 c

Bestemmelsen svarer til dels til den gældende bestemmelse i § 18 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland.

Efter *stk. 1* har Politiklagemyndigheden under efterforskningen de beføjelser, der ellers tilkommer politiet. Det indebærer bl.a., at Politiklagemyndigheden kan foretage kriminalprocessuelle tvangsindgreb, som normalt er omfattet af politiets kompetence, og fremsætte begæring til retten om de indgreb, som kræver retskendelse (f.eks. telefonaflytning og ransagning).

Det fremgår af retsplejelovens kapitel 35 om anholdelse og tilbageholdelse, at det er politiet, der anmoder retten om tilbageholdelse i en anstalt mv. Det forudsættes i den forbindelse, at Politiklagemyndigheden ligeledes varetager politiets opgaver i relation til tilbageholdelse under efterforskningen af sagen. Når sagen er overgivet til anklagemyndigheden med henblik på stillingtagen til tiltalerspørgsmålet, varetager anklagemyndigheden som i andre kriminalsager opgaverne i relation til tilbageholdelse. Begæring om tilbageholdelse under sagens efterforskning indgives således til retten af Politiklagemyndigheden, mens begæring om opretholdelse af en tilbageholdelse, når sagen er overgivet til statsadvokaten eller under en eventuel appel, som i andre sager indgives af anklagemyndigheden.

Politiklagemyndigheden vil ikke helt kunne undvære bistand fra politiet i efterforskningen. I lighed med den gældende ordning, jf. § 18, stk. 1, kan Politiklagemyndigheden derfor efter det foreslåede *stk. 2* drage nytte af politiets særlige ekspertise, f.eks. i relation til analyse af fingeraftryk og andre tekniske spor. Hvis der er behov herfor f.eks. af ressourcemæssige grunde, kan Politiklagemyndigheden også anmode om bistand fra Rigspolitiet. Det er Politiklagemyndigheden, der også ved en sådan efterforskningsmæssig bistand leder efterforskningen, og de pågældende medarbejdere fra Rigspolitiet udfører deres arbejde på myndighedens ansvar. Det

er op til Politiklagemyndigheden at vurdere, i hvilket omfang der kan være behov for anden ekstern specialfaglig ekspertise, herunder i stedet for eller som supplement til politiets ekspertise.

I lighed med den gældende ordning efter § 18, stk. 2, kan politiet efter det foreslåede *stk. 3* på egen hånd foretage uopsættelige efterforskningskridt. Formålet med bestemmelsen, der har et snævert anvendelsesområde, er at undgå bevi- stab i den tid, der kan gå, indtil Politiklagemyndigheden kan tage sig af sagen. Bestemmelsen giver ikke politiet særskilt hjemmel til i øvrigt at foretage efterforskningskridt. Hvis politiet foretager indledende efterforskningskridt, skal Politiklagemyndigheden snarest underrettes herom. Når repræ- sentanter for Politiklagemyndigheden er kommet til stede, overtager de med det samme ansvaret for efterforskningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.3 i lovforslagets almin- delige bemærkninger.

Til § 493 d

Efter gældende ret foretager politimesteren efterforskning i kriminalsager mod politipersonale, og politimesteren be- stemmer – efter inddragelse af Politiklagenævnet i Grønland – om der skal rejses tiltale.

Det foreslås, at påtalekompetencen i kriminalsager mod poli- tipersonale fremover skal tilkomme statsadvokaten. I det omfang påtalekompetencen efter de almindelige regler til- kommer Rigsadvokaten eller justitsministeren, vil det også gælde kriminalsager mod politipersonale. Politiklagemyn- digheden skal dog i alle tilfælde sende sagen til statsad- vokaten, når efterforskningen er tilendebragt. Det er også statsadvokaten, der har kompetencen til at opgive påtale, jf. retsplejelovens § 312, og til eventuelt at meddele tiltalefra- fald efter § 313.

Efter § 337, stk. 2, der er placeret i kapitel 34 om almin- delige bestemmelser om efterforskning og afhøringer, har politiet mulighed for at afvise en anmeldelse.

Det foreslås i *stk. 2, 1. pkt.*, at Politiklagemyndigheden i kriminalsager mod politipersonale udøver de beføjelser, der ellers tilkommer politiet efter § 337, stk. 2. Det vil som følge heraf ikke være nødvendigt at inddrage statsadvoka- ten i forbindelse med en afvisning af at indlede efterforsk- ning. Bestemmelsen om afvisning vil ligesom forslaget til § 492 d i adfærdsklagesager kunne bruges til at afvise åben- bart grundløse anmeldelser.

Da der er tale om en kriminaleprocessuel afgørelse om at slutte sagen, vil Politiklagemyndighedens afgørelse efter *stk. 2, 2. pkt.*, kunne påklages til statsadvokaten, men ikke til Rigsadvokaten, jf. forslaget til § 61 d, stk. 3. Klage skal i

overensstemmelse med forslaget til § 61 f, stk. 1, indgives inden 4 uger. Politiklagemyndighedens afgørelse skal inde- holde oplysning om klageadgangen og fristen herfor.

I forbindelse med modtagelse af en klage foretager politime- steren i dag en visitation af sagerne, dvs. en stillingtagen til, om sagen skal behandles som en adfærdsklage eller en kriminalsag. Politiklagemyndigheden vil skulle foretage en tilsvarende visitation. En sådan visitation vil efter omstæn- dighederne kunne betragtes som en afgørelse efter § 337, stk. 2, og vil derfor kunne påklages til statsadvokaten. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis det i en klage klart er angivet, at en navngiven polititjenestemand ønskes idømt en foran- staltning, men Politiklagemyndigheden mener, at der ikke er tale om noget kriminelt forhold, men derimod en adfærds- klage.

Politiklagemyndigheden har derimod efter *stk. 3* ikke kom- petence til at indstille en efterforskning, hvor der ikke er grundlag for at fortsætte efterforskningen, jf. retsplejelovens § 338, stk. 3. Hvis Politiklagemyndigheden mener, at en påbegyndt efterforskning bør indstilles, skal sagen derfor sendes til statsadvokaten, jf. forslaget til § 493 e. Politikla- gemyndighedens redegørelse til statsadvokaten behøver ikke indeholde mere end det, der er nødvendigt for at tage stilling til, om efterforskningen skal indstilles. Det bør ved frem- sendelsen af sagen fremgå, at Politiklagemyndigheden ikke mener, at der er grundlag for at fortsætte efterforskningen.

Det afgøres efter retsplejelovens almindelige regler, hvem der skal underrettes om statsadvokatens eller Politiklage- myndighedens afgørelse efter stk. 1-3. Det fremgår således f.eks. af retsplejelovens § 337, stk. 3, og § 338, stk. 3, jf. § 337, stk. 3, at de, der må antages at have rimelig interesse heri, skal underrettes, hvis en anmeldelse afvises eller en efterforskning indstilles.

Det følger endvidere af § 314, stk. 1, at ved afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes sigtede og an- dre med rimelig interesse heri om afgørelsen.

Herudover forudsættes anmelder at blive underrettet om statsadvokatens afgørelse, selv om den pågældende ikke måtte være part i sagen.

Efter *stk. 4* er det statsadvokaten, der møder ved kredsret- terne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret i forbindel- se med kriminalsager mod politipersonale. Under efterforsk- ningen er det en repræsentant for Politiklagemyndigheden, der møder i retsmøder i sagen, f.eks. ved anmodning om te- lefonaflytning og tilbageholdelse i en anstalt. Indbringes en sag med Procesbevillingsnævnets tilladelse for Højesteret, er det som i andre kriminalsager Rigsadvokaten, der møder for anklagemyndigheden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 e

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* er ny og indebærer, at Politiklagemyndigheden bestemmer, hvornår en efterforskning skal sluttes. Politiklagemyndigheden sender herefter sagen til statsadvokaten til afgørelse af tiltalespørgsmålet. Det forudsættes, at Politiklagemyndigheden underretter anmelderen, mistænkte og sigtede politimænd og eventuelt andre involverede (f.eks. forurettede, hvis denne ikke er anmelderen) om sagens fremsendelse til statsadvokaten. Politiklagemyndigheden bør ikke underrette om indholdet af redegørelsen til statsadvokaten, men oplyse, at redegørelsen, herunder myndighedens eventuelle vurdering af bevisernes vægt, vil komme til at fremgå af statsadvokatens afgørelse. Når statsadvokaten træffer sin afgørelse, bør der henvises til Politiklagemyndighedens redegørelse, og statsadvokatens afgørelse bør også indeholde oplysning om Politiklagemyndighedens eventuelle vurdering af bevisernes vægt.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* er ny og indebærer, at Politiklagemyndigheden skal udarbejde en redegørelse om efterforskningen i forbindelse med fremsendelsen af sagen til statsadvokaten. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af forløbet af efterforskningen og oplysning om de faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse. Politiklagemyndigheden kan herudover i forbindelse med redegørelsen til statsadvokaten komme med en vurdering af de fremkomne beviser. Der er ikke noget til hinder for, at Politiklagemyndigheden i sin redegørelse også kommer ind på sagens juridiske aspekter, men myndigheden har ikke nogen pligt hertil. Spørgsmålet om, hvorvidt der skal rejses tiltale, afgøres herefter af anklagemyndigheden på samme måde som i enhver anden kriminalsag.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* er ny og indebærer, at statsadvokaten kan bede Politiklagemyndigheden om at foretage yderligere efterforskning f.eks. i form af supplerende afhøring af allerede afhørte vidner eller afhøring af yderligere vidner, hvis statsadvokaten finder, at der er behov for flere oplysninger, før tiltalespørgsmålet kan afgøres.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* er ny og indebærer, at Politiklagemyndigheden kan påklage statsadvokatens afgørelser efter § 493 d, stk. 1 og 3 til Rigsadvokaten. Det kan navnlig være statsadvokatens afgørelser om påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning. Politiklagemyndigheden skal klage inden for 4 uger efter, at myndigheden har fået meddelelse om statsadvokatens afgørelse. Det forudsættes i den forbindelse, at statsadvokaten orienterer Politiklagemyndigheden om sine afgørelser i kriminalsager mod politipersonale.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 f

Den foreslåede bestemmelse er ny og har til formål at undgå urimelig lang sagsbehandlingstid i kriminalsager mod politipersonale.

Efter forslaget til *stk. 1* skal der ske skriftlig underretning om, hvorpå sagen beror, og hvornår der kan forventes at blive truffet afgørelse, hvis ikke der inden 1 år efter anmeldelsen er truffet afgørelse om afvisning af anmeldelsen, indstilling af efterforskningen, påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning.

Underretningen skal gives til anmelder og de personer, der skal underrettes om Politiklagemyndighedens eller anklagemyndighedens afgørelse efter de almindelige regler i retsplejeloven, jf. herom bemærkningerne til forslaget til § 493 e, stk. 3.

Efter *stk. 2* gælder bestemmelserne om underretning i stk. 1 tilsvarende i sager, hvor nogen er død eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben eller i politiets varetægt. Den første underretning skal således fortages, hvis ikke der inden 1 år efter, at Politiklagemyndigheden har indledt efterforskningen, er truffet afgørelse.

Efter *stk. 3* skal underretning gives på ny, hvis der efter yderligere 6 måneder fortsat ikke er truffet afgørelse.

Underretningen efter stk. 1-3 skal gives af den myndighed, hvor sagen er under behandling. Under efterforskningen er det således Politiklagemyndigheden, der skal foretage underretningen. Har Politiklagemyndigheden sendt sagen til statsadvokaten til afgørelse af tiltalespørgsmålet, er det statsadvokaten, der skal give underretningen. Fristen på 1 år og opfølgningerne hvert halve år bør tidsmæssigt ses under ét. Der løber altså ikke nogen ny frist fra sagens oversendelse fra Politiklagemyndigheden til anklagemyndigheden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 g

Den foreslåede bestemmelse indeholder regler om forsvarerbeskikkelse for den polititjenestemand, som en sag retter sig mod. Der skal beskikkes en forsvarer for den pågældende, hvis det følger af de almindelige bestemmelser herom i retsplejelovens kapitel 32. Det kan f.eks. være, når der er rejst tiltale i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om en mere indgribende retsfølge end bøde. Der kan herudover beskikkes

en forsvarer, hvis særlige grunde taler derfor. Det kan også komme på tale at beskikke en forsvarer, selv om der ikke er rejst sigtelse.

Bestemmelsen svarer til den gældende § 19, stk. 1, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, bortset fra en ændring af »når forholdene taler derfor« til »særlige grunde taler derfor«. Der er ikke hermed tilsigtet nogen ændring i praksis for beskikkelse af forsvarer, men det er hensigten at markere, at beskikkelse af forsvarer skal ske efter en konkret vurdering, når særlige grunde taler derfor.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 h

Efter den gældende bestemmelse i § 19, stk. 2, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland beskikker retten på den forurettedes begæring en bisidder for den pågældende, når forholdene taler derfor.

Efter forslaget til *stk. 1* beskikker retten en bisidder for forurettede, hvis det følger af bestemmelserne i kapitel 33, eller efter anmodning fra den pågældende, hvis særlige grunde taler derfor.

Efter bestemmelsens 1. led skal der som minimum beskikkes en bisidder for den pågældende i alle de tilfælde, hvor dette ellers ville følge af de gældende regler i kapitel 33 om »Bistand til den forurettede«. Efter bestemmelsens 1. led skal der således beskikkes en bisidder for forurettede i de tilfælde, hvor advokatbeskikkelse ellers ville have været obligatorisk.

Efter bestemmelsens 2. led skal der beskikkes en bisidder for forurettede, »når særlige grunde taler derfor«. Det foreslås, at det hidtidige kriterium »når forholdene taler derfor« ændres til »særlige grunde taler derfor«. Der er ikke hermed tilsigtet nogen ændring af praksis om advokatbeskikkelse.

I tilfælde, hvor forurettede er afgået ved døden, skal der efter *stk. 2* beskikkes en bisidder for forurettedes nære pårørende, såfremt de anmoder herom, og såfremt forholdene taler for beskikkelse.

Efter *stk. 3* skal den beskikkede bisidder have adgang til alt sagens materiale, uanset om der er rejst tiltale i sagen. Bestemmelsen indebærer, at bisidderen løbende skal have tilsendt kopi af alt det materiale, som Politiklagemyndigheden indsamler eller modtager til brug for sagen, i det omfang det uden ulempe kan kopieres.

Efter *stk. 4, 1. pkt.* har bisidderen ret til at overvære såvel indenretlige som udenretlige afhøringer af sin klient og har ret til at stille yderligere spørgsmål til sin klient. *Stk. 4, 2. pkt.* indebærer, at bisidderen får ret til at gøre indsigelser mod en bevisførelse i strid med retsplejelovens § 157, stk. 2. Det forudsættes det, at bisidderen ikke kun har ret til at gøre indsigelse mod bevisførelsen, men at bisidderen også har ret til at begrunde en sådan indsigelse, også selvom bisidderen i den situation til en vis grad må komme ind på bevisførelsen om skyldsspørgsmålet. Bisidderens adgang til at være til stede og stille supplerende spørgsmål til sin klient er af helt afgørende betydning for tilliden mellem bisidder og klient og for, at den pågældende kan føle sig tryk under afhøringen. Efter *stk. 4, 3. pkt.* skal bisidderen derfor underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder, ligesom det præciseres i *stk. 4, 4. pkt.*, at retsmøder, hvor forurettede skal afhøres, så vidt muligt skal berammes efter aftale med bisidderen. Bisidderen bør således inddrages i berømmelsen på samme måde som forsvareren ved domsforhandling og retsmøder under efterforskning, hvor forurettede skal afhøres. Bestemmelsen er formuleret med henblik på, at man fortsat bør være opmærksom på, at sagerne ikke forsinkes unødigt. Hensynet til forurettede må derfor afvejes over for hensynet til sagens hurtige fremme. Afhængig af omstændighederne vil der kunne være anledning til - i højere grad end med hensyn til forsvarer og i større omfang end i dag - at løse et berømmelsesproblem ved ombeskikkelse af en bisidder. Det væsentlige er, at man i første omgang forsøger at finde et tidspunkt, hvor bisidderen kan deltage, og at man ikke skrider til ombeskikkelse, medmindre hensynet til sagens behørig fremme kræver det.

Efter *stk. 5* må bisidderen ikke uden Politiklagemyndighedens samtykke overlevere det modtagne materiale til den forurettede eller andre, og bisidderen må ikke uden Politiklagemyndighedens samtykke gøre den forurettede eller andre bekendt med indholdet af materiale i sagen, som ikke vedrører forurettede. Sagens materiale vedrørende forurettede udgør forurettedes forklaring til Politiklagemyndigheden og andre dokumenter i sagen vedrørende den forurettede, f.eks. lægelige udtalelser mv.

Bestemmelsen svarer til retsplejelovens § 340, stk. 4, og er indsat med henblik på at give Politiklagemyndigheden de samme muligheder, som politiet efter retsplejelovens § 340, stk. 4, har for at begrænse forsvarerens adgang til oplysninger. Efter *stk. 6* kan Politiklagemyndigheden således, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det nødvendigt, fravige reglerne i *stk. 3* og *stk. 4*. Efter bestemmelsens 2. led kan Politiklagemyndigheden desuden efter de samme betingelser give bisidderen pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som er modtaget fra Politiklagemyndigheden. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til retsplejelovens § 340, stk. 4,

i forslag nr. L 34 til retsplejelov for Grønland fra folketingsåret 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 1457.

Efter *stk. 7* finder *stk. 3-6* tilsvarende anvendelse på en bisidder, der er antaget af den forurettede eller den forurettedes nære pårørende. Med bestemmelsen får en bisidder, der er antaget af den forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, af forurettedes nære pårørende samme beføjelser som en beskikket bisidder, også selv om sagen ikke er omfattet af *stk. 1*.

Efter *stk. 8* finder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 33 vedrørende forurettedes stilling i øvrigt tilsvarende anvendelse.

Til § 493 i

Det foreslåede *stk. 1* indebærer, at statsadvokaten får mulighed for at bestemme, at en kriminalsag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 21 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, bortset fra at det efter forslaget til *stk. 1* er en yderligere betingelse for at træffe beslutning om en samlet efterforskning, at dette skønnes hensigtsmæssigt.

Bestemmelsen kan f.eks. anvendes, hvor det vil være hensigtsmæssigt, at en kriminalsag mod en polititjenestemand, hvor der er forhold, der er begået både i og uden for tjenesten, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden. Statsadvokaten kan også bestemme, at en sag, hvor der både er en eller flere sigtede politimænd, men også andre sigtede uden tilknytning til politiet, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden.

Stk. 2 er ny og giver Politiklagemyndigheden mulighed for i visse tilfælde at behandle klager over politipersonales dispositioner, herunder f.eks. politiets beslutning om at anbringe en person til fare for sig selv eller andre i detentionen, i forbindelse med efterforskningen af en kriminalsag. Det gælder både dispositioner inden for og uden for kriminalretsplejen. Det kan dog kun ske, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning i Politiklagemyndigheden.

Det vil f.eks. være tilfældet i de situationer, hvor der i forbindelse med en anmeldelse af et kriminelt forhold til lige klages over en disposition, som en polititjenestemand har truffet i forbindelse med den pågældende politiforretning. De rent ledelsesmæssige dispositioner kan derimod ikke være omfattet af politiklageordningen, f.eks. en beslutning om, hvordan politiets ressourcer skal anvendes eller generelle overvejelser af operationel/polititaktisk karakter.

Som eksempel på en nær sammenhæng mellem en kriminalsag og en dispositionsklage kan nævnes en anmeldelse af en polititjenestemandes udøvelse af vold i forbindelse med bortvisning af en person fra offentligt tilgængeligt område. Politiklagemyndigheden kan under efterforskningen af anmeldelsen af polititjenestemandens vold inddrage lovligheden af beslutningen om at bortvise den pågældende.

Det forudsættes, at Politiklagemyndigheden i forbindelse med behandlingen af en dispositionsklage forelægger sagen for den pågældende polititjenestemand foresatte, typisk politidirektøren eller rigspolitichefen, således at politiledelsen kan få lejlighed til at komme med bemærkninger om dispositionen.

Efter *stk. 3* træffer statsadvokaten afgørelse om klager over politiets dispositioner i forbindelse med, at der tages stilling til tiltalepåbegyndelsen i kriminalsagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 j

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 22 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland og har til formål at fastslå, at det i det hele er kriminalretsplejens bestemmelser, der gælder i forbindelse med efterforskning mv. i sager mod politipersonale om kriminelle forhold og ved efterforskning i sager om personer afgået ved døden, eller som er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetagt. Det indebærer f.eks., at spørgsmålet om en forsvarers beføjelser må afgøres efter bestemmelserne herom i kapitel 32, og at uenighed mellem Politiklagemyndigheden og en forsvarer eller en beskikket advokat må afgøres af retten, jf. § 341.

Til § 493 k

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 24 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, hvorefter justitsministeren kan bestemme, at en sag ikke skal behandles efter de gældende regler om kriminalsager mod politipersonalet, hvis hensynet til statens sikkerhed eller fremmede magter kræver det.

Til § 493 l

Den foreslåede bestemmelse er ny.

Efter retsplejelovens kapitel 42 er der adgang til at få be-

handlet krav om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning efter en særlig procedure.

Det foreslåede *stk. 1* indebærer, at visse erstatningskrav uden for kriminalretsplejen også kan behandles efter reglerne i kapitel 42. Adgangen efter *stk. 1* til at få behandlet erstatningskrav efter proceduren i kapitel 42 er begrænset til krav i anledning af dødsfald eller alvorlig tilskadekomst som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Afgrænsningen svarer således til den foreslåede § 493 a, stk. 2, om efterforskning af sager om personer, der er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Det forudsættes, at § 493 a, stk. 2, ligesom i dag i praksis anvendes således, at alle sager, hvor en person er blevet ramt af skud fra politiet, undersøges af Politiklagemyndigheden, uanset om personen er kommet alvorligt til skade. Adgangen til at få behandlet erstatningskrav efter proceduren i kapitel 42 er begrænset til de sager, som er omfattet af ordlyden af § 493 a, stk. 2, og omfatter således ikke sager, hvor personer er blevet ramt af skud, uden at dette har medført alvorlig skade eller dødsfald. Bestemmelsen kan f.eks. anvendes i sager om dødsfald eller alvorlig tilskadekomst i forbindelse med detentionsanbringelse.

Den foreslåede bestemmelse om, at visse erstatningskrav uden for kriminalretsplejen også kan behandles efter reglerne i kapitel 42, bør af systematiske grunde indsættes i kapitlet om kriminalsager mod politipersonale og ikke i kapitel 42 (som ikke foreslås ændret), som alene vedrører erstatningskrav inden for kriminalretsplejen.

Forslaget medfører, at alle erstatnings- og godtgørelseskrav vedrørende personskaade og tingsskaade i forbindelse med dødsfald og alvorlig tilskadekomst som følge af politiets indgriben mv. kan behandles efter retsplejelovens kapitel 42. Det er kun fremgangsmåden i kapitel 42, der gøres anvendelig. Der er altså ikke tale om et objektivt ansvar som efter §§ 486-489 om bl.a. erstatning i anledning af anstaltsanbringelse i sager, hvor påtalen opgives, eller hvor tiltalte frifindes. Der vil fortsat være tale om et almindeligt erstatningsansvar efter grønlandsk rets almindelige erstatningsregler (culpaansvar). Forslaget indebærer, at det bliver statsadvokaten og Rigsadvokaten, der skal tage stilling til et erstatningskravs berettigelse og størrelse, jf. retsplejelovens § 490, og sørge for, at kravet bliver indbragt for retten, hvis den erstatningssøgende anmoder om det, jf. retsplejelovens § 491.

Det foreslås, at erstatningskrav i disse sager skal fremsættes inden to måneder efter endelig afgørelse i sager omfattet af § 493 a, stk. 2, eller i en kriminalsag mod politipersonale i anledning af skader eller dødsfald nævnt i § 493 l, stk. 1, 1. pkt.

Der er ikke tilsigtet ændringer med hensyn til reglerne i retsplejelovens kapitel 42 om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning.

Det foreslås i *stk. 2*, at udgifterne til advokatbeskikkelse i alle tilfælde afholdes endeligt af statskassen for den, der vælger at lade en erstatningssag afgøre efter kapitel 42.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 493 m

Forsvarspersonale i Grønland er omfattet af militær straffelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 642 af 30. september 1987, og militær retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 643 af 30. september 1987. Det er generalauditøren og auditørerne (Forsvarsministeriets Auditørkorps), der påtaler militære straffesager, jf. § 7, stk. 1, i militær straffelov for Grønland.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at udvide politiklageordningen, således at Politiklagemyndigheden – ud over efterforskning af kriminalsager mod politipersonale – også vil skulle efterforske kriminalsager mod personale fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, for forhold begået i forbindelse med deres udøvelse af politimyndighed efter retsplejelovens § 62, stk. 3, eller bistand til politiet efter politilovens §§ 24 a-24 d.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 1. pkt.*, at reglerne i det foreslåede kapitel 42 b om kriminalsager mod politipersonale finder tilsvarende anvendelse i forhold til kriminelle forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet udøver selvstændig politimyndighed efter retsplejelovens § 62, stk. 3, eller yder bistand til politiet efter politilovens §§ 24 a-24 d.

Forsvarspersonale omfattes således i disse tilfælde af Politiklagemyndighedens kompetence til at efterforske kriminelle forhold begået i tjenesten, jf. § 493 a, stk. 1, ligesom de omfattes af Politiklagemyndighedens efterforskning i forbindelse med, at en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets eller forsvarspersonalets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets eller forsvarspersonalets varetægt, jf. § 493 a, stk. 2.

I *stk. 2* foreslås det, at militær straffelov ikke finder anvendelse i de tilfælde, der er omfattet af *stk. 1*.

Den foreslåede bestemmelse indebærer således, at kompetencen til at efterforske sager om kriminelle forhold flyttes fra den militære anklagemyndighed til Politiklagemyndigheden. Påtalekompetencen flyttes til den civile anklagemyndighed – som udgangspunkt til statsadvokaten.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten, og ikke forhold, der er begået uden for tjenesten. Det vil være Politiklagemyndigheden, der i første række afgør, om en sag falder ind under Politiklagemyndighedens kompetence. Hvis der f.eks. tidligt i efterforskningen er tvivl om, hvorvidt en kriminalsag har tilknytning til varetagelsen af politimæssige opgaver, forudsættes det at være Politiklagemyndigheden, som vil skulle indlede efterforskningen. Hvis det under efterforskningen viser sig, at sagen ikke har tilknytning til varetagelsen af politimæssige opgaver, vil Politiklagemyndigheden eller den civile anklagemyndighed skulle overlade sagen til den militære anklagemyndighed til videre forfølgning.

Selvom sagen har tilknytning til varetagelsen af politimæssige opgaver, vil sagen dog i medfør af den foreslåede stk. 2, som omtales nærmere nedenfor, også kunne overføres til den militære anklagemyndighed efter indstilling fra Politiklagemyndigheden, hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enig herom.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1, 2. pkt.*, at de underretninger, der omtales i retsplejelovens § 492 o, og som finder tilsvarende anvendelse ved kriminalsager omfattet af det foreslåede kapitel 42 b, jf. § 493 a, stk. 3, vil skulle foretages til politidirektøren, rigspolitechefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse. Der er her tale om Politiklagemyndighedens underretninger om, at der indledes en efterforskning omfattet af det foreslåede kapitel 42 b samt statsadvokatens underretninger om sine afgørelser af påtalespørgsmålet.

Det forudsættes i den forbindelse, at Forsvarsministeriets Personalestyrelse underretter Hjemmeværnskommandoen, hvis sagen omfatter frivilligt eller fast personale fra Hjemmeværnet.

Den foreslåede bestemmelse indebærer endvidere, at militære disciplinærsager ikke vil kunne indledes, før behandlingen af kriminalsagen er afsluttet. Dette følger af de foreslåede bestemmelser i § 492 o, stk. 2, jf. § 493 a, stk. 3, som finder tilsvarende anvendelse for sager, der omhandler forsvarspersonale.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 2, 1. pkt.*, at den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden og statsadvokaten i sager omfattet af stk. 1. Det forudsættes i den forbindelse bl.a., at den militære anklagemyndighed deltager i afhøringer af forsvarspersonale omfattet af bestemmelsen og løbende får tilsendt kopi af det materiale, som Politiklagemyndigheden tilvejebringer som led i undersøgelsen. Formålet hermed er, at Politiklagemyndigheden under dens behandling af sådanne sager kan trække på den militære anklagemyndigheds ekspertise i det nødvendige omfang. Det bemærkes i den forbindelse, at det i alle

tilfælde vil være Politiklagemyndigheden som uafhængig myndighed, der har beslutningskompetencen og den generelle råderet over sager omfattet af bestemmelsens *stk. 1*, herunder at det er Politiklagemyndigheden, som vurderer og beslutter, hvilke efterforskningsskridt mv. der skal indledes i forbindelse med sådanne sager.

Det nærmere indhold og fremgangsmåden for en sådan bistand aftales i øvrigt mellem myndighederne.

Det forudsættes, at inddragelse af den militære anklagemyndighed i Politiklagemyndighedens og statsadvokatens arbejde med behandlingen af sager, der involverer personale fra PET eller bistand til PET, sker under hensyntagen til – og i det omfang det er foreneligt med – de fortrolighedshensyn, der gør sig gældende i sådanne sager.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 2, 2. pkt.*, at Politiklagemyndigheden kan indstille, at sager overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former, selvom sagen efter det foreslåede stk. 1 vil være omfattet af politiklageordningen, hvis viden om militærfaglige forhold eller militærspecifikke regler er af særlig betydning for sagen. Hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom, kan en sag således overdrages til det militære kriminalretlige system, ligesom det kan besluttes, at påtalespørgsmålet og sagens gennemførelse i retten overlades til den militære anklagemyndighed, efter at Politiklagemyndigheden har foretaget efterforskning af sagen.

Denne mulighed for at overlade en sag til den militære anklagemyndighed vil som anført gælde i de tilfælde, hvor det vurderes, at viden om militærfaglige forhold eller militærspecifikke regler er af særlig betydning for sagen. Det kan eksempelvis være tilfældet i sager, hvor de regler, som er overtrådt, primært omhandler de sikkerhedsmæssige retningslinjer for brugen af et konkret luftfartøj, som Forsvaret har indsat til støtte for politiet.

Det må i praksis forventes at have undtagelsens karakter, at det bliver nødvendigt at overlade den samlede sag til den militære anklagemyndighed.

Statsadvokatens kompetence efter forslaget til § 493 i finder også anvendelse i forhold til efterforskning af kriminalsager mod forsvarspersonale. Statsadvokaten kan således bestemme, at en kriminalsag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden efter reglerne i det foreslåede kapitel 42 b om kriminalsager mod politipersonale.

Til nr. 32

Den foreslåede ændring foretages, fordi den nuværende hen-

visning i § 540, stk. 3, 2. pkt., til § 596, stk. 2, er indsat ved en fejl, idet henvisningen skulle have været til § 536, stk. 2, hvoraf fristen for kontraanke fremgår.

Til nr. 33

Den foreslåede ændring er en redaktionel ændring som følge af, at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 62).

Til § 2

(Kriminallov for Grønland)

Til nr. 1

I medfør af kriminallovens § 20, stk. 2, er overtrædelse af kriminallovens § 99 om ærefornærmelser undergivet privat påtale.

Med tilføjelsen til § 20, stk. 2, foreslås det, at der efter forurettedes anmodning kan ske betinget offentlig påtale i sager, hvor en alvorlig sigtelse er usand, i sager hvor en sigtelse er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og hvor sigtelsen er egnet til væsentligt at skade den forurettede, i sager hvor en person sigtes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv, og i sager, hvor en alvorlig sigtelse er udbredt anonymt.

Forslaget indebærer, at der indføres betinget offentlig påtale i en række nærmere angivne sager om ærefornærmelser. Ved betinget offentlig påtale forstås, at der kan ske offentlig påtale, dvs. at anklagemyndigheden rejser en straffesag, hvis forurettede anmoder herom, f.eks. ved at indgive en anmeldelse.

Overordnet set omfatter muligheden for betinget offentlig påtale kun den del af § 99, der omhandler ærefornærmelser i form af sigtelser. Ærefornærmelser i form af ringeagtsytringer som fornærmelige ord eller handlinger omfattes ikke af muligheden for betinget offentlig påtale. Samtidig er det kun de groveste sigtelser, der er omfattet af adgangen til betinget offentlig påtale.

En »sigtelse« skal i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis forstås som en påstand om fakta, der kan bevises eller modbevises (statement of facts). Det bemærkes i den forbindelse, at begrebet »sigtelse« i kriminallovens § 99 svarer til begrebet »beskyldning« i straffelovens bestemmelser om ærekrænkelse.

Den sammenhæng, som udtalelsen er fremkommet i, vil have betydning for, om en udtalelse skal rubriceres som en

sigtelse mod en anden person. Således vil en sigtelse om, at en politiker er landsforræder, fordi den pågældende efter den potentielle gerningsmands opfattelse har realiseret gerningsindholdet i kriminallovens § 23, efter omstændighederne være en alvorlig sigtelse omfattet af bestemmelsen, mens udtrykket landsforræder ikke vil være en alvorlig sigtelse, hvis det i sammenhængen anvendes som en (acceptabel) vurdering af en politiker, der fører en politik, som, gerningsmanden mener, er skadelig for riget.

Der vil være tale om en sigtelse, hvis man påstår, at en anden person er morder eller voldtægtsforbryder i den forståelse, at den pågældende har overtrådt kriminallovens bestemmelser om drab eller voldtægt, mens mere subjektivt ladede betegnelser som umoralsk eller racistisk ikke er en sigtelse i den foreslåede bestemmelses forstand.

Det foreslås i § 20, stk. 2, nr. 1, at der indføres betinget offentlig påtale i sager hvor en alvorlig sigtelse er usand. Dette indebærer for det første, at det kun er ærefornærmelser i form af sigtelser (i modsætning til ringeagtsytringer), der er omfattet af forslaget jf. lige ovenfor, hvor det fremgår, at ringeagtsytringer ikke er omfattet af forslaget.

For det andet vil kun »alvorlige« sigtelser være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Alvorlige sigtelser vil primært være sigtelser om, at forurettede har begået grove forbrydelser, og det kan have betydning, i hvilken sammenhæng udtalelsen er fremkommet i, om den rubriceres som alvorlig.

Den foreslåede bestemmelse vil for det tredje kun omfatte en sigtelse, der er »usand«. Formuleringen »usand« indebærer i sammenhæng med kriminallovens § 11 om forsæt, at gerningsmanden skal have forsæt til, at sigtelsen er usand.

Det foreslås i § 20, stk. 2, nr. 2, at der indføres betinget offentlig påtale i sager om ærefornærmelser, hvor en sigtelse er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og sigtelsen er egnet til væsentligt at skade den forurettede.

Bestemmelsen omfatter kun sigtelser og ikke ringeagtsytringer, jf. herom ovenfor. Enhver sigtelse vil i princippet være omfattet af den foreslåede bestemmelse, men betingelsen om, at den skal være egnet til væsentligt at skade den forurettede, vil i praksis indebære, at kun sigtelser af en vis grovhed vil være omfattet af bestemmelsen. Der skal foretages en objektivt bedømmelse af, om sigtelsen er egnet til at kunne skade den forurettede. Med »væsentlig skade« menes en skade, som går ud over den skade på omdømmet, som sædvanligvis kan ramme en person, der beskyldes for noget tilsvarende. Der kan f.eks. være tale om, at forurettede indtager en særlig stilling, varetager en særlig post eller er i en særlig position, som sigtelsen er egnet til at bringe i fare. Det er ikke et krav efter bestemmelsen, at beskyldningen rent faktisk har ført skade med sig.

Eksempelvis kan der være tale om, at en person på et mangelfuldt grundlag beskyldes for at have begået et forhold, der kan medføre en foranstaltning af en mindre grovhed, herunder f.eks. visse overtrædelser af særlovgivningen, men hvor grovheden heraf forstærkes ved, at sigtelsen udbredes gennem et landsdækkende medie, og forurettede er særligt udsat for at lide skade på grund af sigtelsen.

For det andet skal sigtelsen være udbredt gennem indholdet af et massemedie. »Massemedie« skal forstås i overensstemmelse med § 1, nr. 1-3, i landstingslov nr. 17 af 19. november 2007 om medieansvar. Ved et massemedie forstås efter nr. 1 i landstingsloven indenlandske periodiske skrifter, herunder billeder og lignende fremstillinger, der trykkes eller på anden måde mangfoldiggøres, efter nr. 2 i landstingsloven lyd- og billedprogrammer, der spredes eller fordeles af Kalaallit Nunaata Radioa (KNR) og foretagender, der har tilladelse til radio- eller tv-virksomhed efter landstingsforordning om radio- og tv-virksomhed, og efter nr. 3 i landstingsloven tekster og billeder og lydprogrammer, der periodisk udbredes til offentligheden, hvis de har karakter af nyhedsformidling, som kan sidestilles med den formidling, der er omfattet af nr. 1 og 2 i landstingsforordningen, jf. dog landstingslovens § 8, stk. 1, om andre massemedier.

Den foreslås i § 20, stk. 2, nr. 3, at der indføres betinget offentlig påtale i sager, hvor en person sigtes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv.

Dette indebærer for det første, at det kun er ærefornærmelser i form af sigtelser (i modsætning til ringeagtsytringer), der er omfattet af forslaget, jf. lige ovenfor, hvor det fremgår, at ringeagtsytringer ikke er omfattet af forslaget.

For det andet er det et krav, at sigtelsen kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv.

Det foreslås i § 20, stk. 2, nr. 4, at der indføres betinget offentlig påtale i sager, hvor en alvorlig sigtelse er udbredt anonymt.

For det første indebærer forslaget, at det kun er ærefornærmelser i form af sigtelser (i modsætning til ringeagtsytringer), der er omfattet af forslaget, jf. lige ovenfor, hvor det fremgår, at ringeagtsytringer ikke er omfattet af forslaget.

For det andet er det kun »alvorlige« sigtelser som vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Alvorlige sigtelser vil primært omfatte sigtelser om, at forurettede har begået grove forbrydelser, og det kan have betydning, i hvilken sammenhæng udtalelsen er fremkommet, om den kan rubriceres som alvorlig.

Den foreslåede bestemmelse omfatter for det tredje kun sigtelser, der er udbredt anonymt. Dette omfatter situationer, hvor forurettede ikke umiddelbart kan identificere gerningsmanden, herunder også tilfælde, hvor sigtelsen er fremsat med urigtigt angivet navn. Det afgørende vil være, at der er behov for en nærmere efterforskning med henblik på at fastlægge gerningsmandens identitet.

Det bemærkes, at en sigtelse ikke anses for udbredt anonymt efter bestemmelsen, når udbredelsen er sket i et medie omfattet af landstingslov om medieansvar. Det fastlægges heri, hvem der bærer det kriminalretlige ansvar for udbredelsen i mediet, hvorfor der ikke er behov for nærmere efterforskning med henblik på at fastlægge gerningsmandens identitet.

Bestemmelsen vil omfatte mundtligt udbredte sigtelser, dvs. f.eks. en video, der er udbredt på Facebook, hvor en maske-ret person fremsætter en alvorlig sigtelse mod nogen, ligesom bestemmelsen vil omfatte sigtelser udbredt på skrift.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Den foreslåede ændring er en konsekvens af den foreslåede reorganisering af anklagemyndigheden, hvorefter statsadvokaterne bliver en del af de offentlige anklagere i Grønland og dermed en del af den overordnede anklagemyndighed.

Til nr. 3

Efter kriminallovens § 22, stk. 1, bortfalder adgangen til privat påtale, når den berettigede ikke har anlagt sag, senest 6 måneder efter at den pågældende har fået sådan kundskab, at den pågældende har tilstrækkeligt grundlag for sagsanlæg.

Det foreslås, at der foretages ændringer af § 22, stk. 1, for at sikre, at adgangen til at begære offentlig påtale bortfalder, når den berettigede ikke har fremsat begæring senest 6 måneder efter, at den pågældende har fået sådan kundskab, at den pågældende har tilstrækkeligt grundlag til at fremsætte begæring om påtale.

Ændringen, der foretages som konsekvens af, at der indføres regler om betinget offentlig påtale i kriminalloven, indebærer, at der i stk. 1 fastsættes en frist på 6 måneder for den påtaleberettigede til at fremsætte begæring om offentlig påtale. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor den berettigede »har fået sådan kundskab« så den pågældende havde grundlag for at fremsætte begæring om påtale.

Der henvises til forslaget til § 311 a (lovforslagets § 1, nr.

10), der regulerer, hvilke personer der er berettiget til at begære offentlig påtale.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det fremgår af kriminallovens § 22, stk. 2, at hvis der er flere påtaleberettigede eller skyldige, regnes fristen for privat påtalesærskilt for hver af dem.

Det foreslås i § 22, stk. 2, at tilføje, at hvis fristen for begæring om offentlig påtale for en af de skyldige er overskredet, men ikke for de øvrige skyldige, afgør anklagemyndigheden, om en begæring om påtale mod disse skal tages til følge.

Forslaget er en konsekvens af, at der indføres regler om betinget offentlig påtale i kriminalloven.

Bestemmelsen svarer til den danske straffelovs § 96, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 1650 af 17. november 2020.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det fremgår af kriminallovens § 22, stk. 3, at adgangen til at rejse privat påtale bortfalder, når der er forløbet 6 måneder efter den forurettedes død.

Det foreslås at ændre § 22, stk. 3, således at også adgangen til at begære offentlig påtale bortfalder, når der er forløbet 6 måneder efter den forurettedes død.

Forslaget indebærer, at der vil skulle begæres offentlig påtale inden 6 måneder efter, at forurettede er afgang ved døden. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med, at adgangen til at begære offentlig påtale, mens forurettede er i live, bortfalder senest 6 måneder efter, at den pågældende har fået sådant kendskab, at den pågældende har tilstrækkeligt grundlag til at fremsætte begæring om påtale.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Efter kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1 og 2, er der tale om voldtægt, når en person tiltvinger sig samleje eller andet seksuelt forhold med en person ved anvendelse af vold eller trussel om vold, og når en person skaffer sig samleje eller

andet seksuelt forhold med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, hvor personen er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Der er ligeledes tale om voldtægt, når en person har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år.

Efter kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 1 og 2, skal der ved valget og udmåling af foranstaltning tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, og gerningsmandens personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde den pågældende fra yderligere lovovertrædelser.

Kriminalloven er således som udgangspunkt baseret på det såkaldte gerningsmandsprincip, således at retten ved valget af foranstaltning i vid udstrækning skal tage hensyn til den enkelte gerningsmands personlige og sociale forhold, herunder hvad der må antages at ville kunne afholde vedkommende fra at begå ny kriminalitet. Der skal imidlertid også tages hensyn til gerningens beskaffenhed og samfundets interesse i at modvirke kriminalitet af den pågældende art (gerningsprincippet). Kriminalloven anvender derfor ikke begrebet »straffe«, og loven indeholder heller ikke strafferammer.

Det foreslås i § 77, stk. 3, at der ved fastsættelse af foranstaltning for overtrædelse af kriminallovens § 77 skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, når den er begået mod en person under 18 år.

Det forudsættes, at der med den foreslåede ændring generelt sker en forhøjelse af foranstaltningsniveauet med 50 pct. for voldtægt af personer under 18 år ved samleje og voldtægt ved andet seksuelt forhold, jf. kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1-3. Ændringen har således ikke til formål at ændre foranstaltningsniveauet for overtrædelse af § 77, stk. 1, hvis forbrydelsen er begået mod personer, der er 18 år eller ældre. Ændringen har endvidere ikke til formål at forhøje foranstaltningsniveauet for overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 2.

Forslaget indebærer en forhøjelse af foranstaltningsniveauet i sager, hvor gerningsmanden ved brug af vold eller trussel om vold tiltvinger sig samleje eller andet seksuelt forhold med en person under 18 år, jf. kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1.

Forslaget indebærer endvidere en forhøjelse af foranstaltningsniveauet i sager, hvor gerningsmanden skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, jf. kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 2.

Forslaget vil også indebære en forhøjelse af foranstaltningsniveauet i sager, hvor gerningsmanden har samleje eller andet seksuelt forhold med et barn under 12 år, jf. kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 3.

Med ændringen forudsættes en forhøjelse af foranstaltningsniveauet på 50 pct., hvilket indebærer, at en sag, der efter gældende ret vil skulle afgøres med anstaltsanbringelse i 1 år, efter de foreslåede regler skal afgøres med anstaltsanbringelse i 1 år og 6 måneder. En sag, som efter gældende ret vil skulle afgøres med anstaltsanbringelse i 2 år, skal efter de foreslåede regler afgøres med anstaltsanbringelse i 3 år.

Som eksempler på det nuværende foranstaltningsniveau for voldtægt og andet seksuelt forhold af mindreårige efter kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1, samt virkningen af en forhøjelse med 50 pct. følger neden for beskrivelser af en enkeltstående voldtægt, hvor gerningsmanden ikke tidligere er idømt en foranstaltning:

Eksempel 1: En sag, hvor en 17-årig voldtager en 16-årig ved anvendelse af vold eller trussel om vold, vil efter det nuværende foranstaltningsniveau og afhængig af de konkrete omstændigheder i sagen blive afgjort med anstaltsanbringelse i mellem 1 år og 3 måneder og 2 år. Med forslaget lægges der op til, at en tilsvarende sag afgøres med anstaltsanbringelse i mellem 2 år og indtil 3 år.

Eksempel 2: En sag, hvor en 35-årig voldtager en 10-årig ved anvendelse af vold eller trussel om vold, vil efter det nuværende foranstaltningsniveau og afhængig af de konkrete omstændigheder i sagen blive afgjort med anstaltsanbringelse i mellem ca. 2 år og 6 måneder og 3 år og 6 måneder. Med forslaget lægges der op til, at en tilsvarende sag afgøres med anstaltsanbringelse i mellem 3 år og 6 måneder til 5 år.

Som et eksempel på det nuværende foranstaltningsniveau for voldtægt ved andet seksuelt forhold til et barn under 12 år, jf. kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 3, samt virkningerne af en forhøjelse med 50 pct. følger neden for en beskrivelse af en enkeltstående forbrydelse, hvor gerningsmanden ikke tidligere er idømt en foranstaltning:

Eksempel 1: En sag, hvor en 10-årig bliver befølt af en 35-årig, mens de sover i samme seng (og hvor befølingen har karakter af andet seksuelt forhold), vil efter det nuværende foranstaltningsniveau og afhængig af de konkrete omstændigheder i sagen blive afgjort med anstaltsanbringelse i mellem 4 og 6 måneder. Med forslaget lægges der op til, at en tilsvarende sag afgøres med anstaltsanbringelse i mellem 6 og 9 måneder.

Det bemærkes, at der er tale om typeeksempler, og at der som følge af de mange forskelligartede forhold, som er omfattet af kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1-3, og stk. 2, er en meget stor variation i længden af foranstaltninger efter bestemmelserne, herunder også på baggrund af forskellige formildende og skærpende omstændigheder, samt om der er tale om gentagelsestilfælde. Formålet med ændringen er, at der i alle tilfælde sker en forhøjelse med 50 pct. i forhold til det foranstaltningsniveau, som ville udmåles inden ændringen, og efter omstændighederne vil der således kunne være grundlag for at udmåle foranstaltninger, som ligger væsentligt over det angivne niveau i de nævnte typetilfælde, fordi situationen adskiller sig fra det nævnte tilfælde, ligesom der også vil kunne være grundlag for at udmåle lavere foranstaltninger.

Der vil f.eks. som efter gældende ret i almindelighed være grundlag for at udmåle en skærpet foranstaltning, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her begår voldtægt. Der vil omvendt kunne være grundlag for at udmåle en kortere foranstaltning end de angivne udgangspunkter, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje eller om forsøg.

Udmålingen af foranstaltning vil fortsat bero på domstolernes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, herunder lovertrædelsens grovhed og gerningsmandens personlige forhold, jf. kriminallovens § 121, og det angivne foranstaltningsniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Der er med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde. Der tilsigtes heller ingen ændring i de forhold, der i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Afskydning af skydevåben i bymæssig bebyggelse vil efter omstændighederne være en overtrædelse af kriminalloven.

Der kan f.eks. være tale om en overtrædelse af kriminallovens § 90, stk. 2, hvorefter den, der for egen vindings skyld, af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde volder nærliggende fare for nogens liv, førlighed eller sundhed, dømmes for uforsvarlig omgang med farlige ting.

Hvis der ikke ved skudafgivelsen er sket en overtrædelse af

kriminallovens § 90, stk. 2, f.eks. fordi der ikke er andre personer, som udsættes for konkret fare, vil der være tale om en overtrædelse af § 12, stk. 2, i de kommunale politivedtægter.

Efter Justitsministeriets opfattelse er afskydning af rifler, jagtgeværer, luftbøsser og andre håndvåben i bebyggede områder ikke forbrydelser af en karakter, der hører til i politivedtægten.

For tydeligt at markere, at der er tale om alvorlig kriminalitet og for at undgå, at der udvises tilbageholdenhed med konfiskation i sagerne, fordi der er tale om særlovsovertrædelser, foreslås det at indføre et delikt i kriminalloven om skudafgivelse i bebyggede områder.

Den foreslåede ændring er udtryk for, at samfundet har skærpet sit syn på skudafgivelse i bebyggede områder.

Gerningsindholdet er, at en person, uretmæssigt afskyder rifler, jagtgeværer, luftbøsser og andre håndvåben inden for en afstand af 500 meter fra bebyggede områder.

Idet det alene er uretmæssig afskydning, der er omfattet af bestemmelsen, er afskydning lovlig, hvis politiet har givet tilladelse hertil, f.eks. i forbindelse med konkurrenceskydning på en særligt godkendt bane.

Bestemmelsen omfatter alene en zone på 500 meter fra bymæssig bebyggelse.

Ved bymæssig bebyggelse forstås såvel byer som bygder, ligesom der både forstås et beboelsesområde og et industri- eller landsbrugsområde. Derimod vil områder med en enkelt hytte eller ganske få hytter, herunder navnlig områder med jagthytter eller shelters, hvorfra man naturligt går på jagt, ikke være omfattet. Afstanden fra bymæssig bebyggelse skal måles i fugleperspektiv.

Bestemmelsen supplerer kriminallovens § 90, stk. 2, og vil bl.a. finde anvendelse på de situationer, hvor en person skyder vildt omkring sig i bymæssig bebyggelse uden at have et mål for sine skyderier, og uden at der konkret opstår nærliggende fare for nogens liv, førlighed eller sundhed.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Den foreslåede ændring af § 90, stk. 4, der bliver stk. 5, er en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 2, nr. 7.

Til nr. 9

Efter kriminallovens § 98 dømmes den, som fremsætter kvalificerede trusler. Det anses i den forbindelse som en skærpende omstændighed, at truslerne fremsættes i anledning af et vidnes forklaring til politiet eller i retten.

Det foreslås, at der i *stk. 2* indsættes en supplerende regel til den almindelige trusselsbestemmelse, der giver en betydelig forbedret kriminalretlig beskyttelse i tilfælde af kriminelle handlinger udøvet over for vidner mv. i kriminalsager og civile sager.

Bestemmelsen vil særligt finde anvendelse i tilfælde, hvor der fremsættes trusler om simpel vold, med det formål at udøve pression over for et vidne, der står over for at skulle afgive forklaring over for politiet eller retten i en kriminalsag eller over for retten i en civil sag, samt i tilfælde, hvor de pågældende handlinger udføres som udtryk for hævn eller med henblik på at udøve repressalier over for det pågældende vidne i anledning af en afgivet forklaring i en kriminalsag eller civil sag. Det vil f.eks. være tilfældet, hvor der fremsættes efterfølgende trusler mod offeret om øretæver eller lignende vold, der ikke falder ind under § 98, stk. 1, og heller ikke sker som led i ulovlig tvang.

Bestemmelsen anvender ikke udtrykket »vidne«. I stedet tales om en persons forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten. Det skyldes, at den pågældende i visse tilfælde vil have status som sigtet/tiltalt og ikke som vidne, hvis der er tale om en medgerningsmand, der vælger at aflægge tilståelse også om andres andel i lovovertrædelser.

Afgrænsningen af begrebet »nærmeste« må foretages i overensstemmelse med det tilsvarende begreb i retsplejelovens § 144 om, hvem der er fritaget for den almindelige vidnepligt til at afgive forklaring i retten.

Endelig omfatter bestemmelsen også andre med tilknytning til vidnet, f.eks. en arbejdsgiver. Afgørende for denne kategori er, at truslen skal være egnet som indirekte påvirkning af vidnets forklaring.

Der er ikke med lovforslaget tilsigtet en ændring af, at det i forhold til kriminallovens delikter er en skærpende omstændighed, at et angreb er udøvet i anledning af en persons forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.7.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

I medfør af kriminallovens § 111, stk. 1, dømmes for hæleri den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opstået ved en lovovertrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar, og den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en overtrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar.

Med den foreslåede bestemmelse ændres § 111, *stk. 1*, således at det tilføjes, at bestemmelsen finder anvendelse, medmindre forholdet er omfattet af § 111 a.

Det indebærer, at kriminallovens § 111 herefter vil omfatte de sager om hæleri, som ikke omfattes af den foreslåede § 111 a.

Det foreslås således at indsætte en ny selvstændig bestemmelse om hvidvask i kriminallovens § 111 a (jf. lovforslagets § 2, nr. 11), som vil omfatte en del af de handlinger, der i dag er dækket af hæleribestemmelsen i § 111.

Forslagets § 111 a vil fastlægge, at for hvidvask dømmes den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en forbrydelse, for at skjule eller tilsøre den ulovlige oprindelse.

I konsekvens heraf foreslås det, at kriminalloven § 111 om hæleri fremover ikke skal omfatte forhold, der er omfattet af den foreslåede selvstændige hvidvaskbestemmelse i § 111 a.

Forslaget indebærer, at handlinger, der er omfattet af den foreslåede § 111 a, fremover skal behandles efter denne bestemmelse og ikke efter § 111.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til nr. 11 nedenfor.

Til nr. 11

I medfør af kriminallovens § 111 dømmes for hæleri den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opstået ved en lovovertrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar, og den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en overtrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse om, at den der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en forbrydelse, for at skjule eller tilsøre den ulovlige oprindelse, dømmes for hvidvask.

Med forslaget til § 111 a, foreslås det, at udskille en del af hæleribestemmelsen til en selvstændig bestemmelse om hvidvask, sådan at kriminalloven fremover vil indeholde en selvstændig bestemmelse om hvidvask.

Den foreslåede bestemmelse kriminaliserer navnlig nogle af de handlinger, som i dag er omfattet af kriminallovens § 111 om hæleri. Endvidere udvides kriminaliseringen til også at omfatte hvidvask af udbytte af egne forhold, der kan medføre et kriminalretligt ansvar (såkaldt selvhvidvask), jf. nærmere nedenfor.

Bestemmelsen kriminaliserer således visse handlinger med hensyn til udbytte af en kriminaliseret lovovertrædelse (førforbrydelsen). Det er kun handlinger, der foretages, efter at førforbrydelsen er begået, som er omfattet af bestemmelsen. Handlinger foretaget før dette tidspunkt vil i stedet kunne foranstalles som medvirken til førforbrydelsen, hvis det fornødne forsæt er til stede. Der vil også kunne foranstalles for medvirken til førforbrydelsen, hvis der før fuldbyrdelsen af førforbrydelsen er truffet aftale om, at den pågældende efterfølgende skal hvidvaske udbyttet. Der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne nedenfor om forholdet mellem det kriminalretlige ansvar for førforbrydelsen og efter den foreslåede bestemmelse om hvidvask.

Bestemmelsen omfatter hvidvask af penge, som direkte eller indirekte er udbytte af enhver kriminaliseret lovovertrædelse.

Det kræves ikke, at nogen er dømt eller kan dømmes for førforbrydelsen. Det er heller ikke et krav, at det påvises, hvilken førforbrydelse udbyttet stammer fra. Det vil være tilstrækkeligt til at dømme for hvidvask, at det bevises, at udbyttet stammer fra en eller flere ikke nærmere konkretiserede kriminaliseret lovovertrædelser. Kan det ikke anses for bevist, at udbyttet stammer fra en eller flere kriminaliserede lovovertrædelser, kan der dømmes for forsøg på hvidvask, hvis tiltalte havde forsæt til, at udbyttet stammede fra en eller flere kriminaliserede lovovertrædelser.

Bestemmelsen omfatter også hvidvask af udbytte af en kriminaliseret lovovertrædelse, der er begået i udlandet, herunder tilfælde, hvor førforbrydelsen ikke er undergivet grønlandsk straffemyndighed. Det er i sådanne tilfælde tilstrækkeligt, at førforbrydelsen ville have været kriminaliseret efter grønlandsk ret, hvis en tilsvarende handling var foretaget i Grønland. Dette kan eksempelvis være relevant ved bestemmelser om kriminalretligt ansvar, der efter grønlandsk ret er territorielt begrænsede.

Bestemmelsen omfatter ethvert udbytte af en kriminaliseret lovovertrædelse, herunder surrogater og frugter, f.eks. renter.

Bestemmelsen tager imidlertid sigte på hvidvask af penge. Dette gælder, både når det direkte udbytte af førforbrydelsen er penge, og når et udbytte i andet end penge er blevet omsat til penge, som derefter hvidvaskes. Penge omfatter det, der er almindeligt accepteret som betalingsmiddel i en eller flere stater. Penge omfatter både kontanter og kontoindeståender. De virtuelle valutaer, som kendes i dag (f.eks. bitcoin), har ikke en sådan funktion som almindeligt betalingsmiddel, at de udgør penge i bestemmelsens forstand. Der henvises til nærmere om bitcoins nedenfor.

Bestemmelsen tager således ikke sigte på den første omsætning til penge eller håndtering i øvrigt af et udbytte, som består i andet end penge. Det gælder eksempelvis køb og salg eller udlejning af genstande, som er stjålet eller i øvrigt fravendt nogen ved en kriminaliseret lovovertrædelse, såvel som transport eller opbevaring af sådanne genstande. Handlinger af denne karakter vil således uændret kunne foranstalles som hæleri efter kriminallovens 111, når handlingerne foretages af personer, der ikke har medvirket til førforbrydelsen. For så vidt angår gerningsmandens egen umiddelbare udnyttelse af et udbytte i andet end penge, eksempelvis gennem brug, salg eller udlejning, gælder ligeledes uændret, at dette ikke er særskilt kriminaliseret, idet foranstaltningen for førforbrydelsen fastsættes bl.a. under hensyn til gerningsmandens mulighed for på denne måde at få nytte af udbyttet.

Det anførte gælder også i tilfælde, hvor genstande ændres for at skjule, at de stammer fra kriminalitet. Som eksempler kan nævnes, at en stjålet motorcykel skilles ad og sælges som reservedele, at stelnummeret på en stjålet cykel ændres, eller at en stjålet bil omlakeres eller forsynes med nye nummerplader. Bistand hertil vil således uændret kunne foranstalles som hæleri efter kriminallovens § 111, mens gerningsmanden til førforbrydelsens egne handlinger af denne karakter skal bedømmes efter lovgivningen i øvrigt. Det er eksempelvis selvstændigt kriminaliseret at køre i en uindregistreret eller afregistreret bil. Hertil kommer, at hvis gerningsmanden sælger stjålne genstande til en godtroende erhverver, vil der ofte være tale om bedrageri efter kriminallovens § 104.

Bestemmelsen vil omfatte eventuelle efterfølgende hvidvaskhandlinger med hensyn til penge, som er opnået ved eksempelvis salg eller udlejning af stjålne genstande.

Det foreslås, at bestemmelsen skal omfatte den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en kriminaliseret lovovertrædelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse. Som nævnt betyder det, at den første konvertering til penge af udbytte i andet af penge falder uden for bestemmelsen.

Bestemmelsen omfatter eksempelvis veksling af udbyttet til

en anden valuta og overførsel af udbyttet til en anden person, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse.

Den blotte indsættelse af udbyttet på en bankkonto eller overførsel mellem to almindelige konti, eksempelvis lønkonto, budgetkonto eller opsparingskonto, som tilhører samme person, er ikke omfattet af bestemmelsen. En overførsel til en konto, som tilhører en anden person eller til en konto i et andet land, vil imidlertid være omfattet, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Investering af pengene, være sig i værdipapirer, fast ejendom eller andet, vil også være en konvertering, der er omfattet af bestemmelsen, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Dette gælder også ved investering i (køb af) virtuel valuta (f.eks. bitcoin).

Bestemmelsen vil i kraft af den almindelige medvirkensregel i kriminallovens § 13 også omfatte den, der i forbindelse med eller med henblik på konvertering eller overførsel af penge skjuler eller tilslører udbyttets karakter, oprindelse, placering eller bevægelser, rådigheden eller rettigheder over det eller ejendomsretten til det. Som eksempel kan nævnes fremstilling af dokumenter, der angiver en urigtig lovlig oprindelse til udbyttet, eksempelvis i form af lån, tilbagebetaling af lån, salgssum eller overskud af erhvervsvirksomhed.

Bestemmelsen omfatter ikke den blotte modtagelse eller opbevaring af udbytte. Handlinger af denne karakter vil således uændret kunne foranstalles som hæleri efter kriminallovens § 111, når handlingerne foretages af personer, der ikke har medvirket til førforbrydelsen.

Transport af kontante penge vil være omfattet af § 111 a, hvis transporten indebærer, at udbyttet overføres fra en person til en anden eller til et andet land. Transport, der alene går ud på for en anden at flytte kontante penge fra et sted i landet til et andet, vil derimod uændret skulle henføres under kriminallovens § 111. Det anførte gælder, både når det oprindelige udbytte bestod i kontante penge, og når udbytte i anden form er blevet omsat til kontante penge.

Bestemmelsen omfatter handlinger foretaget af personer, der ikke har medvirket til førforbrydelsen, såvel som handlinger foretaget af personer, der har medvirket til førforbrydelsen. Kriminalretligt ansvar i sammenstød finder anvendelse, jf. nærmere nedenfor.

Gerningsmanden til førforbrydelsen falder uden for den foreslåede kriminalisering af hvidvask, så længe den pågældende alene håndterer udbytte i andet end penge. Dette skyldes, at den foreslåede bestemmelse som beskrevet ovenfor i det hele taget ikke tager sigte på sådanne handlinger, heller ikke når de foretages af andre end gerningsmanden til førforbrydelsen. Som eksempler kan nævnes brug, salg, ud-

lejning, udlån, opbevaring, transport eller håndtering i øvrigt af stjålne genstande.

Gerningsmanden til førforbrydelsen falder også uden for den foreslåede kriminalisering af hvidvask, så længe den pågældende alene opbevarer penge, transporterer penge inden for samme land, indsætter penge på sin egen bankkonto i samme land eller anvender penge på forbrug. Dette gælder, hvad enten pengene er det oprindelige udbytte, eller det oprindelige udbytte er blevet omsat i penge, og skyldes, at sådanne handlinger ikke er omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Gerningsmanden til førforbrydelsen vil derimod være omfattet af den foreslåede bestemmelse, hvis den pågældende eksempelvis veksler penge enten til en anden valuta eller til pengesedler i samme valuta, som er vanskeligere at spore end det oprindelige udbytte. Det er efter den foreslåede bestemmelse en forudsætning, at konverteringen sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Der kan være tilfælde, hvor en veksling ikke sker helt eller delvis med dette formål, men eksempelvis alene med henblik på almindeligt forbrug under en ferie i et andet land.

Gerningsmanden til førforbrydelsen vil ligeledes være omfattet af den foreslåede bestemmelse, hvis den pågældende eksempelvis investerer penge i værdipapirer, fast ejendom eller andet. Der kan være grænsetilfælde mellem investering og forbrug, men hvis den købte genstand har en betydelig gensalgsværdi både absolut og relativt i forhold til anskaffelsesprisen, må anskaffelsen anses som en investering, selv om genstanden også har brugsværdi. Afhængig af de nærmere omstændigheder kan det eksempelvis gælde biler, både, kostbare ure eller smykker, dyrt pelsværk, årgangsvine og kunstgenstande.

De anførte eksempler illustrerer undergrænsen for hvidvask. Gerningsmanden til førforbrydelsen vil også overtræde den foreslåede bestemmelse, hvis den pågældende deltager i mere avancerede hvidvaskhandlinger, hvori indgår eksempelvis selskabskonstruktioner, proformatransaktioner, stråmænd, spejlhandler eller andre konverteringer eller overførsler gennem flere led og/eller flere lande eller hvidvaskhandlinger ved anvendelse af spil og bettinghandler.

Kriminalretligt ansvar i sammenstød vil finde anvendelse. Det betyder, at et kriminalretligt ansvar for førforbrydelsen absorberer et kriminalretligt ansvar efter den foreslåede hvidvaskbestemmelse for så vidt angår forhold, der knytter sig accessorisk til førforbrydelsen som normalt forekommende bi-omstændigheder. I praksis vil gerningsmanden til førforbrydelsen derfor især kunne omfattes af den foreslåede hvidvaskbestemmelse, hvis de hvidvaskhandlinger, den pågældende har foretaget, går væsentligt ud over sædvanlig håndtering af udbyttet af en lovovertrædelse.

I det omfang det kriminalretlige ansvar efter den foreslåede hvidvaskbestemmelse ikke absorberes af kriminalretligt ansvar for førforbrydelsen, skal spørgsmålet om forældelse af det kriminalretlige ansvar vurderes særskilt for førforbrydelsen og den foreslåede hvidvaskbestemmelse. Der vil således kunne være tilfælde, hvor det kriminalretlige ansvar for førforbrydelsen er forældet, men hvor gerningsmanden til førforbrydelsen stadig kan idømmes et kriminalretligt ansvar for hvidvask, enten på grund af en længere forældelsesfrist, eller fordi hvidvasken er foretaget på et senere tidspunkt.

Bestemmelsen omfatter forsætlige forhold, jf. kriminallovens § 11. Forsæt kan i overensstemmelse med almindelige kriminalretlige principper og afhængig af sagens nærmere omstændigheder bl.a. bevises på grundlag af objektive kendsgerninger.

Juridiske personer kan idømmes et kriminalretligt ansvar for hvidvask, jf. kriminallovens § 17 og kapitel 5. Både den juridiske person og de fysiske personer, der inden for dens virksomhed har begået hvidvasken, kan således dømmes for forbrydelsen.

Efter kriminallovens § 19, stk. 1, forudsætter et kriminalretligt ansvar for en juridisk person, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere personer knyttet til den juridiske person eller den juridiske person som sådan.

Forsøg og medvirken til hvidvask kan foranstalles efter de almindelige regler i kriminallovens §§ 12 og 13.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det fremgår af kriminallovens § 120, at rettighedsfortabelse, jf. kapitel 36, og konfiskation, jf. kapitel 37, kan idømmes i forbindelse med enhver anden foranstaltning.

Det følger heraf, at rettighedsfortabelse og konfiskation anvendes som tillægsforanstaltning til andre foranstaltninger.

Det foreslås, at kriminallovens § 120 ophæves.

Bestemmelsen foreslås ophævet som konsekvens af, at overskriften til afsnit II ændres, jf. forslaget til § 2, nr. 15, nedenfor, med den virkning, at kapitel 36 om rettighedsfortabelse og kapitel 37 om konfiskation (samt kapitel 35 om bidtandsværker) fremover skal anses som en retsfølge af en forbrydelse og ikke en foranstaltning. Der er herefter ikke behov for bestemmelsen i § 120 om, at rettighedsfortabelse

og konfiskation, der i dag anses som en foranstaltning, skal kunne idømmes i tillæg til andre foranstaltninger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

I medfør af kriminallovens § 135 kan retten i en dom fastsætte som vilkår, at den dømte efter bestemmelse af kriminalforsorgen undergives forskellige former for behandling, herunder misbrugsafvænnning, lægelig behandling eller psykiatrisk/sexologisk behandling.

Det foreslås, at der i § 135, stk. 1, nr. 3, tilføjes psykologisk behandling til opregningen af de vilkår, som kan idømmes.

Forslaget indebærer en præcisering af, at der i kriminallovens § 135 om dom til tilsyn er hjemmel til at fastsætte vilkår om psykologbehandling.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Efter kriminallovens § 145, stk. 1, kan retten bestemme, at den dømte skal anbringes i anstalt i et bestemt tidsrum, der ikke kan overstige 3 måneder, og efterfølgende undergive sig tilsyn.

Det foreslås, at tidsrummet forhøjes til 6 måneder. Det vil herved blive muligt at afsige en dom til anstalt og tilsyn i tilfælde, hvor retten på den ene side ikke finder det nødvendigt med en længere dom til anstaltsanbringelse, men på den anden side ikke finder en anstaltstid på 3 måneder tilstrækkelig.

Ændringen forventes at være formålstjenlig i nogle tilfælde, hvor den samlede foranstaltning ville have ligget på et niveau af 8-12 måneder eller eventuelt højere. Ved lavere foranstaltninger vil der formentlig sjældent være anledning til at fastsætte en anstaltstid på mere end 3 måneder, fordi der normalt kan ventes at ske prøveløsladelse efter to tredjedele af anbringelsestiden.

Justitsministeriet forudsætter imidlertid, at foranstaltningen som udgangspunkt ikke finder anvendelse i sager om grove seksualforbrydelser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Det følger af overskriften til kriminallovens afsnit II, at konfiskation anses som en foranstaltning. Sammenholdes dette med kriminallovens § 16 om, at handlinger, der foretages af børn under 15 år, ikke kan medføre foranstaltninger efter loven, indebærer det, at der ikke kan anvendes konfiskation over for et barn under 15 år.

Det foreslås at ændre overskriften af afsnit II, således at der til overskriften tilføjes "andre retsfølger af en forbrydelse".

Med lovforslaget vil afsnit II i kriminalloven således herefter hedde "De enkelte foranstaltninger og andre retsfølger af en forbrydelse".

Denne tilføjelse foretages med henblik på, at kapitel 35 om bistandsvæger, kapitel 36 om rettighedsfortabelse og kapitel 37 om konfiskation fremover skal anses som andre retsfølger af en forbrydelse og ikke som en foranstaltning. Dette indebærer, at konfiskationsreglerne ikke længere anses som en foranstaltning, hvilket vil have den virkning, at de kan anvendes over for børn under 15 år. Kapitel 24-34 vil fortsat være at anse som foranstaltninger.

Med de foreslåede ændringer vil politiet i Grønland f.eks. kunne konfiskere et udbytte hos en person på 13 år. Politiet vil endvidere kunne konfiskere fiskegarn hos et barn under 15 år, hvis det er brugt til ulovligt fiskeri.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Efter kriminallovens § 168, stk. 1, kan der foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en forbrydelse, når handlingen er af en sådan karakter, at den kan give betydeligt udbytte, og der er tale om en særlig grov lovovertrædelse.

Med den nuværende formulering af kriminallovens § 168 er det muligt at foretage udvidet konfiskation i en sag, hvor en person f.eks. dømmes for besiddelse af 8 kg hash, idet foranstaltningen for besiddelse af 8 kg hash efter retspraksis er omkring 2 års anstaltsanbringelse og således anses som en grov lovovertrædelse, der falder ind under bestemmelsens anvendelsesområde. Grænsen for, hvornår bestemmelsen efter gældende ret anvendes i tilfælde af overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, er omkring 3 kg hash, hvor foranstaltningen ligger på anstaltsanbringelse i omkring et år.

Det foreslås, at det tilføjes til § 168, stk. 1, nr. 2, at bestemmelsen også kan finde anvendelse, når der er tale om en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer.

Med forslaget til § 168, stk. 1, nr. 2, foreslås det således at udvide adgangen i kriminallovens § 168 til at foretage udvidet udbyttekonfiskation i Grønland til at omfatte alle sager om overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer. I denne type sager er det således ikke længere nødvendigt, at der er tale om en grov lovovertrædelse.

Ændringen vil betyde, at hvis en person er dømt for overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer ved for eksempel at besidde 2 kg. hash, vil der kunne ske konfiskation af større formuegoder, som den pågældende ejer, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at formuegoderne er erhvervet på lovlig vis. Tilsvarende vil større formuegoder, som en person, der dømmes for indsmugling af særlig grov karakter, ejer, kunne konfiskeres, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at formuegoderne er erhvervet på lovlig vis.

Det skal fremhæves, at det fortsat er et krav for anvendelse af den udvidede udbyttekonfiskation efter § 168 i kriminalloven, at den pågældende er dømt for en lovovertrædelse, der kan give et betydeligt udbytte. Dømmes den pågældende således alene for besiddelse af en mindre mængde euforiserende stof, der ikke ville kunne indbringe den pågældende et betydeligt udbytte, vil denne betingelse ikke være opfyldt. Dette betyder, at den foreslåede ændring af bestemmelsen i § 168 navnlig vil få betydning for mere alvorlige overtrædelser af lovgivningen om euforiserende stoffer og derved ramme personer, som lever af eller har betydelige indtægter ved kriminalitet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

De foreslåede ændringer er redaktionelle ændringer som følge af, at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 62).

Til nr. 18

I medfør af kriminallovens § 196, stk. 1, skal en foranstaltning med anstaltsanbringelse, så vidt det er muligt fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted (nærhedsprincippet). Efter kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 1-5, er det muligt at fravige nærhedsprincippet i en række forskellige situationer.

Det foreslås at tilføje en ny bestemmelse i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 4, hvorefter nærhedsprincippet kan fraviges for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.

Den foreslåede bestemmelse vil gøre det muligt at fravige nærhedsprincippet for f.eks. at placere en dømt med henblik på at yde denne pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, når den dømte skal afsone en foranstaltning med anstaltsanbringelse. Det gælder også i tilfælde, hvor placeringen sker mod den dømtes ønske.

Bestemmelsen vil således f.eks. kunne bruges til at anbringe seksualforbrydere i Anstalten i Nuuk. Samtidig præciseres muligheden for at anbringe kvinder i særlige afdelinger til kvinder, hvilket er praksis i Kriminalforsorgen i Grønland.

Det foreslås i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 5, at nærhedsprincippet kan fraviges for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærtstående gør tjeneste.

Bestemmelsen har til formål at undgå, at der opstår mistanke om, at den ansatte ikke kan udføre tjenesten korrekt og uafhængigt.

Bestemmelsen forudsættes anvendt mere restriktivt end den tilsvarende bestemmelse i den danske straffuldbyrdslov, idet fravigelse af nærhedsprincippet i Grønland pga. bl.a. de geografiske afstande typisk er mere indgribende for den domfældte, end det typisk vil være i Danmark.

Det foreslås i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 6, at nærhedsprincippet kan fraviges for at undgå, at den dømte afsoner i en institution i tilfælde, hvor den dømte har begået en forbrydelse mod en ansat, der gør tjeneste i institutionen, eller dennes nærtstående.

Bestemmelsen indebærer, at nærhedsprincippet kan fraviges for at undgå, at den dømte afsoner i en institution i tilfælde, hvor den dømte har begået en forbrydelse mod en ansat, der gør tjeneste i institutionen, eller dennes nærtstående, idet hensynet til den ansatte i sådanne situationer efter en konkret vurdering bør kunne begrunde, at nærhedsprincippet fraviges. Det er efter lovforslaget ikke et krav, at den dom, der skal afsones, vedrører det forhold, som den pågældende har begået mod en ansat i institutionen eller mod den ansattes nærtstående.

Bestemmelsen forudsættes anvendt mere restriktivt end den tilsvarende bestemmelse i den danske straffuldbyrdslov, idet fravigelse af nærhedsprincippet i Grønland pga. bl.a. de geografiske afstande typisk er mere indgribende for den domfældte, end det typisk vil være i Danmark. Anvendelsen af bestemmelsen skal dog ske med behørig hensyntagen til den ansatte i institutionen.

De foreslåede bestemmelser i kriminallovens § 196, stk. 2, nr. 4-6, svarer til den danske straffuldbyrdslovs § 23,

stk. 2, nr. 4, 7 og 8, jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 12. december 2019.

De gældende bestemmelser i nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 7 og 8.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 19

I medfør af kriminallovens § 215, stk. 1, har en indsat ret til mindst ét ugentligt besøg af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. For indsatte, som ikke har tilladelse til udgang, bør der så vidt muligt gives tilladelse til besøg i videre omfang. Efter stk. 3 kan ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn fastsætte regler om begrænsninger i indsattes ret til besøg.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 3, hvorefter institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse til at besøge den indsatte, og at det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sig undersøge. Det foreslås endvidere, at undersøgelsen kan bestå i visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, og nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter.

Som konsekvens heraf foreslås det, at det nuværende stk. 3 herefter bliver stk. 4.

Det foreslås således, at indføre en ny bestemmelse, hvoraf det fremgår udtrykkeligt, at institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sig undersøge. Undersøgelsen kan bestå i visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, og nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter.

Forslaget indebærer, at kriminalforsorgens institutioner i Grønland får mulighed for fremover at stille vilkår om, at besøgende lader sig undersøge i videre omfang, end reglerne tillader i dag.

Forslaget skal ses i sammenhæng med risikoen for indsmuglinger i forbindelse med besøg til de indsatte, og det findes nødvendigt at udvide institutionernes muligheder for at sikre sig mod, at besøgende smugler effekter, herunder euforiserende stoffer og ulovlige genstande i øvrigt, ind i institutionerne.

Forslaget giver institutionerne mulighed for at foretage visi-

itation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, samt nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter.

Det bemærkes, at forslaget ikke indebærer, at institutionerne vil kunne gennemtvinge undersøgelserne uden den besøgendes medvirken. Den besøgende vil således fortsat kunne nægte at lade sig undersøge, hvilket kan have den virkning, at besøget afvises. Endvidere vil undersøgelsernes omfang fortsat blive afpasset efter en konkret risikovurdering.

Den foreslåede bestemmelse giver for det første adgang til at foretage visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet. Dette kan ske ved at klappe og beføle uden på tøjet af den besøgende. Herved indføres der adgang til ved beføling gennem tøjet at undersøge, om den besøgende har effekter gemt i tøjet, i lommerne eller på kroppen under tøjet.

Det forudsættes, at denne form for visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, i givet fald skal foretages af personale af samme køn som den besøgende.

Begrebet ”visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet”, omfatter endvidere de eksisterende undersøgelsesformer, som er nævnt i besøgsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, jf. ovenfor under pkt. 2.3.3.1.1. Visitation kan således også foretages ved, at den besøgende opfordres til at fremvise genstande, som den besøgende har i lommer mv., ligesom der kan ske eftersyn af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, ved anvendelse af metaldetektor. Endvidere vil visitation kunne ske ved, at den besøgende efter kriminalforsorgens anmodning lader sig undersøge af kriminalforsorgens narkotikahunde.

Den foreslåede bestemmelse giver for det andet adgang til at foretage en nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning. Med udtrykket yderbeklædning sigtes som hidtil til beklædningen indtil undertøjet. En nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning vil som hidtil skulle gennemføres ved, at den besøgende opfordres til at aftage sin yderbeklædning indtil undertøjet, med henblik på at institutionen kan foretage en nærmere undersøgelse af yderbeklædningen.

Der vil herudover kunne foretages en nærmere undersøgelse af den besøgendes medbragte effekter, herunder tøj, som den besøgende ikke er iført.

Den nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter indebærer, at institutionen kan gennemse og undersøge lommer, tasker mv., ligesom lommer og tasker mv. kan tømmes med henblik på eftersyn af

indholdet. Undersøgelsen kan ske ved anvendelse af metal-detektor.

Der tilsigtes ingen ændringer i reglerne i besøgsbekendtgørelsens § 12 vedrørende gennemførelsen af den nærmere undersøgelse af besøgendes yderbeklædning, jf. herom ovenfor under pkt. 2.3.3.1.1.

Det bemærkes, at det fortsat er hensigten, at nærmere undersøgelse af besøgendes yderbeklædning alene kan foretages, hvis der i det enkelte tilfælde er en begrundet mistanke om, at de besøgende vil foretage indsmugling. Derimod kan visitation af det tøj, som den besøgende er iført, samt nærmere undersøgelse af den besøgendes medbragte effekter foretages, selv om der ikke foreligger en sådan mistanke.

Det bemærkes, at der med den foreslåede bestemmelse (fortsat) vil være lovhjemmel til, at undersøgelse af besøgende i åbne institutioner kan ske i samme omfang som i lukkede institutioner. Nærmere regler om gennemførelsen af de indsatsses ret til besøg, herunder undersøgelse af de besøgende, vil som hidtil blive fastsat administrativt, jf. kriminallovens § 215, stk. 3, der med forslaget bliver stk. 4, og den foreslåede bestemmelse er ikke til hinder for, at der i den forbindelse efter behov kan skelnes mellem åbne og lukkede institutioner.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 20

I medfør af § 215, stk. 3, kan ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætte regler om begrænsninger i retten til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om adgang til at træffe bestemmelse om forbud mod besøg af bestemte personer og om overvåget besøg, og om adgang til at fastsætte som vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning undersøge.

Med forslaget til § 215, stk. 4, foretages en sproglig ændring af bestemmelsen i lyset af forslaget om at indsatte et nyt stk. 3 i § 215.

Bestemmelsen vil kunne anvendes som hidtil, ligesom bestemmelsen vil kunne anvendes til at fastsætte regler om de yderligere vilkår for en besøgstilladelse, herunder de muligheder for at undersøge besøgende, der følger af forslaget til § 215, stk. 3, i dette lovforslag. Der vil endvidere kunne fastsættes regler om undersøgelse af besøgende ved brug af narkotikahund.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 21

Det fremgår af kriminallovens § 221, stk. 1, at kriminalforsorgen kan undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, hvis en række hensyn er opfyldt. Efter kriminallovens § 221, stk. 2, kan institutionens leder træffe bestemmelse om en nærmere undersøgelse af den indsatsses person, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter. I kriminallovens § 221, stk. 3 og 4, beskrives hvornår og hvordan undersøgelsen skal finde sted.

Det foreslås at indsatte en ny bestemmelse om, at institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan træffe bestemmelse om, at en indsat skal afgive udåndingsprøve eller urinprøve med henblik på at undersøge for eventuel indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning. Samtidig foreslås det, at der gives hjemmel til, at Kriminalforsorgen i Grønland kan fastsætte regler om gennemførelsen af udåndingsprøvekontrol og urinprøvekontrol.

Med forslaget til § 221 a, foreslås det at indføre regler for Grønland om en generel ordning om urin- og udåndingsprøve af de indsatte i kriminalforsorgens institutioner både ved konkret mistanke og ved stikprøvekontrol. Det foreslås således, at der kan træffes bestemmelse om, at en indsat skal afgive udåndingsprøve eller urinprøve med henblik på at undersøge for eventuel indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning.

Med den foreslåede bestemmelse gives der i *stk. 1* mulighed for at foretage stikprøvevis urinprøvekontrol hos indsatte i kriminalforsorgens institutioner med henblik på at undersøge for eventuelt misbrug af euforiserende stoffer og andre stoffer, som er forbudt efter den almindelige lovgivning, f.eks. anabolske steroider. Indsatte vil således på tilfældige tidspunkter og steder kunne afkræves urinprøver med det formål at kontrollere, om de indsatte misbruger euforiserende stoffer og andre ulovlige stoffer. Det foreslås herudover, at der gives mulighed for at foretage udåndingsprøvekontrol hos indsatte i kriminalforsorgens institutioner med henblik på at undersøge for eventuel indtagelse af alkohol. Denne del af forslaget vil også indebære, at indsatte på tilfældige tidspunkter og steder vil kunne afkræves udåndingsprøve med det formål at kontrollere, om de indsatte indtager alkohol.

Iværksættelse af urinprøvekontrol og udåndingsprøvekontrol efter den foreslåede bestemmelse forudsætter ikke, at der kan påvises en konkret mistanke mod den indsatte om misbrug af alkohol og euforiserende stoffer mv. Urinprøve og udåndingsprøve kan herefter afkræves indsatte rutinemæssigt og stikprøvevis, når dette findes hensigtsmæssigt og ud fra en saglig vurdering, herunder navnlig ud fra præventive

hensyn. Det er ikke en betingelse, at det konkret kan påvises, at kontrollen er afgørende for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages.

Den foreslåede bestemmelse vil kunne anvendes over for såvel en større personkreds, f.eks. en eller flere institutioner eller afdelinger, som over for enkelte indsatte.

Bestemmelse om gennemførelse af urinprøvekontrol og udåndingsprøvekontrol kan alene træffes af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil.

I *stk. 2* angives det, at bestemmelsen i § 221, stk. 4, også finder anvendelse på indgreb efter den foreslåede bestemmelse.

Heraf følger, at indgrebet skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Dette indebærer blandt andet, at der ved afgivelsen af urinprøve og udåndingsprøve ikke bør være andre indsatte til stede.

Det forudsættes i øvrigt, at indgreb efter den foreslåede bestemmelse i § 221 a alene finder sted, hvis indgrebet er begrundet i saglige hensyn.

Hvis afgivelsen af urinprøve forudsætter hel eller delvis afklædning af den indsatte, må indgrebet kun undtagelsesvis foretages eller overværes af andre end personer af samme køn som den indsatte eller sundhedspersonale.

Det foreslås i *stk. 3* at give ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland hjemmel til at udstede nærmere regler for gennemførelse af rutinemæssig urinprøvekontrol og udåndingsprøvekontrol. Dette svarer til den gældende ordning i medfør af § 221 i kriminalloven om undersøgelse af den indsatte person og opholdsrum, jf. § 221, stk. 5. Der er med hjemmel i § 221, stk. 5, ved bekendtgørelse nr. 1175 af 9. december 2009 fastsat nærmere regler herom.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22

Den foreslåede ændring af overskriften før § 223 er en konsekvensændring som følge af, at reglerne om anvendelse af observationscelle foreslås indsat under samme overskrift som reglerne om enrumsanbringelse.

Der henvises nærmere til bemærkningerne til § 2, nr. 23-30, og til pkt. 2.3.5. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 23

Efter kriminallovens § 225 kan en indsat anbringes i observationscelle eller sikringscelle, hvis det findes nødvendigt for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at forhindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Den foreslåede bestemmelse, som er ny, lempet kravene for, hvornår en indsat kan anbringes i observationscelle, så kortvarig anbringelse i observationscelle kan finde sted af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde. Det forudsættes, at observationsceller fremover vil blive anvendt, når det skønnes påkrævet for at hindre hærværk, når afgørende hensyn til opretholdelse af ro og sikkerhed i institutionen kræver det, eller når der er behov for særlig observation af en indsat, typisk for at hindre selvbeskadigelse.

Der er tale om en styrkelse af kriminalforsorgens mulighed for effektivt at sætte ind over for støjende adfærd, der forstyrrer ordenen i anstalten, og hærværk mod inventar på eget værelse. Desuden vil det blive muligt at observere indsatte i tilfælde af svær beruselse efter hjemkomst fra udgang, idet der – modsat dørene til de indsatte egne værelser – er observationsrude i døren til observationscellen.

Den foreslåede bestemmelse undtager på den baggrund institutionens afgørelser om, at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum eller i særlig observationscelle, fra bestemmelserne i § 223.

Stk. 2 indeholder en bemyndigelse for ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland til at fastsætte regler om indsatte ophold efter stk. 1, herunder om godkendelse og anvendelse af observationsceller.

Den foreslåede bestemmelse svarer til § 64, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, i straffuldbyrdelsesloven og til retsstillingen i Grønland, indtil kriminalloven trådte i kraft i 2010, jf. pkt. 2.3.5.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 24-29

De foreslåede ændringer af § 225 samt overskriften hertil er en konsekvensændring som følge af, at reglerne om anvendelse af observationscelle i medfør af lovforslagets § 2, nr. 6, lempes og flyttes over i en ny særskilt bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 23, og til pkt. 2.3.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 30, 31, 32

I medfør af kriminallovens § 226 kan en indsat af institutionens leder eller den, der er bemyndiget dertil, ikendes en disciplinær foranstaltning ved ikke at efterkomme en anvis-

ning efter § 202, ved udeblivelse, undvigelse eller forsøg herpå, ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten efter § 210, stk. 1, ved overtrædelse af kriminallovgivningen, når overtrædelsen indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen, ved overtrædelse af regler fastsat af ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland, når det i reglerne er bestemt, at overtrædelse kan medføre en disciplinær foranstaltning, og ved overtrædelse af regler fastsat af institutionens leder, når det i reglerne er bestemt, at overtrædelse kan medføre en disciplinær foranstaltning.

Det fremgår af kriminallovens § 227, at som disciplinær foranstaltning kan anvendes advarsel, bøde, frakendelse af udgangstilladelse og anbringelse i enrum. Anvendelse af anbringelse i enrum kan dog kun ske ved udeblivelse eller undvigelse, ved indsmugling eller besiddelse af våben, ved vold eller trussel om vold mod medindsatte eller personale, ved indsmugling, besiddelse eller indtagelse af alkohol eller euforiserende stoffer og ved grove eller oftere gentagne overtrædelser.

Efter gældende ret er der bl.a. mulighed for at anvende enrum i tilfælde, hvor den indsatte har indtaget ulovlige euforiserende stoffer.

Det foreslås i kriminallovens § 226, nr. 4 og 5, at der ind sættes hjemmel til, at der kan ikendes en disciplinær foranstaltning, hvis den pågældende nægter at afgive urinprøve eller udåndingsprøve efter den foreslåede § 221 a (lovforslagets § 2, nr. 21), eller hvis den indsatte har indtaget alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning.

Det foreslås i kriminallovens § 227, stk. 2, nr. 4, at der skabes hjemmel til at anvende anbringelse i enrum som disciplinær reaktion over for indsatte, der nægter at afgive urinprøve eller udåndingsprøve.

Forslaget indebærer, at enrum vil kunne anvendes som disciplinær foranstaltning ved nægtelse af afgivelse af urinprøve med henblik på kontrol for euforiserende stoffer mv. såvel som ved nægtelse af afgivelse af udåndingsprøve med henblik på kontrol for indtag af alkohol.

Med den foreslåede hjemmel til anvendelse af anbringelse i enrum sikres det, at en indsat ikke kan nægte at medvirke til afgivelse af udåndings- eller urinprøve for at undgå en disciplinær foranstaltning i form af enrum for at have indtaget alkohol eller euforiserende stoffer.

Det foreslås i kriminallovens § 227, stk. 2, nr. 5, at det præciseres i ordlyden af bestemmelsen, at den også omfatter andre stoffer, der er forbudte efter den almindelige lovgivning.

Ændringen har ingen indholdsmæssig betydning, idet bestemmelsen allerede omfatter de nævnte stoffer, men ændringen foretages for at sikre en ensartet i ordlyd i § 226, stk. 2, nr. 5, og § 227, stk. 2, nr. 5.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 33 og 34

Efter kriminallovens § 240, stk. 1, gennemføres anbringelse og behandling efter kapitel 33 af psykisk syge af sundhedsvæsenet.

Den nuværende ansvarsfordeling mellem sundhedsvæsenet og socialvæsenet har vist sig at give anledning til tvivl om, hvem der har betalingsforpligtelsen i forbindelse med gennemførelse af foranstaltninger efter kapitel 33 over for mentalt retarderede.

Bestemmelsen i *stk. 1* foreslås derfor ændret, således at det – efter ønske fra Naalakkersuisut – præciseres, at sundhedsvæsenet alene har ansvaret for gennemførelse af foranstaltninger efter kapitel 33 over for sindssyge eller personer i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed. Samtidig indsættes efter stk. 1, et nyt *stk. 2*, der fastlægger, at ansvaret for anbringelse og behandling af mentalt retarderede kriminelle påhviler socialvæsenet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5. og pkt. 2.3.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 35

Som anført i afsnit 5.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, er der i øjeblikket anbragt et mindre antal forvaringsdømte i åben afdeling i de grønlandske anstalter. Et fåtal af disse personer er i medfør af den dagældende bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 3, 1. pkt., som led i et udslusningsforløb overført fra en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark til anstalt i Grønland.

Det kan ikke antages, at kriminalloven, som ændret ved lov nr. 1718 af 27. december 2018, indeholder hjemmel til at overføre forvaringsdømte, som på tidspunktet for lovens ikrafttræden den 1. august 2019 som led i udslusningsforløb var placeret i åben afdeling i Grønland i medfør af den hidtidige bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 3, 1. pkt., til forvaringsafdelingen i Nuuk.

Det foreslås, at der i § 241 a, *stk. 1*, indføres hjemmel til, at justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at personer, der i medfør af den hidtidige regel i kriminallovens § 161, stk. 3, 1. pkt., er placeret i åben afdeling i anstalt i Grønland skal overføres til forva-

ringsafdelingen, hvis den forvaringsdømte viser sig uegnet til ophold i åben afdeling, eller hvis denne anbringelse viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Der vil kunne ske overførsel af indsatte til forvaringsafdeling i tilfælde, hvor overførslen må anses for påkrævet, fordi den indsatte ikke kan rummes inden for rammerne af det åbne anstaltssystem.

Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. kunne finde anvendelse i situationer, hvor den indsatte på grund af sin adfærd udgør en sikkerhedsmæssig risiko for medindsatte, personale eller andre i anstalten, og i situationer, hvor den indsatte er undvejet eller har forsøgt herpå.

Bestemmelsen vil endvidere kunne finde anvendelse i situationer, hvor de fysiske rammer i anstalten ændres på en sådan måde, at det ikke længere kan anses for sikkerhedsmæssigt forsvarligt, at den indsatte er anbragt i anstalten. Det forudsættes i den forbindelse, at justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, tager stilling til spørgsmålet om overførsel til en forvaringsafdeling på et sådant tidspunkt, at overførsel til forvaringsafdelingen kan ske, inden ændringerne i anstaltens fysiske rammer iværksættes.

Det foreslås i *stk. 2*, at justitsministeren fastsætter regler om overførsel efter *stk. 1*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.7.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

(færdselsloven)

Til nr. 1

Den foreslåede ændring er en redaktionel ændring som følge af, at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 62).

Til § 4

(lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning)

Til nr. 1

Efter § 26, stk. 2, i lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning gælder loven ikke for Grønland, men kan med undtagelse af §§ 22 og 23 ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Loven blev sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 250 af 20. marts 2017 om ikrafttræden for Grønland af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Som følge af den foreslåede reorganisering af anklagemyndigheden, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 61 e), og at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 62), foretages redaktionelle ændringer i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Hermed vil det være politidirektøren og ikke politimesteren, der træffer afgørelser om tilhold efter loven. Samtidig vil det være statsadvokaten, der behandler klager over tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Til § 5

(våbenlov for Grønland)

Til nr. 1

De foreslåede ændringer er en redaktionel ændring som følge af, at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 62).

Til nr. 2

De foreslåede ændringer er en redaktionel ændring som følge af, at betegnelsen for den øverste chef i Grønlands Politi foreslås ændret fra politimester til politidirektør, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 62).

Til § 6

(forvaltningsloven)

Efter § 37 i forvaltningsloven, jf. lov nr. 571 af 19. december 1985, gælder loven ikke for Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Loven blev sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 1188 af 27. december 1994 om ikrafttræden for Grønland af forvaltningsloven. Ved ikraftsættelsen blev § 28 a indsat. Denne bestemmelse fastslår, at politiet kan videregive oplysninger om en enkeltpersons rent private forhold til andre, herunder grønlandske myndigheder og selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsområdet som led i det kriminalitetsforebyggende samarbejde.

Med lovforslaget foreslås reglerne om videregivelse af personoplysninger som led i det kriminalitetsforebyggende arbejde imidlertid fremover fastsat i retsplejelovens § 62 g, jf. lovforslaget § 1, nr. 4.

Som en konsekvens heraf skal § 28 a i kongelig anordning om ikrafttræden af forvaltningsloven i Grønland ophæves.

Til § 7

Bestemmelsen indeholder ikrafttrædelses- og ophævelsesbestemmelser.

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2022.

Det følger af § 3 i kriminallov for Grønland, at loven finder anvendelse på handlinger, som pådømmes efter lovens ikrafttræden, men at afgørelsen ikke må blive mere indgribende end efter de tidligere regler.

Det foreslås dog med *stk. 2*, at dele af loven træder i kraft den 1. januar 2023. Det drejer sig navnlig om den del af loven, der vedrører gennemførelse af reform af politi- og anklagemyndighed, Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence i Grønland og forbedring af retstillingen for ofre for forbrydelser.

Det foreslås i *stk. 3*, at lov nr. 905 af 16. december 1998 om klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland ophæves den 1. januar 2023.

Det foreslås i *stk. 4*, at regler fastsat i medfør af kriminallovens § 215, stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1045 af 7. september 2017, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af kriminallovens § 215, stk. 4.

Til § 8

Bestemmelsen indeholder overgangsbestemmelser.

Det foreslås med *stk. 1*, at bestemmelserne i lovens § 1, nr. 4, § 1, nr. 12 og § 2, nr. 2, og § 4, om behandling af klager over afgørelser truffet af anklagemyndigheden har virkning for klager over afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden.

Efter *stk. 2* har lovens § 1, nr. 25-30, virkning for erstat-

ningssager, hvori der ikke ved lovens ikrafttræden er truffet afgørelse vedrørende kravet. Er der administrativt truffet afgørelse, færdigbehandles sagen efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3 indebærer, at klager og anmeldelser modtaget inden den 1. januar 2023, jf. lovforslagets § 7, stk. 2, som udgangspunkt overtages og færdigbehandles af Politiklagemyndigheden efter de nye regler. Efter drøftelser mellem politidirektøren og Politiklagemyndigheden kan en sag dog færdigbehandles og afgøres af politidirektøren efter de hidtil gældende regler. Det vil navnlig være relevant i sager, hvor politidirektøren er meget tæt på at kunne træffe afgørelse i sagen, og hvor det af ressourcemæssige grunde ikke vil være hensigtsmæssigt, at Politiklagemyndigheden skal overtage sagen. Hvis politidirektøren og Politiklagemyndigheden ikke kan nå til enighed, færdigbehandles sagen efter de nye regler.

Politidirektøren vil således efter den 1. januar 2023 i visse tilfælde skulle færdiggøre verserende sager efter de hidtil gældende regler, hvilket indebærer, at Politiklagenævnets funktion ikke ophører ved lovens ikrafttræden.

Reglerne i *stk. 3* gælder efter *stk. 4* også for undersøgelse og efterforskning, der af egen drift eller efter den hidtil gældende § 17, stk. 2, i lov om klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, er iværksat inden den 1. januar 2023.

Efter *stk. 5* vil klager over afgørelser, der er truffet inden den 1. januar 2023, og klager over afgørelser, der efter *stk. 3* og *4* er truffet efter de hidtil gældende regler, skulle behandles efter de hidtil gældende regler. Det indebærer, at afgørelser, der i første instans er truffet efter de hidtil gældende regler, også under klagesagsbehandlingen skal behandle efter disse regler. Rigsadvokaten vil således i en periode efter ikrafttræden af den nye politiklageordning fortsat kunne behandle sager over afgørelser, der er truffet efter de hidtil gældende regler.

Efter *stk. 6* foreslås en overgangsregel for medlemmer af politiklagenævnene. Det følger imidlertid af de foreslåede bestemmelser i *stk. 3* og *4*, at politidirektøren efter den 1. januar 2023 i visse tilfælde vil skulle færdiggøre verserende sager efter de hidtil gældende regler, hvilket også indebærer, at Politiklagenævnets funktion i givet fald ikke ophører ved lovens ikrafttræden. Ligeledes følger det af den foreslåede bestemmelse i *stk. 5*, at klager over afgørelser, der er truffet inden den 1. januar 2023, og klager over afgørelser, der efter *stk. 3* og *4* er truffet efter de hidtil gældende regler, vil skulle behandles efter de hidtil gældende regler.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget **§ 1**

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1581 af 13. december 2016, som ændret ved § 2 i lov nr. 168 af 27. februar 2019 og § 2 i lov nr. 1056 af 30. juni 2020, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven, ændres »politimesteren« til: »politidirektøren« og »Politimesteren« ændres til: »Politidirektøren«.
2. Overalt i loven ændres »rigsadvokaten« til: »Rigsadvokaten«.

3. I § 44, stk. 2, indsættes efter »indgribende foranstaltning«: »eller retsfølge«.

4. Kapitel 3 ophæves og i stedet indsættes:

Kapitel 3

»Kapitel 3

Politiet og anklagemyndigheden

Anklagemyndigheden og Politiet

Anklagemyndigheden

§ 61. Politiets opgave er at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af love og vedtægter samt at foretage, hvad der er nødvendigt for at forhindre forbrydelser og for at efterforske og forfølge sager herom. Politiet har endvidere til opgave at virke som anklagemyndighed.

Stk. 2. Med justitsministerens samtykke kan der pålægges politiet andre opgaver.

§ 62. Justitsministeren er politiets øverste foresatte og udøver sine beføjelser gennem rigspolitichefen og politimesteren.

Stk. 2. Politimesteren beskikker kommunefogeder og ansætter reservebetjente, der bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 3. Justitsministeren kan tildele andre personer politimyndighed.

§ 63. Grønland udgør en politikreds, der ledes af politimesteren. Denne skal have bopæl i Grønland.

Stk. 2. I politimesterens fravær har en vicepolitimester, politiassessor eller en politifuldmægtig den øverste ledelse af politiet i politikredsen.

§ 61. De offentlige anklagere er Rigsadvokaten, statsadvokaterne, politidirektøren samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af kriminalsager.

§ 61 a. De offentlige anklageres opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at skyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

§ 61 b. Den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, må ikke virke som anklager i sagen.

§ 61 c. Justitsministeren er de offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om de offentlige anklageres udførelse af deres opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan give de offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, herunder om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning. Et pålæg i medfør af denne bestemmelse om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning skal være skriftligt og ledsaget af en begrundelse. Endvidere skal Inatsisartuts formand og Folketingets formand skriftligt underrettes om pålægget. Hvis det er påkrævet af hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring, tredjemands liv eller helbred, efterforskningen af en anden verserende sag som udgør en særlig grov lovovertrædelse, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af kriminallovens kapitel 7 eller 8, eller beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder, kan underretning udsættes. Pålægget betragtes i relation til aktindsigt i medfør af § 340 som materiale, politiet har tilvejebragt til brug for sagen.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser truffet af Rigsadvokaten som 1. instans, jf. dog § 490, stk. 4.

§ 61 d. Rigsadvokaten varetager udførelsen af kriminalsager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Rigsadvokaten kan bemyndige andre til at virke som anklager ved Højesteret eller ved Den Særlige Klageret.

Stk. 2. Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse. Rigsadvokaten kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 61 c, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

§ 61 e. Rigsadvokaten kan bestemme, at statsadvokaterne inden for et nærmere afgrænset sagsområde indtil videre varetager udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Stk. 2. Statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørens behandling af kriminalsager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektøren vedrørende kriminalretlig forfølgning. Statsadvokaternes afgørelser i klagesager kan ikke påklages til Rigsadvokaten og justitsministeren. Statsadvokaterne kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 61 c, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

§ 61 f. Fristen for klager efter § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, 1. pkt., og § 61 e, stk. 2, 1. pkt., er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, og § 61 e, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven. Det samme gælder bestemmelsen i stk. 1.

§ 61 g. Justitsministeren fastsætter, hvilke statsadvokater, der har kompetence vedrørende sager efter denne lov og fordelingen af forretningerne mellem disse.

Stk. 2. Rigsadvokaten beskikker de fornødne juridiske medhjælpere for statsadvokaterne ved udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret, jf. § 61 e, stk. 1, og § 61 h, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af en eller flere kriminalsager, som henhører under en anden statsadvokat.

§ 61 h. Politidirektøren og de offentlige anklagere, der er ansat hos denne, samt andre ansatte, der bemyndiges hertil, varetager udførelsen af kriminalsager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret, jf. dog § 61 e, stk. 1, og § 61 g, stk. 2. Statsadvokaten kan i særlige tilfælde bestemme, at udførelsen af en kriminalsag skal varetages af statsadvokaten.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret i en enkelt sag.

Stk. 3. Statsadvokaten kan pålægge en politidirektør for en af de danske politikredse at overtage behandlingen af en eller flere sager, der henhører under politidirektøren i Grønland.

§ 61 i. De personer, der er antaget til bistand for politidirektøren ved den retlige behandling af kriminalsager for Retten i Grønland og Grønlands Landsret, skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Medhjælpere for en statsadvokat og de, der bemyndiges til at virke som anklager ved Højesteret, Den Særlige Klageret, kredsretterne, Retten i Grønland eller Grønlands Landsret efter reglerne i § 61 d, stk. 1, 2. pkt. eller § 61 h, stk. 2, skal opfylde betingelserne i stk. 1. De pågældende skal endvidere i reglen opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 72.

§ 61 j. Uanset § 74 udelukker virksomhed som advokat ikke fra antagelse som medhjælper for en statsadvokat eller fra bemyndigelse til at optræde som anklager i en enkelt sag.

§ 61 k. Personer, der virker som anklagere i en enkelt sag, jf. § 61 d, stk. 1, 2. pkt. eller § 61 h, stk. 2, modtager vederlag af det offentlige for den enkelte sag, medmindre udførelsen af sagen må anses som led i udførelsen af den pågældendes tjeneste.

Politiet

§ 62. Justitsministeren er politiets øverste foresatte og udøver sin beføjelse gennem rigspolitchefen og politidirektøren. Rigspolitchefen drøfter politiets virksomhed med politidirektøren (»koncernledelsen«).

Stk. 2. Politidirektøren beskikker kommunefogeder og ansætter reservebetjente, der bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed. Rigspolitchefen kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 3. Justitsministeren kan tildele andre personer politimyndighed.

§ 62 a. Rigspolitichefen har ansvar for politiets virksomhed i Grønland. Rigspolitichefen fører tilsyn med politidirektøren.

Stk. 2. Rigspolitichefens afgørelser i klagesager over afgørelser truffet af politidirektøren kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 3. Rigspolitichefens afgørelser i 1. instans i ansættelses- og personalesager kan ikke påklages til justitsministeren. Det gælder dog ikke afgørelser i disciplinærsager og i andre sager, hvor der er truffet afgørelse om afsked, samt i sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at politidirektørens afgørelser om nærmere angivne spørgsmål ikke kan påklages til rigspolitichefen.

§ 62 b. Grønland udgør en politikreds, der ledes af politidirektøren. Denne skal have bopæl i Grønland.

§ 62 c. I politikredsen oprettes et kredsråd vedrørende politiets virksomhed.

Stk. 2. Kredsrådet består af politidirektøren, det eller de medlemmer af Naalakkersuisut, der har ansvar for sociale anliggender, børn og unge, samt justitsområdet, og borgmestrene i kommunerne.

Stk. 3. Politidirektøren, det eller de medlemmer af Naalakkersuisut, der har ansvar for sociale anliggender, børn og unge samt justitsområdet, udpeger hver en stedfortræder for sig selv. Der vælges en stedfortræder for borgmesteren af og blandt kommunalbestyrelsens medlemmer.

Stk. 4. Politidirektøren er formand for kredsrådet. Rådet vælger sin næstformand blandt de grønlandske myndigheder.

§ 62 d. Kredsrådet drøfter spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed og organisation i politikredsen samt spørgsmål vedrørende kriminalitetsudviklingen og samarbejdet mellem politiet og lokalsamfundet, herunder en lokal samarbejdsplan, jf. § 62 e.

Stk. 2. Politidirektøren afgiver hvert år en skriftlig redegørelse til kredsrådet vedrørende politiets virksomhed i politikredsen i det forløbne år, herunder om det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politi, kriminalforsorgen og hver kommune, jf. § 62 f.

Stk. 3. Ethvert medlem af kredsrådet kan forlange, at spørgsmål af fælles interesse for politiet, Naalakkersuisut og kommunerne drøftes i rådet.

Stk. 4. Kredsrådet kan afgive udtalelse om spørgsmål vedrørende politikredsens almindelige organisation og tilrettelæggelse af politiets virksomhed. Kredsrådet kan henstille til politidirektøren, at politiet for et begrænset tidsrum særlig skal lægge vægt på løsningen af bestemte opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden.

Stk. 5. Kredsrådet skal virke for, at der gives befolkningen oplysning om politiets virksomhed.

Stk. 6. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om kredsrådets virksomhed og om omfanget af politidirektørens oplysningspligt over for rådet.

§ 62 e. Politidirektøren udarbejder hvert år en plan for samarbejdet mellem politiet og kommunerne, andre offentlige myndigheder, interesseorganisationer, foreninger mv. Samarbejdsplanen offentliggøres af politidirektøren efter forudgående drøftelse i kredsrådet.

§ 62 f. Politidirektøren skal virke for at etablere et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet, kriminalforsorgen og hver af kommunerne, herunder med inddragelse af skoler og sociale myndigheder.

Stk. 2. Politidirektøren skal virke for at etablere et samarbejde mellem politiet, de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer.

§ 62 g. Politiet kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til

- 1) det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSSPK-samarbejdet),
- 2) politiets samarbejde med de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer (PSP-samarbejdet) eller
- 3) samarbejdet mellem kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet som led i indsatsen over for
 - a) dømte, der løslades fra institutioner under kriminalforsorgen,
 - b) dømte under 18 år, der løslades fra institutioner mv. uden for kriminalforsorgen, hvor de er anbragt i henhold til kriminallovens § 234, stk. 2, og
 - c) personer, der løslades fra tilbageholdelse eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens §§ 359-361, hvis de skønnes at være radikaliserede eller i risiko for at blive det.

Stk. 2. I samme omfang som nævnt i stk. 1 kan en myndighed videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1. Oplysningerne må i forbindelse med de nævnte former for samarbejde ikke videregives med henblik på efterforskning af kriminalsager.

Stk. 3. Inddrages selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social-, undervisnings- og beskæftigelsesområdet eller social- og behandlingspsykiatrien, i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1, kan der i samme omfang som nævnt i stk. 1 og 2 udveksles oplysninger mellem myndighederne og institutionerne.

Stk. 4. De myndigheder og institutioner, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1, er ikke forpligtet til at videregive oplysninger efter stk. 1-3.

Kapitel 3 a

Den Uafhængige Politiklagemyndighed

§ 64. For at kunne ansættes i politiets tjeneste skal de pågældende være uberygtede og vederhæftige.

Stk. 2. Politimesteren, vicepolitimesteren, politiassessorer og politifuldmægtige skal have bestået juridisk kandidatsamen.

Stk. 3. Ansættelse som politimester kræver i reglen, at den pågældende i mindst 3 år har varetaget en overordnet stilling inden for politiet eller anklagemyndigheden.

§ 65. De offentlige anklagere i Grønland er rigsadvokaten og politimesteren samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af kriminalsager.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at skyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Stk. 3. For så vidt angår politiets virksomhed som anklagemyndighed, er politimesteren direkte underordnet rigsadvokaten.

Stk. 4. Rigsadvokaten fører tilsyn med politimesterens behandling af kriminalsager og behandler klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende kriminalretlig forfølgning. Rigsadvokatens afgørelser i klagesager kan ikke påklages til justitsministeren. Rigsadvokaten kan fastsætte bestemmelser om politimesterens udførelse af opgaver vedrørende virksomheden som anklagemyndighed. Rigsadvokaten kan give politimesteren pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, herunder om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse efterforskningen.

Stk. 5. Fristen for klager efter stk. 4 er 4 uger, efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer

§ 63. Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden), jf. kapitel 11 a i den danske retsplejelov, behandler klager over politiet, jf. kapitel 42 a, og efterforsker kriminalsager mod politipersonale, jf. kapitel 42 b.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 64. Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling, oprettes Rådet for Politiklagesager i Grønland, der i sager omfattet af kapitel 42 a og 42 b afgiver en vejledende udtalelse til brug for sagens oplysning.

Stk. 2. Rådet for Politiklagesager i Grønland består af en advokat som formand og to lægmænd, der udpeges af justitsministeren for et tidsrum af 4 år.

Stk. 3. Advokaten udpeges efter indstilling fra Advokatrådet, der indstiller fire personer, heraf så vidt muligt to kvinder og to mænd.

Stk. 4. Lægmændene udpeges efter indstilling fra Inatsisartut, der indstiller seks personer, heraf tre kvinder og tre mænd.

Stk. 5. Lægmændene kan ikke samtidig med hvervet som medlem af Rådet for Politiklagesager i Grønland være medlem af en kommunalbestyrelse, Inatsisartut eller Folketinget. Udelukkede fra at være lægmænd er endvidere ministre, medlemmer af Naalakkersuisut, advokater og advokatfuldmægtige samt selvstyrets, centraladministrationens, domstolens, rigsombuddets, politiets og kriminalforsorgens tjenestemænd og øvrige personale.

Stk. 6. Advokaten og lægmændene skal have bopæl i Grønland.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Rådet for Politiklagesager i Grønlands virksomhed.

§ 65. Politiklagemyndigheden afgiver en årlig beretning om sin virksomhed til Inatsisartut, Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres«.

klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses som undskyldelig.

Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 4 og 5 finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

§ 113. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Retsformanden kan endvidere nægte adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part.

§ 119. Retsformanden kan, når særlige grunde taler for det, give andre end dem, der har med sagen at gøre, tilladelse til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre. De pågældende må ikke give meddelelse om forhandlingen til nogen, der ikke har haft adgang til mødet, medmindre dørlukning alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet.

§ 127. For overtrædelse af § 118, § 119, 2. pkt., § 125, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, eller af rettens forbud efter § 120, § 125, stk. 1, 3. pkt., og § 126 kan der idømmes bøde.

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

§ 141. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Retten kan bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved hjælp af fjernkommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt. Vidnet indkaldes til at møde et nærmere angivet sted, jf. § 163.

Stk. 4. ---

Stk. 5. ---

§ 311. ---

5. I § 113, stk. 3, ændres »kan endvidere« til: »skal«.

6. I § 119 indsættes efter 1. pkt.: »Forurettede i kriminalsager har ret til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre, medmindre dørlukningens formål taler imod det.«

7. I § 127, stk. 1, ændres »§ 119, 2. pkt.« til: »§ 119, 3. pkt.«

8. I § 141, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »forsvarlig«: », herunder hvis særlige hensyn til vidnet taler derfor«.

9. Efter § 163 indsættes i *kapitel 12*:

»§ 163 a. Politiet eller anklagemyndigheden underretter retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i en kriminalsag. Retten bistår i fornødent omfang vidnet.«

10. Efter § 311 før overskriften før § 312 indsættes:

»§ 311 a. Hvis offentlig påtale efter lovgivningen er betinget af en begæring, kan påtale kun ske, hvis begæring herom fremsættes af en, der efter § 302 er berettiget til at foretage privat påtale. En anmeldelse fra den berettigede anses som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen. Er privat påtale begyndt, kan offentlig påtale ikke begæres. Påtalemyndigheden kan nægte at efterkomme en begæring om offentlig påtale, der udelukker nogen medskyldig fra forfølgningen. Angår begæringen kun nogle af de skyldige uden at udelukke mulige medskyldige, kan påtalemyndigheden udstrække forfølgningen til disse, medmindre den berettigede efter at have haft lejlighed til at

§ 313. ---*Stk. 2. ---*

Stk. 3. Politiet kan frafalde tiltale efter stk. 1, mens tiltalefrafald efter stk. 2 besluttet af rigsadvokaten.

§ 314. Ved påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes den sigtede og andre med rimelig interesse heri om afgørelsen.

Stk. 2. En afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 65.

Stk. 3. ---

§ 315. En beslutning om at rejse tiltale eller en beslutning efter §§ 312 eller 313 kan omgøres af rigsadvokaten eller justitsministeren. I tilfælde af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald kan omgørelse dog kun finde sted, hvis der forkyndes en meddelelse herom for sigtede, senest 3 måneder efter at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet er blevet meddelt vedkommende, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning, herunder om pligt til at forelægge sådanne sager for rigsadvokaten eller justitsministeren.

§ 333. ---

Stk. 2. Politiet vejleder forurettede om adgangen til bisidderbeskikkelse. Det skal fremgå af sagen, at der er givet sådan vejledning.

Stk. 3. Politiet indbringer den forurettedes anmodning om beskikkelse for retten.

Stk. 4. Bisidderen har krav på et passende vederlag og godtgørelse for udlæg. Udgifter til transport og overnatning mv. afholdes kun, hvis udgifterne er godkendt af retten som nødvendige. Vederlaget fastsættes af retten ved sagens afslutning og afholdes af det offentlige.

Stk. 5. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om bisidderes opgaver og beføjelser.

udtale sig herom modsætter sig dette. I så fald finder 4. pkt. anvendelse.

Stk. 2. Statsadvokaten og politidirektøren kan uanset bestemmelserne i stk. 1 foretage uopsættelige handlinger, når forholdet må antages at være den, der kan beslutte eller begære påtale, ubekendt, og omstændighederne gør det antageligt, at påtale vil blive besluttet eller begæret. Tilbagekaldes en begæring efter stk. 1, inden der er afsagt dom, standses forfølgningen, medmindre påtalemyndigheden skønner, at almene hensyn kræver, at forfølgningen fortsættes.«

11. § 313, stk. 3, ophæves.

12. § 314, stk. 1 og 2, affattes således:

»*Stk. 1.* Ved påtaleopgivelse eller

tiltalefrafald underrettes den sigtede, den forurettede eller, hvis den forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri.

Stk. 2. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, og § 61 e, stk. 2. Sigtede kan efter samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.«

13. I § 315, stk. 1, 1. pkt., ændres »rigsadvokaten eller justitsministeren.« til: »den overordnede anklagemyndighed.«

14. I § 315, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger dertil, fastsætter nærmere regler om kompetencen vedrørende påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning.«

15. I § 333 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»*Stk. 2.* Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten efter anmodning beskikke en bisidder for forurettede, selv om lovovertrædelsen ikke er omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Er forurettede afgået ved døden som følge af forbrydelsen, kan retten efter anmodning beskikke en bisidder for forurettedes nære pårørende, når særlige hensyn taler for det, og betingelserne efter § 333, stk. 1 og 2, er opfyldt.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 4-7.

§ 333. ---

Stk. 2. Politiet vejleder forurettede om adgangen til bisidderbeskikkelse. Det skal fremgå af sagen, at der er givet sådan vejledning.

§ 333. ---

Stk. 3. Politiet indbringer den forurettedes anmodning om beskikkelse for retten.

Politiets vejledning om erstatning

§ 336. Politiet vejleder om adgangen til at gøre et civilt krav gældende under kriminalsagen, jf. § 334.

Stk. 2. Politiet vejleder desuden om adgangen til at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 3.

Stk. 3. Det skal fremgå af sagen, at der er givet vejledning efter stk. 1 og 2.

16. I § 333, *stk. 2, 1. pkt.*, der bliver stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »forurettede«: »eller, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, forurettedes nære pårørende«.

17. I § 333, *stk. 3*, der bliver stk. 5, indsættes efter »forurettedes«: »eller, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, den forurettedes nære pårørendes«.

18. *Overskriften* for § 336 affattes således:

»Vejledning og information af forurettede«.

19. § 336 affattes således:

»§ 336. Politiet og anklagemyndigheden vejleder i fornødent omfang den forurettede eller, hvis den forurettede er afgået ved døden, den forurettedes nære pårørende om vedkommendes retsstilling, herunder adgangen til at gøre et civilt krav gældende under kriminalsagen, jf. § 334, og adgangen til at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 4.

Stk. 2. Politiet og anklagemyndigheden vejleder endvidere i fornødent omfang vedkommende om sagens forventede forløb og informerer om sagens gang.

Stk. 3. Justitsministeren eller den, som justitsministeren bemyndiger dertil, fastsætter nærmere regler om vejlednings- og informationspligten efter stk. 1 og 2, herunder om at det skal fremgå af sagen, at der er givet vejledning efter stk. 1 og 2.«

20. Efter § 336 indsættes i *kapitel 33*:

»§ 336 a. Politiet eller anklagemyndigheden underretter den forurettede om den rejste tiltale. Er forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende.

Stk. 2. Politiet eller anklagemyndigheden underretter den forurettede om tidspunktet for hovedforhandlingen, hvis den forurettede har anmodet om det. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet om det. Underretning kan undlades, hvis den forurettede eller den forurettedes nære pårørende skal møde som vidne.

Stk. 3. Politiet eller anklagemyndigheden underretter den forurettede om en anke, hvis den forurettede har fremsat anmodning efter stk. 2. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende om en anke, hvis vedkommende har fremsat anmodning efter stk. 2.

Stk. 4. Politiet eller anklagemyndigheden underretter den forurettede om en sags genoptagelse, hvis forurettede har fremsat anmodning efter stk. 2. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende om en sags genoptagelse, hvis vedkommende har fremsat anmodning efter stk. 2.

§ 336 b. I sager, hvor der er afsagt dom om anbringelse i anstalt, jf. kriminallovens kapitel 31, for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse, underrettes den forurettede efter anmodning om tidspunktet

for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse samt om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været tilbageholdt før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis der er afsagt dom til særlige foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle, jf. kriminallovens § 157, dom til forvaring efter kriminallovens § 161 eller dom til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark efter de tidligere gældende regler.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte.«

§ 337. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Afvises anmeldelsen, underrettes de, der må antages at have rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 65.

§ 448. Afgørelse om dørlukning, referatforbud, navneforbud, hvordan og ved hvem afhøring af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, skal ske, og om, at tiltalte skal forlade retslokalet under afhøring af et vidne, kan træffes forud for hovedforhandlingen, hvis politiet, forsvareren eller et vidne anmoder om det.

21. § 337, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* Afvises anmeldelsen, underrettes forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 3.«

22. § 448 affattes således:

»**§ 448.** Retten kan efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om

- 1) nægtelse af adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer efter § 113, stk. 3,
- 2) dørlukning efter §§ 114-115,
- 3) referatforbud efter § 120,
- 4) navneforbud efter § 123,
- 5) hvordan og ved hvem afhøring af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, skal ske, jf. § 155, stk. 3,
- 6) at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 458, stk. 1.

Stk. 2. Anklagemyndigheden skal senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i stk. 1.«

§ 452. ---

Stk. 2. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald, eller nægter tiltalte at afgive forklaring, kan retten i stedet behandle sagen, som om tiltalte havde tilstået, og afgøre sagen uden videre bevisførelse. Dette gælder dog kun, hvis der under sagen ikke er spørgsmål om anden foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse og erstatning, og sagen ikke er af særlig indgribende betydning for tiltalte. Dommen kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet.

Stk. 3-4. ---

§ 490. Politimesteren træffer afgørelse vedrørende krav om erstatning i medfør af §§ 486-489. Justitsministeren kan fastsætte, at nærmere angivne sager skal forelægges for rigsadvokaten eller justitsministeren til afgørelse. Krav fra en person, der har været sigtet, skal fremsættes senest 2 måneder efter meddelelse til sigtede om forfølgningens ophør eller efter afsigelse af en endelig dom. Har tiltalte ikke været til stede ved dommens afsigelse, beregnes fristen dog fra forkyndelsen, hvis dommen skal forkyndes. Krav fra andre skal fremsættes, senest 2 måneder efter at indgrebet er ophørt.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende krav om erstatning. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af rigsadvokaten som 1. instans.

Stk. 5. ---

Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 3-5 finder tilsvarende anvendelse på afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

§ 491. Imødekommes erstatningskravet ikke ved en afgørelse truffet af rigsadvokaten i en klagesag eller af justitsministeren, kan den erstatningssøgende senest 2 måneder efter meddelelse om afslaget anmode om at få kravet indbragt for den ret, som har afgjort kriminalsagen. Sagen indbringes for retten af politimesteren. Har kriminalsagen ikke været afgjort af retten, indbringer politimesteren erstatningskravet for retten på det sted, hvor det kriminalprocessuelle indgreb er besluttet, eller for kredsretten ved den erstatningssøgendes hjemting.

23. I § 452, *stk. 2*, indsættes efter »anden foranstaltning«: »eller retsfølge«.

24. Efter § 478 indsættes i kapitel 39:

»§ 478 a. Retten underretter den forurettede og andre, der har fremsat et civilt krav i en kriminalsag, om rettens afgørelse om kravet. I øvrigt meddeler retten den forurettede en udskrift af dommen, hvis den forurettede har anmodet om det.«

25. I § 490, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »Politimesteren« til: »Statsadvokaten«.

26. I § 490, *stk. 1*, indsættes som 6. pkt.:

»Krav om erstatning fremsættes over for politidirektøren eller den statsadvokat, der har haft ansvaret for efterforskningen i den sag, som har givet anledning til kravet.«

27. I § 490, *stk. 3, 1. pkt.*, ændres »politimesteren« til: »statsadvokaten«.

28. § 490, *stk. 4*, affattes således:

»Stk. 4. Afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af Rigsadvokaten som 1. instans kan ikke påklages til justitsministeren.«

29. § 490, *stk. 6*, affattes således:

»Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 3 og 5 finder tilsvarende anvendelse på afgørelse om aktindsigt. Justitsministeren behandler klager over afgørelser om aktindsigt truffet af Rigsadvokaten som 1. instans.«

30. I § 491, *stk. 1, 1. pkt.*, udgår »i en klagesag«.

Stk. 2-4. ---

§ 492. Erstatningskravet falder i arv efter de almindelige regler herom, dog således at krav på godtgørelse for en ikke-økonomisk skade falder i arv, når det er fremsat i overensstemmelse med reglerne i § 490.

§ 493. Erstatningskrav, der på grundlag af almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af kriminalretlig forfølgning, behandles efter anmodning efter reglerne i dette kapitel.

31. §§ 492 og 493 ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 491 a. Erstatningskravet falder i arv efter de almindelige regler herom, dog således at krav på godtgørelse for en ikke-økonomisk skade falder i arv, når det er fremsat i overensstemmelse med reglerne i § 490.

§ 491 b. Erstatningskrav, der på grundlag af almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af kriminalretlig forfølgning, behandles efter anmodning efter reglerne i dette kapitel.

Kapitel 42 a

Behandling af klager over politipersonalet

§ 492. Den Uafhængige Politiklagemyndighed undersøger og træffer afgørelse vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

Stk. 2. Rigspolitichefen yder efter anmodning fra Politiklagemyndigheden bistand til undersøgelsen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uopsættelige undersøgelsesskridt. Politiet skal, snarest muligt efter at sådanne undersøgelsesskridt er foretaget, underrette Politiklagemyndigheden herom.

Stk. 4. Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling, afgiver Rådet for Politiklagesager i Grønland en vejledende udtalelse til brug for sagens oplysning, jf. § 64.

§ 492 a. Klage indgives til Politiklagemyndigheden. Indgives klagen til politiet eller anklagemyndigheden, skal den straks videresendes til Politiklagemyndigheden, medmindre klagen er egnet til notissagsbehandling efter § 492 k. I så fald sender politiet en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.

Stk. 2. Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en kriminalsag kan endvidere fremsættes mundtligt til retsbogen under kriminalsagens behandling.

Stk. 3. Klage skal indgives, senest 6 måneder efter at det forhold, som klagen angår, har fundet sted. Politiklagemyndigheden kan i særlige tilfælde se bort fra fristen.

§ 492 b. Politiklagemyndigheden kan af egen drift iværksætte en undersøgelse efter reglerne i dette kapitel.

§ 492 c. Politiklagemyndigheden undersøger sagen og sørger for, at alt relevant materiale tilvejebringes. Politiet stiller det materiale og de oplysninger til rådighed, som Politiklagemyndigheden anmoder om. Politiklagemyndigheden kan indhente oplysninger fra klageren, indklagede og andre.

§ 492 d. Politiklagemyndigheden kan afvise en adfærdsklage, hvis det findes åbenbart, at der ikke er grundlag for at indlede eller fortsætte en undersøgelse. Det skal fremgå af afgørelsen, at den er truffet på dette grundlag.

§ 492 e. Indklagede skal have udleveret en kopi af klagen eller en fremstilling af sagens omstændigheder og have adgang til at udtale sig herom.

§ 492 f. Indklagede har ret til at møde med en bisidder og en tolk. Politiklagemyndigheden kan bestemme, at udgifterne til bisidder og tolk betales af statskassen.

§ 492 g. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring til Politiklagemyndigheden, hvis forklaringen må antages at ville udsætte den pågældende for kriminalretligt ansvar eller disciplinæransvar.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden vejleder indklagede om indholdet af stk. 1 og § 492 e, § 492 f og § 492 l, stk. 1, nr. 2. Vejledningen skal gives snarest muligt, og senest inden indklagede afgiver forklaring første gang. Det skal af sagens materiale fremgå, at indklagede har modtaget behørig vejledning.

§ 492 h. Politiklagemyndigheden kan bestemme, at forklaring skal afgives i retten.

Stk. 2. Retsmøder kan afholdes ved kredsretten i enhver retskreds, hvor oplysning i sagen må antages at kunne tilvejebringes.

§ 492 i. Politiklagemyndigheden giver møde i retsmøder, hvor der skal afgives forklaring efter § 492 h, stk. 1.

Stk. 2. Indklagede og klager skal så vidt muligt underrettes om retsmøder i sagen og have lejlighed til at være til stede.

Stk. 3. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring, såfremt forklaringen antages at ville udsætte den pågældende for kriminalretligt ansvar eller disciplinæransvar. Retten vejleder indklagede herom.

Stk. 4. Sagen behandles i kriminalretsplejens former uden medvirken af domsmænd.

§ 492 j. Afgives forklaring i retten, jf. § 492 h, beskikker retten en bisidder for klageren og indklagede.

Stk. 2. I andre tilfælde kan retten, når særlige grunde taler derfor, efter begæring fra klageren eller indklagede beskikke en bisidder for den pågældende. Politiklagemyndigheden vejleder om adgangen til at begære en bisidder beskikket, og Politiklagemyndigheden sørger for, at en anmodning herom indbringes for retten. § 492 h, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Vejledningen skal gives snarest muligt, og senest inden den pågældende afgiver forklaring første gang. Det skal af sagens materiale fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning.

Stk. 3. Bisidderbeskikkelse efter stk. 1 og 2 sker uden udgifter for klageren og indklagede.

Stk. 4. Den beskikkede bisidder skal løbende have tilsendt kopi af det materiale, som Politiklagemyndigheden tilvejebringer som led i undersøgelsen. Bisidderen må ikke uden tilladelse fra Politiklagemyndigheden overlevere det modtagne materiale til sin klient eller andre.

Stk. 5. Den beskikkede bisidder har adgang til at overvære forklaringer, der afgives af klienten hos Politiklagemyndigheden, og har ret til at stille yderligere spørgsmål til sin

klient. Bisidderen underrettes om tidspunktet for afgivelse af forklaring, der så vidt muligt skal aftales med bisidderen.

Stk. 6. Den beskikkede bisidder har adgang til at overvære forklaringer, der afgives i retten, og har ret til at stille yderligere spørgsmål. Bisidderen underrettes om tidspunktet for afholdelse af retsmøde, der så vidt muligt skal aftales med bisidderen.

§ 492 k. En adfærdsklagesag kan slutes ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren (notitssagsbehandling). Notitssagsbehandling kan kun gennemføres, hvis klageren er indforstået hermed. Samtalen skal gennemføres hurtigst muligt efter klagens modtagelse.

Stk. 2. Indgives en adfærdsklage til politiet, kan politiet tilbyde klageren en notitssagsbehandling. I en sag, der er under behandling i Politiklagemyndigheden, kan denne myndighed bestemme, at sagen skal sendes til politiet med henblik på notitssagsbehandling, hvis det skønnes hensigtsmæssigt.

Stk. 3. Indhentes der som led i notitssagsbehandling en udtalelse fra indklagede, kan der ikke efterfølgende pålægges den pågældende disciplinæransvar for det eller de forhold, som indgår i notitssagsbehandlingen.

Stk. 4. Den overordnede polititjenestemand, der gennemfører samtalen efter stk. 1, skal udarbejde en notits om det passerede. Det skal fremgå af notitsen, at klageren er vejledt om betydningen af notitssagsbehandling, og at sagen kan forlanges afgjort af Politiklagemyndigheden. Det skal af notitsen endvidere fremgå, om klageren ønsker klagen afgjort af Politiklagemyndigheden.

Stk. 5. Politiet sender kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolicechefen.

§ 492 l. Behandlingen af en adfærdsklagesag slutes, hvis

- 1) der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede,
- 2) indklagede er mistænkt for et kriminelt forhold og forlanger sagen behandlet som kriminalsag eller
- 3) det bestemmes, at sagen skal undersøges efter reglerne i lov om undersøgelseskommissioner.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, nr. 1 og 2, behandles kriminalsagen efter reglerne i kapitel 42 b. Behandlingen af adfærdsklagesagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom.

§ 492 m. Politiklagemyndigheden træffer afgørelse i klagesagen. Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 492 n. Politiklagemyndighedens afgørelse i klagesagen skal træffes, inden rimelig tid efter at myndigheden har modtaget klagen.

Stk. 2. Er afgørelsen ikke truffet inden 6 måneder efter modtagelse af klagen, skal Politiklagemyndigheden skriftligt underrette klageren og indklagede om, hvorpå sagen beror, og hvornår der kan forventes en afgørelse. Der skal gives underretning på ny, hvis der 6 måneder efter den seneste underretning fortsat ikke er truffet afgørelse.

§ 492 o. Politiklagemyndigheden underretter politidirektøren og rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag. Politiklagemyndigheden underretter endvidere politidirektøren, statsadvokaten og rigspolitichefen om afgørelsen i adfærdsklagesager.

Stk. 2. Disciplinærundersøgelse i anledning af en klage indledes ikke, før behandlingen af adfærdsklagesagen er afsluttet.

§ 492 p. Justitsministeren kan bestemme, at en undersøgelse ikke skal foretages efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter kræver det.

§ 492 q. Politiklagemyndigheden kan behandle og afgøre en klage over en disposition, som politipersonale har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler.

§ 492 r. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet udøver politimyndighed efter § 62, stk. 3, eller yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed. De underretninger, som omtales i § 492 o, stk. 1, sker i forhold til forsvarspersonale til politidirektøren, rigspolitichefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Stk. 2. Den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden i sager omfattet af stk. 1.

Kapitel 42 b

Kriminalsager mod politipersonale

§ 493. Anmeldelser om kriminelle forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til Den Uafhængige Politiklagemyndighed. Indgives anmeldelsen til politiet eller anklagemyndigheden, videresendes den straks til Politiklagemyndigheden.

§ 493 a. Politiklagemyndigheden iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et kriminelt forhold, som forfølges af det offentlige.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden iværksætter endvidere efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 492 o finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling afgiver Rådet for Politiklagesager i Grønland en vejledende udtalelse til brug for sagens oplysning, jf. § 64.

§ 493 b. Sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser, der er begået af politipersonale, efterforskes ikke af Politiklagemyndigheden, hvis

1) den pågældende erkender sig skyldig,

- 2) hastighedsovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre anden sanktion end bøde eller betinget frakendelse af førerretten, og
- 3) hastighedsovertrædelsen ikke involverer tredjemand.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden efterforsker ikke sager, hvor politidirektøren har vurderet, at der i forbindelse med politipersonales overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser er tale om udrykningskørsel i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udryknings signaler.

Stk. 3. Politidirektøren underretter Politiklagemyndigheden og rigspolitichefen om udenretligt vedtagne bøder og betingede frakendelser af førerretten i sager omfattet af stk. 1.

§ 493 c. Ved behandlingen af de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, udøver Politiklagemyndigheden under efterforskningen de beføjelser, der ellers tilkommer politiet, jf. dog § 493 d, stk. 3.

Stk. 2. Rigspolitichefen yder efter anmodning fra Politiklagemyndigheden bistand under efterforskningen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uopsættelige efterforskningsskridt. Politiet skal, snarest muligt efter at sådanne efterforskningsskridt er foretaget, underrette Politiklagemyndigheden herom.

§ 493 d. Offentlig påtale i de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, tilkommer statsadvokaten, medmindre påtale efter denne lov eller regler fastsat i medfør af loven tilkommer Rigsadvokaten eller justitsministeren. Adgangen til at opgive påtale tilkommer påtalemyndigheden.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden udøver ved behandlingen af de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, de beføjelser, der ellers tilkommer politiet efter § 337, stk. 2. Politiklagemyndighedens afgørelser efter 1. pkt. kan påklages til statsadvokaten

Stk. 3. Statsadvokaten udøver ved behandlingen af de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, de beføjelser, der ellers tilkommer politiet efter § 338, stk. 3.

Stk. 4. Statsadvokaten varetager udførelsen af de sager, der er nævnt i §§ 493 og 493 a, ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

§ 493 e. Når efterforskningen er afsluttet, sender Politiklagemyndigheden sagen til statsadvokaten med henblik på afgørelse af tiltalespørgsmålet.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden udarbejder en redegørelse til statsadvokaten om efterforskningen. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af efterforskningen og oplysning om de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse. Redegørelsen kan indeholde en vurdering af vægten af de fremkomne beviser.

Stk. 3. Statsadvokaten kan anmode Politiklagemyndigheden om at foretage yderligere efterforskning.

Stk. 4. Politiklagemyndigheden kan påklage statsadvokatens afgørelser efter § 493 d, stk. 1 og 3, til Rigsadvokaten. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påkla-

ges til justitsministeren. Fristen for at klage er 4 uger, efter at Politiklagemyndigheden har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

§ 493 f. Er der ikke inden 1 år fra modtagelsen af en anmeldelse om et kriminelt forhold, der er omfattet af dette kapitel, truffet afgørelse om afvisning af anmeldelsen, indstilling af efterforskningen, påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning, skal der gives skriftlig underretning til anmelder og de personer, der skal underrettes om statsadvokatens afgørelse efter § 493 d, stk. 1 og 3, eller Politiklagemyndighedens afgørelse efter § 493 d, stk. 2.

Stk. 2. Underretning efter stk. 1 skal ligeledes gives, hvis der ikke, inden 1 år efter at Politiklagemyndigheden har indledt efterforskning i sager omfattet af § 493 a, stk. 2, er truffet afgørelse om indstilling af efterforskningen, påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning.

Stk. 3. Der skal gives underretning på ny, hvis der 6 måneder efter den seneste underretning fortsat ikke er truffet afgørelse.

§ 493 g. Retten beskikker en forsvarer, hvis det følger af bestemmelserne i kapitel 32 eller særlige grunde taler derfor.

§ 493 h. Retten beskikker en bisidder for den forurettede, hvis det følger af bestemmelserne i kapitel 33, eller efter anmodning fra den pågældende, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 2. Er forurettede afgået ved døden, beskikker retten efter anmodning fra forurettedes nære pårørende en bisidder for de pårørende, når forholdene taler derfor.

Stk. 3. Bisidderen har adgang til det materiale, som Politiklagemyndigheden har tilvejebragt i sagen, uanset om der er rejst tiltale i sagen.

Stk. 4. Bisidderen har ret til at overvære afhøringer af den forurettede såvel hos Politiklagemyndigheden som retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til den forurettede. Bisidderen har ret til at gøre indsigelse mod en bevisførelse i strid med retsplejelovens § 157, stk. 2. Bisidderen underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder. Retsmøder, hvor forurettede skal afhøres, berammes så vidt muligt efter aftale med bisidderen. Bisidderen underrettes om andre retsmøder.

Stk. 5. Bisidderen må ikke uden Politiklagemyndighedens samtykke overlevere det modtagne materiale til den forurettede eller andre, og bisidderen må ikke uden Politiklagemyndighedens samtykke gøre den forurettede eller andre bekendt med indholdet af materiale i sagen, som ikke vedrører forurettede.

Stk. 6. Hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det nødvendigt, kan reglerne i stk. 3 og stk. 4 fraviges, eller Politiklagemyndigheden kan give bisidderen pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som er modtaget fra Politiklagemyndigheden. Pålægget kan udstrækkes,

indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Stk. 7. Stk. 3-6 finder tilsvarende anvendelse på en bisidder, der er antaget af den forurettede eller den forurettedes nære pårørende.

Stk. 8. Bestemmelserne i kapitel 33 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 493 i. Statsadvokaten kan bestemme, at en kriminalsag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden efter bestemmelserne i dette kapitel, hvis en sådan behandling er påkrævet med hensyn til et af forholdene eller en af de sigtede og en samlet efterforskning skønnes hensigtsmæssig.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden kan behandle en klage over en disposition, som politipersonale har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning i Politiklagemyndigheden.

Stk. 3. Statsadvokaten træffer afgørelse i dispositionsklager omfattet af stk. 2.

§ 493 j. Bestemmelserne i denne lov om behandlingen af kriminalsager finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 493 k. Justitsministeren kan bestemme, at en sag ikke skal behandles efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter kræver det.

§ 493 l. Erstatningskrav, der rejses af en person, der er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, eller rejses af nære pårørende til en person, der er afgået ved døden som følge af politiets indgriben, eller mens afdøde var i politiets varetægt, behandles på begæring efter fremgangsmåden i kapitel 42. Erstatningskrav skal dog fremsættes inden 2 måneder efter endelig afgørelse i en sag omfattet af § 493 a, stk. 2, eller i en kriminalsag mod politipersonale i anledning af skade eller dødsfald som nævnt i 1. pkt.

Stk. 2. Udgifter til advokatbeskikkelse i sager, der er omfattet af stk. 1, afholdes af statskassen.

§ 493 m. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til kriminelle forhold begået af forsvarspersonale i tjenesten, når personalet udøver politimyndighed efter § 62, stk. 3, eller yder bistand til politiet efter §§ 24 a-24 d i lov om politiets virksomhed. De underretninger, som omtales i § 492 o, stk. 1, jf. § 492 a, stk. 3, sker i forhold til forsvarspersonale til politidirektøren, rigspolicechefen og Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Stk. 2. Militær straffelov finder ikke anvendelse i tilfælde omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Den militære anklagemyndighed bistår Politiklagemyndigheden og statsadvokaten i sager omfattet af stk. 1. Efter indstilling fra Politiklagemyndigheden kan videre forfølgning af sager omfattet af stk. 1 overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former, hvis viden om militærfaglige forhold eller militærspecifikke regler er af særlig betydning for sagen, og

hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom.«

§ 540. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Ved forkyndelsen af ankemeddelelsen søges det så vidt muligt oplyst hos tiltalte, om denne anker dommen, og hvilken påstand tiltalte nedlægger for landsretten, herunder om påstanden omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Fremkommer der oplysninger herom, noteres de straks på ankemeddelelsen af den, som foretager forkyndelsen. I øvrigt gives der ved forkyndelsen vejledning om muligheden og fristen for anke efter § 596, stk. 2.

§ 735. Retten i Grønland fastsætter og oppebærer afgiften. Politimesteren i Grønland fastsætter og oppebærer dog afgiften for ind- og udsættelsesforretninger, der foretages af politiet efter § 724, stk. 1.

§ 745. Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd sammensættes af 8 medlemmer bestående af repræsentanter for Politimesteren i Grønland, kriminalforsorgen i Grønland, Socialdirektoratet, Sundhedsdirektoratet, Kanukoka og frivillige organisationer, arbejdsgiverorganisationer og lønmodtagerorganisationer i Grønland. Repræsentanterne for de frivillige organisationer samt arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationerne udpeges af justitsministeren efter indstilling fra henholdsvis Kulturdirektoratet, Grønlands Arbejdsgiverforening og Sulinermik Inuusutisarsiateqartat Kattuffiat (SIK).

Stk. 2. ---

§ 20. ---

Stk. 2. Overtrædelse af § 99 er undergivet privat påtale.

§ 21. ---

Stk. 2-5. ---

Stk. 6. Frafaldes forfølgningen, uden at beslutning herom omgøres af rigsadvokaten inden for den almindelige omgørelsesfrist, løber påtalefristen videre, som om forfølgningen ikke havde fundet sted. Dette gælder også, når forfølgningen standses på ubestemt tid. Skyldes standsningen, at sigtede

32. I § 540, stk. 3, 2. pkt., ændres »§ 596, stk. 2« til: »§ 536, stk. 2«.

33. I § 735, stk. 1, 2. pkt., og § 745, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, 2. pkt., ændres »Politimesteren i Grønland« til: »Grønlands Politi«.

§ 2

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1045 af 7. september 2017, som ændret ved § 1 i lov nr. 168 af 27. februar 2019 og § 1 i lov nr. 1056 af 30. juni 2020, foretages følgende ændringer:

1. I § 20, stk. 2, indsættes som 2. pkt.: »Efter forurettedes anmodning kan offentlig påtale dog ske

- 1) i sager, hvor en alvorlig sigtelse er usand,
- 2) i sager, hvor en sigtelse er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og sigtelsen er egnet til væsentligt at skade den forurettede,
- 3) i sager, hvor en person sigtes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv, eller
- 4) i sager, hvor en alvorlig sigtelse er udbredt anonymt.«

2. I § 21, stk. 6, 1. pkt., ændres »rigsadvokaten« til: »den overordnede anklagemyndighed«.

har unddraget sig forfølgningen, medregnes forfølgningstiden dog ikke ved beregningen af påtalefristen.

§ 22. Adgang til privat påtale bortfalder, når den berettigede ikke har anlagt sag, senest 6 måneder efter at den pågældende har fået sådan kundskab, at den pågældende har tilstrækkeligt grundlag for sagsanlæg.

Stk. 2. Er der flere påtaleberettigede eller flere skyldige, regnes fristen særskilt for hver af dem.

Stk. 3. Adgangen til at rejse privat påtale bortfalder, når der er forløbet 6 måneder efter den forurettedes død.

§ 77. ---

Stk. 2. ---

§ 90. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Ligeledes dømmes den, der på hensynsløs måde forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uheldbredelig sygdom.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med ministeren for sundhed og forebyggelse, hvilke sygdomme der er omfattet af stk. 3.

§ 98. For fremsættelse af trusler dømmes den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en forbrydelse.

§ 111. For hæleri dømmes den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en lovovertrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar, og den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en overtrædelse, der kan medføre et kriminalretligt ansvar.

Stk. 2. ---

3. *§ 22, stk. 1,* indsættes efter »privat påtale«: »og til at begære offentlig påtale«, efter »sag« indsættes: »eller fremsat begæring«, og efter »sagsanlæg« indsættes: »eller fremsættelse af påtalebegæring«.

4. I *§ 22, stk. 2,* indsættes som *2. pkt.*:

»Er fristen for begæring om offentlig påtale for en af de skyldige overskredet, men ikke for de øvrige, beror det dog på anklagemyndighedens afgørelse, om en begæring om påtale mod disse skal tages til følge.«

5. I *§ 22, stk. 3,* indsættes efter »privat påtale«: »eller begære offentlig påtale«.

6. I *§ 77* indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Ved fastsættelse af foranstaltning skal der lægges vægt på den særlige krænkelser, der er forbundet med lovovertrædelsen, når den er begået mod en person under 18 år.«

7. I *§ 90* indsættes efter *stk. 2* som nyt stykke:

»*Stk. 3.* På samme måde dømmes den, der uretmæssigt afskyder rifler, jagtgeværer, luftbøsser og andre håndvåben inden for en afstand af 500 meter fra bebyggede områder.«

Stk. 3 og *4* bliver herefter *stk. 4* og *5*.

8. I *§ 90, stk. 4,* der bliver *stk. 5,* ændres »*stk. 3*« til: »*stk. 4*«.

9. I *§ 98* indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* På samme måde dømmes den, som med trussel om vold forulemper en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten.«

10. I *§ 111, stk. 1,* indsættes efter »der kan medføre et kriminalretligt ansvar,«: »medmindre forholdet er omfattet af *§ 111 a*,«.

11. Efter *§ 111* indsættes:

»**§ 111 a.** For hvidvask dømmes den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en forbrydelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse.«

§ 120. Rettighedsfortabelse, jf. kapitel 36, og konfiskation, jf. kapitel 37, kan idømmes i forbindelse med enhver anden foranstaltning.

§ 135. Retten kan i dommen fastsætte som vilkår, at den dømte efter bestemmelse af kriminalforsorgen

1-2) ---

3) undergiver sig psykiatrisk/sexologisk behandling.

Stk. 2. ---

§ 145. Ved dom til anstalt og tilsyn bestemmer retten, at den dømte skal anbringes i anstalt i et bestemt tidsrum, der ikke kan overstige 3 måneder. Retten fastsætter samtidig, at den dømte efterfølgende skal undergive sig tilsyn. Bestemmelserne i kapitel 28 om tilsynsdomme finder herved tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. ---

§ 168. Der kan foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en forbrydelse, når

1) ---

2) der er tale om en særlig grov lovovertrædelse.

Stk. 2-5. ---

177. Bøde fuldbyrdes i overensstemmelse med § 128 af politimesteren.

Stk. 2. ---

§ 195. ---

Stk. 2. En foranstaltning med anstaltsanbringelse af kortere varighed kan i særlige tilfælde fuldbyrdes i detention efter regler, der fastsættes af Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland i samarbejde med politimesteren.

Stk. 3. ---

§ 196. ---

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., kan fraviges,

1-3) ---

4) hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb, eller

5) hvis den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner gør det nødvendigt.

Stk. 3. ---

12. § 120 ophæves.

13. I § 135, stk. 1, nr. 3, indsættes efter »undergiver sig«: »psykologisk eller«.

14. I § 145, stk. 1, 1. pkt., ændres »3 måneder« til: »6 måneder«.

15. Overskriften til Afsnit II affattes således:

»Afsnit II

De enkelte foranstaltninger og andre retsfølger af en forbrydelse«.

16. I § 168, stk. 1, nr. 2, indsættes efter »lovovertrædelse«: »eller en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer«.

17. I § 177, stk. 1, og § 195, stk. 2, ændres »politimesteren« til: »politidirektøren«.

18. I § 196, stk. 2, indsættes efter nr. 3 som nye numre:

»4) for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,

5) for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste,

6) for at undgå, at den dømte afsoner i en institution i tilfælde, hvor den dømte har begået en forbrydelse mod en ansat, der gør tjeneste i institutionen, eller dennes nærtstående,«.

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 7 og 8.

19. I § 215 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sig undersøge. Undersøgelsen kan bestå i visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, og nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

20. I § 215, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »efter stk. 1, 1. pkt.« til: »til besøg.«

21. Efter § 221 før overskriften før § 222 indsættes:

»§ 221 a. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan træffe bestemmelse om, at en indsat skal afgive udåndingsprøve eller urinprøve med henblik på at undersøge for eventuel indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning.

Stk. 2. § 221, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætter regler om gennemførelsen af udåndingsprøvekontrol og urinprøvekontrol.«

22. Overskriften før § 223 affattes således:

»Udelukkelse fra fællesskab«

23. Efter § 223 indsættes før overskriften før § 224:

»§ 223 a. Bestemmelserne i § 223 omfatter ikke institutionens afgørelser om, at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum eller i særlig observationscelle.

Stk. 2. Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætter regler om indsattes ophold efter stk. 1, herunder om godkendelse og anvendelse af observationsceller.«

24. Overskriften før § 225 affattes således:

»Sikringscelle og tvangsfiksering«.

25. I § 225, stk. 1, udgår »i observationscelle eller«.

§ 215. ---

Stk. 2-3. ---

§ 215. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland kan ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn fastsætte regler om begrænsninger i retten efter stk. 1, 1. pkt.

§ 221.

Anbringelse i enrum

Observationscelle, sikringscelle, tvangsfiksering

§ 225. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at en indsat anbringes i observationscelle eller i sikringscelle og under anbringelse i sikringscelle tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsommodstand eller
- 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Stk. 2. Anbringelse i observations- og sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages, hvis det efter indgrebet formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Anbringelse i observationscelle, sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 4. ---

Stk. 5. Ved anbringelse i observationscelle og i sikringscelle uden tvangsfiksering skal der tilkaldes læge, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp.

Stk. 6. Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætter regler om godkendelse af observationsceller og sikringsceller, og om anvendelsen af observationscelle, sikringscelle og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn.

§ 226. En indsat kan af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, ikendes disciplinær foranstaltning

1-3) ---

4) ved overtrædelse af kriminallovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen,

5) ved overtrædelse af regler, fastsat af Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland, når det i reglerne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinær foranstaltning, og

6) ved overtrædelse af regler, fastsat af institutionens leder, når det i reglerne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinær foranstaltning.

§ 227. ---

Stk. 2. Anbringelse i enrum kan dog kun anvendes for følgende overtrædelser:

1-2) ---

3) vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale

4) indsmugling, besiddelse eller indtagelse af alkohol eller euforiserende stoffer, og

5) andre grove eller oftere gentagne overtrædelser.

Stk. 3-5. ---

§ 240. Anbringelse og behandling efter kapitel 33 af psykisk syge gennemføres af sundhedsvæsenet.

26. I § 225, *stk. 2*, udgår »observations- og«.

27. I § 225, *stk. 3 og 6*, udgår »observationscelle,«.

28. I § 225, *stk. 5*, udgår »i observationscelle og«.

29. I § 225, *stk. 6*, udgår »observationsceller og«

30. I § 226 indsættes efter nr. 3 som nye numre:

»4) ved nægtelse af afgivelse af udåndingsprøve eller urinprøve efter § 221 a,

5) ved indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning,«.

Nr. 4-6 bliver herefter nr. 6-8.

31. I § 227, *stk. 2*, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) nægtelse af afgivelse af udåndingsprøve eller urinprøve efter § 221 a,

5) ved indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer,«

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 5 og 6.

32. I § 227, *stk. 2, nr. 4*, der bliver *stk. 2, nr. 5*, indsættes efter »eller euforiserende stoffer«: »eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, «.

33. I § 240, *stk. 1*, ændres »psykisk syge« til: »sindssyge eller personer i en tilstand, der må ganske ligestilles hermed,«

Stk. 2. Tilsyn og særvilkår, der er fastsat efter § 157, stk. 2, gennemføres efter bestemmelserne i kapitel 40 om fuldbyrdelse af foranstaltninger med tilsyn mv.

Stk. 3. Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætter regler om kriminalforsorgens medvirken ved gennemførelse af vilkår om psykiatrisk behandling og om kriminalforsorgens samarbejde med det psykiatriske behandlingssystem i forbindelse hermed.

§ 49. Krav om erstatning for skader forvoldt af motordrevne køretøjer skal være dækket af en ansvarsforsikring i et forsikringsselskab, der lovligt driver forsikringsvirksomhed i Grønland. Forsikringsselskaber, der tegner ansvarsforsikring for motordrevne køretøjer i Grønland, skal være medlem af Dansk Forening for International Motorkøretøjsforsikring (DFIM). Betingelserne for betaling af løbende ydelser til DFIM fastsættes af justitsministeren. Forsikringsselskaber, der ønsker at tegne ansvarsforsikring for registreringspligtige motordrevne køretøjer i Grønland, skal herudover anmelde dette til Politimesteren i Grønland.

Stk. 2-4. ---

§ 2. ---

Stk. 2 ---

Stk. 3. Tilhold kan derudover gives, hvis en person med rimelig grund mistænkes for at have begået eller forsøgt at begå en overtrædelse af kriminallovens bestemmelse om ulovlig tvang ved at tvinge en anden til ægteskab eller religiøs vielse uden borgerlig gyldighed. Politimesteren kan uanset betingelserne i § 14 træffe afgørelse om tilhold efter 1. pkt.

§ 15. ---

34. I § 240 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Anbringelse og behandling efter kapitel 33 af mentalt retarderede gennemføres af socialvæsenet.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

35. Efter § 241 indsættes i kapitel 44:

»**241 a.** Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at personer, der den 1. august 2019 som led i et udslusningsforløb var overført fra psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark til anstalt i Grønland, skal overføres til en forvaringsafdeling under Kriminalforsorgen i Grønland, hvis den forvaringsdømte viser sig uegnet til ophold i åben afdeling, eller hvis denne anbringelse viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om overførsel efter stk. 1.«

§ 3

I færdselslov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 995 af 26. oktober 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 49, *stk. 1, 4. pkt.*, ændres »Politimesteren i Grønland« til: »Grønlands Politi«.

§ 4

I lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 250 af 20. marts 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, *stk. 3, sidste pkt.*, ændres »Politimesteren« til: »Politidirektøren«.

2. I § 15, *stk. 2*, ændres »politimesteren« til: »politidirektøren«.

Stk. 2. Afgørelse om tilhold, opholdsforbud og bortvisning træffes af politimesteren.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Rigsadvokatens afgørelse kan ikke påklages.

§ 1. Det er forbudt uden tilladelse fra politimesteren i Grønland at indføre, tilvirke, erhverve, besidde, bære eller anvende

- 1) pistoler, revolvere og andre korte håndskydevåben,
- 2) hel- og halvautomatiske geværer, herunder halvautomatiske glatløbende haglgeværer, som kan indeholde mere end 2 haglpatroner,
- 3) maskinpistoler,
- 4) maskingeværer,
- 5) piber, låsestole, bundstykker og baskyler til de våben, der er nævnt under nr. 1-4,
- 6) ammunition til de våben, der er nævnt under nr. 1-4, derunder også patronhylstre, tændskruer, fænghætter, brandrør og projektiler.

Stk. 2. Luft- og fjederbøsser er undtaget fra forbudet i stk. 1.

§ 1. ---

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at andre end de i stk. 1 nævnte våben omfattes af forbudet. Endvidere kan justitsministeren undtage våben omfattet af stk. 1, herunder halvautomatiske geværer, der anvendes erhvervsmæssigt til jagtformål, fra lovens kontrolordning. Politimesteren i Grønland kan fastsætte regler om, at ammunition omfattet af stk. 1, nr. 6, er undtaget fra lovens kontrolordning.

§ 28 a. En myndighed kan dog videregive de i § 28, stk. 1, nævnte oplysninger til andre, herunder grønlandske, myndigheder, som indgår i det kriminalitetsforebyggende samarbejde, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Oplysningerne må i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde ikke videregives med henblik på efterforskning af kriminalretlige sager.

Stk. 2. Inddrages selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsom-

3. I § 15, stk. 3, 1. pkt., ændres »Rigsadvokaten« til: »Statsadvokaten«.

4. I § 15, stk. 3, 2. pkt., ændres »Rigsadvokatens« til: »Statsadvokatens«.

§ 5

I våbenlov for Grønland, jf. lov nr. 1008 af 19. december 1992, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, § 10, stk. 2, stk. 5 og § 11, ændres »politimesteren i Grønland« til: »politiet«.

2. I § 1, stk. 3, 3. pkt., og § 6, ændres »Politimesteren i Grønland« til: »Politiet«.

§ 6

I forvaltningsloven, som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 1188 af 27. december 1994, foretages følgende ændring:

1. § 28 a ophæves.

rådet, i det kriminalitetsforebyggende samarbejde, kan der i samme omfang som nævnt i stk. 1 udveksles oplysninger mellem myndighederne og institutionerne.

Stk. 3. De myndigheder og institutioner, der indgår i det kriminalitetsforebyggende samarbejde, er ikke forpligtet til at videregive oplysninger efter stk. 1 og 2.